

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кафедра економічної теорії та права

а також наші партнери

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

З Б І Р Н И К

*V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів і молодих учених*

*«Актуальні економіко-правові проблеми розвитку
суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти»*

21 квітня 2017 р.

Харків, 2017

Редакційна колегія:

Туренко Анатолій Миколайович, д.т.н., професор, ректор ХНАДУ, голова організаційного комітету конференції;

Богомолів Віктор Олександрович, д.т.н., професор, заступник ректора з науковій роботи ХНАДУ, заступник голови організаційного комітету конференції;

Дмитрієв Ілля Андрійович, д.е.н., професор, декан факультету управління та бізнесу, заступник голови організаційного комітету конференції;

Маліков Володимир Васильович, д.н. з держуправління, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту ХНАДУ, заступник голови організаційного комітету конференції;

Шершенюк Олена Миколаївна, к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічної теорії та права ХНАДУ;

Сергієнко Валерій Вікторович, к.ю.н., професор, завідувач кафедри правового регулювання економіки ХНЕУ ім. С.Кузнеця;

Гасім Саллах, к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин ХНУ ім. В.Н.Каразіна.

Єрофєєнко Лариса Василівна, к.ю.н., доцент кафедри економічної теорії та права ХНАДУ, відповідальний секретар конференції.

Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти: Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів і молодих учених, 21 квітня 2017 р. – Харків: ХНАДУ, 2017. – 185 с.

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1. ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Ісміханов Г. І. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ПРАВО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЩОДО КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ 12
2. Кононенко А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ПЛАГІАТ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ 13
3. Кононенко А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ З ІНТЕРНЕТ-ПІРАТСТВОМ В УКРАЇНІ 15
4. Михайлова А.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 17
5. А.В. Павлик Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
РЫНОЧНАЯ АТТРИБУТИКА ТОВАРОВ И ЕЁ ХАРАКТЕРИСТИКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 19
6. Сергієнко Д. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 20
7. Скоробогата А. О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ЗНАЧЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 22
8. Ж.Б. Троцюк, О.И. Семёнова. Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
ОБЪЕКТЫ ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА 24
9. Туз Н. Г. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БРЕНДІВ І БРЕНДІНГУ У СУЧАСНОМУ ТУРОПЕРЕЙТІНГУ 25

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

1. Е.В.Аникеева. Харьковский национальный автомобильно – дорожній университет
СМЕТА ЗАТРАТ НА ПРОИЗВОДСТВО 27
2. Беліченко А.В. Харківський національний університет будівництва та архітектури
ЕТАПИ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ 28
3. Близнюк А.О., Пальоха В.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
РОЛЬ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 30
4. Близнюк А.О., Савіна Д.Г. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 31
5. Д.Н. Бондаренко. Харьковский национальный экономический университет им. С.Кузнеца
ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ НАСЛЕДОВАНИЯ В УКРАИНЕ 33
6. Борох А.О. Харківський національний автомобільно- дорожній університет
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 35
7. Гордієнко Є.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ 37
8. Д.Давыденко. Харьковский национальный автомобильно-дорожній університет
ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЗА НАРУШЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА 38
9. Давтян К.Т. Харьковский национальный автомобильно-дорожній університет
МАРКЕТИНГ КАК КОНЦЕПЦИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 40
10. Долман К.А., Гордієнко Є.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ 42
11. В.В. Дружиніна, К. О.Тотієва. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
ЖІНОЧИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: РИСИ ТА ОСОБЛИВОСТІ 44
12. Дубовик Т.В., д.е.н., Ортинська В.В., к.е.н. Київський національний торговельно-економічний університет
СОЦІАЛЬНА КОМЕРЦІЯ – НОВІ ДОРУЧЕННЯ МАРКЕТОЛОГАМ 46
13. Дядченко А.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	48
14. Іванов А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	49
15. А.Кан. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОРОЖНЬОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	50
16. Кобченко В.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	52
17. Коваленко Ю. І. Харківський національний університет будівництва та архітектури	
ІНТЕРНЕТ ЕКОНОМІКА. СУТНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ	54
18. Коваль І.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХНЬОГО ПОДОЛАННЯ	56
19. Я.С.Кокотіна. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	58
20. Я.С. Левченко. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО – ПОТРЕБА СУЧАСНОСТІ	59
21. Ю.О.Лиска. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	61
22. Марченко І.Ю., Кобзарєва Г.Ю. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
АНАЛІЗ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ПРИВАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	62
23. Нікітіна А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ВІРОГІДНІСНО-СЦЕНАРНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ)	64
24. Перунова О.М. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
СУБ'ЄКТИ СТРАХОВИХ ПРАВОВІДНОСИН	66
25. А.О. Погорелов. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	67
26. Приходько Д.А. Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет	
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК ФУНКЦИЯ МЕНЕДЖМЕНТА	69

27. Пурдя К.В. Харьковський національний автомобільно-дорожній університет
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ КЛИЕНТОВ 70
28. Савина Д.Г., Палёха В.О. Харьковський національний автомобільно-дорожній університет
ПУТИ СНИЖЕНИЯ УРОВНЯ ТЕНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ 72
29. Сергієнко К.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 74
30. І.В.Сівцова. Харківський національний автомобільно – дорожній університет
РОЛЬ ТА МІСЦЕ ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ 76
31. Федосенко І. Ю. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ЕКОЛОГІЯ ЯК ПРЕРОГАТИВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 77
32. Хорова М.О., Брайловська А.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
«МОТИВ», «МОТИВАЦІЯ», «СТИМУЛ» І «СТИМУЛЮВАННЯ»: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФІНІЦІЙ 78

СЕКЦІЯ 3. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МІКРОРІВНІ

1. Вакуленко М. Харьковський національний автомобільно-дорожній університет
ТЕХНОЛОГИИ РЕЦИКЛИНГА КАК СПОСОБ ПОВЫСИТЬ ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕМОНТА АВТОМОБИЛЬНЫХ ДОРОГ 80
2. Ветрова М. Д. Національний університет цивільного захисту України
РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УСПІШНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 83
3. Герман В. Харьковський національний автомобільно-дорожній університет
ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ 85
4. Дружиніна В.В., Сосновська Ю.Р. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА 86
5. Дружиніна В.В., Сребняк М.Г. Кременчуцький Національний університет ім. Михайла Остроградського

АДАПТАЦІЯ РЕЙТИНГОВОГО МЕТОДА ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	88
6. І.А. Касатонова. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	90
7. Круковская А., Федоренко К. Харьковский национальный автомобильно- дорожний університет	
ПРОБЛЕМА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ В УКРАИНЕ	92
8. Лысенко А.А. Харьковский национальный автомобильно-дорожний університет	
ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ ДОРОЖНОГО ХОЗЯЙСТВА	95
9. Мальований І.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ВІРТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	96
10. Павленко Е.А. Харьковский национальный автомобильно-дорожний університет	
СЕЛЬСКИЙ ТУРИЗМ И ЕГО ПРЕИМУЩЕСТВА В УКРАИНЕ	97
11. Попадинец І.Н. Харьковский национальный автомобильно-дорожний університет	
КЛАСТЕРЫ: СУЩНОСТЬ, ОСОБЕННОСТИ И ВОЗМОЖНОСТИ	99
12. Рыбка Д. Харьковский национальный автомобильно-дорожний університет	
ОСОБЕННОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	101
13. В.А. Федорова. Харьковский национальный автомобильно-дорожний університет	
ОБОСНОВАНИЕ МЕТОДА ОЦЕНКИ ИМИДЖА ПРЕДПРИЯТИЯ	103
14. В.В. Шеремет. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРОБЛЕМИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	105

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

1. О.В. Абрамова. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНИ	106
2. О.Акімов. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	

РОЛЬ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	108
3. Белошенко І.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕВІЗНИКІВ НА МОРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ	110
4. Бондаренко А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ХАРАКТЕРИСТИКА МАЙНА У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	112
5. Бичкова А.С. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна	
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	114
6. Горшкова М. В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЕЗ УТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ	115
7. Карпусь А.В., Марченко І.Ю. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ХАРАКТЕРИСТИКА ІЄРАРХІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	118
8. Кобзарєва Г.Ю., Марченко І.Ю. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ	120
9. Мезенцова А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	122
10. Перунова О.М. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	124
11. Пурдя К.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
УПРАВЛІННЯ КОНСАЛТИНГОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	126
12. Сало А.Ю. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
СТВОРЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	128
13. Сідякіна Є. О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ИННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	129
14. І.С. Шишкіна. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА	131
--	------------

**СЕКЦІЯ 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

1. Гнатенко Д., Батбаяр Долгормаа. Харківський національний автомобільно-дорожній університет КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	133
2. В. Л. Гунько. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	135
3. А.С.Запорожець. Харківський національний автомобільно-дорожній університет МЕТОДИ ТА ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	136
4. Косова К.М. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	138
5. О.В.Кухарчук. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	140
6. Перунова О.М. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА	142
7. Я.В.Ралко. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	143
8. Русанова Ю. С. Харківський національний автомобільно-дорожній університет ПРИНЦИПИ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	144
9. Шевченко А., Сетдаров Наріман. Харківський національний автомобільно-дорожній університет САНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ НЕЗАДОВІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	146
10. Шершенюк О.М. к.е.н., доцент. Харківський національний автомобільно-дорожній університет СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ,	

СЕКЦІЯ 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

1. Вінокурова К. Д. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ **150**
2. Кутас Е. Харьковський національний автомобільно-дорожній університет
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА **152**
3. А. Л. Рудомьоткіна. Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
ОСВІТА, ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ МОЛОДІ **154**
4. А. М. Рудя. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ПРОБЛЕМА ВИПРОБУВАЛЬНОГО ТЕРМІНУ ДЛЯ МОЛОДІ **156**
5. Е.К.Сальников. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ **157**
6. В. П. Шутенко. Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
НЕОБХІДНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ **158**

СЕКЦІЯ 7. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА

1. Бабак О.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ВВП ТА ВВП, ЇХ НЕДОЛКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ **159**
2. Вельможна Ю. Л. Долман К. А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ **160**
3. Володченко К., Розієва Шахноза. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ **162**
4. Гордієнко Є.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА	164
5. Діденко О.Ю. , Ткач І.С. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ	166
6. Л.В. Єрофєєнко. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	167
7. Кітченко А.П,доц, к.е.н., Лантух І.В. Харківський національний автомобільно – дорожній університет	
СУТНІСТЬ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ЗМІСТ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ	169
8. Копилова А.О. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО НАДАННЯ СУТНІСНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ КАТЕГОРІЇ «ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ»	171
9. Лубенська А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
МАСОВА МІГРАЦІЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ЗА КОРДОН ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ	173
10. Лубенська А.В. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
БЕЗРОБІТТЯ ЯК ОДНА З ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА	174
11. Попадинец І.Н. Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ	176
12. Поповцева М.А. Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет	
ПРОБЛЕМА «УТЕЧКИ МОЗГОВ» В УКРАИНЕ	177
13. Раус М. Р. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ЗАЙНЯТІСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІКИ	179
14. Сариева А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА	181
15. Янчинський В.А. Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
ІНФЛЯЦІЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІКИ	184

СЕКЦІЯ 1. ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАВО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЩОДО КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Ісміханов Г. І.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Відповідно до ч. 1 ст. 36 Господарського Кодексу України відомості, пов'язані з управлінням, виробництвом, технологією, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, але розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання, можуть бути визнані його комерційною таємницею. При регулюванні відносин по встановленню та охороні комерційної таємниці необхідно дотримуватися певного балансу приватних інтересів суб'єкта господарювання і публічних інтересів. Тому, при визначенні переліку відомостей, що складають цю таємницю, для найбільш ефективної реалізації права, суб'єкту господарювання слід враховувати як законодавчі обмеження, так і власні інтереси.

Комерційна таємниця згідно ст. 505 ЦК України — це інформація, яка є секретною в розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. У юридичній науці пануючою є точка зору, що суб'єктами права на комерційну таємницю є суб'єкти підприємницької діяльності. До відомостей, що не можуть складати комерційну таємницю, відносять: відомості, зазначені в постанові Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. № 611; відомості, які відповідно до чинного законодавства підлягають обнародуванню, загальнодоступність яких гарантується Конституцією і законами України і не може бути обмежена; відомості, що складають державну таємницю; відомості, захищені правом інтелектуальної, у тому числі промислової, власності. Включення вищевказаних відомостей до комерційної таємниці суб'єкта господарювання є неправомірним.

У будь-який час на власний розсуд суб'єкт права на комерційну таємницю вправі публічно розкрити інформацію, що становить комерційну цінність, якщо такі дії не порушують права інших осіб. Він має право надати або передати права на комерційну таємницю іншим особам на підставі ліцензійного договору або договору про передачу майнових прав інтелектуальної власності.

Умисне розголошення комерційної таємниці особою, якій ця таємниця відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, без згоди її власника, якщо воно вчинене з корисливих чи інших особистих мотивів і завдало істотної шкоди суб'єкту господарської діяльності передбачається

кримінальна відповідальність. Це суб'єктивне право суб'єкта господарювання, що включає три елементи: 1) можливість суб'єкта господарювання діяти певним чином — визначати склад інформації, що складає комерційну таємницю, режим її конфіденційності, вживати заходів щодо збереження її таємності, розпоряджатися нею тощо; 2) можливість вимагати, щоб зобов'язані особи діяли відповідно до чинного законодавства і не порушували його право; 3) можливість звертатися за захистом до уповноважених державних органів у разі порушення права на комерційну таємницю, зокрема, шляхом неправомірного збирання, розголошення і використання комерційної таємниці.

Суб'єкт господарювання — володілець комерційної таємниці має наступні правомочності:

1) установлювати, змінювати і скасовувати режим комерційної таємниці відповідно до закону; 2) використовувати комерційну таємницю в господарській діяльності (у тому числі у виробництві товарів, робіт або послуг), передавати іншим особам на підставі договорів, а також включати зазначену інформацію в господарський обіг іншими способами; 3) на судовий захист у встановленому порядку від діянь (дій або бездіяльності), що порушують установлений відповідно до законодавства режим комерційної таємниці або створюють загрозу порушення такого режиму.

Захист прав на комерційну таємницю може здійснюватися в адміністративному та у судовому порядках. В адміністративному порядку захист прав на комерційну таємницю здійснюється шляхом звернення із заявою до Антимонопольного комітету України або до його територіальних органів.

Комерційна таємниця є секретною інформацією яка в цілому відома лише суб'єкту господарювання – володарю комерційної таємниці, отже лише він може керувати нею як захоче, а також довіряти її своїм підлеглим або колегам. Таємниця ця може бути різного роду ,в залежності від того, якою діяльністю займається сам суб'єкт господарювання. Умисне розголошення комерційної таємниці без згоди її власника особою, якій ця таємниця відома передбачає кримінальну відповідальність.

Отже, **комерційна таємниця**– це відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, які є об'єктом інтелектуальної власності, мають комерційну цінність, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання.

ПЛАГІАТ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Кононенко А.В.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Селезень С.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Таке явище як плагіат на даний час є досить поширеним в інтелектуальній діяльності. Великого розмаху воно набуло в музичній індустрії. Адже звинувачення у плагіаті звучать на адресу більшості сучасних композиторів.

Важливу сходинку займає плагіат в літературній та науковій сфері. Його значне поширення відбувається завдяки сучасним технологіям, а саме всесвітній мережі Інтернет, яка дає можливість легко здобути необхідну інформацію, не докладаючи до цього значних зусиль для того, аби викласти власні думки та ідеї. Отже, плагіат з однієї сторони є негативним явищем, а з іншої - світ існує сотню років, і винайти зараз щось нове надзвичайно важко, тому є неоднозначним явищем.

Плагіат – це привласнення авторства на чужий твір у сфері науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи пропозицію; використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора твору. Також поняття «плагіату» визначене у законі України «Про авторське та суміжні права», згідно до якого плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

На практиці виокремлюють такі види плагіату як:

- 1) копіювання й оприлюднення чужого твору під своїм іменем;
- 2) представлення суміші власних та запозичених в інших аргументів без належного цитування джерел;
- 3) перефразування чужої роботи без належного оформленого посилання на справжнього автора чи видавця.

Плагіат може проявлятися у багатьох формах, і умовно його можна поділити на різновиди:

- за обсягом привласненого матеріалу – повний та частковий;
- за ступенем автентичності (подібних або спірних) текстів – прямий та опосередкований.

Повний плагіат – це зумисне привласнення авторства на твір у повному обсязі.

Частковий плагіат – це використання у своїх працях уривків з чужих творів, саме без зазначення імені автора чи без оформлення уривків відповідно до вимог цитування.

Прямий плагіат – привласнення авторства на чужий твір або його частини, які були використані без жодних змін.

Опосередкований плагіат – привласнення авторства на чужий твір або його уривки, що були видозмінені.

Також можна виділити особливий різновид – смисловий, який передбачає переказ авторського тексту іншими словами, теж саме перефразування.

Плагіат – це порушення особистих немайнових прав авторів.

Однак у Законі України «Про авторське та суміжне права» є випадки використання творів без згоди автора:

- використання цитат із опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою ціллю, у тому числі цитування статей з газет і журналів;
- використання літературних і художніх творів навчального характеру;
- відтворення творів для судового і адміністративного впровадження в обсязі, виправданому цією метою та інші.

У нашій державі проблемним є те, що виправданість обсягу вільного використання чужого твору в кожному конкретному випадку може бути різною і дуже важко встановити наявність чи відсутність порушення. Використання чужого твору із зазначенням імені автора і джерела запозичення також можна вважати плагіатом у широкому розумінні цього поняття, якщо справді суттєво перевищений можливий обсяг запозичення у відповідності до поставленої мети.

В Україні на законодавчому рівні не прописана межа, за якою переробка, адаптація, наслідування, запозичення не будуть вважатися порушенням авторських прав. На сьогодні це актуально, оскільки часто дуже важко розрізнити плагіат та оригінальний творчий підхід автора до вже існуючого твору. Створити щось нове за останні століття існування суспільства, майже не можливо, тому більшість сучасних авторів використовують ідеї, твори, відкриття, що вже давно відомі.

Отже, плагіат - це досить негативне явище та порушення прав автора. Його поширення у сучасному світі, а особливо в Україні набуло стихійного характеру. Існує літературний, музичний плагіат, плагіат у наукових роботах. Бажання отримати визнання та матеріальну вигоду не прикладаючи зусиль, використовуючи чужу працю завжди буде актуально у суспільстві. Водночас тонка грань між плагіатом та творами, досягненнями, відкриттями вже відома людству.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БОРотьБИ З ІНТЕРНЕТ-ПІРАТСТВОМ В УКРАЇНІ

Кононенко А.В.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Мережа Інтернет відіграє важливу роль у нашому сьогоденному житті. Однак з появою нових можливостей, широкого поширення отримало таке явище як інтернет-піратство, яке розкриває ряд проблем щодо порушення захисту та охорони прав у справах інтелектуальної власності. Перетворення значної кількості творів літератури, кінофільмів, програм комп'ютерного забезпечення в електронну форму призводить до масштабної загрози появи підробок творів, недорогих копій, їх розповсюдження у великій кількості.

Поняття «піратство» розкриває Закон України «Про авторське право та суміжні права» де зазначено, що піратство це - опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та розповсюдження контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм і програм організацій мовлення.

А саме сутність піратства в мережі Інтернет полягає у відтворенні і розповсюдженні фільмів, музики, програм комп'ютерного забезпечення, інших об'єктів інтелектуальної власності, без дозволу на це автора, чи без сплати винагороди за використання творів. Швидке поширення Інтернет піратства відбувається завдяки розвитку технологій, збільшенню аудиторії. Наприклад, в

Україні в 2016 році кількість користувачів мережею Інтернет складала понад 22 мільйони жителів. А також неопрацьованості законодавчих актів та відсутності дієвого ефективного механізму дії на осіб, які порушують авторські та суміжні права в Інтернеті.

За останні роки ситуація в Україні залишається на критичному рівні, і рівень піратства є надзвичайно високим, і складає 85%, у той час коли у Китаї - 71%, в Росії – 65%, в Польщі – 54%.

Захист авторського права регулюється такими законодавчими актами як:

- Закон України «Про авторське право та суміжні права»;
- Цивільний кодекс;
- Кримінальний кодекс;
- Кодекс про адміністративні правопорушення.

При відсутності швидкого, дієвого, ефективного прийому вилучення файлів з нелегальною інформацією, та при відсутності відповідальності в мережі Інтернет, продаж та реалізація ліцензованого контенту і робота сервісів, які створюють доступ до нього є досить складним. Це впливає на імідж та економічне становище держави.

В Україні не легко притягнути до відповідальності за Інтернет-піратство. Адже, суб'єктом правопорушення у такому випадку є не приватний користувач, а адміністратор веб-сайту, який надав дозвіл та сприяв поширенню контрафакту. Спеціальної норми, яка буде вказувати на відповідальність суб'єкта у законодавстві немає. Тому результатом є відсутність слідчої та судової практики.

Найважливішими питаннями законодавства є відсутність чіткого механізму визначення відповідача у справах про захист авторських прав; відсутність чіткого механізму фіксації доказів порушення авторських прав; відсутність методики підрахунку завданих збитків; недостатнє приділення уваги юрисдикційним питанням.

За статистичними даними в Україні було відкрито 269 кримінальних справ за фактом вчинення кримінальних правопорушень, які були пов'язані із порушенням прав інтелектуальної власності. У тому числі 149 кримінальних справ щодо порушень авторського права і суміжних прав, 20 — незаконного обігу дисків і лазерних систем зчитування, 95 - незаконного використання знаків для товарів і послуг. За останні три роки було розкрито 150 кримінальних правопорушень, які були здійснені у сфері захисту авторського права в мережі Інтернет. Також було закрито близько 10 онлайн-кінотеатрів, праця над якими є найважливішою та найактуальнішою на сьогодні.

Інтернет-піратство є складним соціальним, психологічним й економічним явищем. Правові механізми його регулювання завдають збитків та йдуть на користь учасникам ринку і не можуть показати усіх потреб суспільства. Законодавство намагається боротися з інтернет-піратством. Однак, методи, які використовуються, залишають велику кількість запитань.

Для ефективної боротьби з інтернет-піратством необхідно:

1. На прикладі іноземного досвіду захисту авторського права та суміжних прав в інтернеті створити дієвий механізм боротьби з інтернет-піратством, шляхом використання технічних (блокування або видалення сайтів, запускання вірусів, відключення від мережі Інтернет), освітніх (соціальна рекламна компанія), виховних, законодавчих можливостей.

2. Узгодити норми Цивільного кодексу України й спеціального законодавства в сфері авторського права;

3. Внести зміни до законодавства про рекламу (скасувати та заборонити рекламу на піратських сайтах);

4. Провести роботу у виховній сфері серед населення з використанням публікацій в засобах масової інформації даних про порушення авторського права і рішення суду щодо цих порушень; провести соціальну рекламну кампанію, яка направить свою діяльність на боротьбу з інтернет-піратством.

5. Встановити власників основних піратських ресурсів і публічно запропонувати їм провести «люстрацію контенту» у зазначені строки;

6. Провести позапланові перевірки піратських ресурсів.

Піратство в Інтернеті має глобальний характер, його неможливо побороти в окремій країні. Тому світова спільнота і кожна держава намагається створити дієвий механізм спрощеного і прискореного захисту авторського права у всесвітній мережі.

ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Михайлова А.А.

Науковий керівник: к.ю.н, доцент Перунова О.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на іншій об'єкт права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності складається з особистих немайнових прав інтелектуальної власності та майнових прав інтелектуальної власності.

Згідно ст.. 155 Господарського кодексу України, до об'єктів права інтелектуальної власності належать: 1) винаходи, корисні моделі, промислові зразки; 2) сорити рослин та породи тварин; 3) торговельні марки (знаки для товарів і послуг); 4) географічні позначення; 5) комерційна таємниця; 6) комп'ютерні програми тощо.

Згідно ст.. 420 Цивільного кодексу України, об'єктами права інтелектуальної власності також можуть бути: 1) літературні та художні твори; 2) комп'ютерні програми; 3) компіляції даних (бази даних); 4) виконання; 5) фонограми, відеограми (програми) організацій мовлення; 6) наукові відкриття; 7) винаходи, корисні моделі, промислові знаки; 8) компонування (топографії) інтегральних мікросхем; 9) раціоналізаторські пропозиції; 10) сорити рослин,

породи тварин; 11) комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; 12) комерційні таємниці.

Підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входять усі види майна, призначені для його діяльності, в тому числі і види інтелектуальної власності.

Серед об'єктів на підприємстві питому вагу займають такі види інтелектуальної власності, як: **винахід; корисна модель; промисловий зразок.**

Винахід – це технічне рішення в будь-якій галузі суспільно корисної діяльності, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим, має винахідницький рівень і придатне для використання.

Корисна модель – це конструктивне виконання пристрою, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим і промислово придатним. Винаходи і корисні моделі – близькі між собою результатами технічної творчості.

Промисловий зразок – це нове конструктивне рішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд і придатне для здійснення промисловим способом.

Умови захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності визначені в Україні декількома джерелами законодавства, а саме ст. 41 Конституції України, в якій зафіксований принцип охорони інтелектуальної власності в економічно розвинутих країнах. Згідно із цим принципом за кожним визнано право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї творчої інтелектуальної діяльності.

А також, це закони України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р.; «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р.; «Про охорону прав на промислові зразки» від 18.09.1991 р.; «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 р., «Про племінне тваринництво» від 15.12.1993 р. «Про охорону прав на знаки товарів і послуг» від 15.12.1993 р.; «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 05.11.1997 р.; «Про науково – технічну інформацію» від 25.06.1993 р; «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р.

Стаття 429 Цивільного кодексу України зазначає, що майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку із виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює спільно, якщо інше не встановлено договором.

Таким чином, право інтелектуальної власності та право власності на річ є самостійними правовими категоріями, передання кожного з цих прав є самостійним юридичним фактом, що породжує, змінює, припиняє самостійні правовідносини.

РЫНОЧНАЯ АТТРИБУТИКА ТОВАРОВ И ЕЁ ХАРАКТЕРИСТИКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

А.В. Павлик

Научный руководитель: ас. И.И. Токарь

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Рыночная атрибутика товара – это совокупность товарно-знаковой и другой символики и обозначений, которыми наделяется товар и его упаковка.

В состав рыночной атрибутики товаров:

- марка;
- фирменное имя;
- фирменный (марочный) знак;
- торговая марка.

Марка – это имя, знак, символ (или их сочетание), которые обозначают продукцию фирмы и отличают ее от продукции конкурентов.

Торговая марка – зарегистрированный и защищенный юридически фирменный знак и/или фирменное имя.

Основные требования к торговой марке заключаются в том, что она должна отличаться простотой, быть индивидуальной (должна выделять обозначенный товар с совокупностей однородной продукции), и самое главное – привлекательной.

Среди основных функций марки можно выделить, что она обеспечивает гарантию качества товара. Товарный знак символизирует стабильность качественных характеристик и свойств товаров, обусловленных техническими, конструктивными уровнями изделий, квалификацией кадров, которые в совокупности и определяют качество изделия. Также она обладает отличительной функцией и рекламной. Пожалуй, среди всех вышеперечисленных функций рекламная наиболее весомая.

Товарный знак – это товарная марка или любая ее часть, фирменное имя, фирменный знак, которая защищена юридически, например, Microsoft является собственностью Microsoft Corporation.

Товарный знак это, прежде всего объект собственности и исключительное право на его использование принадлежит его владельцу, для обозначения того, что знак зарегистрирован и охраняется законом. Словесную часть знака или словесный знак называют также фирменным названием или логотипом [1].

В рыночной экономике товарный знак – это объект собственности. Как товарный знак, самые распространенные есть словесные обозначения (около 80% всех товарных знаков) и зарисовки (5%), а также их комбинации (5%).

Следует иметь в виду, что, сопровождая товар, товарный знак и сам может быть товаром. Лица и фирмы-владельцы имеют право продавать право пользования на основе лицензионного договора. Товарный знак – это наиболее дорогостоящий объект собственности. К примеру: стоимость товарного знака «Кока-кола» составляет 3 млрд. дол., водки «Столичная» – 400 млн. дол. (а по оценкам западных специалистов – 1.8 млрд. долларов) [2].

Достаточно противоречивой проблемой в маркетинге есть глобализация марки (табл.1).

Таблица 1 – Положительные стороны локальной и глобальной марки [3]

Положительные стороны глобальной марки	Положительные стороны локальной марки
Стандартизация рекламы и других форм продвижения и упаковки	Использование локальной культуры, обычаев, традиций, ассоциаций и лучший контакт с локальными потребителями
Глобальное распознавание марки	Марка ближе локальным потребителям
Положительный имидж, как о сильной марку, способную к деятельности на глобальном рынке	Локальные отделы предприятия могут лучше ее эффективно работать на базе локальной марки, чем на базе глобальной марки
Международная коммуникативность	
Повышение эффективности маркетинговых мероприятий	

Литература:

1) Рыночная атрибутика товара [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://studopedia.org/7-102501.html>

2) Сколько стоят российские бренды товара [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.toptrening.ru/articles/1318>

3) Положительные стороны локальной и глобальной марки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://marketingfit.ru/rynochnaja-atributika-tovarov/1211-polozhitelnye-storony-lokalnoj-i-globalnoj-marki.html>

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сергієнко Д.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У самому широкому розумінні інтелектуальна власність розглядається як законодавчо закріплені права на результати інтелектуальної діяльності людини у різних сферах суспільного життя.

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності складається з особистих немайнових прав інтелектуальної власності та майнових прав інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається Цивільним Кодексом та іншими законами. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків,

передбачених законом. До найважливіших і найпоширеніших об'єктів права інтелектуальної власності належать винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг.

Видом господарської діяльності є підприємницька, тому підприємець, маючи у своєму активі (на балансі підприємства) продукт інтелектуальної власності, може розпоряджатися ним на свій розсуд, а саме: продати, передати в заставу для отримання кредиту, розширити (збільшити) власний капітал за рахунок внесення до статутного фонду іншого господарського товариства тощо.

Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності спирається на систему бухгалтерського обліку нематеріальних активів й оцінюється за сумою витрат, пов'язаних зі створенням, придбанням та доведенням до стану, в якому вони придатні для використання за призначенням.

Нематеріальні активи як об'єкт бухгалтерського обліку та фінансової звітності в умовах трансформованого бухгалтерського обліку нині мають відповідати таким ознакам: об'єкт не повинен мати грошової форми за всіма її еквівалентами; об'єкт не повинен мати матеріальної форми; об'єкт не повинен бути дебіторською заборгованістю; об'єкт повинен мати строк використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік); об'єкт може бути відокремлений від підприємства (крім гудвілу, який не може бути відокремлений від підприємства); має існувати ймовірне одержання майбутніх економічних вигід, пов'язаних з використанням об'єкта; може бути достовірно визначена вартість об'єкта.

Указані ознаки також поширюються на придбані нематеріальні активи за ліцензійним договором на передачу прав використання предмета ліцензії. Придбання нематеріальних активів за ліцензійним договором на передачу прав використання предмета ліцензії та на відповідних умовах, критерії і строк використання яких обумовлені в ліцензійному договорі. Торгівля ліцензіями – це здійснення торгових угод, за якими продавець (ліцензіар) надає покупцю (ліцензіату) дозвіл або право (ліцензію) на використання нематеріального активу (предмета ліцензії) на умовах, передбачених ліцензійним договором, а також на здійснення операцій на вторинному ринку нематеріальних активів.

Одиницею обліку нематеріальних активів, що використовуються в господарській діяльності, є окремий інвентарний об'єкт, що відповідає певним ознакам визначення об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Інвентарним об'єктом визнається також предмет ліцензії, придбаний за ліцензійним договором на передачу прав використання нематеріальних активів, оцінений у грошовій формі.

При цьому слід враховувати, що при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності беруться до уваги лише діючі охоронні документи (патенти, свідоцтва тощо) та ліцензійні договори (контракти) з урахуванням додатків до них, у яких визначена вартість об'єктів нематеріальних активів.

У господарській діяльності:

— первісна вартість нематеріального активу, придбаного внаслідок обміну на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого нематеріального активу. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, то первісною вартістю нематеріального активу, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є його справедлива вартість із включенням різниці до фінансових результатів (витрат) звітного періоду;

— первісна вартість нематеріального активу, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого нематеріального активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

Бухгалтерський облік також передбачає, що у разі переоцінки окремого об'єкта нематеріального активу слід переоцінювати всі інші активи групи, до якої належить цей нематеріальний актив (крім тих, щодо яких не існує активного ринку), щоб не було перекосу вартості групи. Це означає, що всі об'єкти однієї групи відображаються за первісною або ринковою вартістю (справедливою вартістю).

Переоцінена первісна вартість об'єкта нематеріального активу та знос його визначаються як добуток відповідно первісної вартості або зносу та індексу переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, що переоцінюється, на його залишкову вартість.

Якщо підприємством проведена переоцінка об'єктів групи нематеріальних активів, то надалі вони підлягають щорічній переоцінці.

Трансформація бухгалтерського обліку вплинула на визначення нематеріальних активів, яке зазнало істотних змін. Це пов'язано з приведенням національної системи бухгалтерського обліку у відповідність до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Головною метою трансформації системи бухгалтерського обліку стало забезпечення більш об'єктивного відображення фінансового стану і результатів діяльності суб'єктів господарювання, а також доступу всіх заінтересованих користувачів до інформації і звітності.

ЗНАЧЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ КАПІТАЛУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Скоробогата А. О.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Утвердження інтеграції України до ЄС сприяє зростанню економічного становища країни, а також культури та правової свідомості українців. Велика кількість кваліфікованих кадрів та наукових здобутків роблять Україну привабливим полігоном для іноземних інвестицій та підприємств. Разом із цим зростає роль інтелектуальної власності як основного фактору, що визначає конкурентоспроможність. За даними “Бази патентів України” за минулий рік було зареєстровано більш ніж 112 тис. патентів.

Конституція України передбачає право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності.

Інтелектуальна творча діяльність громадян, що втілена у певну об'єктивну форму та має здатність до відтворення, визначає не тільки національний потенціал країни, а й виступає фінансовим гарантом для її творців та винахідників, адже інтелектуальна власність в господарському обігу набуває статусу інтелектуального капіталу.

Інтелектуальний капітал як економічна категорія розглядається з позиції авансованої інтелектуальної власності, що в процесі свого руху приносить більшу вартість за рахунок додаткової вартості. Інтелектуальний капітал – це знання, що можуть бути перетворені в прибуток та оцінені.

Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності з економіко-фінансових позицій – це її комерціалізація, що виникає на умовах договірних відносин. Саме комерціалізація інтелектуальної власності в умовах ринкових відносин вимагає розглядати її як товар і як капітал.

Як товар інтелектуальна власність розглядається як нематеріальний актив, що використовується в будь-яких господарських операціях.

Як капітал інтелектуальна власність розглядається з точки зору витрати капіталу на освіту або придбання підприємцем нематеріальних активів з метою його приросту.

Інтелектуальна власність може розглядатися і як інвестиція, що поділяється на капітальну та фінансову, яка передбачає внесення нематеріального активу до статутного фонду юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою.

Трансформація інтелектуальної власності в інноваційний продукт, придатний для виробництва і ринку, є найважчим етапом у ланцюгу, що зв'язує науку, винахідника зі споживачем. При цьому потрібно враховувати доміанти ринку, потреби споживача і мати досвід технологічного підприємництва. Чинниками що сприяють трансформації є аналіз конкуренції нового продукту, лабораторна перевірка здійснення ідеї, створення прототипа та виробництво тестової партії із введенням її у споживання.

На практиці життєвий цикл інноваційного продукту – це трудомісткий та довгий процес, що триває від 3 років, в залежності від типу та галузі, в якій він застосовується.

Інтелектуальний капітал ХНАДУ – це винаходи розроблені у стінах вищого навчального закладу і є важливим внеском у престиж університету.

За десятиліття продуктивної праці співробітники Харківського національного автомобільно-дорожнього університету розробили чимало важливих винаходів для власного та комерційного користування. В останні роки університет тісно співпрацює з Державною службою автомобільних доріг України. З 2007 року на замовлення Укравтодору кафедрою будівництва та експлуатації автомобільних доріг розробляються автоматизовані системи визначення транспортно-експлуатаційних показників, що пройшли

сертифікаційні метрологічні випробування та отримали широке використання не тільки в Україні, але й за кордоном.

На сьогодні Харківський національний автомобільно-дорожній університет є одним з вірцевих вищих навчальних закладів чиї розробки були нагороджені на Всеукраїнських та Міжнародних наукових виставках, та готові до використання у комерційній діяльності.

Враховуючи вищесказане треба зазначити, що інтелектуальна власність має займати провідне місце в становленні економічного благополуччя та визначати рівень інтелектуальної спроможності країни на світовому ринку.

ОБЪЕКТЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Ж.Б. Троцюк, О.И. Семёнова

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В современных экономических и политических условиях развития любого государства все большую роль играют процессы, происходящие в ключевой сфере – интеллектуальной. Как известно, эта сфера относится к главным ресурсам государства, его научно-техническому потенциалу, который, в конечном итоге, и определит судьбу и результат осуществляемых экономических преобразований.

Интеллектуальная собственность – исключительное право гражданина или юридического лица на результаты интеллектуальной деятельности и приравненные к ним средства индивидуализации юридического лица, индивидуализации продукции, выполняемых работ или услуг (фирменное наименование, товарный знак, знак обслуживания и т.п.).

Возможность определения, установления стоимости, а также передачи интеллектуального продукта и прав на его использование, в том числе изобретений, условий их распространения, осуществления и реализации объективно позволяет приравнять такие продукты к товарам и, следовательно, определить круг лиц, обладающих правами владения, распоряжения и использования этих изобретений.

Восприятие интеллектуального продукта (изобретения) как категории собственности, введение специального ее обозначения в мировой практике как промышленной собственности, понимание необходимости ее охраны и защиты стало значительным шагом в развитии общества, позволило законодательно регулировать правоотношения, связанные с созданием, правовой охраной и использованием изобретений и других интеллектуальных продуктов.

История и современность беспристрастно свидетельствуют, что факт предоставления авторам объектов интеллектуальной собственности юридических прав, которые защищают их имущественные интересы, безусловно, играл и постоянно играет важную роль в развитии человечества. Использование частной заинтересованности на фоне конкурентной борьбы, особенно обострилась в последние годы, сегодня, является оптимальным

решением проблемы дальнейшего роста благосостояния и уровня жизни цивилизации. В передовых странах любой законодательный акт в сфере интеллектуальной собственности в первую очередь направлен на защиту прав собственника, которые предоставляются ему соответствующим охранним документом. Законодательно закрепляя за автором и его правопреемником исключительные права, государство одновременно принимает на себя обязательства по обеспечению их выполнения. При этом исключительные права владельцев объектов интеллектуальной собственности позволяют проводить определенные действия, которые усиливают их личную заинтересованность в выгоде от их использования. Например, владелец может передавать свои исключительные права на объект интеллектуальной собственности, принадлежащие ему, любому другому лицу, в определенный законодательством способом.

Как правило, существует три пути, согласно которым автор или его правопреемники, могут донести произведение вниманию потребителей, изобретение к производству и т.д. Он может передать свои исключительные права на основании договора о передаче права собственности на определенный объект интеллектуальной собственности либо продать произведение или изобретение, которым владеет или продать лицензию на его использование.

Опыт мировой организации торговли ярко показал потребность гибкого регулирования правовых отношений в области интеллектуальной собственности. С целью всестороннего стимулирования использования технических новинок, создания новых литературных произведений и т.д. государство должно создавать максимально благоприятные условия для их создателей. Одним из определяющих факторов этого процесса является возможность передачи экономических прав, которые предоставляются владельцам объектов интеллектуальной собственности в другие руки.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БРЕНДІВ І БРЕНДІНГУ У СУЧАСНОМУ ТУРОПЕРЕЙТІНГУ

Туз Н. Г.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В.Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Нині ринок туризму розвивається дуже нерівномірно. Обсяг виїзного туризму переважає над обсягами в'їзного і внутрішнього туризму. Це означає, що переважає не лише виїзд туристів над в'їздом, а й вивіз за кордон грошей (валюти) над їх надходженням в національну економіку. Такий негативний баланс несприятливо позначається на економіці країни. Організація обслуговування туристів є завданням діяльності туроператорських фірм і мережі турагенств, розташованих майже в усіх містах світу. Комплексний підхід до розробки програм обслуговування іноземних туристів — головне завдання туроперейтингу. Дослідження показують, що на підприємствах, де частково впроваджуються комплексні заходи туроперейтингу, спостерігається

постійний продаж і повне завантаження маршрутів і місць упродовж всього року, а в сезони найвищого попиту практикується завчасне бронювання.

Зважаючи на обмеженість наукових і практичних розробок щодо формування бренда туристичних підприємств, а також різний ступінь впливу зовнішнього середовища на розвиток туристичного бізнесу, виникає потреба у дослідженні актуальних проблем формування бренда та брендингових стратегій з урахуванням галузевої специфіки. Для досягнення цієї мети передбачено вирішення таких завдань: вивчення процесу створення та управління брендом туристичних підприємств; дослідження процесу розроблення брендингових стратегій та визначення напрямів удосконалення існуючих. Для створення успішного бренда варто звернути увагу на інші бренди, присутні на тому ж сегменті ринку. Це дозволить уникнути повторювання вже існуючого бренда на ринку та врахувати помилки і прорахунки конкурентів, а також може наштовхнути на оригінальну ідею.

Туристичний брендинг – це кульмінація широкого спектра напрямів діяльності з усього набору засобів маркетингу, що дозволяє створити імідж туристичного бренду, який передає весь набір сигналів споживачу про якість, ціну і статус туристичного бренду.

При створенні нового бренда туристичне підприємство може використовувати певну модель розробки стратегічного плану позиціонування нового бренда на туристичному ринку.

Процес формування бренда доцільно розглянути на прикладі туристичного оператора "Tez tour". Перед маркетологами організації стояло завдання вибору з альтернативного списку назв найкращого імені, його перевірка на запам'ятовуваність, асоціативність, виразність, лояльність до нього споживачів, впізнаність, здатність впливу на споживача тощо. Апробація проводилася на групі цільових споживачів, після чого компанія прийняла остаточне рішення про ім'я бренду – "Tez tour", що з турецької перекладається як "швидкий тур". За українським законодавством юридична або фізична особи, які незаконно використовують чужий товарний знак, зобов'язані припинити його використання, відшкодувати завдані збитки і навіть можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. Варто зауважити, що формування позитивного іміджу – непросте завдання для підприємств, оскільки на сучасному етапі вітчизняний ринок туристичних послуг характеризується відсутністю достовірної офіційної статистики, інформації про діяльність основних компаній. Правильний вибір допоміг "Tez tour" визначити базові риси її іміджу, а також сформував у партнерів і споживачів відповідні асоціації. Після вибору торговельної марки туроператор виробив власну брендингову стратегію, яка містить:

- розширення товарної лінії – назва бренду розширюється на нові туристичні напрями, а також на тури класу "люкс", стандартні, для економічного відпочинку та ін.

Оскільки реклама у друкованих засобах масової інформації вже не є достатньо ефективним засобом просування торговельної марки, туроператор "Tez tour" почав випуск власних друкованих видань, адресованих як

агентствам, так і споживачам. Ця діяльність нерозривно пов'язана з дослідженням ринку, зокрема асортименту конкуруючих і супутніх послуг, специфіки конкурентного середовища, цінової ситуації, споживчих переваг, сегментації споживачів і каналів інформування, насиченості й тенденцій розвитку, особливостей законодавчого регулювання. Для формування сильного бренда доцільно ідентифікувати туристичне підприємство у професійному середовищі та конкурентному оточенні, формуючи його специфічну позицію на ринку і, таким чином, виокремлюючи від подібних.

Зважаючи на все більшу глобалізацію світової економіки, сучасні бренди повинні виділятися. Для цього необхідно сформувати стратегію брендингу, яка б чітко відповідала цілям компанії на ринку та її потребам. У зв'язку з цим вітчизняні туристичні підприємства повинні визначити для себе основні стратегії розвитку свого бренда, оцінити переваги, які вони можуть отримати, створити умови для розширення бренда та стати гарантом якості для своїх клієнтів.

Таким чином, необхідно впроваджувати туроперейтинг у сферу туристичного підприємництва і підготовки кваліфікованих кадрів з цієї спеціальності з метою підвищення конкурентоспроможності в обслуговуванні внутрішніх і іноземних туристів.

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

СМЕТА ЗАТРАТ НА ПРОИЗВОДСТВО

Е.В.Аникеева

Харьковский национальный автомобильно – дорожный университет

В начале перехода к рынку появились теории, что в рыночных отношениях сметы не будут нужны. Рынок, соотношение спроса и предложений станут определять стоимость строительства сооружений и зданий.

По данным экономических журналов стало понятно, что ещё в 1990 гг. в рыночных отношениях говорили о том, что нет необходимости в сметах и сметчиках, а стоимость строительства станет определять рынок.

В принципе это бытовые вопросы, не касающиеся межгосударственных отношений и т.п. Сегодня в основном стоимость строительства, реконструкции или капитального ремонта определяют сметы и сметные расчёты.

Сводный сметный расчёт составляют в целом на строительство независимо от количества генеральных подрядных строительно-монтажных организаций, которые в нем участвуют.

Сметная стоимость работ и затрат, которые подлежат осуществлению каждой подрядной организацией, оформляется в рамках отдельной ведомости, которая составляется применительно к форме общего сметного расчёта.

К сводному сметному расчёту, который представляется на утверждение в

составе проекта, прилагается пояснительная записка, где приводятся:

- месторасположение строительства,
- список каталогов сметных нормативов, принятых для составления смет на строительство,
- название генеральной подрядной организации,
- нормы накладных издержек.

Так же необходимо обратить внимание на дополнительные затраты на период зимнего времени. Эти затраты предназначены для компенсации строительно-монтажным организациям понесенных ими всех дополнительных затрат, связанных с условиями работ, которые выполняются в зимний период.

В сводный сметный расчёт цены строительства включается резерв средств на незапланированные работы и затраты, предназначенный для возмещения стоимости работ и затрат, необходимость в которых возникает в ходе разработки документации или при строительстве в результате уточнения проектных решений или условия строительства по объектам, который предусмотрен в утверждённом проекте.

Резерв определяется в размере до 2% для объектов социальной сферы и не до 3% - для объектов производственного назначения.

По уникальным и сложным объектам строительства этот размер средств на непредвиденные работы и затраты может увеличиваться в каждом конкретном случае при согласовании с Госстроем Украины.

Часть резервных средств на непредвиденные работы и затраты, предусмотренных в сводном сметном расчёте, в размере, который согласован заказчиком и подрядчиком, может быть включен в состав твёрдой договорной цены на строительство.

При осуществлении расчётов между заказчиком и подрядчиком за фактически выполненную работ эта часть средств подрядчику не передаётся, а остаётся у заказчика.

Сегодня сложилась ситуация, когда сметная стоимость строительства может иметь значительные отклонения и погрешности от истинной стоимости, и это ненормальное положение приводит к желанию поправить дело самостоятельно, а на местах и в регионах появляются региональные нормы смет.

После проведенных исследований становится понятно, что методы усреднения стоимости производства необходимо усовершенствовать, пересматривать нормы и вообще взгляды на данные вопросы.

ЕТАПИ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Беліченко А.В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Актуальність цієї теми у тому, що кожна організація, так чи інакше проходить всі етапи розвитку. Але кожна по своєму може затриматися чи швидко перейти на інший етап. Тому мета цієї теми, розкрити всі етапи

розвитку підприємства та як більше чи менше залишатися на даному етапі, який стиль керівництва відповідає цьому етапу.

Життєвий цикл організації – це стадії, що проходить організація за період свого існування (народження, дитинство, юність, зрілість, старіння, відродження та смерть).

На першому етапі створення організації (народження) – реєстрація та інвестування діяльності. Визначається мета, щодо виживання підприємства, а також формування стилю керівництва, оскільки на цьому етапі більшість організацій не можуть пройти цей етап розвитку.

Другий етап – зростання (дитинство та юність). На цій стадії мета організації в тому, щоб якомога швидше набрати персонал, збільшити обсяг виробництва та збуту, сформувані імідж, збільшити прибуток та розширити частини ринку. Але через недосвідченість своїх менеджерів організації на цій стадії переживають крах. Тому головним завданням являється зміцнення позицій на ринку, а саме посилення конкурентоспроможності та поява фахівців у вузьких сферах знань.

Третім етапом існування визначають зрілість. На цьому етапі посилюється централізація, метою є максимізувати прибуток та обсяг виробництва. Для організації характерні великі масштаби, механічна вертикальна структура, формування індивідуального іміджу та підтримка рівня прибутковості на оптимальному рівні.

Старіння являється четвертим етапом – у ньому прослідковується падіння прибутковості та фінансової стійкості, спостерігається бюрократична криза. Метою організації в цей момент боротися за виживання і зберегти досягнуті результати.

І останній етап у життєвому циклі організації – це відродження або смерть. У період відродження відбуваються радикальні зміни, приходять нові менеджери, залучення нових інвестицій для впровадження інновацій, а також оновлення всіх функцій організації. Головною метою являється поживлення організації.

Організаційний спад являється смертю для організації. Умовами для цього може бути абсолютне зниження ресурсної бази протягом певного часу. Наслідком може бути екстремальні та непослідовні стратегії, з яких виходять подальші проблеми.

Отже, розглянуті етапи для кожної організації відбуваються власними темпами. Перехід від одного до іншого етапу супроводжуються різними причинами, які потрібно виявляти та негайно вирішувати, тобто для ефективного управління менеджерів необхідно враховувати особливості управління на кожній з розглянутих стадій життєвого циклу організації.

РОЛЬ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Близнюк А.О., Пальоха В.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сьогодні вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні є дуже важливим питанням. Щоб здійснювати ефективну інвестиційну діяльність необхідні певні знання, щоб уникнути ризиків під час формування інвестиційного портфелю. Тому, головною метою державної політики в сфері інвестування є необхідність створення сприятливого інвестиційного клімату, розвиток, залучення та захист інвестицій.

Згідно статті 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [1]. Інвестування здійснюється завдяки: громадян, недержавних підприємств, державних коштів, органів місцевого самоврядування, іноземного інвестування та спільного інвестування, що здійснюється за допомогою громадян та юридичних осіб України.

Інвестиції бувають на мікро- та на макрорівні. Внутрішні інвестиції Величко В.В. поділяє на фінансові та реальні, завдяки цьому забезпечується облік і аналіз, що ведеться і здійснюється на макрорівні державної економіки й окремих підприємств [2].

Фінансові інвестиції – це вкладення в акції, облігації та інші цінні папери, випущені підприємствами або державою.

Реальні інвестиції (капіталоутворюючі інвестиції) – це вкладення у реконструкцію і технічне переоснащення існуючих та створення нових підприємств.

Для того, щоб основні засоби були у належному для їх використання стані необхідні витрати на ремонти та технічне обслуговування об'єктів і постійне їх оновлення [3].

Капітальні інвестиції – витрати на капітальне будівництво, придбання чи виготовлення основних засобів, інших нематеріальних активів, формування основного стада, що здійснюється з метою отримання економічної вигоди.

За кваліфікаційною ознакою капітальні інвестиції за видами планування поділяються на централізовані і нецентралізовані.

Під централізованими капітальними інвестиціями розуміють, фінансування, що виділяється на капітальне будівництво державним бюджетом.

Під нецентралізованими капітальними інвестиціями розуміють, здійсненні за рахунок власних коштів, плани підприємств, населення.

За іншою класифікаційною ознакою поділяють за структурою на інвестиціях. Таким чином, капітальні інвестиції на придбання обладнання, потребуємого й не потребуємого монтажу; виробничого інструменту, приладів та інвентарю, що відносяться до основних засобів; малоцінних і швидкозношуваних предметів, що придбанні за рахунок капітальних інвестицій.

Під капітальними інвестиціями на придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів розуміють витрати на придбання або виготовлення матеріальних активів.

Під капітальними інвестиціями на придбання (виготовлення) нематеріальних активів розуміють витрати, що націлені на придбання або створення власними силами активів.

Під формуванням основного стада розуміють витрати на створення основного робочого стада робочої худоби, тобто вкладення у довгострокові виробничі активи.

Капітальні інвестиційні поділяють:

- за видами активів;
- за джерелами фінансування;
- за видами економічної діяльності.

Станом на 2015 рік капіталовкладення за видами активів становить 215,15 тис. грн. [4], щоб збільшити його необхідно:

- вдосконалити правову сферу і забезпечити стабільність інвестиційного законодавства;
- представити систему пільг, де на думку незалежних експертів, будуть вказані галузі або напрямки до яких необхідно інвестувати кошти;
- спростити процедуру для залучення іноземних інвестицій та для нерезидентів розширити інформаційну сферу для інвестиційної діяльності, систематизувати й своєчасно оновлювати дані інвестиційних проектів, що розроблені відповідно до міжнародних підходів.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність»
2. Величко В.В. Економіка підприємства: конспект лекцій / В.В. Величко. – Харків: ХНАМГ, 2004. – 114 с.
3. Інвестування: Навчальний посібник / Під заг. ред. докт. екон. наук, професора В.М. Гриньової. – Х.: ВД «Інжек», 2003. – 320 с.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua>

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Близнюк А.О., Савіна Д.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Період гострої економічної кризи в Україні в першу чергу торкнувся Східної частини країни, де дуже негативно вплинула саме на сферу інвестицій. Світова криза чи криза великих країн, від стабільності яких залежить світова економіка, вносить свої корективи в роботу інвесторів. У період кризи, ризики практично у всіх областях інвестування сильно зростають, тому інвесторам необхідно дуже ретельно підходити до питання, куди вкладати гроші зараз.

Проаналізуємо ситуацію перед кризою, дефолтом та серйозною девальвацією. Якщо вам вдалося спрогнозувати майбутні складності – підготуйтеся: добра подушка у вигляді інвестицій, які можна швидко перевести

в готівку допоможе вам на наступному етапі. Як показує практика першої хвили кризи, що накрила економіку всіх країн, перед кризою має сенс вкладати гроші в дорогоцінні метали. Негаранти в економіці роблять вкладення в валюту не вигідними, через високий ризик інфляції. Навіть розмістивши кошти в різних валютах, зберігши їх у готівковому вигляді, їх купівельна спроможність буде все одно знижуватися, за рахунок загальної інфляції. Вкладення в нерухомість так само має сенс. Але треба бути готовим до того, що в кризу падіння цін на нерухомість може досягати 50%. Розміщення в банках на депозити, не дасть серйозний прибуток. А при розміщенні на тривалий період, отримані відсотки можуть не покрити втрат, викликаних інфляцією. До того ж ризик втратити кошти в кризу збільшуються, через ризик банкрутства фінансових структур. Одним з надійних засобів вкладення залишається інвестування в антикваріат. Вкладення коштів в акції надійні тільки в тих випадках, коли вкладник точно прораховує зростання тієї чи іншої компанії в умовах кризи. В іншому випадку, ризик все втратити високий, оскільки в такі часи падають фондові ринки [4].

Розберемо найвідоміші види інвестицій України докладніше, відносно теперішньої ситуації. До таких відносять ринок Форекс (внесок у валюту), ринок антикваріату, ринок нерухомості, депозити в банках.

В теперішній час, майже всі ці види інвестицій не вигідні на території України, мають дуже великий відсоток ризику, що робить ринок інвестицій України не привабливим для інвесторів.

Що стосується валюти, спочатку необхідно визначити в яку валюту вкладати свої кошти. Експерти радять, що свої заощадження краще зберігати хоча б у чотирьох валютах, у подальшому це дозволить мінімізувати ризик. Також існують види інвестування у валюту:

- економічно не вигідний (звичний для всіх обмінний пункт);
- для консервативних вкладників (прибутку багато не отримують, але зможуть зберегти свій капітал завдяки валютному депозиту);
- для людей, що мають економічну підготовку та здатні на ризик (відповідає FOREX або РТС).

Треба не забувати про те, що нестабільний курс валюти приводить частіше до того, що люди замість прибутку, втрачають гроші. На Сході країни взагалі люди не міняють гроші, так як діє система мультівалюти, тобто можна розраховуватись будь-якою валютою, та курс обміну валюти відрізняється від офіційного.

Ринок антикваріату. Що стосується цього сегменту інвестування, то можна, в період кризи 2014-2015 рр., виділити такі недоліки:

- більша кількість інвесторів втратили свої вклади, тому що багато майна було зруйновано та розкрадено бойовими діями у зоні АТО;
- в період інформаційної війни, багато історичних моментів було переведено у розряд сумнівних та велика кількість антикварної атрибутики Великої Вітчизняної війни стали фашистською атрибутикою;

- ще одним важливим недоліком є те, що в наш час інноваційних технологій, більшість сучасної молоді майже не цікавиться історією, їх не цікавить такий вид діяльності.

Ринок нерухомості зараз вважається вигідним інвестиційним сектором. Попит на нерухомість буде завжди. Вона в житті людини знаходиться на одному рівні з основними потребами повсякденного життя. Треба зауважити, що всюди є свої недоліки і переваги. З однієї сторони, АТО знищило дуже багато інвестиційної нерухомості, багато було втрачено об'єктів, але з іншої, дало поштовх для іншого виду вкладу: будь-яка війна закінчиться, і інвестори вкладають гроші у відновлення нерухомості Східної частини, яка згодом принесе не малі прибутки.

Депозити в банках. Позиції банківської системи в Україні досить слабкі, тому треба детальніше віднестися до вибору банку. Хоча й банки зараз пропонують на порядок більший відсоток по депозитах, цей вид вкладу не надійний і не має велику частку на ринку інвестицій, тому що більшість сучасних банків України і за її межею не можуть пережити економічної кризи і просто стають банкрутами, а люди втрачають свої збереження.

Треба зазначити, що Україна є країною великого інвестиційного потенціалу, але гостра криза не дає можливості її розвитку. Будь-яка війна, будь-яка криза закінчиться, а тому є велика ймовірність у тому, що Україна займатиме не останнє місце по приваблюваності для інвесторів.

Література:

1. Портфельне інвестування : Навч. посібник / А. А. Пересада, О. Г. Шевченко, Ю. М. Коваленко, С. В. Урванцева. – К.: КНЕУ, 2004. – 408 с.
2. Борщ Л. М. Інвестування : теорія та практика : навч. посібник / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. – (2-е вид., перероб. та доп.). – К.: Знання, 2007. – 685с.
3. Верба В. А. Проектний аналіз : навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц. / В.А. Верба, О.М. Гребешкова, О. В. Востяков. – К.: КНЕУ, 2002. – 297с.
4. Куди вигідно вкладати гроші під час кризи, дефолту? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.terno.pp.net.ua/news/kudi_vigidno_vkladati_groshi_pid_chas_krizi_defoltu/2015-06-01-1454

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ НАСЛЕДОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Д.Н. Бондаренко

Харьковский национальный экономический университет им. С.Кузнеця

Одним из аспектов права, с которым, рано или поздно, сталкиваются как большинство физических лиц так и юридические лица, является наследование и наследство. Рассмотрим отдельные аспекты этой тематике, которые позволяют разобраться и сориентироваться в юридической стороне вопроса.

Итак, рассмотрим понятие **наследования**. Согласно украинскому законодательству наследованием является переход прав и обязанностей

(наследства) от физического лица, которое умерло (наследодателя) к другим лицам(наследникам).

В состав наследства входят все права и обязанности (за исключением, определенных ст. 1219 Гражданского кодекса Украины), которые принадлежали наследодателю на момент открытия наследства и не прекратились вследствие его смерти.

Время **открытия наследства** является день смерти лица или день, когда оно объявляется умершим, местом открытия – последнее место жительства наследодателя.

Существует два вида наследования: по завещанию или по закону. Первый вид – по завещанию. Завещанием является личное распоряжение физического лица с полной гражданской дееспособностью на случай своей смерти. Такое распоряжение осуществляется исключительно лично.

Наследником завещателя может быть любой гражданин, независимо от того наличия семейных или родственных связей между этим лицом и завещателем. Также, завещатель имеет права не оставлять наследство кому-то, кто входит в число наследников по закону. Но он обязан включить в наследование лиц, имеющих право на обязательную долю в наследстве. Завещание может быть составлено относительно всего наследства или только его части. Часть наследства, не охваченная завещанием, наследуется наследниками по закону на общих основаниях.

Статьей 1241 Гражданского кодекса Украины (далее ГК Украины) предусмотрены лица, имеющие право на обязательную долю в наследстве, к которым законом отнесены: малолетние, несовершеннолетние, совершеннолетние нетрудоспособные дети наследодателя, неработоспособная вдова (вдовец) и нетрудоспособные родители.

Завещатель имеет право в любое время отменить, составить новое завещание или внести в него изменения.

В случаях, когда завещание было составлено с нарушением требований относительно его формы или оно было составлено лицом, не имеющим на это право, такое завещание считается ничтожным (или недействительным). Кроме того, завещание можно обжаловать в суд и признать его недействительным, если будет установлено, что волеизъявление завещателя не было свободным и не отвечало его воле (например, завещание, составленное под угрозами).

Второй вид наследования – по закону. Если наследодатель не оставил завещание – наследование происходит по закону. Наследование по закону осуществляется поочередно.

Очередность получения наследниками по закону права на наследование может быть изменена нотариально удостоверенным договором заинтересованных наследников, заключенным после открытия наследства.

Согласно статьям 1261-1265 ГК Украины существуют пять очередей наследников по закону.

Первая очередь наследников по закону: дети, супруг (супруга) и родители умершего. Вторая очередь: родные братья и сестры, дед и бабушка умершего.

Третья очередь: родные тетя и дядя умершего. Четвертая очередь наследников по закону: лица, которые проживали с умершим одной семьей не менее пяти лет до момента открытия наследства. Проживание одной семьей подтверждается регистрацией по одному адресу с умершим. Пятая очередь: все остальные родственники до шестой степени родства включительно.

По закону, каждый из наследников получает одинаковую долю наследства, но участники могут изменить размер получаемого наследства кого-то из них по устному соглашению, если это касается движимого имущества; по письменному соглашению, заверенной нотариусом, – если это касается недвижимого имущества или транспортных средств.

Наследник имеет право принимать или не принимать наследство. Согласно ч.2 ст.1268 ГК Украины наследник, который постоянно проживал вместе с наследодателем на время открытия наследства, автоматически считается принявшим наследство, если в течение установленного законом срока он не заявит об отказе от него.

Те же наследники, которые не проживали постоянно с наследодателем на время открытия наследства, должны лично подать в нотариальную контору заявление о принятии наследства.

следует обратить внимание на отсутствие в законодательстве норм, регулирующих наследование личных прав, которые возникают в связи с активным использованием сети Интернет. так, например, не урегулирован вопрос наследования персональных страниц в социальных сетях как физических так и юридических лиц.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Борох А.О.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Л.В. Леонтьєва
Харківський національний автомобільно- дорожній університет

Як засвідчує міжнародний досвід, важливою складовою конкурентоспроможності національної економіки є підприємництво.

Характерною тенденцією сучасного розвитку є посилення ролі внутрішнього підприємництва, що виявляється у створенні гібриду великої і малої фірми. Вчені-економісти так визначають внутрішнє підприємництво: "Це розвиток у великій організації внутрішніх ринків і відносно невеликих і незалежних підрозділів".

За умов ринкової трансформації економіки України розвиток підприємництва стає основою економічного і соціального руху, вирішення соціальних проблем, подолання бідності та забезпечення належного рівня життя громадян. Вдосконалення законодавчої бази, поступовий вхід на світовий ринок, стабілізація економіки держави - все це спричиняє вплив на діяльність українських і закордонних підприємств, що функціонують в Україні.

Основними тенденціями розвитку бізнесу в Україні є:

- територіальне розповсюдження підприємництва, збільшення кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців;
- об'єднання капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємців;
- інтенсивний розвиток комерційного бізнесу при незначному розвитку виробничого підприємництва;
- збільшення сфери послуг (консультативні, юридичні, транспортні, страхові, готельні, туристичні, охоронні та ін.)

Зараз перед вітчизняним підприємництвом повстали такі важливі задачі як розширення структури пропозиції на національному ринку товарів та послуг, створення якісного конкурентного середовища, розвиток інноваційного розвитку, відродження підприємницької ініціативи людей, створення додаткових робочих місць та збільшення гнучкості зайнятості, зміцнення регіональної економіки.

Основні обмеження, що роблять гіршим підприємницький клімат та негативно впливають на розвиток бізнесу в Україні, за рейтингом такі:

- тенденція до збереження високих видатків часу на проходження офіційних процедур щодо започаткування власного бізнесу в Україні (отримання дозволів, ліцензій, перевірки). Кількість робочих днів, що витрачають підприємці на проходження офіційних процедур, складають в Україні 27 днів, тоді як у ЄС на проходження цих процедур витрачається у середньому лише 16 днів, у Македонії - 3, Угорщині - 4, Албанії та Білорусі - 5, Словенії - 6, Естонії - 7, Молдові та Румунії – лише 10 днів;

- збільшення витрат у грошовій формі підприємців на проходження дозвільних процедур.

Одним з головних гальмуючих факторів розвитку підприємництва є недостатність у підприємців грошей для розвитку власної справи та високі ставки відсотку за користування банківськими кредитами. Не ефективними виявилися регіональні програми з підтримки малого бізнесу. Не відповідає вимогам сучасності інфраструктура, яка характеризується нерівномірним розташуванням та функції якої обмежуються обслуговуванням підприємницької діяльності. Вимагає активізації участь громадськості в прийнятті бізнес-рішень щодо покращення бізнес-середовища. В Україні цілеспрямованої державної політики потребує розвиток державно-приватного партнерства. До основних проблем, які сьогодні гальмують зміцнення економічної безпеки та структурні реформи у секторі підприємництва України, відносяться: прямі та опосередковані злочинні, кримінальні посягання, так зване "рейдерство", а також дискримінаційні дії щодо підприємців.

Отже, в Україні сьогодні є багато проблем, що гальмують розвиток вітчизняного підприємництва, і вирішення яких забезпечить підвищення ефективності підприємництва, забезпечить розширення підприємницького сектора, зскорочення тіньового сектору. Основну роль у цих перетвореннях має відігравати держава.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Гордієнко Є.А.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основними факторами, які визначають конкурентоспроможність підприємства, є стратегія фірми, наявність матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, інноваційний потенціал, частка ринку, ефективність менеджменту, випуск конкурентоспроможної продукції. Існують два види конкурентної переваги: 1) більш низькі витрати - означають здатність підприємства розробляти, випускати і продавати схожий товар з найменшими витратами, ніж у конкурентів; 2) диференціація товарів - це здатність забезпечення покупця більшою цінністю у формі нової якості товару, його особливих споживчих властивостей або післяпродажного обслуговування, що дає можливість встановлювати більш високі ціни.

Таблиця 1. – Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах.

<i>Шляхи</i>	<i>Особливості шляхів</i>
1) Впровадження інноваційної політики підприємства, яка визначає можливість підприємства конкурувати не тільки на внутрішньому, а й на зовнішніх ринках	Мета інноваційної діяльності – виробництво нових або відсутніх на ринку товарів та послуг. Інновація - це не просто нововведення, це сучасний техніко-економічний процес, який, завдяки використанню нових ідей і винаходів, приводить до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій, що допомагає фірмі зайняти певну конкурентну позицію на ринку.
2) Наявність кваліфікованих трудових ресурсів, що відповідає вимогам міжнародного ринку праці	Трудові ресурси є одним з найважливіших складових діяльності підприємства і найважливішим фактором підвищення конкурентоспроможності в глобальній економіці. Відповідно до сучасних концепцій управління, люди є одним з найважливіших економічних ресурсів підприємства, що впливають на її дохід, конкурентоспроможність і розвиток. На жаль, на сьогоднішній день цей фактор є найслабшою ланкою в діяльності вітчизняних підприємств.
3) Система управління якістю на підприємстві	На сьогодні розширення діапазону товарів і послуг на ринку зумовлює орієнтацію споживача на більш якісну продукцію, що є одним із найважливіших факторів існування і розвитку підприємств на ринку. Якщо ж підприємство прагне до завоювання міжнародного ринку, тоді його продукція повинна відповідати міжнародним стандартам якості і повинна мати сертифікат відповідності системи якості міжнародному стандарту ISO 9001. Відповідність системи управління якістю на підприємстві міжнародному стандарту ISO 9001 передбачає зміну організаційної структури підприємства, перестроювання всіх етапів виробничого циклу від проектування продукції до її збуту. Підприємство має сертифікувати все виробництво в цілому і провести «сертифікацію системи якості».

4) Безперервне вдосконалення реалізованої на внутрішньому ринку продукції національних виробників і розширення їх діяльності на міжнародному ринку	Забезпечення пріоритетності продукції, зміна якості товару і його технічних параметрів з метою задоволення потреб та конкретних запитів споживача, визначення переваг товару в порівнянні з заміниками, визначення недоліків товарів-аналогів, які випускають конкуренти, вивчення методів конкурентів по вдосконаленню аналогічних товарів, визначення і використання цінових чинників підвищення конкурентоспроможності продукції і т.д.
--	--

Крім того конкурентоспроможність підприємства залежить від виконання наступних умов: правильного розуміння переваг зарубіжних споживачів; знання правил і культури ведення бізнесу в окремо взятій країні; знання рівня конкурентоспроможності в галузі; внесення в свій продукт змін і модифікацій відповідно до смаків і традиціями споживачів тієї країни, куди буде експортуватися товар; врахування особливостей каналів розподілу; правильний вибір способу проникнення на ринок; облік культурних, соціальних, політичних, технологічних, екологічних і юридичних особливостей.

В якості висновку варто відмітити, що на конкурентоспроможність підприємства мають вплив багато факторів. Це зумовлює необхідність впровадження спеціальних заходів для підвищення її рівня не тільки в межах нашої держави, але й на міжнародній арені. Також варто зазначити, що лише взаємозв'язок зазначених дій і комплексність їх реалізації будуть позитивно впливати на підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних ринкових умовах.

ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЗА НАРУШЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Д. Давыденко

Научный руководитель к.ю.н., доцент Ерофеев Л.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Охрана окружающей природной среды, рациональное использование природных ресурсов и обеспечение экологической безопасности предусматривают соблюдение установленного порядка использования природных ресурсов. Он обеспечивается рядом государственно-правовых средств - организационных, управленческих, регулятивных, контрольных, обязывающие субъектов экологических правоотношений к выполнению определенных, возложенных на них в рамках этих средств, обязанностей.

Предприятия, учреждения и организации, виновные в нарушении экологического законодательства, привлекаются в установленном законом порядке к юридической ответственности.

Определенные особенности присущи, прежде всего, гражданско-правовой ответственности. На предприятия, учреждения, организации и граждан Закон Украины «Об охране окружающей природной среды» (ст. 68), а также кодексы и законы Украины возлагают обязанность возмещать убытки, причиненные

ими вследствие нарушения законодательства об охране окружающей природной среды, в порядке и размерах, определенных законодательством Украины. При этом в законодательстве подчеркивается, что применение мер дисциплинарной, административной или уголовной ответственности не освобождает виновных от компенсации вреда, причиненного загрязнением окружающей природной среды и ухудшением качества природных ресурсов. Это означает, что виновные лица несут гражданско-правовую ответственность независимо от их привлечения к уголовной или административной ответственности за нарушение экологического законодательства в установленных законом случаях. Сущность гражданско-правовой ответственности за нарушение экологического законодательства состоит в наложении на лицо, виновное в совершении экологического правонарушения, неблагоприятных имущественных последствий (санкций). Кроме общих условий наступления юридической ответственности необходимым фактором гражданско-правовой ответственности в сфере экологии выступает неправомерность действий гражданина или юридического лица, последствием которых выступает имущественный ущерб (здоровью людей, имуществу, природным ресурсам и т.п.). При отсутствии такого вреда вопрос о гражданско-правовой ответственности не возникает.

Правовой основой юридической ответственности в указанной сфере выступают положения Закона Украины «Об охране окружающей природной среды», соответствующие статьи кодексов, законов, а также нормы специальных нормативных актов. Но указанные законы и кодексы непосредственно не определяют мер гражданско-правовой ответственности за нарушение экологического законодательства. В них содержится лишь ссылка на нормы специального законодательства.

Существенной особенностью, специфической чертой гражданско-правовой ответственности является порядок определения размера вреда, причиненного нарушением экологического законодательства, который установлен специальными нормативными актами. Общие же принципы гражданско-правовой ответственности закреплены гражданским законодательством.

Гражданским законодательством предусмотрена также возможность возмещения не только имущественного ущерба, но и морального. Моральный ущерб – это физические или моральные страдания, причиненные неправомерными действиями.

С мерами гражданско-правовой ответственности за правонарушения в области экологии связаны меры административной ответственности. Последняя имеет самостоятельный характер. Согласно ст. 70 Закона Украины «Об охране окружающей природной среды» определение состава экологических правонарушений и порядок привлечения к административной ответственности за их совершение определяются Кодексом Украины об административных правонарушениях, который экологическим административным проступкам посвящает отдельную главу.

За нарушение экологического законодательства возможна уголовная ответственность. Она предусмотрена действующим Уголовным кодексом и применяется только судами за совершение общественно опасных экологических правонарушений, т.е. преступлений. Соответствующие статьи, которыми установлена уголовная ответственность за конкретные нарушения экологического законодательства, сосредоточены в разделе 9 «Преступления против окружающей среды» Уголовного кодекса Украины. Среди этих преступлений различаются преступления против экологической безопасности, преступления в сфере землепользования, охраны недр, атмосферного воздуха, в сфере охраны водных ресурсов, лесопользования, охраны растительного и животного мира и др. Нарушение одних и тех же правил природопользования и охраны окружающей среды или совершение аналогичных противоправных действий влекут за собой в одних случаях уголовную, в других – административную ответственность. Разграничительным критерием преступлений и административных проступков выступает степень общественной опасности. Кроме того, учитываются также конкретные обстоятельства правонарушений: вид и размер причиненного вреда, конкретные последствия и т.п.

В тех случаях, когда за экологические правонарушения не наступает ни уголовная, ни административная ответственность, возможно наступление дисциплинарной ответственности. Она применяется на основании общих норм трудового законодательства за дисциплинарные проступки экологического характера. Субъектами такой ответственности выступают работники предприятий, учреждений и организаций, а также соответствующие должностные лица.

МАРКЕТИНГ КАК КОНЦЕПЦИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Давтян К.Т.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Дедилова Т.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Маркетинг – целостная система организации деятельности современных предприятий (фирм) в условиях товарно-денежных отношениях, при которых в основу хозяйственных решений положены требования рынка, реальные запросы и потребности покупателей в товарах и услугах, а также производственно-сбытовые возможности отдельного предприятия (фирмы).

Маркетинговая деятельность – деятельность предприятия, фирмы в рыночных условиях, состояние и динамика спроса и конъюнктуры рынка, возможное приспособление производства к требованиям рынка, гибкое реагирование на изменение спроса, активное воздействие и формирование спроса, рынка товаров и услуг, контроль за условиями реализации товаров и услуг [1].

В качестве функции управления маркетинг имеет не меньшее значение, чем любая деятельность, связанная с финансами, производством, научными исследованиями, материально-техническим снабжением и т.д.

В качестве концепции управления (философии бизнеса) маркетинг требует, чтобы компания рассматривала потребление как «демократический» процесс, при котором потребители имеют право «голосовать» за нужный им продукт своими деньгами. Это определяет успех компании и позволяет оптимально удовлетворить потребности потребителя.

Поскольку маркетинг – это способ убедить массы сделать покупку, большинство ошибочно отождествляют данное понятие со сбытом и стимулированием. Разница заключается в следующем: сбыт, главным образом, предполагает контакт лицом к лицу – продавец имеет дело с потенциальными покупателями. Маркетинг использует средства массовой информации и другие способы, чтобы завладеть вниманием и убедить многих людей – людей, которые могут вообще не иметь никакого прямого контакта ни с кем из компании данного сбытовика. Создавая спрос. Эффективные советы и рекомендации по маркетингу ваших товаров и услуг. Один из ведущих теоретиков по проблемам управления, Петер Друккер, говорит об этом так: Цель маркетинга - сделать усилия по сбыту ненужными. Его цель – так хорошо познать и понять клиента, что товар или услуга будут точно подходить последнему и продавать себя сами [2].

Рассматривая сущность поставленного вопроса («какова концепция маркетинга?»), ее возможно, по Ф. Котлеру, «на уровне явления» определить с помощью выражений типа: «Отыщите потребности и удовлетворите их», «Производите то, что можете продать, вместо того чтобы пытаться продать то, что можете произвести», «Любите клиента, а не товар», «Пусть будет по-вашему», «Вы – наш босс», «Делать все, что в наших силах, чтобы максимально возместить каждый затраченный клиентом доллар ценностной значимостью, качеством и удовлетворенностью». Другими словами, объектом основного внимания в «концепции маркетинга» Ф. Котлер объявляет изучение целевых клиентов фирмы с их нуждами, запросами и потребностями. Фирма интегрирует и координирует всю свою деятельность с расчетом на обеспечение максимальной удовлетворенности клиентов, получая соответствующую прибыль именно благодаря созданию и поддержанию потребительской удовлетворенности [3].

Маркетинговая система включает в свой состав различные элементы, к которым в первую очередь следует отнести: поставщиков, конкурентов, посредников, потребителей (рынок) и предпринимательскую организацию, деятельность которой является предметом исследования или анализа. Формирование и функционирование маркетинговой системы происходит в определенной окружающей среде, которая создается под влиянием факторов и условий рыночного пространства и ограничений со стороны социально-экономических, политических, культурных, демографических и экологических факторов.

Любая деятельность, предпринимательская или маркетинговая, осуществляется с целью достижения определенного результата. Цели маркетинговой деятельности тесно связаны с целями предприятия и способствуют достижению последних. К основным целям предприятия можно отнести: завоевание рынка; рентабельность, финансовую устойчивость; обеспечение социальных факторов производства; создание и укрепление позиций на рынке и престижа предприятия [2].

Таким образом, по своей глубинной сути концепция маркетинга – это ориентация на нужды, запросы и потребности клиентов, подкрепленная комплексными усилиями организации маркетинга, нацеленными на создание потребительской удовлетворенности в качестве основы для достижения целей организации.

Литература:

1. Сажина М.А. Маркетинг как философия предпринимательской деятельности / М.А. Сажина, Г.Г. Чибриков [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://be5.biz/ekonomika/e018/9-2.htm>]
2. Игнатъева А.С. Маркетинг как концепция предпринимательской деятельности / А.С. Игнатъева [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://otherreferats.allbest.ru/marketing/00212847_0.html
3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Филипп Котлер. – СПб.: АО «Коруна», 1994. – 690 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Доломан К.А., Гордієнко Є.А.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Блага В.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У всьому світі прийшли до визнання, що головною продуктивною силою є людина. Кожен працівник, окремі групи і суспільство в цілому мають у своєму розпорядженні можливості та здібності здійснювати і удосконалювати трудову діяльність, суттєво підвищувати її ефективність.

Термін «потенціал» був введений в науковий обіг 10-15 років тому. Трагування даного терміну означає наявність у кого-небудь (окремо взятої людини, первинного трудового колективу, суспільства в цілому) прихованих, які ще не проявили себе можливостей або здібностей у відповідних сферах життєдіяльності. Визначаючи дану економічну категорію, слід мати на увазі, що потенціал (економічний, виробничий, трудовий) являє собою узагальнену, збірну характеристику ресурсів, прив'язану до місця і часу.

Таким чином, компоненти трудового потенціалу повинні характеризувати:

- 1) психофізіологічні можливості участі в суспільно корисній діяльності;
- 2) можливості нормальних соціальних контактів;
- 3) здатності до генерації нових ідей, методів, образів, уявлень;
- 4) раціональність поведінки;

5) наявність знань і навичок, необхідних для виконання певних обов'язків і видів робіт;

б) пропозицію на ринку праці.

Наведеним критеріям відповідають наступні компоненти трудового потенціалу: здоров'я; моральність і вміння працювати в колективі; творчий потенціал; активність; організованість і асертивність (гармонійне поєднання властивостей особистості); освіта; професіоналізм; ресурси робочого часу.

З погляду якісного стану, трудовий потенціал України має багато серйозних проблем, які перешкоджають ефективному розвитку держави і досягнення нею високого рівня її конкурентоспроможності.

Якісний рівень персоналу багатьох підприємств значно нижче рівня працівників підприємств розвинених країн. У більшості випадків це пов'язано з тим, що багато підприємств (середніх та малих) не планують отримання економічного ефекту у довгостроковому періоді, що, в свою чергу, робить вкладення коштів у якісний розвиток персоналу підприємства не рентабельним.

Кадрова і організаційна політика більшості підприємств не відповідає вимогам ринкової економіки. Це також є наслідком планування діяльності підприємства у короткостроковому, а не довгостроковому періоді. Нажаль, саме керівництво із застарілими методами, що, найчастіше, обирає екстенсивний шлях розвитку, є великою перешкодою у досягненні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Професійно-кваліфікаційна структура робочої сили погано адаптована до змін на ринку праці, робоча сила не завжди конкурентоспроможна на міжнародному ринку праці: не створений механізм сертифікації працівників, практично не діє система розвитку персоналу підприємств; не розроблені регіональні програми розвитку людських ресурсів. Середні та малі підприємства у ситуації нестабільної економіки не бачать сенсу витратити кошти на вдосконалення технології виробництва, а в результаті рівень професійних здібностей персоналу залишається низьким та неконкурентоспроможним. Також треба зазначити, що населення, як і підприємства, не зацікавлені у розвитку власного трудового потенціалу. Згідно опитувань, лише 18% студентів України впевнені у тому, що їх майбутня професія у перші п'ять років буде приносити достатній дохід для самостійного життя. З цим пов'язане падіння кількості абітурієнтів.

Після 2006 року кількість абітурієнтів значно знизилась. На це є декілька поважних причин:

1. Розповсюдження системи, за якою випускники технікумів одразу приймалися до ВНЗ
2. Підвищення ціни на навчання у ВНЗ.
3. Відкриття нових шляхів для вступу українців до іноземних ВНЗ (насамперед, ВНЗ Польщі, система DAAD)

Загальним негативним проявом всіх особливостей трудових ресурсів в Україні є неповне їх використання і відносно невисока річна продуктивність

праці. Відповідно, зміни в складі і чисельності населення зумовлюють трансформацію в кількісний і якісний склад трудових ресурсів.

Трудові ресурси України завжди відрізнялися досить високим кваліфікаційним рівнем, але останнім часом професіоналізм робочої сили почав губитися, і цей процес згодом може набути незворотного характеру, що значною мірою посилить вже існуючу невідповідність підготовлених кадрів потребам ринку праці. Незважаючи на високий рівень інтелектуального потенціалу в Україні, можливості ефективного використання набутого досвіду та професійних знань є обмеженими.

Зауважимо, що в даний час практично відсутня чітка система розвитку трудового потенціалу, який був би здатний в умовах гострої конкуренції отримувати професійні знання високого рівня з метою подальшої їх реалізації на благо всього суспільства.

Таким чином, розвиток трудового потенціалу в умовах ринкових відносин вимагає пошуку ефективних стратегій його розвитку. Оцінка стану трудового потенціалу в багатьох регіонах дозволила виявити ряд принципово важливих з точки зору людських ресурсів особливостей. Їх можна об'єднати у такі групи:

1. Рівень персоналу за професіональними здібностями та його конкурентоспроможність на всесвітньому ринку праці.
2. Рівень готовності підприємств та населення інвестувати кошти для розвитку власного трудового потенціалу.
3. Якість організації керівництва персоналом.
4. Рівень використання трудової продуктивності.

ЖІНОЧИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: РИСИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

В.В. Дружиніна, К. О.Тотієва

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

За останній час жінки все більше почали займати високі посади. Раніше поняття жінки як директора зустрічалося дуже рідко. Із приходом жінок в бізнес, який вони самі і започаткували, багато дослідників переконались у існуванні особливого жіночого способу керування і прийняття рішень як в економіці, так і в політиці.

Питання гендерної рівності в управлінській сфері досліджують Лазорко О., Гончарук Г., Богдан Г., Корольчук Ю., Круглова О. та багато інших. Оскільки керівником, лідером вважався виключно чоловік, то традиційно менеджера та його особливості та основні риси вивчалися без урахування статі. Проте еволюція суспільства вимагає відповідних змін і в управлінні.

Гендерна роль жінок на відміну від чоловіків дуже відрізняється. Краще це зрозуміти можливо з табл. 1, в якій наведено гендерні відмінності ролей в керуванні чоловіків та жінок за наступними показниками: стиль поведінки, стиль управління та спілкування, мотиви трудової діяльності.

Гендерні відмінності ролей в управлінні

Показники	Особливості керування	
	Жінки	Чоловіки
1	2	3
Стиль поведінки	Наявність: соціальних і комунікативних рис; теплоти і емоційної підтримки у відносинах з підлеглими тощо	Наявність: авторитарності; надлишкового раціоналізму; налаштування співробітників один проти одного тощо
Стиль управління	демократичність	авторитарність
	стиль соціального лідера, «командний дух»	директивний проблемно-орієнтований стиль управління
	турбуються про взаємну залежність	турбуються про незалежність
	не терплять агресію	більш терплячі до агресії
	більш турботливіші і емоційні	менш турботливіші і емоційні
	більше усмішливі, схильні до емпатії, опіки, дуже чутливі	менш усмішливі і схильні до емпатії, опіки, чутливі
Стиль управління	терпимі до менш цікавої роботи і важкості труда	не терплять менш цікаву роботу і тяжкість труда
	на шум реагують набагато гостріше	зазвичай не реагують на шум
	чутливі до навколишнього впливу, навчанню піддаються легше, з великим успіхом	менш чутливі до впливу, більш складніше піддаються навчанню
Мотиви трудової діяльності	у творчій роботі обережні та інертні	у творчій роботі менш обережні і активні
	сприймають кар'єру як особисте зростання, як самореалізацію	розуміють під кар'єрою престижні і перспективні посади
Спілкування	Надають перевагу непрямим способам впливу на співрозмовника	Надають перевагу дієвому впливу на співрозмовника (тиснуть на співрозмовника, перебивають, переговори ведуть невпевнено і обережно)

Отже, жінки, на відміну від чоловіків, більш схильні надихати і мотивувати працівників, використовуючи свої комунікативні та соціальні риси поведінки, демократичність та турботу в управлінні, та непрямі способи впливу на співрозмовника у спілкуванні.

Але багато жінок пізно вирішуються робити свою кар'єру, адже кожна жінка з самого дитинства навчена, в першу чергу, бути матір'ю, а не бути у майбутньому керівником чи директором. І не дивлячись на всі гендерні стереотипи, можна зробити висновок, що жінка – це гарний керівник, в якому зосереджені чудові риси жіночності, яскравої індивідуальності, впевненості в собі та досягненні вищих життєвих цінностей на ряду із створенням сім'ї, вихованню дітей, які зовсім не заважають, а навпаки стимулюють жінку бути краще і боротися за своє керівне місце із чоловіками.

СОЦІАЛЬНА КОМЕРЦІЯ – НОВІ ДОРУЧЕННЯ МАРКЕТОЛОГАМ

Дубовик Т.В., д.е.н., Ортинська В.В., к.е.н.

Київський національний торговельно-економічний університет

Розвиток нових технологій та соціальних мереж змінює поведінку споживачів та маркетологів у світі та країні. Кількість онлайн-покупців у світі та Україні зростає з кожним роком. За підсумками 2016 року кількість мобільних пристроїв в Україні перевищило чисельність стаціонарних персональних комп'ютерів. 51% користувачів у віці від 18 до 55 років вважають за краще користуватися смартфонами, 71%, тобто майже 10 млн українських абонентів мобільного зв'язку, регулярно здійснюють вихід в мережу інтернет за допомогою мобільних девайсів. Дві третини українців, які володіють мобільними пристроями, інсталиують на них додатки, серед яких найбільшою популярністю користуються соціальні мережі, месенджери, навігатори, ігри [1].

За даними компанії за останній рік Gfk Ukraine 72% респондентів купували через інтернет побутову та комп'ютерну техніку. Gfk Ukraine Інтернет-користувачі не змінюють свою поведінку, незважаючи на заклопотаність з приводу порушень правил безпеки цифрового особистого життя. Серед усіх джерел інформації про товари і послуги найвище довіру в українців викликають рекомендації знайомих (81%), відгуки споживачів, опубліковані онлайн (63%), і інформація на сайтах брендів (59%), про це свідчить дослідження Global Trust in Advertising, проведене Nielsen [2].

Тенденція організовувати он-лайн покупки та залучати до цих процесів он-лайн спільноти є прийнятною для великої кількості магазинів та матиме широке розповсюдження в Україні з урахуванням світового досвіду. Таке залучення соціальних мереж для включення засобів спільної роботи електронної комерції, які дозволяють покупцям отримати пораду від довірених осіб, знайти товари і послуги, а потім придбати їх є соціальною комерцією [3].

Соціальна комерція є новим і недостатньо дослідженим явищем, являє собою конвергенцію соціальних мереж та електронної комерції в соціальних медіа та стає все більш впливовою при прийнятті рішень споживачами щодо придбань товарів.

Соціальна комерція спрямована на надання допомоги підприємствам в досягненні наступних цілей: залучення уваги клієнтів до позитивного сприйняття брендів відповідно до соціальної поведінки споживачів; стимулювання клієнтів до постійного відвідування сайту; надання відвідувачам платформи для обговорення бренду на сайті; створення необхідної інформації для пошуку, порівняння, прийняття рішення клієнтами щодо покупки товарів у зіставленні з подібними пропозиціями конкурентів.

Основою соціальної комерції є електронна торгівля, соціальні медіа-технології і суспільні взаємодії, а також і здобуття комерційної цінності, запропонованою Web 2.0 технологіями для підприємств і споживачів: виявлення соціальних конструкторів, підвищення якості взаємовідносин в бізнесі, що дасть можливість впливати на соціальну поведінку споживача.

Найбільші у світі мережі (Facebook, Twitter, Instagram і Pinterest) пропонують простір соціальній комерції. Facebook є найпопулярнішою платформою для прямої покупки. 19% всіх респондентів вважають за краще купувати предмети на Facebook мережі. За ним слідує Twitter з 10% людей, які хотіли б робити покупки на цій соціальній платформі. Наступні Instagram - 9% і Pinterest - 7% [4].

Instagram був одним з перших, який ввів дію такі «кнопки» як виклик інструментів «Магазин зараз» і «Встановити зараз»; відео-оголошення, фото-оголошення - все це роздрібні торговці можуть використовувати, щоб залучити і «конвертувати» клієнтів. Компанії можуть публікувати такі галереї як «Шопінг», щоб споживачі цільових сегментів могли дізнатися більше про продукти, в покупці яких вони були б зацікавлені.

У платформі Facebook власники бізнесу можуть побудувати за посиланнями магазини «Купити зараз» і використовувати для спілкування з клієнтами до, під час і після покупки. Facebook дозволяє роздрібним торговцям запуснути каталоги продукції, додати всю необхідну інформацію, щоб керувати замовленнями, а також для виконання платіжних операцій прямо на платформі.

Так само, як Facebook, Twitter зберігає дані оплати платіжних операцій, тому покупці не повинні вводити цю інформацію щоразу, коли вони розміщують замовлення. Pinterest - інтернет-соціальний сервіс, фотохостинг, що дозволяє користувачам додавати в режимі онлайн зображення і розміщувати їх в тематичні колекції і ділитися ними з іншими користувачами. Контент в Pinterest додають як користувачі, так і компанії. Додана інформація буде відображатися в інших користувачів у стрічці та результатах пошуку. Компанії створюють власні повідомлення, щоб представити товари, популяризувати свій бренд і збільшити обсяги продажів.

Маркетологи мають навчитися розуміти, як споживачі взаємодіють з безліччю гаджетів в різних соціальних середовищах, як коректують свої моделі поведінки відповідно до вдосконалення цифрової реклами, цифрових пристроїв, як достовірно виміряти всі торкання та останній клік ефективного вибору продукту, на скількох платформах розміщувати рекламу, щоб досягти свої цільові аудиторії, скільки кампаній з різними стратегіями потрібно розробити [5].

Література:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=3xkmU5QPYYk>
2. <http://www.nielsen.com/us/en/insights/reports/2015/global-trust-in-advertising-2015>
3. (The Beginnings of) Social Commerce [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://genuinevc.com/2005/12/06/the-beginnings-of-social-commerce/>
4. www.marketingweek.com
5. Dubovyk T., Ortynska V. Internet-marketing communications of trade companies based on consumer typology / T. Dubovyk, V. Ortynska // The Economic Annals-XXI. - 2015 - № 11-12. – P. 91–95

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Дядченко А.О.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л. В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В умовах ринкової трансформації економіки України розвиток підприємництва, зокрема малого бізнесу, має стати одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання. Усвідомлюючи новаторську роль підприємництва, держава надає йому всебічної підтримки.

В Україні прийняті та діють ряд нормативних актів, які заклали підґрунтя для формування і розвитку підприємництва. Згідно з цими нормативними актами, державна підтримка підприємництва спрямована на створення сприятливих організаційних та економічних умов для його розвитку. Це - надання підприємцям земельних ділянок; передання державного майна, необхідного для здійснення підприємницької діяльності; здійснення первісного облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої та соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у порядку, передбаченому законом; стимулювання модернізації технології, інноваційної діяльності, освоєння нових видів продукції і послуг та інші види допомоги.

Для забезпечення розвитку вільного підприємництва в Україні законодавчо визначено права, обов'язки та відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності, яка зорієнтована на ефективне господарювання. Підприємництво несумісне з господарською некомпетентністю, втратами, безвідповідальністю, невиконанням прийнятих зобов'язань і договорів з контрагентами.

Особливо негативним явищем стало те, що значна кількість зареєстрованих малих підприємств не діє, а більша частина діючих займається такими швидко прибутковими видами господарської діяльності, як торгівля та посередницькі послуги. Це пояснюється тим, що суб'єкти малого підприємництва розвиваються в умовах несприятливого інвестиційного клімату, що робить не вигідним довгострокові виробничі вкладання.

Аналіз стану підприємницької діяльності в Україні показує, що сектор малого і середнього бізнесу потребує ефективної фінансової підтримки як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях.

Світова практика розвитку та захисту підприємництва свідчить, що доступним джерелом фінансування малого бізнесу є надання урядом гарантій повернення позик у разі неплатоспроможності малих підприємств. Це зменшує кредитні ризики і усуває головну перешкоду на шляху надання позик суб'єктам малого підприємництва, особливо початківцям малого бізнесу. Але для цього необхідні відповідні кредитні ресурси банків. Для більшості суб'єктів підприємницької діяльності банківський кредит залишається недоступним через надто високі процентні ставки.

Однією з вагомих перепон на шляху розвитку вітчизняного підприємництва є недосконалість чинної податкової системи та надмірний

податковий тиск і обтяжлива система звітності, які зумовлюють зростання обсягів реалізованої продукції, прихованої від оподаткування, невпевненість підприємців у стабільності умов ведення комерційної діяльності.

Негативно впливають на розвиток підприємництва складні та довготривалі післяреєстраційні процедури суб'єктів підприємництва, надмірне втручання органів державної влади в їхню діяльність.

Основними напрямками прискорення розвитку підприємництва в сучасних умовах трансформації, переходу до інноваційної моделі розвитку економіки України є:

1. Подальше удосконалення законодавчої та нормативної бази щодо створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва.

2. Удосконалення кредитної політики, а саме: організація державних кредитних установ з метою пільгового кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, особливо початківців малого бізнесу.

3. Удосконалення податкової політики, тобто забезпечення функціонування спрощеної системи оподаткування з наданням переваги єдиному податку та право тих, що працює у секторі малого підприємництва, на соціальне і пенсійне забезпечення.

4. Подальше посилення державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва

5. Стимулювання розвитку підприємництва в галузях, що забезпечують найвищу ефективність суспільного виробництва та його конкурентоспроможність .

6. Забезпечення виконання заходів щодо створення єдиної автоматизованої системи державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

7. Здійснення заходів щодо поетапного створення при центрах зайнятості мережі навчальних центрів з підготовки підприємців з-поміж безробітних.

ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Іванов А.В.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Перунова О.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Держава для реалізації політики, виконання цільових економічних та інших програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є: 1) державне замовлення; 2) ліцензування, патентування і квотування; 3) сертифікація та стандартизація; 4) застосування нормативів та лімітів; 5) регулювання цін і тарифів; 6) надання інвестиційних, податкових та інших пільг; 7) надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності визначається Господарським кодексом України, іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку. Встановлення та скасування пільг і переваг у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання здійснюється теж відповідно ГК України.

Серед безумовних засобів державного регулювання господарської діяльності є *державне замовлення*. Згідно ст. 13 ГК України державне замовлення є засобом державного регулювання економіки шляхом формування на договірній (контрактній) основі складу та обсягів продукції (робіт, послуг), необхідної для пріоритетних державних потреб, розміщення державних контрактів на поставку (закупівлю) цієї продукції (виконання робіт, надання послуг) серед суб'єктів господарювання, незалежно від їх форми власності.

Державний контракт – це договір, укладений державним замовником від імені держави з суб'єктом господарювання – виконавцем державного замовлення, в якому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін і регулюються їх господарські відносини.

Поставки продукції для пріоритетних державних потреб забезпечуються за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел фінансування, що залучаються для цього, в порядку, визначеному законом.

Правові засади ліцензування, патентування певних видів господарської діяльності та квотування визначається виходячи з конституційного права кожного на здійснення підприємницької діяльності, не забороненої законом, а також принципів господарювання встановлених ГК України.

Література:

1. Господарське право України: Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 208 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОРОЖНЬОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

А.Кан

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофєєнко Л.В.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Вдале розташування України на карті світу на перетині основних транзитних потоків між Азією та Європою, наявність широкої мережі автомобільних доріг створюють усі потрібні передумови для зростання об'ємів транзитних перевозок через країну. Проте сучасний стан транспортної галузі держави терміново потребує комплексної модернізації, а якість автомобільних доріг в цілому так і залишається для України найголовнішою проблемою. Транспортна мережа країни не здатна задовільнити потреби суспільства та приблизитися до європейських стандартів. Тому дана проблема потребує негайного втручання з боку власті.

На сьогодні індекс якості автомобільних доріг в Україні є одним з найгірших в світі. Згідно заключень експертів Світового економічного форуму, що розглядали якість доріг у 148 країнах світу, Україна у 2013 р. зайняла 144 місце, понизившись у рейтингу одразу на 7 позицій лише за один рік. Порівнюючи показники із країнами-сусідами (Польща-105 місце, Росія-136 місце) якість українських доріг значно поступається, що має свої негативні наслідки. Так як стан покриттів на дорогах не відповідає євроінтеграційним стандартам, що не дозволяє Україні стати повноцінним членом ЄС, оскільки українські дороги мають високу зношеність, недостатню міцність та великий відсоток ямковості. Також негативно впливає на розвиток дорожньої інфраструктури відсутність автобанів європейського рівня, за виключенням лише 16 км траси “Київ-Бориспіль”.

В Україні загальна протяжність автомобільних доріг загального користування складає 169,5 тис. км, із них першої категорії лише 1 %, другої – 8 %, третьої – 17 %, четвертої категорії – 63 %. Середня швидкість руху на дорогах країни у декілька разів нижча, ніж у європейських країнах.

Економіка країни щороку зазнає величезних втрат через неякісні дороги. Вони полягають насамперед на перевитратах пального і в зростанні собівартості на перевезення через зменшення швидкості, та витратах на поточний ремонт автомобілів. На 2001 р. ці втрати становили приблизно 20 млрд грн. на рік, а у 2013 р. зросли вже до 55 млрд грн. на рік. Крім того, через неякісний стан доріг Україна щороку втрачає приблизно 2-3 млрд дол. США на транзиті.

Отже спираючись на сучасний стан дорожньої галузі в Україні можна виділити такі основні проблеми, вирішивши які можливо стабілізувати становище у дорожній сфері:

- Наявність корумпованих схем на усіх стадіях будівництва та ремонту, що приводять до збільшення вартості робіт та строків їх виконання;
- Монополістична політика держави у сфері експлуатаційного утримання доріг;
- Гостра потреба у фінансуванні для розширення дорожньої мережі та утримання її у належному стані;
- Відсутність підтримки з боку держави у впровадженні інноваційних технологій та нових будівельних матеріалів у процесі будівництва;
- Відсутність єдиної діючої системи контролю за якістю виконання будівельних робіт, що призводить до масових порушень технології будівництва;
- Застарілі та недіючі заходи щодо регулювання та контролю за експлуатаційним навантаженням на дорогах, що призводять до її передчасного руйнування.

Література:

1. Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України. - <http://www.mintrans.gov.ua/control/uk/index>. - С.1-30.

2. Шихова П. Дорогі дороги // Главред. - 2008. - № 40.- С.1-2. - <http://euro2012.gov.ua/>.

3. Дмитрієв І.А. Сучасний стан та перспективи розвитку мережі автомобільних доріг загального користування / І.А. Дмитрієв, М.М. Бурмака // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : зб. наук. праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – 2013. – № 1(4). – С. 64–72

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Кобченко В.А.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Інвестиції – це капітальні вкладання у цінні папери, підприємства, обладнання тощо з метою отримання подальшого прибутку.

Іноземні інвестиції – це всі види цінностей, що вкладаються безпосередньо іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до чинного законодавства з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту (ч. 2 ст. 116 ГК).

В Україні підприємством з іноземними інвестиціями вважається підприємство, створене відповідно до вимог Господарського Кодексу України (далі – ГК), іноземна інвестиція в статутному фонді якого становить не менше 10%. Підприємства з іноземними інвестиціями мають право бути засновниками дочірніх підприємств, створювати філії і представництва на території України і за її межами з додержанням вимог законодавства України та законодавства відповідних держав. Законом можуть бути визначені галузі господарювання та/або території, в яких встановлюється загальний розмір участі іноземного інвестора, а також території, на яких діяльність підприємств з іноземними інвестиціями обмежується або забороняється, виходячи з вимог забезпечення національної безпеки (ст. 116 ГК).

Згідно до статті 390 на території України іноземними інвесторами, що здійснюють інвестиційну діяльність, визнаються такі суб'єкти:

- юридичні особи, утворені за законодавством іншим, ніж законодавство України;

- іноземці та особи без громадянства, які не мають постійного місця проживання на території України;

- міжнародні урядові та неурядові організації;

- інші держави;

- інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, визначені законом.

Вкладання іноземних інвестицій може бути у будь-які об'єкти, не заборонені законодавством України. Наприклад: 1) цінні папери; 2) основні фонди; 3) інтелектуальні цінності; 4) цільові грошові вклади та ін.

В Україні іноземні інвестиції можуть здійснюватись у вигляді:

- іноземної валюти, що визнається НБУ як конвертована;

- будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав;

- акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав, виражених у конвертованій валюті;

- грошових вимог і права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані першокласними банками і мають вартість у конвертованій валюті;

- будь-яких прав інтелектуальної власності;

- прав на здійснення господарської діяльності, включаючи права на користування надрами та використання природних ресурсів;

- інших цінностей відповідно до законодавства.

Іноземні інвестори мають право здійснювати всі види інвестицій, зазначені у ст. 391 ГК, в таких формах:

участь у господарських організаціях, що створюються разом з вітчизняними юридичними особами чи громадянами, або придбання частки в діючих господарських організаціях;

створення іноземних підприємств на території України, філій або інших структурних підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств;

придбання безпосередньо нерухомого або рухомого майна, що не заборонено законами України, або придбання акцій чи інших цінних паперів;

придбання самостійно або за участі громадян чи вітчизняних юридичних осіб прав користування землею та використання природних ресурсів на території України;

господарська діяльність на основі угод про розподіл продукції;

придбання інших майнових прав;

в інших формах, не заборонених законом.

У 2017 році Україна стала однією з найпривабливіших країн для інвесторів (перші місця посідають Росія та Кіпр), бо вважається, що вкладання у Західноєвропейські країни не приносить бажаного прибутку. Наприклад, прибуток у Західних країнах на нерухомість складає 5-6%, у той час прибуток в Україні дорівнює 11-13%.

Але є причини за яких деякі інвестори не бажають вкладати свої гроші саме у наші підприємства: агресія з боку Росії та великий рівень корупції в країні.

За даними на 1 січня 2017 року іноземні інвестиції склали приблизно 4 450,8 млн. доларів США. У майбутньому планується, що інвестування збільшиться у 10 разів до кінця року та має бути більшим, ніж у попередніх роках.

ІНТЕРНЕТ ЕКОНОМІКА. СУТНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ

Коваленко Ю. І.

Науковий керівник: к.т.н., доц. Бредіхін В.М.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Протягом усього періоду існування нашої цивілізації ми вдосконалювали методи передачі й обміну інформації. Спочатку була винайдена писемність, пізніше з'явилися книги, телеграф, телефон, телебачення. Кожне із цих винаходів у корені змінювало спосіб ведення бізнесу. Наприклад, з появою телеграфу фінансові ринки перейшли на якісно новий рівень: з'явилася можливість здійснювати угоди в реальному часі, навіть якщо клієнти при цьому перебували в різних містах [1].

Телефон дозволив бізнесменам ухвалювати розв'язки швидше, майже миттєво обмінюватися інформацією й контролювати вилучені філії. Саме цей винахід дав поштовх до глобалізації компаній і появи перших транснаціональних корпорацій. Але все-таки найбільший прорив у сфері інформаційних технологій відбувся наприкінці ХХ століття з появою Інтернету. За допомогою такого інформаційного середовища як Інтернет бізнесмени одержали доступ до приголомшливої кількості даних і можливість майже миттєво обмінюватися будь-якою формою інформації (текст, графіка, звук, відео).

Першим процесом, який створює технічні умови для формування й розширення масштабів мережної економіки, є розвиток і поширення Інтернет-Технологій. Найбільш застосовувані в цей час види Інтернет-Технології, складаються з коштів оперативного обміну й поширення інформації (текстова, звукова, відео й т.п. електронна пошта й засновані на ній групові дискусійні форуми), а також коштів створення й підтримки інформаційних ресурсів (веб-сторінок) у мережі Інтернет. Ці базові технічні кошти постійно розбудовуються, а постійне зниження цін на їхнє придбання й використання підвищує доступність ІТ.

Сьогодні застосування мережі Інтернет у різних секторах економіки є незамінним складовим економічного розвитку будь-якої країни. Інтернет все активніше використовується в бізнесі, зокрема в його маркетинговій діяльності та сприяє підвищенню його ефективності.

Динамічний розвиток Інтернет-Економіки глобально впливає на бізнес компаній, а також має стратегічне значення для їхньої виживаності й конкурентоспроможності в майбутньому. Інтернетизація внесла небачені раніше можливості прискорення виробничих циклів, зокрема процеси підготовки виробництва (вибір вихідних матеріалів, пошук постачальників і ін.) і збуту продукції, просування її як на локальному, так і на міжнародному ринках. Фактично, сучасна економіка та більшість компаній є гібридом старої і нової Інтернет-Економіки [2].

Виникнення унікального економічного середовища – Інтернет-Економіки, містить у собі:

- велику кількість персональних комп'ютерів, об'єднаних у глобальні мережі, програмні засоби, людські ресурси, що беруть участь у створенні відкритого й доступного мережного середовища;
- взаємозалежні електронні ринки з різними механізмами обміну, які можливі завдяки наявності персональних комп'ютерів і додатків;
- покупців, виробників (постачальників), продавців у режимі реального часу, а також електронних посередників, які забезпечують процес руху товарів і послуг до споживачів;
- системи електронних платежів, що використовуються в Інтернет-Трансакціях;
- законодавчу політику [3].

Інтернет економіку розглянемо на прикладі Інтернет-Банкінгу.

Управління банківськими рахунками через Інтернет, або по-іншому Інтернет-Банкінг, є найбільш динамічним і представницьким напрямком фінансових операцій, у чинність найбільш широкого спектра (у цьому випадку банківських) послуг, представлених у системах Інтернет-Банкінгу. Подібні системи можуть бути основою систем дистанційної роботи на ринку цінних паперів і страхування, тому що вони забезпечують проведення розрахунків і контроль над ними з боку всіх учасників фінансових відносин.

Класичний варіант системи Інтернет-Банкінгу містить у собі повний набір банківських послуг, які надаються клієнтам (фізичним особам) в офісах банку, природно, за винятком операцій з готівкою.

Сьогодні за допомогою систем Інтернет-Банкінга, можна купувати й продавати безготівкову валюту, оплачувати комунальні послуги, платити за доступ в Інтернет, оплачувати рахунку операторів мобільного зв'язку, проводити безготівкові усередині- і міжбанківські платежі, переводити кошти по своїх рахунках, і, звичайно, відслідковувати всі банківські операції по своїх рахунках за будь-який проміжок часу.

Використання систем Інтернет-Банкінгу дає ряд переваг:

по-перше, суттєво заощаджується час за рахунок виключення необхідності відвідувати банк особисто;

по-друге, клієнт має можливість 24 години на добу контролювати власні рахунки та, відповідно реагувати на зміну ситуації на фінансових ринках і миттєво реагувати на ці зміни.

Системи Інтернет-Банкінгу незамінні і для відстеження операцій із пластиковими картами - будь-яке списання коштів з карткового рахунку оперативно відображається у виписках по рахунках, що так само сприяє підвищенню контролю з боку клієнта за своїми операціями [4].

Можливість працювати з рахунками пластикових карток дозволяє користуватися послугами Інтернет-магазинів на абсолютно безпечному рівні - досить перевести за допомогою системи Інтернет-Банкінгу необхідну суму коштів на карту, а потім за допомогою цієї карти оплатити яку-небудь послугу або товар на веб-сайті Інтернет-магазину. При цьому в системі будуть доступні виписки по карт-рахунку, з яких можна визначити яка сума коштів списана з

карти. Таким чином, більше, ніж вартість товару або послуги з карти клієнта просто не спишеться, і клієнт завжди в стані відстежити подібні операції.

Торкнувшись питання безпеки фінансових транзакцій, і зокрема безпеки транзакцій у системах Інтернет-Банкінгу, можна із впевненістю сказати, що сучасні технології програмно-апаратного захисту перебувають рівні, що забезпечують високу гарантію конфіденційності операцій і захисту коштів, близьки до 100%. Але найголовніше, у цілості коштів зацікавлені, насамперед, банки - постачальники послуг Інтернет-Банкінгу, які відповідають не тільки за збереження фінансів своїх клієнтів, але й за свої кошти та репутацію.

Зростаюча популярність Інтернет-Банкінгу, зайвий раз підтверджує, що на цей нетрадиційний вид банківських послуг з'явився стійкий і платоспроможний попит.

Іноді вважають, що вилучене банківське обслуговування варто впроваджувати головним чином для обслуговування великих корпоративних клієнтів, а робота з фізичними й дрібними юридичними особами може почекати. Але в банківських послугах мають потребу не тільки великі клієнти, але й фізичні особи, приватні підприємці, малі й середні підприємства, загалом, усі ті, хто має невеликі обороти, але незважаючи на це має право розраховувати на зручний сервіс і увагу з боку банку.

Інтернет-Банкінг - це не нова послуга, яку надає банк, а лише зміна форми обслуговування клієнтів. Тут можна провести аналогію з обслуговуванням по телефону або пейджеру. Операції, здійснювані банком у мережі, - це ті ж самі операції, які виявляє він у своїх стандартних відділеннях. Відрізняються вони тільки інтерактивною формою взаємин із клієнтом. Однак подібне обслуговування є найбільш популярним та просунутим.

Література:

1. Банківська справа: Підручник / Під ред. О.І. Лаврушина - М.: Фінанси й статистика, 2009. - 567с.
2. Електронні гроші: міф або реальність. Лебедев А. // Інтернет-Публікація. - <http://www.emoney.ru/publish/s05.htm>
3. З Інтернетом по банках. Каширская Е. // Інтернет публікація. - <http://www.internetfinance.ru/publications/read/126.htm>
4. Основи теорії «електронного документа». Фатьянов А. // Банківські технології. -2012. -№2. - с. 10-12

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХНЬОГО ПОДОЛАННЯ

Коваль І.О.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Для будь-якої держави, в тому числі для України, важко переоцінити значення підприємницької діяльності як важливого елемента побудови

ефективної економічної системи й економічного розвитку. Згідно зі ст. 42 Господарського Кодексу України підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Початок розвитку підприємництва пов'язують з Середніми віками, коли купці, торговці, ремісники, місіонери являли собою починаючих підприємців. З появою капіталізму прагнення до багатства призводило до бажання отримувати необмежений прибуток. Підприємці починали діяти дедалі більш професійно та цивілізовано. В історії є випадки, коли самі власники підприємств долучалися до роботи працівників і самі працювали, що було зумовлено більшою зацікавленістю власників в ефективному виробництві, ніж працівників. Саме такий психологічний феномен є позитивним для розвитку економіки в цілому.

З боку держави також є зацікавленість у розвитку підприємницької діяльності, яка сприяє розвитку конкурентного середовища, що в свою чергу стимулюватиме господарську активність та підтримуватиме існуючий ринок. Для забезпечення конкуренції необхідно, щоб підприємці намагалися освоїти нові технології та модернізувати виробництво, що стимулюватиме інвестиційну діяльність і підвищення на ринку рівня попиту і пропозиції, що призведе до економічного зростання нашої держави.

Для забезпечення розвитку вільного підприємництва в Україні законодавчо визначені права, обов'язки та відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності, що зорієнтовані на ефективне господарювання. Підприємництво несумісне з господарською некомпетентністю, втратами, безвідповідальністю, невиконанням прийнятих зобов'язань з контрагентами.

Тривалий час в Україні такий показник, як кількість суб'єктів підприємницької діяльності на тисячу осіб населення був у десять разів меншим, ніж у розвинених європейських країнах. А внесок малих підприємств у валовий внутрішній продукт складав лише 10%, що у 3-4 рази нижче, ніж у більшості європейських країн. Це свідчить про те, що державі є куди розвиватися та коригувати законодавство. Особливо негативним явищем стало те, що значна кількість зареєстрованих малих підприємств не діє, а більша частина діючих займається такими швидко прибутковими видами господарської діяльності, як торгівля та посередницькі послуги. Це пояснюється тим, що суб'єкти малого підприємництва розвиваються в умовах несприятливого інвестиційного клімату, що робить не вигідним довгострокові виробничі вкладання.

Світова практика розвитку та захисту підприємництва свідчить, що доступним джерелом фінансування малого бізнесу є надання урядом гарантій повернення позик у разі неплатоспроможності малих підприємств. Це зменшує кредитні ризики і усуває головну перешкоду на шляху надання позик суб'єктам малого підприємництва, особливо початківцям малого бізнесу. Але для цього необхідні відповідні кредитні ресурси банків.

На жаль, кредитні ресурси в Україні для малого підприємництва дуже обмежені. Для більшості суб'єктів підприємницької діяльності банківський кредит залишається недоступним через надто високі процентні ставки. Це пояснюється тим, що в національній економіці фактично не діє механізм гарантування кредитів. Однією з вагомих проблем на шляху розвитку українського підприємництва є недосконалість чинної податкової системи та надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності. Ці фактори зумовлюють зростання обсягів реалізованої продукції, прихованої від оподаткування, невпевненість підприємців у стабільності умов ведення комерційної діяльності.

Виявивши ряд проблем, пов'язаних зі створенням сприятливого середовища для підприємців, постає питання їхнього вирішення, що потребує запровадження урядом таких процедур: удосконалення законодавчої та нормативної бази, удосконалення податкової політики, тобто забезпечення функціонування спрощеної системи оподаткування з наданням переваги єдиному податку, подальше посилення державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, бо в реальності ці сфери є менш розвиненими, для цього потрібно удосконалити кредитну політику, а саме: організація державних кредитних установ з метою пільгового кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, особливо початківців малого бізнесу. Не менш важливим заходом є поетапне створення при центрах зайнятості мережі навчальних центрів з підготовки підприємців з-поміж безробітних.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Я.С.Кокотіна

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Л.В.Леонтьєва

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основними тенденціями розвитку підприємництва в Україні є:

- територіальне розповсюдження підприємництва, зростання кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців;
- зрощення капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємців;
- інтенсивний розвиток комерційного підприємництва при незначному розвитку виробничого підприємництва;
- розширення сфери послуг (консультативні, юридичні, страхові, транспортні, туристичні, готельні, охоронні та ін.)

Основні обмеження, що погіршують підприємницький клімат та негативно впливають на розвиток підприємницької діяльності в Україні такі:

- стійка тенденція до збереження високих витрат часу на проходження офіційних процедур для започаткування власного бізнесу в Україні (отримання дозволів, ліцензій, проходження перевірок). Кількість робочих днів, що витрачається підприємцями на проходження офіційних процедур, становить в Україні 27 днів.

- зростання грошових витрат підприємців на проходження дозвільних процедур. - зростання часових і грошових витрат підприємців на реєстрацію власності в Україні.

- збереження незадовільних показників в оподаткуванні. Кількість виплат і витраченого часу на сплату податків є надмірними та негативно впливають на підприємницький клімат в Україні.

-одним з основних гальмуючих факторів розвитку підприємництва є недостатність у підприємців коштів для розвитку власної справи та високі відсоткові ставки за користування банківськими кредитами.

Серед нагальних завдань у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні визначено такі:

- спрощення дозвільних процедур та процедур здійснення державного нагляду (контролю), отримання документів дозвільного характеру для суб'єктів підприємництва та скорочення строку проведення таких процедур;

- удосконалення порядку ведення податкового і статистичного обліку та звітності суб'єктів господарської діяльності, зниження податкового тиску на економіку та забезпечення його рівномірності.

- зниження тиску на суб'єктів господарювання з боку контролюючих органів, протидія рейдерству та корупції;

- вдосконалення інфраструктури розвитку підприємництва;

- впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва.

- створення сприятливих фінансових передумов для започаткування та здійснення підприємницької діяльності, доступності фінансових ресурсів для суб'єктів підприємницької діяльності;

- забезпечення державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва, що працюють у сфері інвестиційної, інноваційної і науково-технічної діяльності, впровадження зарубіжного досвіду з питань започаткування нових інноваційних технологій в господарській діяльності;

- посилення уваги до інформаційного забезпечення, навчання і підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів підприємництва;

Отже, в Україні на сьогоднішній день є багато проблем, що перешкоджають розвитку вітчизняного підприємництва, вирішення яких забезпечить підвищення ефективності підприємницької діяльності, забезпечить розширення підприємницького сектора, зменшення тіньового сектору. Основну роль у цих перетвореннях повинна відігравати держава.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО – ПОТРЕБА СУЧАСНОСТІ

Я.С. Левченко

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Світова економіка за останнє десятиліття зазнала значних змін і продовжує трансформуватися. Потрібно це сприймати як факт і встигати за такими

змiнами. Хоча цей перiод прийнято вважати кризовим у свiтовiй практицi, але саме такi змiни тягнуть за собою науковий прогрес i народження нових форм взаємодiї.

Для стабiльного i збалансованого розвитку промисловостi будь-якої держави необхіднi диверсифiкацiя та iнновацiйна трансформацiя її виробництв, забезпечення цих процесiв iнвестицiйними ресурсами. Одним з таких яскравих прикладiв є розвиток i поширення такої форми спiвпрацi як державно-приватне спiвробiтництво (партнерство).

В Україні для розвитку науково-методологiчного, правового та органiзацiйного забезпечення створення умов для реалiзацiї проектiв ДПП загальнонацiонального i регiонального значення заснована непiдприємницька органiзацiя — Український центр сприяння розвитку публiчно-приватного партнерства. Дiє Програма розвитку державно-приватного партнерства, яка фiнансується Агентством США з мiжнародного розвитку (USAID).

У 2016 році Мiнiстерство економiчного розвитку i торгiвлi України, яке вiдповiдає за управлiння державними iнвестицiями, видiлив 321 об'єкт для реалiзацiї проектiв ДПП. Серед прiоритетних сфер: охорона здоров'я, транспортна iнфраструктура, енергетика, машинобудування, агропромисловий комплекс.

Також в 2016 році парламент України спробував змiнити ситуацiю. У травнi набули чинностi змiни до закону про ДПП, спрямованi на розширення гарантiй для iнвестора.

Також зараз парламент розглядає змiни в бюджетне законодавство, якi передбачають можливiсть надання державою довгострокових фiнансових гарантiй у рамках ДПП.

Саме тому альтернативною формою iнвестування виступає державно-приватне партнерство. Приватний сектор завжди був у спiвпрацi з державним сектором з надання державної iнфраструктури у сферi дорожнього будiвництва, залiзних дорiг, будiвель i споруд в якостi пiдрядникiв.

В останнi роки ДПП характеризується безлiччю позитивних переваг, якi включають в себе створення приватного сектора економiки, прискорення розвитку, скорочення витрат життєвого циклу проекту, сприяючи зростанню нацiональної економiки i змiцнення нацiональної iнфраструктури.

Якщо взаємодiя держави з iнвестором прописано законодавчо, то яка процедура прийняття рiшення iнвестором? Послiдовнiсть дiй дуже проста i є єдиною для всiх країн:

- оцiнка привабливостi держави, данi яких представленi в щорiчних мiжнародних рейтингах;
- оцiнка привабливостi регiону;
- оцiнка привабливостi пiдприємств претендентiв на отримання iнвестицiй (у разi, якщо вкладення здiйснюються в дiюче пiдприємство, а не в будiвництво «з нуля»).

iншими словами, здiйснюється комплексна оцiнка в розрiзi держава-регiон-пiдприємство. На сьогоднiшнiй день не iснує єдиної методики

визначення інвестиційної привабливості підприємства. Існуючі методика не враховують доступність до бази даних, необхідної для проведення оцінки, забезпечують велику кількість одержаних результатів, інтегральні оцінки проводяться або за якісними, або за кількісними показниками. Тому виникає нагальна потреба в розробці такої моделі інтегральної оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства, яка дозволить на підставі доступної, потенційному інвестору, публічної інформації, шляхом інтегрування нормалізованих кількісних і якісних показників, з урахуванням вагомості кожного з них, визначити рівень інвестиційної привабливості кожного окремого підприємства.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Ю.О.Лиска

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Л.В.Леонтьєва

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Світовий досвід і практика господарювання доводять, що саме існування і взаємодія великих, середніх і малих підприємств, їх природно регульоване (у тому числі і за рахунок антимонопольного законодавства) оптимальне співвідношення становлять характерну рису ринкової економіки. Як особливий сектор ринкової економіки мале і середнє підприємництво здійснює швидку окупність витрат, широку свободу ринкового вибору, забезпечує насичення ринку товарами, послугами та додатковими робочими місцями, сприяє послабленню монополізму в економіці тощо.

Особливе значення малого і середнього бізнесу виявляється під час перехідного періоду до ринкової економіки в стимулюванні структурної перебудови економіки, формуванні нового соціального прошарку підприємців-власників як соціальної бази ринкової трансформації економіки, які забезпечують стабільність суспільства і гарантії незворотності руху до ринку. В умовах формування орієнтованого ринку, прискорення інституціональних перетворень в економіці України, де базовими є радикальні зміни у відносинах власності, формування приватного сектора з критичною масою, що надавала б йому сили реального конкурента державних підприємств, створення ринкових механізмів саморегулювання економічних процесів тощо, проблема становлення і розвитку національного підприємництва набуває неабиякого значення. Соціально-культурний ґрунт становлення українського підприємництва. Кожному часу, кожній епосі відповідала своя культура, своя етика, зрештою – своя ідеологія. Які ж етичні принципи мають бути провідними за наших днів. Від яких етичних посилок слід рухатися, щоб робити висновок про ступінь культурності українського підприємництва і перспективи його розвитку в процесі ринкової трансформації економіки та формування громадянського суспільства в Україні. Українська економіка відчуває зараз обмежені можливості внутрішніх інвесторів, у тому числі й

комерційних банків. Розв'язання цих та деяких інших проблем – одна з умов створення більшої зацікавленості іноземних інвесторів до української економіки. Досвід функціонування корпорацій у різних країнах світу дає підстави вважати вищих менеджерів (адміністрацію) корпорації ключовим елементом у структурі управління підприємством. Саме від них вирішальною мірою залежить ефективність функціонування підприємства. Причому головне не форма власності – приватна чи державна, – а ті, як приватні особи або держава зуміли організувати управління підприємством. Форма власності визначає перш за все, хто і як здійснює добір вищих менеджерів підприємства. Практика свідчить також, що менеджери мають певну схильність до отримання особистого зиску за рахунок інтересів корпорації.

Окрім того, законодавством було надано пільги працівникам та керівникам підприємств, що приватизувались, у придбанні додаткової кількості акцій своїх підприємств.

Без досягнення якісно нового рівня корпоративного управління неможливо розраховувати на досягнення істотних результатів ринкових перетворень, подальший прогрес української економіки.

АНАЛІЗ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ПРИВАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Марченко І.Ю., Кобзарєва Г.Ю.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Блага В.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кожен процес має свої етапи розвитку, і приватизація в Україні також, етап впровадження починається ще з 1992 року, коли був прийнятий пакет законодавства Верховною Радою України, але тіньова приватизація мала своє місце ще з 1980х років. Активно цей процес почав працювати лише з 1993 року, вже у 1996 році було завершено малу приватизацію, а в 1999 році – масову.

Роздержавлення є першим кроком до приватизації державної власності. Роздержавлення у широкому розумінні – це процес відчуження державного майна з державної власності.

Масова приватизація у свій час змогла частково вивести «з тіні» цей процес, що дало змогу не дати збанкрутувати державним підприємствам. Тому цей процес мав не тільки негативний характер, це дало змогу перешкодити більшим проблемам, таким як приватний контроль, монополізація збуту продукції та постачання її приватними підприємствами.

На даний час існують ряд підприємств, які є досить привабливими для приватного капіталу, але все ще знаходяться у державній власності. Якщо взяти до уваги обіцянки про акціонування «Укрзалізниці» і жвавий інтерес великого бізнесу до ДПЗКУ і Одеського припортового заводу – цілком імовірно, що рано чи пізно, вони перейдуть в приватні руки.

В Україні відомий топ-10 найбагатших держпідприємств, таких як:

- 1) Нафтогаз України (72,6 млрд. грн.);
- 2) Енергоатом (23,2 млрд. грн.);

- 3) Південно-Західна залізниця (9,9 млрд. грн.);
- 4) Одеська залізниця (9,1 млрд. грн.);
- 5) Львівська залізниця (7,7 млрд. грн.);
- 6) Південна залізниця (7,3 млрд. грн.);
- 7) Придніпровська залізниця (7,2 млрд. грн.);
- 8) Державна продовольчо-зернова корпорація України (7,1 млрд. грн.);
- 9) Одеський припортовий завод (5,4 млрд. грн.);
- 10) Адміністрація морських портів України (4 млрд. грн.).

Від неефективної роботи держпідприємств країна за рік втрачає 115 млрд грн, і стан речей погіршується.

На жаль, з кожним роком ці збитки стають більшими. Якщо топ-100 компаній в 2012 році втратили 9 млрд. гривень, у 2013 році - 16 млрд. грн, то минулого року вони втратили 101 млрд. грн.

У 2015 році збитки лише стали більшими. У першому кварталі 2015 року збитки становили 9,7 млрд грн - це в два рази більше, ніж в такому ж періоді 2014 року.

Цілі приватизації є різними: від зміни відносин власності на засоби виробництва до залучення іноземних інвестицій, що є актуальним на наш час. Але однією з найголовніших цілей є структурна перебудова економіки та стабілізація економічного становища, не менш важливим також є розвиток конкуренції, щоб обмежити монополізацію.

Якщо взяти за приклад країни Європи та роглянути окремі галузі, то в кожній країні це призвело до різних наслідків. Так, наприклад, приватизація залізних доріг у Великобританії пройшла не так успішно, як в США, тому що держава продовжувала втручатися в їх діяльність і не давала повної свободи на відміну від США.

На даний час більша кількість населення не зовсім підготовлена до сприйняття змін, тому проведення приватизації швидкими темпами може не привести до бажаних результатів, а лише погіршить ситуацію.

Виходячи з того, що очікування позитивних ефектів розвитку економічної системи України відсутні, враховуючи специфіку реформування власності в Україні, треба більш активно впроваджувати приватизацію, її конкурентні методи з метою пошуку ефективного власника і стратегічного інвестора. Необхідна масштабна підтримка підприємств після приватизації за допомогою відповідних ринкових структур із залученням банків, страхових та консалтингових фірм.

Але слід розуміти, що є ряд підприємств, які не підлягають приватизації, тому що вони відповідають за національну безпеку, це підприємства воєнного призначення. Якщо такі підприємства піддати роздержавленню, то країна може опинитися у скрутному становищі під час воєнних конфліктів. Також підприємства, які представляють Україну і успішно конкурують на світовому ринку, наприклад, підприємства авіакосмічної промисловості, теж не підлягають приватизації, тому що держава зацікавлена в удосконаленні виробництва і збереженні технології виробництва в країні.

Аналіз порівнянь різних засобів приватизації показав, що в світі переважає такий спосіб приватизації, як перетворення підприємств і організацій у відкриті акціонерні товариства. Ця форма набула найбільшого поширення з розвитком великого бізнесу, бо його важко вести на основі тільки приватних коштів підприємця.

Тому пропонується в умовах сьогодення ряд підприємств вивести на рівень змішаного управління, тобто залишити половину державного майна та половину приватного, що дасть змогу залучити кошти до підприємств і дасть поштовх до розвитку, в той же час ці підприємства зможуть бути гнучкими до економічних потрясінь та соціальної нестабільності. Для цього також треба провести ряд реформ та прийняти деякі законодавчі акти, які б дали змогу приватним підприємствам функціонувати без втручання держави. В той же час необхідно, щоб держава мала вплив на ряд дій цих підприємців, тому що повна свобода підприємців може спровокувати країну до соціальної нестабільності. В умовах кризи необхідно стабілізувати політичне становище і дати змогу інвесторам бути впевненими у своїх вкладах, це необхідно забезпечити на законодавчому рівні, відкоригувати податковий кодекс, тому що завеликі податки провокують тіньову економіку.

ВІРОГІДНІСНО-СЦЕНАРНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ)

Нікітіна А.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Будучи за своєю природою відкритою складною соціально-економічною системою, автотранспортне підприємство (АТП), яке постійно перебуває під впливом великого розмаїття чинників неоднорідного і мінливого зовнішнього середовища та має на меті ефективне господарювання, функціонування і динамічний розвиток, повинно володіти певною гнучкістю й адаптивністю до усіх можливостей, які відкриваються. У такій площині в мінливих умовах нестабільності ринкового середовища, якому притаманні динамічність економічних перетворень, ресурсний дефіцит, висока витратоємність у калькулюванні собівартості, постійні зміни в політико-правовій сфері та іншими несприятливими чинниками прямого й опосередкованого впливу на ефективність функціонування АТП, актуалізується негайна потреба у дослідженні управління економічною безпекою підприємства.

З метою підвищення ефективності господарювання підприємств автомобільного транспорту розроблено два сценарії розвитку подій у розрізі досягнення АТП економічної безпеки. Першим є песимістичний сценарій, який є вихідним варіантом з негативним прогнозом впливу настання загроз на фінансову, політико-правову, кадрову, техніко-технологічну, інноваційно-інвестиційну, екологічну, інформаційну функціональні складові економічної

безпеки [1]. Розвиток подій за песимістичним варіантом передбачає ситуацію, яка характеризується суттєвим збільшенням вірогідності настання дестабілізуючих і деструктивних явищ, зокрема: негативний вплив таких загроз на фінансову складову економічної безпеки автотранспортних підприємств, як впровадження неефективної тарифної політики і маркетингової політики, фінансового планування, зниження платоспроможності споживачів, призведе до зменшення стійкості, ліквідності, долі ринку, збільшення фінансової залежності від зовнішніх джерел, збитковості і порушення стабільного функціонування на ринку надання автотранспортних послуг. Низький рівень самомотивації і недисциплінованість робітників, кваліфікації персоналу й управління персоналом призведе до незворотних змін у роботі АТП у зв'язку з вагомим внеском ролі персоналу у стабільне функціонування суб'єктів господарювання.

Небезпечні явища, які виникають на підґрунті впливу зовнішнього і зовнішнього середовища, а саме: збільшення ресурсоемності у вартості послуг, неповна завантаженість потужностей, критичний рівень фізичного зносу автопарку є важелем у зниженні рівня техніко-технологічної складової економічної безпеки автотранспортних підприємств [2].

Настання загроз політико-правовій складовій, що являють собою потужній дестимулятор, який стримує захист від надмірного податкового тиску, нестабільного законодавства, неефективної роботи юридичного відділу підприємства й усуває неузгодженість діяльності АТП із державними органами.

За песимістичним сценарієм у разі штрафування і скасування ліцензій, збільшенні витрат через забруднення довкілля, недотримання чинних екологічних норм, стандартів автотранспортні підприємства зможуть суттєво знизити рівень екологічної складової економічної безпеки. Оскільки настання таких загроз призведе до підвищення адміністративних і непередбачених значних витрат у загальній структурі, що, у свою чергу, слугуватиме зменшенню прибутковості і рентабельності роботи АТП [3]. У разі настання таких загроз, що дестабілізують стан ЕБ, й інноваційно-інвестиційної складової зокрема: низький рівень забезпечення виробничими запасами, збільшення податкового навантаження на транспорт, залучення інвесторів з недостатнім рівнем досвіду в транспортній галузі, призведе до зниження продуктивності праці, деоптимізації перевезень АТП.

Оптимістичний сценарій розвитку АТП у разі ненастання домінуючих загроз у розрізі окремих функціональних складових економічної безпеки відбиває прогностні уявлення про те, наскільки поліпшуються умови функціонування автотранспортних підприємств у тому випадку, коли всі обставини будуть більш сприятливими, ніж заплановано.

Отже, за оптимістичним сценарієм передбачається низька вірогідність впливу дестабілізуючих і деструктивних явищ на рівень економічної безпеки автотранспортних підприємств або впровадження таких заходів, що за мінімально можливих втрат будь-якого типу ресурсів призведе до нівелювання або ліквідації таких загроз [1]. Такий розвиток подій може привести до підвищення рівня економічної безпеки АТП, підвищенні їх конкурентоспроможності на

вітчизняному ринку, зростання загального добробуту, продуктивності праці, що спричинить підвищення показників макроекономічного розвитку в Україні і зростання національної конкурентоспроможності.

Таки чином, запропоновано сценарно-вірогіднісний підхід, який передбачає аналіз настання загроз за песимістичним та оптимістичним сценаріями.

Література:

1. Нікітіна А. В. Управління економічною безпекою автотранспортних підприємств в глобальному середовищі : монографія /А. В. Нікітіна, Д. А. Горовий, Д. В. Бабич. – Харків : Вид-во ХНАДУ, 2015. – 280 с.

2. Чорна А. М. Сутність та причини виникнення загроз ресурсного забезпечення в системи економічної безпеки підприємства / А. М. Чорна // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Луганськ : СХУ ім. В. Даля, 2013. – № 1 (190). – С. 216-129.

3. Козаченко А. В. Декомпозиція управління економічною безпекою підприємства / А. В. Козаченко, О. М. Ляшенко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – № 4. – С. 34-38.

СУБ'ЄКТИ СТРАХОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Перунова О.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Суб'єктами страхових правовідносин є певний круг осіб, що беруть участь у цих правовідносинах (страховик, страхувальник, вигодонабувач, страхові брокери, страхові агенти).

Страховик – це юридична особа, яка відповідно до договору або на підставі закону бере на себе обов'язок відшкодувати шкоду, завдану страхувальнику (застрахованій особі, вигода набувачу або третій особі) у результаті настання певної події (страхового випадку).

Страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств із до додатковою відповідальністю згідно із Законом України «Про господарські товариства» з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про страхування», а також одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності.

На здійснення страхової діяльності необхідно мати юридичній особі ліцензію, яка б підтвердила сферу її діяльності.

Законодавством України може бути визначено уповноважених страховиків для здійснення тих чи інших видів страхування, у разі якщо здійснення тих чи інших правовідносин передбачає використання бюджетних коштів, валютних резервів держави. Обов'язковою умовою для визначення уповноважених страховиків має бути проведення відкритого тендера з оприлюдненням у засобах масової інформації його умов і результатів та участь представників добровільних об'єднань страховиків. У інших випадках забороняється будь-яке

уповноваження страховиків для здійснення окремих видів страхування з боку держави.

Є певні зобов'язання страховика, яких він повинен триматися, а саме: 1) ознайомити страхувальника з умовами та правилами страхування; 2) протягом двох робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати або страхового відшкодування страхувальника; 3) при настанні страхового випадку здійснити страхові виплати або виплату страхового відшкодування у передбачений договором строк; 4) відшкодувати витрати, понесені страхувальником при настанні страхового випадку щодо запобігання або зменшення збитків, якщо це передбачено умовами договору; 5) за заявою страхувальника у разі здійснення ним заходів, що зменшили страховий ризик, або збільшення вартості майна переукласти з ним договір страхування; 6) не розголошувати відомостей про страхувальника та його майнове становище, крім випадків, установлених законом.

Фізичні особи, які уклали із страховиками договори страхування – є страхувальниками. І вони зобов'язані своєчасно: 1) вносити страхові платежі; 2) при укладенні договору страхування надати інформацію страховикові про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику; 3) при укладенні договору страхування повідомити страховика про інші чинні договори страхування щодо цього предмету договору; 4) вживати заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих у наслідок настання страхового випадку; 5) повідомити страховика про настання страхового випадку в строк, передбачений умовами страхування.

Література:

1. Господарське право: підручник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.В. Бойчук та ін.; за заг. ред.. Д.В. Задихайло, В.М. Пашкова. – Х. : Право, 2012. – 696 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

А.О. Погорелов

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Л.В. Леонтьєва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На даний час приватний бізнес в Україні може стати двигуном розвитку економіки, особливо зараз, в період ринкової трансформації, пов'язаної з запланованим реформуванням ринкової сфери. Протягом останнього десятиліття було прийнято ряд законодавчих актів, які відкрили нові можливості для розвитку приватного бізнесу. Поряд з новими перевагами, для українського підприємництва також існує перелік проблем, з якими стикаються гравці бізнес-ринку в цілому світі, проте саме в українських реаліях ці перешкоди набувають гіпертрофованого характеру.

Особливо загрозливими є такі фактори:

- Недосконала державна регуляторна політика щодо суб'єктів підприємництва;
- Високі ставки оподаткування, які останнім часом тільки зростають;
- Обмеження або відсутність фінансової підтримки малого підприємництва;
- Низький рівень перепідготовки та перекваліфікації кадрів, недосконалість консультаційного та інформаційного забезпечення.
- Недостатня кількість кваліфікованого персоналу.

Попри вище перелічені фактори, на даний час існують ще кілька, що мають не менший вплив на сферу підприємництва в Україні – поєднання нових реформ і війни на території країни. За оцінками експертів, новітнє реформування, обіцяне урядом як варіант до вдосконалення економічної системи, на даний час є дуже недосконалим. Серед його недоліків можна назвати недостатню визначеність, надмірне навантаження податками – особливо це стосується суб'єктів малого бізнесу, в яких і так доходи не є надто великими.

Крім цього, українські підприємці відзначають обмежений доступ до сировинних матеріалів та проблеми з реалізацією готової продукції в деяких сферах ринку.

Попри вищевказані недоліки економічної системи у відношенні до суб'єктів підприємництва, для українських представників малого, середнього, а також великого бізнесу відкривається ряд далекоглядних переваг, які вже в найближчому майбутньому обіцяють розв'язати ключові проблеми діяльності.

За порадами міжнародних фінансових організацій, новітнє реформування сектору підприємництва покликане в майбутньому розвивати малий бізнес в Україні шляхом державної допомоги у формуванні стартового капіталу при умові конкурентоспроможної бізнес-ідеї та грамотного бізнес-плану. Також заплановано розробку надання спеціальних податкових пільг, прискорення амортизації та вдосконалення підготовки професійних кадрів.

Крім цього, дуже актуальну проблему кредитування малого і середнього бізнесу, де відсоткові ставки становлять 25% і вище, уряд планує вирішити за допомогою вдосконалення фінансово-кредитної політики, залученням приватних та іноземних інвестицій тощо.

Ще одним позитивним фактором для розвитку підприємництва можна вважати зростання рівня мотивації. За даними вітчизняної статистичної компанії, близько 46% українців вважають, що відкриття власної справи допоможе їм відчути себе фінансово незалежними та самореалізуватися, а 40% українців готові покращити свої практичні навички, щоб у майбутньому зайнятись підприємництвом. Ці показники свідчать про ментальну перебудову свідомості українців, які вже втомились працювати «на когось».

Загалом, якщо підсумувати ситуацію в загальному, перспективи для розвитку підприємництва в Україні дуже великі, і як свідчить іноземний досвід, правильна державна політика та бажання самих підприємців-початківців вже за короткий час можуть перетворити країну в потужний бізнес-центр.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК ФУНКЦИЯ МЕНЕДЖМЕНТА

Приходько Д.А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В современной научной литературе отмечается предпринимательский характер будущего постиндустриального общества [1]. Это приводит к необходимости более внимательной трактовки его аспектов. Особенно актуальным становится уточнение связи предпринимательства с менеджментом. Она по-разному трактуется в научной литературе. Но все публикации объединяет одно – противопоставление предпринимательства и менеджмента. И только в 2015 году в публикации Бабайлова В.К. оно впервые было поставлено под сомнение [2]. Целью данного доклада и явилось интерпретация новой концепции связи менеджмента и предпринимательства.

Главным аргументом её автора является наличие противоречий в распространённых взглядах на связь предпринимательства и менеджмента. Им было установлено, что в известной концепции Бернштейна и Шмидта говорится о менеджменте и предпринимательстве как разных видах деятельности. По их мнению произойдёт разделение всего коллектива предприятия на три разных класса: капиталистов, менеджеров и рабочих. Концепция о разделении предпринимательства и менеджмента привела не только к неверному пониманию их связи, но и к их противопоставлению в последующих концепциях менеджмента. Так, Дж. Бернхейм в работе «Революция менеджеров» утверждал, что рост числа профессиональных менеджеров ведет к образованию нового класса, который сменит старый правящий класс капиталистов [3]. В дальнейшем это получает продолжение и развитие в концепции Сорокина, Парсонса, Белла «Молчаливая революция». В ней противопоставление бизнеса и менеджмента достигает своего апогея. Они утверждали, что власть собственников уже вытесняется «административной стратой», менеджерами, и в 1953 году даже объявили о полном переходе к ним власти. В действительности этого не произошло, и концепция «Молчаливая революция» не нашла поддержки ни в теории, ни подтверждения в практике менеджмента. Противопоставляют предпринимательство и менеджмент и значительно позже, в частности, такие авторитеты в области менеджмента как Майкл Мескон в фундаментальной книге «Основы менеджмента» [4]. Он подробно и квалифицированно интерпретирует концепции Бернштейна и Шмидта и современную. Но тоже не замечают их противоречия. С одной стороны, он признаёт менеджмент как организацию любой деятельности, но одновременно считает правильным кардинальное различие между менеджментом и бизнесом. Главным аргументом является утверждение, что бизнесмен не находится на должности. И это притом, что они правильно интерпретируют понятие «должность» как право распоряжаться ресурсами предприятия. Но если быть логичным и последовательным, то неминуемо приходишь к выводу, что не только производственные менеджеры распоряжаются ресурсами предприятия, но и бизнесмены, предприниматели.

Они как собственники предприятия имеют даже большие права на это, а значит, занимают и более высокую должность, чем производственные менеджеры. Производственные менеджеры только с разрешения предпринимателя распоряжаются ресурсами предприятия. Бизнесмен, предприниматель являются организаторами деятельности любого предприятия, – без их инвестиций предприятия не было бы вообще. Предприниматель – инноватор и инвестор одновременно. Поэтому логично предпринимательство трактовать как «инновационно-инвестиционный» менеджмент, как специфическую, особую функцию менеджмента. И если традиционно считалось, что инновационный и инвестиционный менеджмент – это непосредственная деятельность только производственных менеджеров, которая делегирована им собственником предприятия, то исходя из проведенного анализа можно утверждать, что инновационными и инвестиционными менеджерами является именно и, прежде всего, сами собственники предприятия.

Следовательно, предпринимательство – это не только особая форма бизнеса, но и функция менеджмента; предпринимательство – это и бизнес, и менеджмент одновременно; это бизнес-менеджмент, предпринимательский менеджмент. Это приводит к иной, новой оценке роли и места предпринимательства на предприятии и в обществе в целом: предприниматель занимает высшую должность в организационной структуре управления предприятием. Он определяет, координирует, интегрирует, контролирует все остальные функции менеджмента.

Литература:

1. Бабайлов, В.К. Предпринимательство: концепция новой парадигмы / В. Бабайлов // Проблемы і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №1(4)-2013. – Харків: ХНАДУ, 2013 – С. 9 – 13.

2. Бабайлов, В.К. Предпринимательство – особая функция менеджмента / В. Бабайлов // Проблемы і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №3(10)-2015. – Харків: ХНАДУ, 2015 – С. 60 – 64.

3. Бабайлов, В.К. Теория метода: монография / В.К. Бабайлов. – Харків: ХНАДУ, 2011. – 232 с.

4. Мескон М.Х. Основы менеджмента: пер. с англ. / Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. – М.: Дело, 1997. – 704 с.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ КЛИЕНТОВ

Пурдя К.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Большинство способов привлечения новых клиентов можно объединить в три группы: активные – применяя активные продажи, пассивные – в такой ситуации, когда клиент сам обращается в компанию, и комбинированные.

Активное привлечение клиентов осуществляется командой продавцов, задание которых – активно искать новых клиентов. Командой продавцов создаются базы данных потенциальных клиентов. По базе клиентов продавцы обзванивают или обходят их, готовят коммерческие предложения, информация о компании высылается на почту. Такие продавцы сдают экзамены, проходят тренинги на рабочем месте, для них создаются разные мотивационные программы.

Пассивный способ привлечения клиентов предполагает отсутствие помощи со стороны продавцов. Речь идёт о всех разновидностях рекламы и средствах интернет-маркетинга. С точки зрения эффективности, интернет-маркетинг намного лучше привлекает клиентов, за очень редким исключением, чем традиционная реклама, поэтому данный способ привлечения клиентов развивается быстрым темпом.

Сегодня наиболее актуальным является комбинированный способ привлечения клиентов. Максимального результата можно добиться только эффективно используя оба способа – команду продавцов и различные маркетинговые инструменты для привлечения клиентов. Продавец без визитки – это как компания без сайта. Но как визитки, так и сайты бывают разные. Очевидно, что как продавцы, так и веб-сайты, рекламные ролики, каталоги продукции и т.д. обладают разным КПД привлечения клиентов: у одних это получается лучше, у других – не получается вообще.

Удерживание покупателей является ещё одним значимым направлением в сегодняшнем бизнесе. Программы повышения лояльности стали самым распространённым способом (39%) в получении повторного заказа, следом идёт развернутая постпродажная поддержка (20%) и новые индивидуальные предложения уже после продажи (14%). По мнению 34% потребителей важнейшую роль в повышении лояльности играет исключительное качество поддержки. При этом, только лишь 20% ожидают поощрительных скидок, а эксклюзивные предложения влекут 13% покупателей, 54% заметили собственную готовность рассмотреть возможность продолжения общения с фирмой, которая радуется их вознаграждениями за преданность. В мировом масштабе, средняя цена утраченного покупателя составляет 234 доллара. Низкое качество сервиса покупателей стало предпосылкой отказа от последующих покупок для 71% покупателей. Вероятность реализации состоявшегося покупателю равна 60-70%. Возможность продажи новому покупателю - 5-20%.

Очевидно, по представленным выше статистическим сведениям, качество сервиса имеет огромное значение, но и скидки за лояльность вместе с персонализированными эксклюзивными предложениями также отлично функционируют. Привлечению новых клиентов часто придают особое значение, поскольку принято считать, что это быстрый и эффективный способ увеличить доход от продаж. Однако в действительности данный процесс может обойтись в 7 раз дороже, чем удержание существующих потребителей, а также способен отнять гораздо больше времени. Привлекать новых посетителей

необходимо, но для этого следует применить определённые навыки и умения, так же приложить достаточное количество времени, для максимизации результата. Несомненно, любой компании нужны новые покупатели, но как только они появились, важно сфокусироваться на их удержании и развитии долгосрочных взаимоотношений с ними. Развитие прочных взаимоотношений с потребителями - это еще один способ привлечения новых людей, благодаря рекомендациям существующих. Привлечение новых клиентов существенно важно для роста бизнеса.

ПУТИ СНИЖЕНИЯ УРОВНЯ ТЕНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ

Савина Д.Г., Палёха В.О.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Благая В.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Доля «теневой» экономики Украины бьет рекорды в Европе, мимо государственного бюджета проплывают миллиарды гривен, которых так не хватает стране. Среди причин такой ситуации называют массовую коррупцию, непомерное давление фискальных органов и крайне неэффективное использование бюджетных средств.

Теневая экономика - это способ бизнеса освободиться от коррупции и давления власти. Бизнесмены получают моральное право «уходить в тень», когда видят, на что чиновники используют бюджетные средства - покупку дорогих авто и мебели, оплату дорогостоящих ремонтов в гостиницах и поместьях и тому подобное.

В Украине на данный момент острой проблемой является коррумпированность, наркобизнес, проституция, нелегальное производство и сбыт продукции, фиктивные сделки и денежные операции. Государственное управление экономикой страны остаётся несовершенным. Малоэффективная налоговая стратегия приводит к сокращению поступлений в бюджет из-за разрастания теневого сектора. Нестабильное законодательство отпугивает предпринимателей от легализации их деятельности и вынуждает их уходить в тень.

Выделяют следующие факторы, способствующие возникновению и развитию данного феномена:

- большие налоги (на прибыль, подоходный налог и т.д.);
- несовершенство процесса приватизации;
- деятельность незарегистрированных финансовых структур;
- низкий уровень жизни населения, что способствует развитию скрытых видов экономической деятельности;
- высокий уровень безработицы и ориентация части населения на получение доходов любым способом;
- недостаточная деятельность правоохранительных структур по пресечению незаконной и криминальной экономической деятельности;

–несовершенство законодательства;

–недостаточная деятельность правоохранительных структур по пресечению незаконной и криминальной экономической деятельности и др.

Эксперты утверждают, что исправить ситуацию может только реальная борьба с коррупцией и радикальный пересмотр системы налогообложения.

Согласно оценкам налоговиков, объем теневого сектора составляет как минимум 350 млрд. грн. в год. При этом этот объем, по оценкам фискалов, распределяется следующим образом: 170 млрд. грн. составляет зарплата в «конвертах», 100 млрд. — доходы собственников активов — выведение безналичных средств в наличную форму или на инвалютные счета в иностранных банках, 35 млрд. — неофициальные платежи, 45 млрд. грн. — основные средства, материальные ресурсы и услуги теневого сектора.

Текущая политика правительства направлена на детенизацию национальной экономики и строится, с одной стороны, на принципах, комбинирующих мероприятия по устранению первопричин, предопределяющих уход экономических агентов в тень, и поощрению их к легальной деятельности, с другой — на предотвращении недобросовестных действий, которые носят преступный и антиобщественный характер.

В целом необходимо отметить, что такое явление, как «теневая экономика», характерно для всех экономик мира. Это означает, что мотивы ухода в «тень» везде одинаковы, они отличаются только остротой их проявления. Да, уровень тенизации экономик развитых стран значительно ниже, чем в развивающихся странах, и это связано с высоким доверием граждан к государственным институтам. В условиях переходного периода в экономике и обществе, а также трансформации института государственного управления (от административно-планового регулирования к управлению в условиях рыночных отношений) причины тенизации имеют более острое проявление, что выражается в высокой составляющей части обращения теневого капитала в экономике.

Для сокращения теневой экономики в Украине нужно в первую очередь создать благоприятный инвестиционный и предпринимательский климат, а также усилить борьбу с коррупцией.

Также к снижению уровня тенизации экономики в Украине приведет:

–искоренение заинтересованности представителей муниципального аппарата в существовании теневой экономики и в получении незаконных доходов;

–снижение налогообложения;

–обеспечение прочности и сбалансированности законодательства;

–остановка интеграции санкционированной преступности с субъектами финансовой деятельности;

–повышение заработной платы всех категорий госслужащих и работников бюджетной сферы;

–вступление в международные организации, которые ведут борьбу с отмыванием денег, например Азиатско-Тихоокеанская группа (APG) или Комитет экспертов Совета Европейского сообщества;

–повышение морально-этических норм граждан и др.

Совместные, целенаправленные и своевременные действия обеспечат эффективность действий по детенизации экономики. Следует не просто действовать на легализацию теневой экономики, необходимо повысить эффективность государственного регулирования в целом. Что касается «скрытой», т.е. разрешенной, но не показываемой экономики, то следует снизить налоги, упростить лицензирование. В то же время нельзя допускать вседозволенности, снижать штрафы и смягчать административную и уголовную ответственность для того, чтобы не позволять разрастаться криминальному сектору.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сергієнко К.В.

Науковий керівник: к.ю.н, доцент Леонтьєва Л.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Підприємництво-це провідний сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції, створює новий прошарок-підприємець-власник. Воно базується на самостійній, ініціативній, систематичній, на власний ризик, діяльності по виробництву продукції, надання послуг і зайняттю торгівлею і має на меті сприяння прибутку.

На сучасному трансформаційному етапі розвитку органами державної влади всіх рівнів значна увага приділяється стимулюванню розвитку підприємництва. Для цього були прийняті і реалізуються закони України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків», розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки», «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємства», регіональні та місцеві програми підтримки малого і середнього підприємства. За останні 20 років умови ведення підприємницької діяльності в Україні суттєво змінились. Вдосконалення законодавчої бази, поступове входження на світовий ринок, стабілізація економіки держави - все це впливає на діяльність як українських, так і закордонних підприємств, що працюють в Україні.

Ведеться діяльність з активізації державної політики регулювання підприємницького сектору, позитивним наслідком чого стало удосконалення

дозвільних процедур і реєстрації (у т. ч. електронної) речових прав на майно, спрощення процедур відкриття та закриття бізнесу, одержання адміністративних послуг, звуження прямого адміністративного державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання та реформування сфери надання адміністративних послуг, пом'якшення податкового тиску, розвиток інфраструктури для надання суб'єктам підприємництва фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки.

Між тим переважна більшість реформ і спрощень дозвільної діяльності стосувалася тих видів діяльності (чи видів господарських робіт), що і до спрощення не поширювалися на широке коло підприємств. Або ж реформи здійснювалися шляхом прямого агрегування процедур, «механічного» об'єднання функцій уповноважених органів державної влади у сфері регуляторної політики тощо, або заміною чітких дозвільних документів процедурами галузевої направленості (як правило не регламентованою сертифікацією).

Одним з основних гальмуючих факторів розвитку підприємництва є недостатність у підприємців коштів для розвитку власної справи та високі відсоткові ставки за користування банківськими кредитами. Не результативними виявилися регіональні програми підтримки малого бізнесу. Не відповідає сучасним вимогам інфраструктура, яка характеризується нерівномірним розташуванням та функції якої зводяться до обслуговування підприємницької діяльності. Потребує активізації участь громадськості в прийнятті управлінських рішень стосовно покращення бізнес-середовища. Цілеспрямованої державної політики потребує розвиток державно-приватного партнерства в Україні.

У порівнянні з розвинутими країнами рівень підприємницької діяльності є недостатнім та потребує суттєвого покращення. Потенціал підприємництва не може реалізуватися повною мірою в Україні через несприятливе економічне та правове середовище щодо ведення підприємницької діяльності. За простотою ведення бізнесу у 2010 році Україна посідала 142-е місце зі 183 країн світу, покращивши минулорічний результат на чотири позиції. В умовах фінансово-економічної кризи в Україні відзначалося значне погіршення показників розвитку бізнесу. До факторів негативного впливу на їх динаміку належать скорочення споживчого попиту, загострення проблем у банківській сфері, погіршення умов кредитування реальної економіки, обмеження державних інвестицій та фінансової підтримки бізнесу, зменшення зарубіжного інвестування в розвиток приватного сектору та ін.

Проте, треба зважати на те, що ефективність будь-якої економіки значною мірою залежить від її здатності залучати інвестиції - внутрішні та зовнішні. Ринок корпоративних цінних паперів - один із найголовніших інструментів мобілізації інвестиційних ресурсів у сучасних умовах. Українська економіка відчуває зараз обмежені можливості внутрішніх інвесторів, у тому числі й комерційних банків. Разом з тим, не виявляють поки що достатнього інтересу

до України зовні інвестори. У Україні держава залишила за собою пакети акцій певної частини приватизованих підприємств. Щоб забезпечити певні умови довготривалої стабільності в роботі підприємства, дуже важливим є продаж великих пакетів акцій саме стратегічним інвесторам, а не випадковим інвесторам спекулятивної організації.

Без досягнення якісно нового рівня корпоративного управління неможливо розраховувати на досягнення істотних результатів ринкових перетворень, подальший прогрес української економіки.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

I.В.Сівцова

Харківський національний автомобільно – дорожній університет

Будівництво являє собою окрему самостійну галузь економіки країни, яка призначена для введення в дію нових, а також реконструкції, розширення, ремонту і технічного переозброєння діючих об'єктів виробничого і невиробничого призначення. Як галузь матеріального виробництва будівництво має ряд особливостей, які поділяються на загальні (притаманні своїй галузі) і спеціальні (характерні для окремих будівельних міністерств).

Особливості: нестаціонарність, тимчасовий характер, неоднотипність будівельного виробництва і характеру кінцевої продукції; технологічний взаємозв'язок всіх операцій, що входять до складу будівельного процесу, тобто завершення одного робочого процесу передуює початку іншого; нестійкість співвідношення БМР з їх вартості та видами протягом місяця, що ускладнює розрахунок чисельного та професійного кваліфікаційного складу робітників; участь різних організацій у виробництві кінцевої будівельної продукції; роль клімату та місцевих умов в будівельних роботах тобто будівництво будівель одного й того ж типу в різних районах країни вимагає різних матеріальних витрат. Спеціальні особливості будівництва: промислові, цивільно-будівельні, соціально-побутові, транспортні, сільськогосподарські, меліорації і водного господарства, магістральних трубопроводів, ліній електропередачі, продукції капітального будівництва є вводяться в дію і прийняття в установленому порядку виробничої потужності об'єкта невиробничого призначення.

Будівельний комплекс сьогодні - досить роздроблене, не кероване з єдиного або кількох центрів безліч самостійно господарюючих суб'єктів, що володіють своїми специфічними особливостями і не пов'язані з системними цілями. В рамках недостатньо розвиненого будівельного ринку, при відсутності нормальної конкуренції, коли переважна частина будівельних підрядів виходить, минаючи тендери (торги), що не відбувається ніякого природного при досконалій конкуренції вирівнювання умов функціонування і суспільних вимог до підрядників. Це визначає істотні як регіональні, так і внутрішньорегіональні відмінності в рівнях цін, зобов'язання сторін та інших факторів.

За обсягом виробленої продукції та кількістю зайнятих людських ресурсів на будівельну галузь припадає приблизно десята частина економіки країни. У будівельній галузі діє близько 70 тисяч будівельно-монтажних організацій. Перебудовні процеси в економіці країни та роздержавлення великих державних і монтажних трестів призвели до різкого збільшення числа малих будівельних і монтажних організацій різних форм власності. Одночасно з утворенням малих будівельних організацій відбулося скорочення чисельності працюючих в цих організаціях. У цілому по країні з урахуванням будівельних і монтажних організацій державного сектора число зайнятих становить приблизно 10% від загальної чисельності працездатного населення.

ЕКОЛОГІЯ ЯК ПЕРЕРОГАТИВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Федосенко І. Ю.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л. В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сьогодні із покращенням техногенної цивілізації екологія планети йде до стрімкого погіршення, що може мати катастрофічні наслідки, над якими людство не замислюється.

Україна – «найбрудніша» країна в Європі. Так, на екологічній карті ООН країна має чорне забарвлення, що відносить державу до вимираючої нації. Для більшості громадян постає проблемою забезпечення природних прав: пити чисту воду, дихати чистим повітрям, споживати якісну продукцію, мати здорових нащадків. З погіршенням екологічного стану зменшується населення.

На сьогодні, зі зростом підприємницької діяльності, з'явилося чимало проблем, пов'язаних з екологією. Накопичення відходів, скиди шкідливих речовин в стічні води, викиди в атмосферне повітря – найголовніші забруднювачі навколишнього середовища. Тому підприємства повинні слідувати чинному законодавству: не перевищувати гранично допустимі викиди і скиди, ліміти розміщення відходів, адже за такими даними проводиться оцінка екологічної безпеки на підприємстві та на довілля взагалі.

Перевірка таких критеріїв проводиться один раз в п'ять років, останні чотири підприємство має самостійно слідувати розпорядженням, що в наш час не є сумлінним. Так би мовити, діє презумція невинності, поки не доведено, що підприємство не є законослухняним.

Значна територія України має високоурбанізовані райони з добре розвиненою важкою промисловістю, де основними забруднювачами атмосфери є промислові підприємства. Другим, ала не менш основним, забруднювачем можна назвати автотранспорт, чисельність якого збільшується з кожним роком та всі складові вихлопних газів якого шкідливі для людини.

Вода – головна складова живого на Землі. Проте, на території України за аналізом природних вод рівень їх очищення дуже низький. Найчастіше підприємства скидують забруднюючі речовини в водне середовище гранично

перевищуючі допустимі норми. Великі річки забруднені менше, ніж малі (не тільки за рахунок маловодності, але й недостатньої охорони). До таких річок можна віднести Південний Буг, річки Донецької та Луганської областей та Чорноморське узбережжя півдня України.

До деградації ґрунтового покриву призводить техногенно-антропогенний вплив на навколишнє середовище. За останні роки фізичні та хімічні властивості ґрунтів погіршуються - на 0,3% зменшився вміст гумусу, кислих ґрунтів стало більше на 25%, площ засолених - на 24%.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року зі змінами та доповненнями охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини - невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

В статті 16 Конституції України сказано, що забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи — катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду українського народу є обов'язком держави.

Згідно Закону громадяни мають певні екологічні права та обов'язки, яких повинні дотримуватися для збереження довкілля в інтересах нинішнього та майбутнього поколінь.

Таким чином, що залишити нащадкам, залежить від нас.

Література:

1. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України.— 1991.— № 1264-ХІІ

«МОТИВ», «МОТИВАЦІЯ», «СТИМУЛЬ» І «СТИМУЛЮВАННЯ»: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФІНІЦІЙ

Хорова М.О., Брайловська А.О.

Науковий керівник: Шевченко І.Ю., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Категорії «мотивація» та «стимулювання» є дуже близьким за змістовним наповненням, адже вони не відділялися одна від одної в ранніх теоріях мотивації. Тай багато сучасних дослідників вважають ці категорії однаковими. На основі результатів дослідження сутності та взаємозв'язку категорій «мотив», «мотивація», «стимуль», «стимулювання» можна внести в їх зміст певні уточнення.

Термін «мотив» походить від старофранцузького «motif» і дослівно означає «будь-що, що рухає вперед» [1].

У сучасній літературі під мотивом розуміють «...свідоме спонукання будь-якого індивіда до того або іншого виду поведінки, за допомогою якої він може задовольнити свої потреби» [2] або «...комплекс внутрішніх спонукань людини до вчинення дій, її намірів що-небудь зробити, бажання, прагнення, наприклад, намір добре працювати» [3].

Мотив – це усвідомлена спонукальна причина, основа, підстава до якоїсь дії чи вчинку. Мотив є суб'єктивним явищем, усвідомленням вчинків, які у кінцевому підсумку перетворюються у постановку цілі, що спонукає людину до дії внаслідок трансформації зовнішнього спонукаючого фактора (стимулу) і його усвідомлення індивідом.

Мотивація – це процес спонукання кожного співробітника та всіх членів його колективу до активної діяльності для задоволення своїх потреб і досягнення цілей організації [4].

Стимулювання становить своєрідну матеріальну основу мотивації, в основі нього лежить процес зовнішнього впливу на інтереси працівника за допомогою певного комплексу заходів (моральних, матеріальних, соціальних), здатних сприяти позитивному розвитку соціальних відносин між суб'єктами економічної діяльності та формуванню [5].

Тоді як стимулювання (стимул) – це засіб, за допомогою якого здійснюється мотивація [6], він виконує роль важеля впливу або носія «роздратування», що викликає дію певних мотивів.

Стимули – предмети, дії інших людей, обіцянки, носії зобов'язань і можливостей та багато іншого, що може бути запропоновано людині як компенсація за її дії, те що вона бажала б одержати в результаті певних дій.

Реакція на конкретні стимули у різних людей неоднакова. Стимули не мають значення, якщо на них не реагують люди.

Механізм використання стимулів з метою мотивації персоналу називається процесом стимулювання [7].

Таким чином, стимулювання принципово відрізняється від мотивації.

Під час стимулюючого процесу використовуються різноманітні засоби й методи, що впливають на поведінку і ставлення працівника до своєї діяльності, активізуючи до дії позитивні його функціональні та якісні властивості нового типу особистості. Це означає, що стимулювання праці, з одного боку, є матеріальною оболонкою мотивації персоналу, а з другого – несе в собі й нематеріальне навантаження, яке дає змогу людині реалізувати себе як особистість і як працівника одночасно.

Під стимулюванням слід розуміти процес формування менеджерами мотивів у працівників за допомогою використання певних стимулів. А під мотивацією – процес розвитку й закріплення у працівників внутрішніх мотивів до діяльності.

Більш наглядно взаємозв'язок досліджуваних категорій представлено на рис. 1.

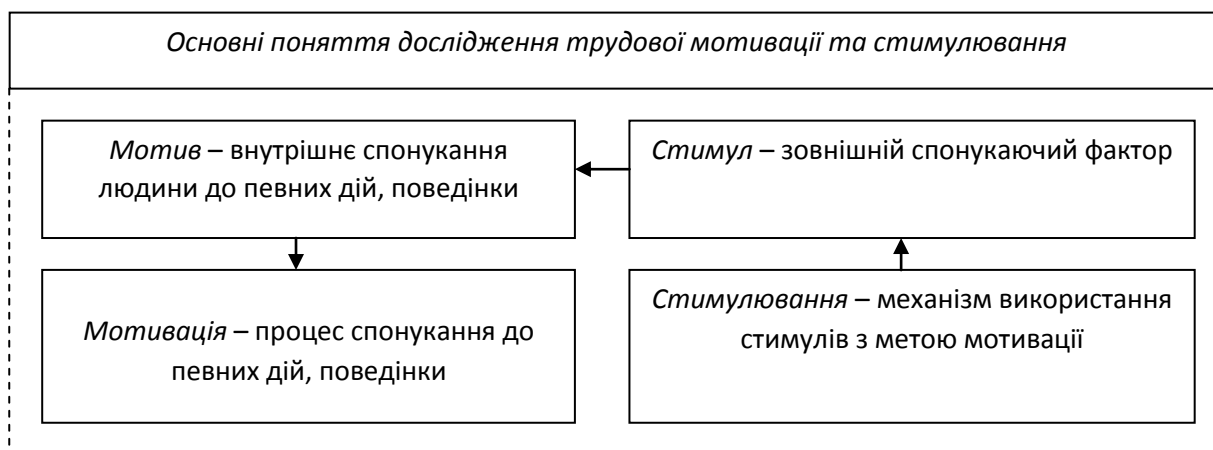

Рисунок 1 – Взаємозв’язок категорій «мотив», «мотивація», «стимул» і «стимулювання» (сформовано авторами)

Література:

1. Мотив и стимул [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.blogbuster.ru/2006/11/30/motiv-i-stimul>.
2. Механизм мотивации. Мотив и стимул [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mehanizm-motivatsii-motiv-i-stimul>.
3. Когда мотивирование не работает, и почему? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: sites.google.com/site/optimechoice/motiv-vs-stimul.
4. Занковский А.Н. Организационная психология / А.Н. Занковский. – М. : Флинта ; МПСИ, 2000. – 648 с.
5. Латиш Н.В. Аналіз досліджень проблем мотивації та стимулювання праці як чинника підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва / Н.В. Латиш // Продуктивність агропромислового виробництва. – 2011. – №20. – С. 122-124.
6. Менеджмент : учебник / А.В. Шегда. – 3-е изд., исправ. и доп. – Киев : Знання, 2006. – 645 с.
7. Вейл П. Искусство менеджмента. Новые идеи для мира хаотических перемен. – М., 1993. – 136 с.

СЕКЦІЯ 3. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МІКРОРІВНІ

ТЕХНОЛОГИИ РЕЦИКЛИНГА КАК СПОСОБ ПОВЫСИТЬ ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕМОНТА АВТОМОБИЛЬНЫХ ДОРОГ

Вакуленко М.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В последние годы в Украине все более актуальными становятся тенденции увеличения экологичности и экономичности промышленных работ, которые давно уже доминируют в европейских странах. Подобные технологии находят

себе широкое применение и в строительной области в т.ч. при постройке дорог. Действительно, зачем производить дорогостоящий новый асфальт, если можно переработать уже существующий, снизив тем самым стоимость дорожного полотна и ущерб окружающей среде? С этой целью и были созданы машины для переработки снятого старого асфальта (рециклинга).

При строительстве нового дорожного полотна, половина денежных средств уходит на приобретение «не дешевого» материала для изготовления асфальтобетонного покрытия. В стоимость материала входят затраты на его добычу и транспортировку. Вследствии чего выгоднее было бы воспользоваться «рециклингом». В производстве асфальтобетона используются два основных ингредиента: щебень и битум, что в процентном отношении это выглядит так: 94% – инертного материала и 6% – битума. Стоимость щебня за одну тонну составляет 290 гривен, стоимость тонны битума составляет 7,5 тыс. гривен.

Рассчитываем стоимость одной тонны асфальтобетона – 722,6 (грн);

Рассчитываем стоимость одной тонны регенерированного асфальтобетонного покрытия (РАП): РАП – 0,0 (грн); Транспорт – 300 (грн); Итого себестоимость – 300 (грн);

Разница между ценой изготовления одной тонны нового покрытия и ценой одной тонны переработанного составляет – $722,6 - 300 = 422,6$ (грн).

Т.о., при использовании 50% РАП в производстве асфальтобетона, экономия на одной тонне составит 211,3 (грн).

В большинстве стран, где запасы сырья ограничены, около 90% старого асфальта используют повторно. В Северной Америке, в частности США, асфальтобетон – самый перерабатываемый продукт. Его полностью снимают с дорог, дробят, обрабатывают специальными машинами и получают новый готовый материал, который впоследствии будет использован вторично. Для того, чтобы дать «вторую жизнь» старому асфальтобетону, необходимы специальные установки – рециклеры.

Рециклер асфальтобетона – мобильная установка, которая позволяет обработать старое полотно дороги в смесь для вторичного использования. В мире существуют несколько видов рециклеров – установки для горячего/холодного рециклинга и мобильные установки. Отличаются они между собой размерами и технологией обработки.

1) Горячий рециклинг

Асфальтное покрытие ежедневно подвергается механическими нагрузками, а также влияниями окружающей среды (перемены температуры, осадки и т.д.). Механические нагрузки вызваны интенсивностью движения по полотну, а также массе транспортных средств приложенных к нему. Результат – образование ям, появление трещин, изношенность покрытия. В городах, особенно крупных, проблематично затевать ремонт дороги так как это длительный процесс и ведет за собой блокирование проезда где он осуществляется. Несмотря на это, срок использования асфальта нужно продлевать в любом случае. Для этого используют «горячий рециклинг»

который максимально быстро регенерирует дорожное полотно. При использовании такого способа рециклинга верхний слой асфальта нагревают до температуры 150 градусов специальными батареями инфракрасного излучения. При такой температуре материал смягчается. После чего дорожное покрытие подвергается разрыхлению до нужной глубины. Затем его покрывают смесью, которая дополнительно укрепляет и восстанавливает толщину и утерянные свойства дорожного полотна. Эта смесь состоит из вяжущих и минеральных веществ. На нее воздействуют высокими температурами, параллельно перемешивая и соединяют с переработанным асфальтом. На предварительно прогретое дорожное полотно устанавливают готовый материал с помощью специального укладочного бруса. Затем, для того чтобы дополнительно уплотнить покрытие, используют каток. Эта технология хороша по нескольким причинам: 1) переработанный асфальт восстанавливается в короткие сроки; 2) для использования этой технологии не нужно задействовать целую бригаду строителей; 3) ремонтные работы проходят очень быстро, вплоть до одного дня.

2) Холодный рециклинг

Принцип действия: в мобильной установке готовят специальную суспензию. Рециклер толкает перед собой эту смесительную установку и в результате чего наносит на поврежденную поверхность регенерирующую смесь, которая в свою очередь добавляет асфальтобетону плотность и устойчивость перед внешними факторами. Далее слой (который нанесли) уплотняют катком. После чего плотно профилируют, повторно уплотняют виброкатком и за тем укрепляют битумной эмульсией. Плюсы этой технологии: 1) данная технология не оказывает никакого влияния на экологию; 2) отличается малым расходом энергии; 3) производит качественную регенерацию дорожного полотна; 4) сохраняет целостность грунта участка, на котором производит работу. Такая технология считается наиболее приемлемой по соотношению цена/качество.

По мимо переработки использованного асфальта, для укладки новой дороги, в мире существуют другие отходы, которые так же можно переработать для создания дорожного полотна.

Одна из самых жизнеспособных идей – это получение заменителя асфальта из старых шин. Резиновая крошка, полученная в результате переработки шин, в смеси с асфальтом образует более прочное дорожное покрытие. В среднем из одной легковой шины, можно получить 2 кг резиновой крошки. «Резиновый асфальт» уже применяют в США где используют 12 млн шин. Этот опыт пригодился в Израиле, где продукты нефтепереработки в дефиците, зато много транспортных средств.

Чтобы владельцы автомобилей охотнее сдавали старые покрышки на переработку, им выплачивают компенсацию – как при сдаче стеклотары или арматуры в советское время. Существует даже идея вовсе заменить асфальтобетонные дороги пластиковыми. Эта идея была озвучена голландской компанией Royal VolkerWessels Stevin N.V. Разработанный проект –

PlasticRoad («пластиковая дорога») привлек всеобщее внимание, ведь VolkerWessels является ведущей компанией по крупным объектам – портовому, дорожному и мостовому строительству, а также энергосбережению и телекоммуникациям.

Голландцы предлагают пришедшие в негодность асфальтобетонные покрытия на пластиковые, которые создают при помощи переработки бытовых отходов.

Имеет место быть и идея создания дороги из строительного мусора. Так в китайской провинции Шэньси построили из него дорогу, использовав 6 млн тонн отходов для устройства дорожной подушки. Так китайцы сэкономили примерно 47 млн дол., 3,4 млн кубометров песка, 32 тонны угля, а главное – 200 гектаров земли, которые бы потребовались для захоронения переработанных отходов. На один километр ушло 47 тонн мусора, а протяженность дороги скоростной дороги составила 122 км.

Т.о., рассматривая переработку асфальта, мы видим, что рециклинг набирает большие обороты в дорожном строительстве. С помощью данной техники стало возможным переработать практически все и получить еще от этого выгоду. Регенерация асфальтобетона довольно сложный процесс, помощник в котором – рециклер асфальтобетона. Регенерация асфальтного покрытия решает сразу несколько вопросов: 1)экологический (вторичная переработка асфальта); 2)экономический (не нужно покупать дорогостоящие материалы для создания нового полотна, так как вторичная переработка избавляет от данной необходимости. Это приводит к значительной экономии денежных средств); 3)вопрос удобства (не нужно перекрывать дорожное движение и затягивать дорожные ремонтные работы); 4) вопрос времени (данный способ наиболее быстрый для восстановления дорожного покрытия). На этом человечество не будет останавливаться и возможно, в скором будущем, нам будут доступны новые, более эффективные технологии, которые будут применяться.

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УСПІШНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ветрова М. Д.

Науковий керівник: к.т.н., доцент Гончарова Т. А.

Національний університет цивільного захисту України

Психологія менеджменту, психологічний консалтинг, психологія корпоративного виробництва - за час свого існування ця дисципліна дістала немало назв, але мета її залишилася колишньою: зробити працю людей ефективнішою. Вона багато що запозичила з клінічної психології і психотерапії, соціології, психології праці, соціальної психології і інших напрямів, що розвивалися упродовж ХХ століття в надрах науки, що вивчає внутрішній світ людини.

Сьогодні в психології менеджменту чітко видимі дві течії: організаційно-індустріальна і клінічно-консультативна. Перше робить наголос на вивчення великих колективів, психологічних аспектів соціальних процесів і широко використовується при плануванні широкомасштабної кадрової стратегії. При цьому ,акцент йде на вивчення групових процесів, ієрархій соціальних структур і, як правило, застосовують стратегію оцінки об'єкту дослідження по багатьох шкалах[1].

Друге спеціалізується на роботі з конкретними особами, фокусуються на індивідах, теорії особи і оцінці індивідуальної характеристики, що робить його особливо ефективним при індивідуальному виборі службовців.

Розвиваючись, обидві традиції запозичували один у одного прийоми і навички і таким чином взаємно збагачувалися.

Не слід змішувати фахівця з психології менеджменту із звичайним психологом , хоча між ними багато спільного. Розмежування між ними проходить там же, де пролягає лінія, що розділяє приватне життя і трудову діяльність [2].

Сьогодні використовуються забагато методик ,що стосуються всіх етапів управління трудовими ресурсами .

Так ,наприклад, на першому етапі , в процесі відбору і оцінки персоналу при прийомі на роботу, проводиться вивчення кандидата одним з багатofакторних особових опитувачів. Головне, що після цього психолог отримує багатосторонній портрет людини, що включає :

- кількісні і якісні характеристики стійких професійно важливих якостей;
- мотиваційну спрямованість;
- самооцінку;
- стиль міжособової поведінки;
- тип реагування на стрес;
- фон настрою;
- міра адаптивованості і можливий тип дезадаптації;
- наявність психічних відхилень;
- вираженість лідерських рис.

На цьому етапі спеціалісти рекомендують:

- тест восьми потягів Сонди і його модифікований варіант;
- метод колірних виборів (МЦВ), або колірний тест Люшера;
- вербальний фрустрационний тест;
- мальований апперцептивний тест (РАТ);
- інтелектуальний тест Векслера;
- інтелектуальний тест Кеттелла;
- інтелектуальні тести Айзенка;
- метод вивчення індивідуально-особових властивостей (ИТО); і інші.

Описана тільки невеличка частка систематичної роботи в аби якій організації, що хоче успішно господарювати, використовуючи здобутки у психологічному менеджменті. В ньому відображені підходи в менеджменті взагалі : від шкіл, таких ,як поведінкових відносин, до системного,

ситуаційного та інших. Продуктивність праці окремого працівника, різного роду груп в організації, та самої організації сьогодні залежать багато чому від використання теорії та практики психологічного менеджменту [3].

Література:

1. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. Киев: Наукова думка, 1989. - 200 с.
2. Пронников В.А., Ладанов И.Д. Управление персоналом в Японии. Очерки. М., Наука, 1989. - 207 с.
3. Анастаси А. Психологическое тестирование. /А. Анастаси, С. Урбина — СПб.: Питер, 2007. — 688 с.

ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ

Герман В.

Научный руководитель: к.ю.н., доц. Остапенко Е.Г.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Законодательные основы и функции обеспечения экологической безопасности определены законом Украины «Об охране окружающей природной среды». В соответствии с положениями данного Закона экологическая безопасность – это такое состояние окружающей природной среды, при котором обеспечивается предотвращение ухудшения экологического состояния и возникновения опасности для здоровья людей.

Основные направления государственной политики в области экологической безопасности предусматривают следующие приоритетные задачи:

- проведение экологического аудита кризисных территорий Украины, включающий определение контрольных уровней загрязнения территорий, которые являются нормами для территорий на ближайшие 1-3 года, и возможность их реального достижения; первоочередное проведение экодита в высокоурбанизированных районах и городах
- осуществление перестройки техногенной среды, технического переоснащения производственного комплекса на основе внедрения новейших научных достижений, энерго- и ресурсосберегающих технологий, безотходных и экологически безопасных технологических процессов, применение возобновляемых источников энергии, решение проблем обезвреживания и использования всех видов отходов
- налаживание эффективного экологического контроля за научно-исследовательскими работами по созданию объектов искусственного происхождения, их проектированием, построением и функционированием для управления техногенными нагрузками, рациональным использованием природных ресурсов и размещением производительных сил
- проведение классификации регионов Украины по уровням техногенно-экологических нагрузок, создания карт;

- розробка методології визначення ступеня екологічного ризику для оточуючого середовища, зумовленого техногенними об'єктами;
- проведення досліджень для створення системи моделей моніторингового контролю за об'єктами спостережень в промисловості, енергетиці, будівництві, транспорті та сільському господарстві;
- комплексна очистка газових викидів та стічних вод з одночасною утилізацією витягнутих продуктів та подальшою переробкою;
- розробка та впровадження програм створення високопродуктивних систем очистки газових викидів та стічних вод;
- впровадження програм комплексної переробки відходів;
- впровадження програм по виведенню з експлуатації виробств з екологічно недосконалими технологіями на всьому технологічному циклі;
- розробка та впровадження систем заходів технологічного моніторингу оточуючого середовища на об'єктах з підвищеним екологічним ризиком;
- розробка та впровадження технологічних процесів та обладнання для використання енергетичного потенціалу шахтного метану;
- розробка та впровадження технологічних схем очистки та використання мінералізованих шахтних вод;
- розробка та впровадження екологічно безпечних способів консервації шахт

Відзначимо, що екологічну безпеку підприємств ядерної галузі слід оцінювати на всіх етапах проектування, будівництва, експлуатації та закриття з експлуатації. Наслідки впливу таких підприємств слід визначати на весь життєвий цикл з урахуванням усіх видів небезпек (радіаційних, хімічних, теплових), а також синергічних ефектів, а також необхідно враховувати вплив наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Дружиніна В.В., Сосновська Ю.Р.
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

На сьогодні економічне середовище в Україні в цілому є нестійким. Зростає рівень невизначеності і ризиків, що ускладнюють діяльність підприємств на внутрішньому ринку. Як свідчить світова практика, до такого середовища адаптуються підприємства, які мають чіткі орієнтири на майбутнє і направляють свої зусилля на пошук довгострокових конкурентних переваг. Перш ніж знайти конкурентні переваги підприємства ресторанного господарства необхідно дослідити зовнішнє середовище та його вплив на конкурентоспроможність підприємств ресторанної сфери, значимість якого постійно зростає. Питанню дослідження чинників впливу на рівень конкурентоспроможності приділяють увагу багато зарубіжних (Дж. Блайт, В.Д. Сухов, С.В. Сухов, Ю.О. Москвичов, Т.Д. Масловою та інш.) та вітчизняних

вчених (В. М. Василенко, О. Ю. Агафоненко, В. Є. Будяков, М.П. Войнаренко, Т.А. Говорушко, А.І. Бутенко, Ю.Ф. Гудзь, В.К. Збарський, В.А. Кредісов, В.Р. Кучеренко, В.О. Сизоненко, Т.П. Ткаченко та ін.), і практично в кожній науковій праці такі чинники виокремлюють в залежності від специфіки наукової сфери дослідника.

Існує багато чинників, які впливають на конкурентоспроможність. Згідно з класифікаційною ознакою за ступенем ієрархії їх можна систематизувати на світові, національні, регіональні, місцеві та локальні. В залежності від рівня ієрархії виокремлюються чинники за ступенем розташування відносно оточуючого середовища: зовнішні і внутрішні. При цьому, внутрішні чинники формують внутрішнє середовище, а зовнішні – це фактори зовнішнього середовища, які в свою чергу класифікуються на чинники прямого і непрямого впливу. Зовнішнє середовище – це сукупність господарських суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міжнародних структур та інших зовнішніх умов та чинників відносно підприємства. Саме воно диктує стратегію і тактику підприємств громадського харчування. Важливе значення відіграє такий чинник зовнішнього середовища як сезонність, котрому приділяють особливу увагу к підприємства ресторанного господарства. Під сезонністю слід розуміти здатність споживачів ресторанних послуг концентруватися в спеціальних місцях, наприклад курортах, ресторанах і т.д. протягом нетривалого періоду часу. Це може бути період новорічних, різдвяних та травневих свят, коли для населення представляються тривалі святкові дні і в які перевантажені підприємства готельно-ресторанної сфери [1]. В цілому зовнішнє середовище неоднорідне та диференційоване по силі, періодичності і характеру впливу на ситуацію. В ньому можна виділити макрооточення (середовище непрямої дії) і середовище безпосередньої дії.

Досліджуючи ринок ресторанного господарства міста Кременчук та застосовуючи різні методи оцінки конкурентоспроможності, серед яких простотою і доступністю у використанні є матричний метод Бостонської консультативної групи, отримали такі результати: «зірки» – «Судар», «Україна»; «дійна корова» – «Ахтамар»; «важкі діти» – «Адажіо». Ресторани «Судар» і «Україна» є лідерами на місцевому ринку, але для того, щоб утримувати таку позицію їм потрібно весь час удосконалюватись, підлаштовуватись під постійно мінливі потреби споживачів та зовнішнього середовища в цілому за рахунок збільшення рекламного бюджету на поточних клієнтів, динамічного ретаргенту, тестування пропозицій за «центи», просування послуг за допомогою гіперлокального маркетингу, впровадження базових реферальних програм тощо.

Таким чином, зовнішнє середовище закладів ресторанного господарства характеризується різними сферами розвитку держави, такими як міжнародною, політичною, економічною, соціально-демографічною, політико-правовою, екологічною, культурною. Кожна сфера визначається рядом факторів (показників), які прямо, чи непрямо впливають на ефективність діяльності підприємства. Їх неоднорідність при цьому може впливати на зміну ситуації на

місцевому ринку. Все це змушує органи державної влади на всіх рівнях територіального поділу держави здійснювати перманентний пошук ефективних заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств в ресторанній сфері, які будуть вбудовані в їх конкурентні стратегії на засадах компетентнісного підходу.

Література

1. Дружиніна В. В. До питання класифікації чинників конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності готельно-ресторанної сфери / В. В. Дружиніна, І. М. Труніна // International scientific conference “The development of international competitiveness: state, regional, enterprise” (Lisbon, Portugal, December 16th, 2016). – Part 1. – Lisbon, 2016. – S. 120-123.

АДАПТАЦІЯ РЕЙТИНГОВОГО МЕТОДА ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дружиніна В.В., Сребняк М.Г.

Кременчуцький Національний університет ім. Михайла Остроградського

Конкурентоспроможність на ринку можна аналізувати різними способами, принципами, методами, по якості продукції, по розміру підприємства і виробництва, по ціновій політиці, ліквідності, прибуткам тощо. Найбільш простим в користуванні є метод рейтингової оцінки з урахуванням метода відстані, за допомогою якого зможемо розрахувати та встановити позиції підприємств на основі їх порівняння у фінансових та інших напрямках.

В якості об'єкта дослідження обрано підприємство ПАТ «Кредмаш», основним видом діяльності якого є виробництво асфальто- і ґрунтозмішувальних установок, запасних частин, вузлів та агрегатів до них та інше, і підприємства-конкуренти [1]. Головними конкурентами по основній продукції є такі світові виробники як Німеччина – «AMMANN» [2], Корея – «SPECO», Італія – «SIM», США – «ASTEK», Росія – «Колошанский Автоагрегатний Завод» [3].

Всі виробники знаходяться на різних умовах існування на ринку, але мають майже однакову продукцію, деякі з них мають вагомні переваги у якості та кількості продукції, матеріальних ресурсів, фінансовому забезпеченні тощо.

Тому вихідні дані для порівняння ПАТ «Кредмаш» з підприємствами-конкурентами та стандартизовані показники (x_{ij}) для розрахунку комплексного рейтингу наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Вихідні дані підприємств та стандартизовані показники

Показники	ПАТ «Кредмаш» (Україна)	«КАЗ» (Росія)	«AMMAN» (Німеччина)	Еталона організація
-----------	----------------------------	------------------	------------------------	------------------------

	Початковий показник, a_i	x_{ij}	Початковий показник, a_i	x_{ij}	Початковий показник, a_i	x_{ij}	Показник
Коефіцієнт ліквідності	1,6	0,9	1,3	0,8	1,61	1	1,61
Рентабельність продажу, %	44	0,8	41	0,7	55,2	1	55,2
Продуктивність праці, тис. од.	198,8	0,1	377	0,2	1835	1	1835
Фондовіддача	58,7	0,9	53,3	0,8	61,2	1	61,2
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними засобами	2,02	0,6	3,6	1	1,8	0,5	3,6

Стандартизовані показники знаходяться шляхом співвідношення початкового показника з еталонним або за формулою:

де a_i – початковий показник; – еталонний показник.

Наступним етапом є проведення розрахунку показників до кожного підприємства за допомогою метода відстані, за формулою:

де x_i – стандартизований показник i -ої організації.

Позиціонування підприємств відбудеться в порядку зменшення рейтингової оцінки. Тобто найвищий рейтинг буде мати підприємство з мінімальним значенням.

Отже, для ПАТ «Кредмаш», Україна :

= 1,01.

«Колошанский Автоагрегатный Завод», Росія:

= 0,9.

«AMMAN», Німеччина:

= 0,5.

З проведеного аналізу ведучу рейтингову позицію займає підприємство «AMMAN», Німеччина. Це підприємство є найбільш конкурентоспроможним, воно характеризується підвищенням ефективності управління, рівнем концентрації, збільшеним рівнем виробництва, стійкою фінансовою структурою тощо.

На другому місці «Колошанский Автоагрегатный Завод», Росія. Підприємство є менш конкурентоспроможним, тому потрібно вдосконалити або розробити нову стратегію підприємства, яка була б більш ефективною і змогла вивести підприємство на новий рівень.

На останньому місці ПАТ «Кредмаш», Україна. Підприємство характеризується низьким попитом, зменшеним обсягом продукції тощо, тому також потрібно переглянути стратегію підприємства, розробити оптимальний рівень та раціональне використання капіталовкладень, зменшити собівартість і звернути увагу на якість продукції.

Тому можна дійти висновку, що запропоновані і застосовані методики відображають реальне співвідношення конкурентоспроможності підприємств.

Література:

1. Офіційна сторінка. ПАТ «Кременчуцький завод дорожніх машин». [Електронний ресурс]: <http://www.kredmash.com/>
2. Офіційна сторінка. AMMANN GROUP. [Електронний ресурс]: <https://www.ammann-group.com/ru/>
3. Офіційна сторінка. КАЗ (Колошанский агрегатный завод). [Електронний ресурс]: <http://koloksha.ru/>

ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

І.А. Касатонova

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Власний капітал є основою для започаткування і здійснення господарської діяльності будь-якого підприємства, одним із найістотніших і найважливіших показників. Тому потрібно приділяти значну увагу нормативній базі України, яка постійно змінюється, обліку власного капіталу, його належній організації, та відповідного подання у фінансовій звітності, що особливо важливе має значення для прийняття правильних управлінських рішень. Повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів.

Організація документообігу в обліку власного капіталу на підприємстві – це перелік усіх носіїв облікової інформації, виконавців, терміни складання та проходження носіїв відповідними інстанціями в послідовному порядку, що відповідає методиці обліку власного капіталу.

Документи, що є основою для відображення змін на рахунках власного капіталу наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Документи обліку власного капіталу підприємства

Код рахунку	Назва рахунку	Первинні документи
40	Зареєстрований капітал	Статут, акт приймання-передачі та оцінки, накладна, ПКО, ВКО, рішення власників, розрахунок бухгалтерії, рішення ліквідаційної комісії, реєстрація рішення у державному реєстрі
41	Капітал у дооцінках	Статут, довідки бухгалтерії, видаткові та прибуткові касові ордери, протоколи зборів акціонерів (засновників), установчі договори, накладні, акти оприбуткування, накази
42	Додатковий капітал	Акти приймання-передачі основних засобів, довідки бухгалтерії, накладні, виписки банку, накази, установчі договори, протоколи зборів акціонерів та учасників, акти переоцінок необоротних активів
43	Резервний капітал	Довідки бухгалтерії, виписки банку, накази, установчі договори, рішення зборів учасників
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Статут, розрахунок, довідка бухгалтерії, рішення власників, протоколи зборів акціонерів, накази

45	Вилучений капітал	Реєстр акціонерів, видаткові та прибуткові касові ордери, платіжні доручення, виписки банку, довідки бухгалтерії
46	Неоплачений капітал	Статут, довідки бухгалтерії, видаткові та прибуткові касові ордери, протоколи зборів засновників, установчі договори, накладні, акти оприбуткування, накази

Формування та використання власного капіталу відбувається на кожному підприємстві: під час заснування підприємства – у вигляді формування зареєстрованого капіталу; у подальшій діяльності – для визначення фінансового результату, розподілу прибутку, формування резервного та додаткового капіталу тощо.

Власний капітал – це загальна вартість активів підприємства (матеріальних цінностей, грошових коштів, фінансових інвестицій тощо), які належать йому на правах власності і використовуються в процесі виробничої та іншої підприємницької діяльності. Капітал підприємства, що знаходить свій вартісний вираз в його майні в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, в будь-якій організації є матеріально-технічною основою його діяльності.

З таблиці видно, що операції, пов'язані із змінами у власному капіталі найчастіше оформлюються установчими документами (оголошення зареєстрованого капіталу, випуск акцій, вхід чи вихід учасника підприємства, ліквідація підприємства, анулювання чи викуп акцій, тощо). При формуванні зареєстрованого капіталу підприємства учасники можуть здійснювати внески у вигляді майна (акт приймання-передачі та оцінки, накладна) та у вигляді грошових внесків (прибутковий касовий ордер, виписка банку, чек). Документування операцій з руху власного капіталу наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Документування операцій з руху власного капіталу

Рух власного капіталу	Документи, що підтверджують рух
Формування зареєстрованого капіталу	Статут, установчий договір, інвентаризаційні описи, виписки банку (додаток В), накладні, ПКО, акти приймання-передачі та оцінки
Збільшення зареєстрованого капіталу	Рішення власника, розрахунок бухгалтерії
Збільшення зареєстрованого капіталу за рахунок додаткових внесків учасників	Статут підприємства, накладні, акти передачі та оцінки, ПКО
Повернення часток учасників у випадку їх виходу зі складу товариства	Рішення власника, накладні, акти передачі, ВКО
Покриття збитків за рішенням власників за рахунок статутного капіталу	Рішення власника, розрахунок бухгалтерії
Повернення часток учасникам при ліквідації підприємства	Рішення ліквідаційної комісії, накладні, акти передачі, ВКО

Відображення операцій з власним капіталом на кожному підприємстві максимально зафіксоване в первинних документах, оскільки первинні документи, реєстри обліку та відповідні форми звітності є доказовою базою при розгляді судових спорів та врегулюванні заборгованості.

ПРОБЛЕМА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ В УКРАИНЕ

Круковская А., Федоренко К.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Сегодня перед каждым государством, независимо от его размеров и природных возможностей, стоят проблемы энергетики, поиска новых источников энергии, экономии энергоресурсов и защиты окружающей среды. Наша страна – не исключение. К сожалению, экономика Украины глубоко зависит от импорта энергоносителей, а потому проблема энергоснабжения была и есть одной из самых актуальных. Постоянный поиск внутренних резервов, работа над технологиями, позволяющими уменьшить энергоёмкость производств и существующие проекты использования альтернативной энергетики дают надежду, что в недалёком будущем ситуация изменится к лучшему. В Украине есть все предпосылки для интенсивного развития, добычи и использования нетрадиционных источников энергии. Переход промышленности Украины к рыночной экономике заставил предприятия всех отраслей и руководителей всех рангов всерьёз задуматься о необходимости экономии топливно-энергетических ресурсов [1, с.126].

В хозяйственном комплексе Украины электроэнергетика играет чрезвычайно важную роль. Приблизительно половина всего первичного топлива (уголь, нефть, газ, уран), которое добывает или импортирует Украина, а также энергия отдельных рек используется для производства электро- и теплоэнергии. Развитие электроэнергетики стимулирует создание новых промышленных узлов. Отдельные отрасли промышленности территориально приближены к источникам дешёвой электроэнергии, например, цветная металлургия. Электроэнергия на Украине вырабатывается преимущественно на ТЭС, ГЭС, ГАЭС и АЭС. Украина обладает всеми возможностями для использования альтернативных и нетрадиционных источников энергии, в частности – ветряной, солнечной и термальной энергии.

Установленные мощности на электростанциях Украины – 52,8 млн. кВт. [2, с. 24]. Основные ТЭС расположены на Донбассе. С 2014 г. в стране проявилось множество проблем с энергетикой, поскольку большинство ТЭЦ и ТЭС рассчитаны на использование угля марки «Антрацит», запасы которого оказались на оккупированной территории [3]. Также проблемой является преодоление острой нехватки регулирующих мощностей. В ближайшие годы дефицит может достигнуть 15 млн кВт.

Экономическая эффективность сооружения в Украине морского терминала по приему сжиженного природного газа (СПГ), о котором заговорили в

последнее время, довольно низка. Проблемы в отношениях Украины и России в области энергетики не сняты, и без участия Евросоюза ситуация вряд ли разрешится.

Анализ обеспеченности Украины энергоресурсами свидетельствует, что проводя продуманную энергетическую политику, наша страна вполне способна обеспечить себя газом и нефтью, но и альтернативными энергоносителями [5]. Одной из таких альтернатив, является вид получения электроэнергии с помощью ветра. Человечество придумало, каким образом не просто заставлять ветер вращать какие-либо лопасти, а как вырабатывать электроэнергию, чтобы обеспечивать работу самых разных машин. Такое открытие стало по-настоящему прогрессивным, оно перевернуло всю историю использования ветра. На данный момент на Земле работают электростанции, которые являются представителями далеко не первого поколения. Современные, технологичные, экономичные станции украшают многочисленные районы нашей планеты, способствуя улучшению экологии и здоровья людей.

Но установить ветряную электростанцию где угодно не получится. Для этой цели подходят только те районы, где наблюдаются постоянные сильные ветры. Но и здесь есть свои нормативы. Если в местности преимущественно дует ветер со скоростью от 4,5 м/с, то строительство ветряной станции будет эффективным. Причем, такую электростанцию можно строить как отдельно стоящую, так и несколько станций, объединенных в систему, то есть каскад станций. Такие сети станций называют ветряными фермами, в этом случае несколько ветряков работают на один энергоблок. Таким образом достигается максимальный энергетический эффект при существенной экономии на строительстве и оснащении.

Если учесть, что на планете на сегодняшний день работает более 20 тысяч ветряных ферм, то можно представить, сколько электричества производится с помощью обычного природного явления – ветра. Такое широкое развитие отрасль получила благодаря массе преимуществ.

Есть и недостатки, но они легко устраняются, а вот плюсы работают долго и эффективно. Итак, ветряные электростанции ценятся человечеством по нескольким причинам. Стоимость эксплуатации ветроэлектростанции очень низкая. Для ее успешной работы не нужен многочисленный персонал, не требуется его обучение. Покупка и регулярная замена дорогостоящих блоков также не требуется. Однажды правильно выбранное место расположения для электростанции гарантирует несколько десятилетий бесперебойной и качественной работы, получение должного объема энергии. Точность выбора места требует огромного внимания: подробный и тщательный анализ обеспечит в дальнейшем и экологичность процесса и его финансовую выгоду для собственника.

Электростанция, работающая при помощи ветра, это практически совершенно экологически чистый объект. Чистота окружающей среды выражается и в системе работы, и в процессе передачи энергии, и в ее использовании. Кроме того, ветряная станция не может навредить окружающей

среде даже в случае ее разрушения, что нельзя сказать о гидроэлектростанции или о станции атомной. Ветряная электростанция не производит выбросов в окружающую среду, она не изменяет ландшафт, не нарушает природную экосистему. Никаких вредных воздействий ни на территорию, ни на озоновую оболочку Земли нет.

Топливо или источник энергии у ветряной станции – возобновляемое. Это ветер, который не нужно где-либо добывать и транспортировать на место расположения станции. Поэтому финансовый эффект от работы ветряков максимальный. Транспортировать электрическую энергию приходится только до источника потребления. Практика показывает, что потребитель практически всегда находится рядом, поэтому не нужно тратить большие деньги на строительство коммуникаций. Кроме того, не происходит потерь энергии во время транспортировки.

Вблизи от ветряной электростанции не надо выстраивать «мертвую» зону, как около других станций. Все земли можно использовать в сельском хозяйстве, поскольку ветряки не вредят окружающей среде.

Расходы на получение ветряной энергии минимальны. Их преимущество – стабильность. А вот стоимость реализуемой энергии постоянно растет. Следовательно, размер чистой прибыли владельцев ветряных станций увеличивается. Причем конкурентоспособность на рынке энергии ветряной ресурс имеет очень высокую. Стоимость энергии в разы дешевле, чем полученная на ТЭС, ГЭС, АЭС [4].

Подводя итоги, мы видим, что сегодня Украина является энергодефицитной страной. Именно поэтому нам необходимы альтернативные источники энергии такие, как ветряные электростанции, которые, во-первых, экологическими, во-вторых, дешевые. Запасы ветровой энергии, по сути дела, безграничны. Эта энергия возобновляема и не использует богатства недр, не истощает природные ресурсы.

Литература

1. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 1998. – 864 с.

2. Юрчишин Ю. В. Стабілізаційна економічна політика в Україні в епоху глобалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук з держ. упр. / Ю. В. Юрчишин. – К. : НАДУ, 2003. – 36 с.

3. Бойко Ю. Энергетические проблемы Украины. [Электронный ресурс] / Ю. Бойко. – Режим доступа: <http://leaderperson.com/article/6-sientyabr/enierghietichieskiie-probliemy-ukrainy.html>

4. Ветроэнергетика и все о ней [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://altenergiya.ru/veter/energiya-vetra-plusy-i-minusy.html>

5. Альтернативные источники энергии [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://elektrik.info/main/news/614-alternativ-sourcei-energi.html>

ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ ДОРОЖНОГО ХОЗЯЙСТВА

Лысенко А.А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В рыночных условиях хозяйствования и в период возникновения и развития финансового и экономического кризиса, сопровождающегося ухудшением ряда показателей на макро-, и микроэкономическом уровнях, вопросы становления научно-обоснованной эффективной системы управления затратами предприятий являются весьма актуальными, что подтверждается значительным количеством научных трудов отечественных и зарубежных авторов: И.А. Бланка, Ю.М. Большого, В. Говиндараджана, А.Н. Данилюка, В.П. Завгороднего, М. Портера, В.В. Прохоровой, Б. Райана, В.П. Савчука, Д. Хана, Ю.С. Цал-Цалка, и других. В исследованиях указанных специалистов рассмотрены отдельные теоретико-методические подходы к управлению, учету, калькулированию, анализа и планирования расходов, однако вопрос разработки многокомпонентной системы управления затратами, направленной на принятие управленческого решения по управлению затратами предприятия, остается актуальным по сей день.

Изучение литературных источников и практического опыта функционирования отечественных предприятий дорожного хозяйства указывает на наличие проблем по управлению их затратами, в частности на отсутствие целостного подхода к управлению затратами как основы формирования стратегии деятельности предприятия; отсутствие четкого видения руководителями предприятий направлений, целей и задач управления затратами; установление обратной связи между управлением затратами строительного производства и эффективностью деятельности предприятия в целом. Кроме того, особого внимания требуют вопросы управления затратами на эксплуатационное содержание автомобильных дорог общего пользования в контексте адаптации ведущих методов менеджмента в соответствии с современными украинскими условиями и спецификой деятельности предприятий дорожного хозяйства.

В общем случае, построение системы управления затратами предприятий дорожного хозяйства базируется на общих положениях теории управления и предполагает реализацию таких принципов, как системность; единство методов управления; внедрение эффективных методов управления затратами; поощрения производственных подразделений к снижению затрат; сочетание снижения затрат с высоким качеством дорожных работ и др.

К формированию эффективной системы управления затратами предприятия дорожного хозяйства можно применить ряд требований:

- единство методов на разных уровнях управления затратами;
- органическое сочетание затрат с высоким качеством работ и услуг;
- совершенствование документооборота;

- недопущение лишних затрат;
- комплексный характер управленческих решений;
- совершенствование информационного обеспечения;
- ориентированность на стратегические цели развития предприятия;
- внедрение эффективных методов уменьшения затрат;
- системный подход к управлению затратами.

Приведенный перечень, по нашему мнению, является неполным и требует уточнения с учетом специфики дорожной сферы по следующим пунктам:

- корректировка существующих нормативов материальных затрат при калькулировании себестоимости на работы и услуги по строительству и эксплуатации дорожной сети;
- учет требований подрядных торгов, действующих для каждого объекта строительства и эксплуатации автомобильных дорог;
- построение механизма стимулирования работников всех уровней к снижению производственных и административных затрат.

Четкое соблюдение перечня этих требований позволит руководству повысить эффективность финансово-хозяйственной деятельности, в частности приведет к росту уровня доходности и накопления резервных средств на развитие производства и социальной сферы предприятий дорожного хозяйства.

ВІРТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Мальований І.В.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Попадинець О.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З кожним роком Інтернет все більше проникає у життя людей та в бізнес. Незабаром ця мережа знайде своє місце в усіх сферах сучасного бізнесу, в якому працюють такі бізнес-моделі, які у реальному житті й уявити собі неможливо. Вже зараз відчувається, що Інтернет є атрибутом ділового життя кожного, хто прагне процвітати і поліпшити економічну ситуацію в країні. Не остороні світових тенденцій і українські фірми. Інтернет змінює стиль бізнесу, його вигляд, надає нові можливості та унікальні технології розвитку. Це пов'язано з ростом кількості відвідувачів Інтернету і з перетворенням його в основний засіб продажів для багатьох галузей бізнесу.

Числені компаній (великі і не дуже) відкривають свої представництва в Інтернеті – тобто сайти. Інші компанії повністю мігрують в Інтернет.

Все більше українців вважають за краще купувати товари в Інтернет-магазинах, читати інтернет-газети і журнали і спілкуватися з друзями через Інтернет.

Відсутність географічних бар'єрів для реклами і розповсюдження товарів приваблює до Інтернет бізнесменів

У кожному великому місті світу можна відшукати агентства і приватні компанії, які створюють базу для розвитку і процвітання електронних порталів.

Важливим показником є рівень розвитку інфраструктури. Цей показник відбиває зручність оплати інтернет-покупок, рівень матеріально-технічної інфраструктури, якість логістичних послуг. За цим параметром першими є країни Азії – це Гонконг, Сінгапур, Японія, Південна Корея.

В Україні дуже швидко набирає обертів наступна інтернет діяльність:

1) корпоративний сайт компанії, який призначений для спілкування з партнерами і контрагентами, містить інформацію про виробника, персонал, керівництво, продукцію, опис послуг;

2) on-line магазин призначений для збуту продукції, він може бути вбудований в корпоративний сайт. Цей магазин дозволяє розміщувати замовлення, проводити електронні платежі, забезпечувати доставку;

3) служба закупівель постачання шукає постачальників, розробляє комерційні пропозиції, здійснює електронні платежі, контролює виконання замовлень;

4) інформаційний сайт створюється для розміщення інформації;

5) брокерські сайти виконують роль посередників між покупцями і продавцями;

6) електронні торгові майданчики призначені для безпосередньої організації on-line діяльності фахівців, служби збуту і постачання. ЕТМ, як правило, виконується у вигляді окремого сайту, і на них створюються робочі місця для надання користувачу цілого ряду послуг.

При цьому можливо виділити декілька проблем правового характеру для бізнесу в Інтернеті:

1. Відсутність правової культури в населення – це є глобальна і найактуальніша проблема для всього світового суспільства. Це стосується користувачів Інтернет та більшості мешканців України. Незнання і нерозуміння основ права, спеціальних знань складає достатньо серйозну проблему.

2. Усім відомо, що в Інтернет за придбаний товар треба розплатуватись кредитною картою або електронними грошми, що створює підґрунття для різного роду шахрайств.

3. Проблема віртуальної торгівлі та соціального захисту покупця (повернення неякісного товару) при здійсненні покупки в Інтернеті.

4. Проблема створення третейських судів для розгляду та вирішення спірних питань, що виникають у мережі Інтернет.

СЕЛЬСКИЙ ТУРИЗМ И ЕГО ПРЕИМУЩЕСТВА В УКРАИНЕ

Павленко Е.А

Научный руководитель: к.э.н., доц. Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Если при слове «отдых» вы представляете спокойную деревенскую жизнь – парное коровье молоко, свежескошенная трава, свежий воздух - то это явные

признаки проявления тяги к сельскому туризму. У этого вида отдыха масса синонимов, вот только некоторые из них: зеленый, деревенский, этнографический, агротуризм. Проще говоря, это отдых в сельской местности, в которой имеются культурно-познавательные туристические объекты. Итак – что же такое зеленый сельский туризм?

Сельский туризм (агротуризм) – отрасль туристской индустрии, ориентированный на использование природных, культурно-исторических и других ресурсов сельской местности и её особенностей для создания комплексного туристского продукта. Туристы некоторое время ведут сельский образ жизни, знакомятся с местной культурой и местными обычаями, отдыхают, принимают участие в традиционном сельском труде. Этот вид туризма хорошо развит в Испании, Италии, Франции.

Особенностью сельского туризма является совмещение работы с отдыхом, когда в обмен на участие в сельхозработах часть дня турист / земледелец получает жилье и питание, без денежных платежей между двумя сторонами (агротуризм).

Это молодое направление туризма для Украины. Сегодня этот вид отдыха набирает большую популярность среди украинцев, так как Украина богата сельской местностью. Так и за рубежом, где сельский туризм очень популярен. Интерес к нему обусловлен небольшими затратами и близостью к природе по сравнению с другими видами отдыха.

Положительная социальная составляющая сельского туризма заключается в обеспечении занятости сельского населения в сфере услуг на селе. Поэтому развитие данного направления можно рассматривать как путь социального развития депрессивных сельских районов, который позволяет остановить деградацию сельской местности, страдающей от постоянного оттока населения, в частности, по причине безработицы.

Услуги, предоставляемые в рамках программ сельского туризма, обычно включают в себя:

- проживание в уютных частных усадьбах;
- питание на заказ из экологически чистых продуктов;
- знакомство с историей края;
- походы за грибами и ягодами;
- участие в народных обрядах;
- катание на лодках и лошадях.

Некоторые создатели туристических продуктов выделяют в качестве самостоятельного такой вид туристических путешествий, как фольклорные туры. Это туристические путешествия для знакомства с устным народным творчеством в местах его бытования. Экскурсионные программы этих туров включают посещение этнографических музеев, концертов фольклорных коллективов, фольклфестов, массовое празднований народных праздников с аутентичными обрядами. Отличительная особенность фольклорных программ заключается в реализации их в естественных природных условиях.

Классификация сельского туризма

- Агротуризм (сбор урожая)
- Туризм пребывания («пожить в деревне»)
- Туризм практического опыта (получение жизненного опыта)
- Гастрономические туры (традиционные блюда и напитки)
- Спортивный туризм (пешие, конные, велосипедные прогулки)
- Общинный экотуризм (туризм экосообщества)
- Этнографический туризм (знакомство с местными традициями).

Украина имеет огромный потенциал для развития сельского туризма например, Полтавская область может похвастаться гоголевскими местами (Диканька и Великие Сорочинцы), усадьбой Кочубеев, Музеем украинского гончарства в селе Опошне и т. д. Село Петриковка Днепропетровской области с головой окунет вас в атмосферу казачества и знаменитой петриковской росписи.

Корсунь-Шевченковский известен благодаря великому Кобзарю. Харьковская область – это Печенежское водохранилище и Хазарский шлях (специальный тур).

В Киевской области интересно селение – Балыко-Щучинка (Кагарлыкский район). Интересно оно и тем, что расположено на днепровском берегу, а и тем, что в этих краях создается музейный комплекс на раскопках селения трипольской культуры.

Винницкая, Хмельницкая и Тернопольская области, образующие Подолье, привлекательны оборонными сооружениями, оставшимися после татарских набегов (Хотинская крепость и замок Каменец-Подольский). В этих краях можно увидеть своими глазами многое из того, чего не видят заезжие туристы, если договориться с сельскими хозяевами. Можно порыбачить с ночевкой в лесу, вылепить сувениры из природных материалов, научиться печь домашний хлеб (Винницкая область); в Грицеве Хмельницкой области предлагается активный отдых и программа оздоровления; пожить в каньоне Днестра, осмотреть окрестности Почаева и посетить монастырь.

Закарпатье, Волынская, Львовская, Ивано-Франковская и Черновицкая области – это настоящая находка для сельского туриста. Одни только карпатские Яремче, Рахов, Славское, Ворохта и многие другие чего стоят. Здесь и катание на лыжах, и походы в горы, и сбор грибов и ягод, и знакомство с местными обычаями и вкусной кухней.

Как видно, сельский (деревенский, зеленый, агро) туризм в Украине весьма интересен, разнообразен и может быть доступным.

КЛАСТЕРЫ: СУЩНОСТЬ, ОСОБЕННОСТИ И ВОЗМОЖНОСТИ

Попадинец И.Н.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Термин «кластер» происходит из английского языка. Его активное использование в отечественной экономической литературе началось в 90-е

годы XX в. после перевода и публикации работ М.Портера, ставшего основоположником теории кластеров и кластерного развития. Английское слово cluster – кисть, пучок, гроздь, куст.

Простейшее определение кластера – промышленная группа или группа компаний, которых объединяет территориальное соседство и общность деятельности. Например, в угольный кластер входят шахты, предприятия по переработке и обогащению, поставщики оборудования и услуг, маркетинговые и транспортными компании, научные подразделения, учебные заведения.

Такая трактовка кластера означает наличие у него не внешней, экзогенной, а внутренней, то есть эндогенной природы. Кластер как специфическая конфигурация деятельности предприятий не может быть создан, учрежден по команде сверху. Его формирование позволяет национальной экономике поддерживать и развивать свои конкурентные преимущества, а не отдавать его инновационно-активным странам. Предприятия кластера становятся точками роста внутреннего рынка, а также могут выступать в качестве базы выхода на рынки других стран. Примерами кластеров являются: Силиконовая долина в США, Энергомашиностроительный кластер в Республике Башкортостан, Fujitsu Siemens, Airbus и др.

Характерные признаки кластера: максимальная географическая близость; родство технологий; единая сырьевая база; наличие инновационной составляющей.

Существует три основные причины кластеризации или географической концентрации фирм:

1. возможностью получать выигрыш от распределения затрат на поддержание и развитие общих для нескольких компаний ресурсов;
2. географическая близость, обеспечивающая дешевизну и быстрые сроки поставки необходимого для бизнеса товара или услуги;
3. концентрация фирм в пределах одной местности способствует распространению неявного знания, то есть тех знаний и опыта, которые не могут быть легко формализованы и переданы, и тесно привязаны к носящим их людям.

Организация и развитие кластеров для предприятий малого и среднего бизнеса позволяет: существенно снизить барьеры выхода на рынок за счет унификации требований в рамках кластера; достигнуть эффекта при организованном обучении персонала и при закупке технических средств и программных продуктов, информационных технологий; получить доступ к заказам (клиентам); перенести положительную репутацию кластера на его участников (бренд); адаптировать системы профессионального образования региона к потребностям предприятий кластера и др.

Для региональной экономики развитие кластеров обеспечит повышение занятости населения, привлечет квалифицированных специалистов, способствует развитию смежных секторов в экономике и сфере услуг.

Регион и город получит в качестве результата кластеризации гарантии в сохранении рабочих мест людям, работающим в малом бизнесе; сохранение и увеличение налоговой базы; сокращение выплаты по безработице и др.

Кластерное развитие экономики – это определенный инструмент бизнеса. Рыночно-ориентированное общество формирует правила деятельности своих хозяйствующих субъектов через законы, взаимоотношения, банковский сектор, институты поддержки и т.д. Поэтому кластер, существующих в рамках данных правил, - это ни что иное, как особым образом организованное пространство, которое позволяет успешно развиваться крупным фирмам, малым предприятиям, поставщикам (оборудования, комплектующих, специализированных услуг), объектам инфраструктуры, научно-исследовательским центрам, вузам и другим организациям. При этом важно, что в кластере достигается прежде всего синергетический эффект, поскольку участие конкурирующих предприятий становится взаимовыгодным.

ОСОБЕННОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Рыбка Д.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Internet, как новая территория для ведения бизнеса, предоставляет широкие возможности отображения реальной экономики государства в виртуальной вселенной. Бурное развитие E-commerce (электронной коммерции) открывает новые перспективы для ведения бизнеса. Не исключено, что именно Internet-коммерция станет тем катализатором, который приведет к созданию новых моделей рыночных отношений. Бизнес в Internet невозможен без нормального функционирования экономики. Сеть Internet догнала другие секторы экономики США, что дало основания специалистам заговорить об Internet-экономике. Тысячи компаний в Европе еженедельно выходят на виртуальный рынок с предложением своих товаров и услуг. Ими движет стремление получить рынки сбыта продукции, установить связь с новыми группами клиентов, а глобальная сеть Internet предоставляет им такую возможность.

Существуют две модели бизнеса:

продажа услуг, товара со своего сайта;

создание популярного ресурса и продажа рекламного места.

В последнее время происходит бурное развитие систем телекоммуникаций, одним из ключевых элементов которых является глобальная компьютерная сеть Интернет и ее главный сервис WWW (WorldWideWeb). Интернет представляет собой первую реализацию опосредованной компьютерами гипермедийной среды, которая обладает уникальными возможностями для рекламы и выступает в качестве двух основных элементов: Во-первых, Интернет– новое средство коммуникации, представляемое коммуникационной моделью "многие-многим", в основе которой лежит pull-модель получения информации

потребителями. Кроме того, Интернет является гипермедийным средством представления информации, значительно отличающимся от традиционных средств массовой информации интерактивной природой, высокой гибкостью и масштабируемостью. Во-вторых, Интернет – глобальный виртуальный электронный рынок, не имеющий каких-либо территориальных или временных ограничений, позволяющий производить интерактивную покупку товаров и значительно изменяющий возможности фирм в продвижении товара и место дистрибутивных фирм в этом процессе.

В Украине постепенно происходит актуализация проблемы электронной коммерции (E-commerce) непосредственно такими средствами, как:

1. Проведение выставок, тематических конференций;
2. Публикаций тематических статей в СМИ (газетах, журналах и др.);
3. Реклама Internet на телевидении т. п.

Одна из важнейших задач современной электронной коммерции – замена традиционного механизма торговли между предприятиями. В будущем, с развитием виртуального рынка, принципы электронной коммерции проникнут и в остальные сферы торговых отношений между предприятиями. Они будут использоваться для исследования и изменения предпочтений корпоративных клиентов, а также для создания и продвижения новых марок. Выражение "электронный бизнес" содержит главную идею: сделать торговлю более эффективной и оперативной посредством перехода к электронной торговле. Как и любой другой, он требует комплексного подхода, включающего планирование и управление, которое поддерживается технологией, процессами и структурой. Основная сложность поддержки в электронном бизнесе заключается в необходимости соблюдения безопасности и надежности ПО, сети, каналов связи и конечно Интернета в целом.

Для Украины актуально на сегодняшний день, для ведения бизнеса в Интернет, решение следующих вопросов:

принятие и регламентация законов, нормативных актов, инструкций;
финансирование научных исследований, криптографии;
цифровой подписи, платежных систем для ведения расчетов в Интернет;
создание в правоохранительных органах подразделений по борьбе с киберпреступлениями.

Виртуальные предприятия являются одной из новых организационных форм предприятий. На развитие новых форм организации и управления предприятием в большей степени повлияли такие тенденции развития современных рынков, как глобализация рынков, растущее значение качества товара, его цены и степени удовлетворения потребителей, повышение важности устойчивых отношений с потребителями (индивидуальными заказчиками), а также растущее значение степени применения новых информационных и коммуникационных технологий. Виртуальное предприятие создается путем отбора требующихся организационно-технологических ресурсов с различных предприятий и их интеграции с использованием компьютерной сети. Это приводит к формированию гибкой и динамичной организационной системы,

наиболее приспособленной для скорейшего выпуска новой продукции и ее оперативной поставки на рынок. Такое взаимодействие призвано повысить конкурентоспособность производимой продукции и, соответственно, прибыль. В то же время виртуальное предприятие полностью ориентировано на заказчика, поскольку его основные характеристики – это быстрота выполнения заказа и полнота удовлетворения требований клиента. Уровень партнерских отношений между поставщиками и клиентами возрастает: преуспевание одних есть необходимое условие преуспевания других. Предприятие имеет больше шансов остаться довольными своими поставщиками, если они будут активно участвовать в начальной разработке новых продуктов, услуг и даже стратегий предприятия.

Т.о. можно выделить ключевое достоинство виртуальных форм организаций: возможность выбирать и использовать наилучшие ресурсы, знания и способности с меньшими временными затратами. Из этого достоинства и самой сетевой организации вытекают такие основные конкурентные преимущества виртуальных предприятий, как: скорость выполнения рыночного заказа; возможность снижения совокупных затрат; возможность более полного удовлетворения потребностей заказчика; возможность гибкой адаптации к изменениям окружающей среды; возможность снизить барьеры выхода на новые рынки.

ОБОСНОВАНИЕ МЕТОДА ОЦЕНКИ ИМИДЖА ПРЕДПРИЯТИЯ

В.А. Федорова

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Грамотно построенный имидж обеспечивает предприятию долгосрочное и успешное функционирование на рынке. Создание и дальнейшее поддержание имиджа на достигнутом уровне возможно при условии регулярной его оценки. В связи с этим обоснование метода оценки имиджа предприятия является актуальной задачей.

Анализ литературных источников выявил, что для оценки имиджа предприятия исследователями используются следующие методы: семантического дифференциала, интервью, анкетирования, балльный метод, факторный анализ и метод нечетких множеств.

Метод семантического дифференциала предполагает оценку имиджа по ряду биополярных градуированных шкал, полюса которых заданы с помощью вербальных антонимов.

Интервью представляет собой психологический вербально-коммуникативный метод сбора социальной информации об имидже предприятия в ходе непосредственного общения интервьюера и опрашиваемого (респондента) путем регистрации ответов на систему вопросов.

Анкетирование – это психологический вербально-коммуникативный метод, в котором в качестве средства для сбора сведений об имидже

предприятия от респондента используется специально оформленный список вопросов – анкета.

Балльный метод основывается на расчете обобщающего показателя, определяемого по ряду экспертно оцениваемых значений показателей (факторов формирования) имиджа.

Факторный анализ применяется для изучения наличия взаимосвязи между значениями показателей. Позволяет выявить наиболее значимые показатели, оказывающие сильное влияние на уровень имиджа предприятия.

В свою очередь, метод нечетких множеств предполагает оценку имиджа по показателям, не имеющим точных границ. Для формализации оценок показателей имиджа вводится так называемая лингвистическая переменная, каждому значению которой соответствует нечеткое множество со своей функцией принадлежности показателя данному множеству.

При выборе метода оценки имиджа следует руководствоваться следующими положениями:

- имидж формируется непосредственно в сознании потребителя, поэтому описывается с помощью нечетких понятий, умозаключений, что требует применения соответствующего аппарата;

- наиболее приемлемым интервалом значений итогового показателя является $[0, 1]$ для легкости отнесения полученного результата к низкому, среднему или высокому уровню.

Таким образом, метод, используемый при оценке имиджа предприятия, должен соответствовать ряду требований, полный перечень которых представлен в табл. 1.

Таблица 1 – Соответствие методов оценки имиджа предприятия выделенным критериям

Критерий	Метод интервью	Анкетирование	Балльный метод	Метод семантического дифференциала	Факторный анализ	Метод нечетких множеств
Низкая трудоемкость	–	+	+	+	–	–
Объективность	–	–	–	–	+	+
Достоверность результатов	+	+	–	–	+	+
Низкие финансовые затраты	–	+	+	+	–	+
Доступность программного обеспечения	+	+	+	+	+	+
Легкость интерпретации результатов	–	–	+	+	–	+
Оценка объекта на основе показателей, не имеющих точных границ	–	–	–	+	–	+
Возможность расчета обобщающего показателя	–	–	+	–	+	+
Количество совпадений	3	4	5	5	4	7
Рейтинг по количеству совпадений	4	3	2	2	3	1

Таким образом, для измерения имиджа предприятия наиболее совершенными являются методы, основанные на использовании элементов теории нечетких множеств, так как они отвечают всем сформулированным требованиям – ранг 1. Все вышеперечисленные методы, кроме нечетких множеств, не соответствуют критерию оценки объекта на основе показателей, не имеющих точных границ.

ПРОБЛЕМИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

В.В. Шеремет

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Останнім часом поширюються випадки незаконного збирання, зберігання, використання, знищення, поширення персональних даних, незаконних фінансових операцій, крадіжок та шахрайства у мережі Інтернет. Кіберзлочинність стає транснаціональною та здатна завдати значної шкоди інтересам особи, суспільства і держави. **Метою нової стратегії кібербезпеки в Україні є в створення умов для безпечної експлуатації кіберпростору, його використання в інтересах особистості, суспільства і держави.** Реалізація Стратегії зумовила створення у червні 2016 р. спеціального робочого органу РНБО – Національного координаційного центру кібербезпеки. *Одним із інноваційних заходів розвитку потенціалу сектора безпеки та оборони в сфері кібербезпеки є створення спеціального підрозділу Збройних Сил України, який ніколи раніше не існував, і розвиток такого підрозділу в інших державних органах. Такий захід передбачає залучення до органів ІТ-фахівців, що, в свою чергу, потребує додаткових грошових витрат. При цьому дуже важливо, щоб такі фахівці мали достатню кваліфікацію для здійснення кіберзахисту.*

Стратегія передбачає, що боротьба з кіберзлочинністю в Україні повинна включати такі заходи: створення ефективного і зручного контакт-центру для подання звітної документації щодо випадків кіберзлочинів і шахрайства в кіберпросторі, підвищення ефективності реагування на кіберзлочини в органах внутрішніх справ; вдосконалення процедурних механізмів збору доказів в електронній формі; блокування певного інформаційного ресурсу операторами і провайдерами за рішенням суду; визначення порядку термінової фіксації та подальшого зберігання комп'ютерних даних, зберігання даних про трафік операторами і провайдерами; підготовка суддів (слідчих суддів), слідчих і прокурорів для роботи з доказами злочинів, отриманих в електронному вигляді з урахуванням особливостей кіберзлочинів; реалізація особливого порядку перехоплення в разі розслідування кіберзлочинів. Видається цікавим визначення Стратегія як один з заходів боротьби з кіберзлочинністю визначає запровадження блокування операторами та провайдерами телекомунікацій визначеного (ідентифікованого) інформаційного ресурсу (інформаційного сервісу) за рішенням суду. Такий захід передбачено включити і до законопроектів щодо імплементації положень Конвенції про кіберзлочинність,

ратифікованої законом від 7.09.2005 р., розробка яких у тримісячний строк доручена Кабінету Міністрів згідно рішення РНБО “Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації” (графа “в” п.3 § 2), введеним в дію указом Президента України 13.02.2017 р. Також уряд має передбачити в законопроектах: а) установлення вимог щодо надання операторам та провайдерам телекомунікацій на вимогу правоохоронних органів інформації, необхідної для ідентифікації постачальників послуг і маршруту, яким було передано інформацію; б) надання правоохоронним органам повноважень щодо внесення обов’язкових до виконання приписів власникам комп’ютерних даних (операторам та провайдерам телекомунікацій, іншим юридичним і фізичним особам) про термінове фіксування та зберігання комп’ютерних даних, необхідних для розкриття злочину, на строк до 90 днів із можливістю продовження такого строку до 3 років, а також унормування порядку внесення зазначених приписів. Крім того, спільно з СБУ уряд має підготувати законодавчі пропозиції щодо визначення обмежувальних заходів стосовно використання на об’єктах критичної інфраструктури програмного забезпечення та телекомунікаційного обладнання, розробленого/виготовленого суб’єктами господарювання держави-агресора, та внести на розгляд парламенту відповідний законопроект. Викликає занепокоєння реакція громадськості з цього приводу: Інтернет-асоціація України назвала Рішення РНБО і прийнятий на підставі нього указ Президента України щодо блокування інформації в Інтернет спробою введення в країні політичної цензури.

Отже, сьогодні стратегічним для української держави є повернення Україні її національного інформаційного простору, захисту її інформаційного суверенітету, а також його захист від руйнівного впливу чужих інформаційних засобів. Без глобального вирішення питань інформаційної стратегії не будуть розв’язані проблеми історико-культурного та етнічного виживання суспільства.

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНИ

О.В. Абрамова

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофєєнко Л.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одним із перспективних шляхів економічного зростання підприємств є їх інноваційний розвиток. Практика показує, що інноваційні перебудови на сучасному етапі розвитку суб’єктів господарювання можуть не лише забезпечити високі показники економічного розвитку, але й підвищити конкурентоспроможність сучасних підприємств, їх експортний потенціал, а також допоможуть вирішити економічні, екологічні, соціальні проблеми.

Інноваційна діяльність є однією з основних складових процесу забезпечення успішного функціонування підприємств. Тому сучасні економічні умови вимагають інтенсивної інноваційної діяльності, ефективної організації досліджень та розробок, нововведень, зниження інноваційних ризиків, стратегічного управління в інноваційній діяльності кожного підприємства.

В Україні питання інноваційної діяльності у напрямі підвищення ефективності та якості аспектів виробничо-господарської діяльності може забезпечуватися не лише постійним вдосконаленням виробничого процесу, а й на основі переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку.

Відомо, що економічне зростання підприємств значно залежить від їх інноваційної активності. Суб'єкти інноваційної діяльності повинні творчо підходити до визначення способів задоволення потреб споживачів, на основі чого вдосконалювати та оновлювати продукцію, отримуючи надприбутки, зміцнюючи свої ринкові позиції.

Підприємства, що прагнуть реалізовувати інноваційну діяльність потребують значних капіталовкладень, а особливо інвестиційного забезпечення. Але на сьогодні інвестиційний клімат в Україні оцінюється як високо ризиковий. Причиною такого стану є не лише відсутність коштів для вкладень, але й підвищений ризик будь-яких форм інвестування.

Розвиток інноваційної діяльності підприємств потребує супутньої підтримки, яку мають забезпечувати інноваційні структури різних типів.

В сучасних умовах господарювання інновації - це необхідний і об'єктивний чинник конкурентоспроможного розвитку кожного підприємства.

Україна стала на інноваційний шлях розвитку економіки. На користь цього свідчить велика кількість заходів, прийнятих на державному рівні, зокрема, прийняття в новій редакції Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність"; Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України, яка передбачає підвищення конкурентоспроможності економіки на основі структурно-інноваційної моделі економічного зростання, інтенсивного технічного та технологічного оновлення виробництва. Слід зазначити, що за останні роки урядом було прийнято багато постанов та рішень, державних програм, спрямованих на підвищення інноваційної результативності підприємств, але більшість з них не вдалося реалізувати в повному обсязі в реальній економіці. Через це виникають економічні суперечності між інтересами держави та підприємствами, орієнтованими на інноваційний шлях розвитку, розв'язання яких потребує ґрунтовних досліджень.

До заходів, які спрямовані на вирішення цих проблем, можна віднести: створення єдиної функціонуючої національної інноваційної системи, яка формується на різних рівнях; формування загальнодержавної системи пошуку, збору, накопичення, обробки, зберігання, розповсюдження та надання інформації в сфері інноваційного розвитку; забезпечення використання існуючого науково - технічного доробку щодо його інноваційного впровадження. Крім цього необхідно визначити напрями, в яких вітчизняні вчені та виробники мають наукові резерви та розробки, які відповідають

міжнародним стандартам та забезпечуватимуть сильні позиції на світовому ринку. Потрібно забезпечити фінансування фундаментальних досліджень. Знайти додаткові джерела на фінансування, одним з яких є реформування податкової системи. Не менш важливим напрямом є створення нових та розвиток існуючих технологічних парків, вільних економічних зон для притягнення інвестицій в модернізацію виробництва.

Є потрібними також законодавчі зміни у галузі інноваційної діяльності щодо пільг і стимулів; розширення джерел фінансування; тісна співпраця з іноземними підприємствами, обмін досвідом; розширення практики надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів із зниженням процентної ставки. Щоб підвищити процес розробки та впровадження інновацій на підприємстві потрібно залучати персонал, а для цього необхідно створювати преміальні фонди за розробку, давати працівникам додаткові бонуси.

Рівень розвитку підприємств значно залежить від придбання нових технологій, що забезпечують тривалу конкурентоспроможність продукції, високі економічні результати діяльності підприємств. Потрібно зазначити, що не слід інвестувати кошти в ті проекти, що вже розроблені і використовуються в інших державах.

Одним із основних факторів забезпечення стабільного економічного розвитку нашої країни є інноваційна діяльність підприємств. Тому важливим є вчасне виявлення проблем та розроблення дієвих інструментів їх інноваційного розвитку. Забезпечення інноваційної активності підприємств України повинно здійснюватися в комплексі національної інноваційної системи, створення високотехнологічних виробництв і промислового освоєння результатів науково-дослідних робіт.

РОЛЬ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

О.Акімов

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л. В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Підприємництво-це провідний сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції, створює новий прошарок: підприємець-власник. Воно базується на самостійній, ініціативній, систематичній, на власний ризик, діяльності по виробництву продукції, надання послуг і зайняттю торгівлею і має на меті сприяння прибутку.

Перспективи малого і середнього бізнесу пов'язані і з його особливою роллю як в переході до ринкової економіки, так і в її становленні.

Насамперед це полягає в тому, що самостійне господарювання суб'єктів підприємницької діяльності активно впливає на формування конкурентного середовища.

Сьогодні саме з малим підприємництвом держава пов'язує надію на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для розширення впровадження ринкових реформ. Як зазначено в Законі України "Про державну підтримку малого підприємництва", воно розглядається як "провідна сила в подоланні негативних процесів в економіці та забезпеченні сталого позитивного розвитку суспільства, як одна із сфер забезпечення зайнятості населення, запобіганню безробіттю та створення нових робочих місць".

Адже кожен підприємець старається зайняти свою нішу на ринку товарів чи послуг, прагне випускати потрібну і якісну продукцію, намагаючись тим самим привернути до себе споживача. Все це перетворює мале підприємництво у своєрідний соціальний двигун економічного розвитку, надає ринковій економіці необхідної гнучкості і спонукає до зростання.

Великою мірою роль малого підприємництва полягає у вирішенні питання зайнятості, що проявляється, насамперед, у здатності малого та середнього бізнесу створювати нові робочі місця і поглинати надлишкову робочу силу. Особливо це стосується нинішнього стану справ як в Україні в цілому, так і в нашому регіоні зокрема. Адже в той час, коли йде процес скорочення робочих місць на великих підприємствах, малі не тільки зберігають, але й створюють нові робочі місця. З огляду на це, як, доречі свідчить і зарубіжна статистика, мале підприємництво є більшим стабілізуючим фактором, ніж велика індустрія.

Окрім вирішення проблем створення нових робочих місць, формування конкурентного ринкового середовища та відповідної кон'юнктури ринкової економіки, малі підприємства виконують ще ряд важливих функцій.

Зокрема в країнах з ринковою економікою малі підприємства відіграють велику роль в стимулюванні технологічних інновацій, створюючи їх у 2-2,5 рази більше, ніж великі компанії.

Крім того, створення і діяльність великої кількості малих підприємств забезпечує стабільний розвиток регіональної економіки. Завдяки більш високій конкуренції вони краще забезпечують місцеві ринки товарами і послугами і в той же час значно менше дестабілізують ситуацію на ринку робочої сили при банкрутстві окремих з них в порівнянні з великими підприємствами.

Малі підприємства використовують здебільшого місцеві ресурси, міцніше прив'язані до місця свого розташування. Крім того вони є значним джерелом поповнення місцевих бюджетів, часто беруть участь у спонсорванні місцевих програм, будучи зацікавленими в економічному розвитку території, на якій вони знаходяться.

Крім інших вищезазначених функцій підприємництва виділяється саме та, що воно виступає важливим джерелом фінансового та організаційного забезпечення соціального захисту, вносить визначальний внесок у зменшення соціальної напруги і демократизації ринкових відносин. Саме мале підприємництво своїми руками забезпечує свій рівень життя, воно є фундаментальною основою у формуванні середнього класу. Немаловажна роль малого підприємництва полягає і в тому, що воно виступає інвестором

вітчизняної економіки, а також сприяє розширенню експортних можливостей держави.

Мале підприємництво включає будь-яку комерційну діяльність, що здійснюється малими організаційно-правовими формами, де середня чисельність працівників не перевищує встановлених граничних рівнів.

За теперішньої ситуації розвиток малого бізнесу в Україні повинен стати вирішальним чинником для вдосконалення економічних механізмів: цей напрямок потребує ефективної державної підтримки, яка повинна бути спрямована на створення позитивного економічного та правового клімату. І це особливо потрібне тому, що малий бізнес пов'язаний із значним ризиком.

Однією з найвагоміших перепон на шляху розвитку малого бізнесу є відсутність фінансових ресурсів для інвестиційного розвитку, а значить і сповільнення розвитку інвестиційних процесів, які є рушійною силою економічного зростання.

В Україні існують спеціалізовані джерела підтримки малих підприємств-це державна фінансова допомога та міжнародна донорська допомога.

Підвищення ролі та значення малих підприємств в економіці України висунуло нові вимоги до формування відповідної ринкової інфраструктури (фінансово-кредитні інститути, біржі, інвестиційні фонди і компанії, інформаційні консультативні фірми, бізнес-центри і т.п.), тому державні органи повинні більше уваги приділяти формуванню її основних елементів і виробленню належної законодавчої бази. Реалізація цих заходів надасть нашим підприємцям значні можливості для самореалізації. Тим самим підприємництво може досягти підвищення своїх показників до рівня розвинутих країн.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕВІЗНИКІВ НА МОРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ

Белошенко І.А.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Селезень С.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одним із прав, що гарантовані у статті 50 Конституції України, є право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. [1]. Така інформація ніким не може бути засекречена. Для України, як ні для якої країни світу, існування такої норми в основному Законі є глибоко усвідомленим, оскільки, насамперед, пов'язано зі страшною трагедією планетарного масштабу – Чорнобильською катастрофою, подолання наслідків якої визнано конституційним обов'язком держави Україна.

Україна за коефіцієнтом транзитності посідає перше місце в Європі і могла б за певних умов відігравати одну із провідних ролей у системі міжнародних транспортних перевезень. Нині її транспортний комплекс включає

3 морські пароплавства, АТ “Укррічфлот” , 67 авіакомпаній, 800 підприємств автомобільного транспорту, 50 тис. км. трубопроводів. Морський флот налічує 240 суден загальним дедвейтом 3,5 млн. т. Портове господарство складається із 20 морських і 10 річкових портів. При цьому всьому ми навіть не задумуємося, як ми шкодимо навколишньому середовищу. Викиди відпрацьованих газів на автомобільному, авіаційному, залізничному транспорті. Різних видів аварій, а особливо аварії на морському транспорті, значним чином завдають великої шкоди водним ресурсам нашої планети. У цей час проблема забруднення водних об’єктів (рік, озер, морів, ґрунтових вод і т. д.) є найбільш актуальною ,тому що всім відомо – вираження ‘ вода - це життя ’. Без води людина не може прожити більше трьох діб, але навіть розуміючи всю важливість ролі води в його житті, вона однаково продовжує жорстоко експлуатувати водні об’єкти, безповоротно змінюючи їхній природний режим скиданнями й відходами.

Діюче законодавство передбачає кримінальну, адміністративну, цивільну відповідальність перевізників на морському транспорті за скоєні екологічні правопорушення на морі. Оскільки наслідками таких правопорушень часто бувають аварії, катастрофи, нещасні випадки з людьми ,що спричиняють шкідливі наслідки для здоров’я і майна людей, навколишнього природного середовища або викликають загрозу для них, Кримінальний Кодекс містить цілий Розділ, який має назву «Злочини проти навколишнього середовища».

Об’єктивна сторона злочину на морському транспорті складається з порушення правил з охорони вод, забруднення водних ресурсів, викликаючи небезпеку для життя і здоров’я людей і навколишнього середовища. Суб’єктивна сторона злочину може характеризуватися як умисна. Так і випадкової форми вини. Суб’єктом даного злочину може бути фізична особа, яка досягла 16-ти річного віку. Дії посадових осіб класифікуються по сукупності злочинів, якщо це допущено по (халатності), то по ст.367 і 243 КК України. Санкція статті полягає в обкладенні особи, яка скоїла злочин штрафом в розмірі від 300-800 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, або ж обмеженням або позбавленням волі на термін до 3 років. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову гибель об’єктів тваринного та рослинного світу або інші тяжкі наслідки караються обмеженням або позбавленням волі на термін до 5 років.

Власник судна відповідає за шкоду від забруднення, заподіяну внаслідок витоку з його судна або скиду з нього нафти чи інших речовин, шкідливих для здоров’я людей або живих ресурсів моря (далі-забруднюючі речовини), за винятком випадків, передбачених статтею 306 Кодексу торгового мореплавства України.

Шкода від забруднення – це шкода, заподіяна за межами судна забруднюючими речовинами морському середовищу, узбережжю або будь-яким іншим об’єктам (суднам, рибпромисловим знаряддям тощо). Вона включає також вартість розумних заходів, вжитих будь-якою особою після події, що могла спричинити або спричинила витік чи скид забруднюючих

речовин, для відвернення або зменшення шкоди від забруднення, а також збитки, заподіяні внаслідок вжиття таких заходів. [2].

Підводячи підсумок, можна сказати, що національне законодавство та міжнародні угоди покладають безумовну відповідальність за викиди небезпечних речовин у навколишнє середовище за принципом «платить осквернитель». При цьому заподіювач шкоди повинен компенсувати не лише прямі втрати, а й на очищення забруднених водойм та ґрунту. Регулярний механізм формується відповідним нормативно - правовим забезпеченням: наказами; постановами; інструментами; методиками. Сьогодні юридичні гарантії відшкодування збитків, завданих забруднення довкілля та зниженням якості природних ресурсів, не забезпечені цим механізмом належним чином.

ХАРАКТЕРИСТИКА МАЙНА У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Бондаренко А.В.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Відповідно до ч. 1 ст. 139 Господарського кодексу України, майном у сфері господарювання визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються та використовуються у діяльності суб'єктів господарських відносин і відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів.

Відповідно до положень цієї статті ГК, розрізняють дві основні форми майна: майно в речовій формі (речі) і нематеріальні активи (безтілесне майно).

Майно в речовій формі залежно від його природних властивостей традиційно поділяється та рухоме і нерухоме (ст. 181 ЦК України). До нерухомих речей належить земля (земельні ділянки) та розташовані на ній об'єкти, переміщення яких є неможливим без їх знецінення/пошкодження та/або зміни їх призначення. Нерухомі речі зазвичай є незамінними (індивідуалізованими) і мають спеціальний правовий режим, що полягає в реєстрації прав на таке майно. Правовий режим нерухомих речей може бути поширений законом на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об'єкти та інше майно.

Різновидом нерухомого майна, що має спеціальний правовий режим, є природні ресурси (гл. 15, статті 148-153 ГК України) – земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, що знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони, які, відповідно до Конституції (статті 13, 14), є об'єктами права власності Українського народу. Питання правового режиму нерухомості є також предметом регулювання ЦК України, яким, зокрема: передбачається державна реєстрація прав на нерухомі речі (ст. 182).

Підприємство як різновид нерухомого майна, що використовується для здійснення підприємницької діяльності, визначається як єдиний майновий

комплекс, до складу якого входить власне нерухомість (земельні ділянки, будинки, споруди), рухомі речі (устаткування, інвентар, сировина, продукція), безтілесне майно (права вимоги, борги, право на торговельну марку або інше позначення та інші права (ст. 191). Відносини щодо іпотеки (застави нерухомого майна) та пов'язані з ними відносини регулюються ЦК (ч. 1 ст. 575, ст. 577) та спеціальним законом (Закон України від 5 червня 2003 р. «Про іпотеку»).

Рухомими речами є речі, які вільно переміщуються у просторі (ч. 2 ст. 181 ЦК України). Правовий режим таких речей спрощений, оскільки вони зазвичай вважаються товаром, призначеним для відчуження. Відтак їх обіг не потребує реєстрації, за деякими винятками.

До нерухомого майна належать нематеріальні активи, корпоративні права, цінні папери.

До нематеріальних активів належать:

об'єкти інтелектуальної (в тому числі промислової) власності (винаходи та корисні моделі; промислові зразки; сорти рослин і породи тварин; торговельні марки (знаки для товарів і послуг); комерційне (фірмове) найменування; географічне зазначення; комерційна таємниця; комп'ютерні програми);

науково-технічна інформація;

права користування землею, водою, надрами, іншими ресурсами навколишнього природного середовища тощо.

Правовий режим об'єктів інтелектуальної власності регулюється гл. 16 ГК України (статті 154-162).

Вартість нематеріальних активів визначається сумою витрат на їх придбання і доведення відповідних об'єктів до стану, придатного для використання. Погашення вартості нематеріальних активів відбувається шляхом щомісячних амортизаційних відрахувань від собівартості продукції, виходячи з первісної їх вартості та строків корисного їх використання. Цей строк визначається самим підприємством, але не може бути більшим за 10 років або строку діяльності підприємства, якщо останнє було створене на визначений строк. Якщо вартість нематеріальних активів не зменшується в процесі їх використання (товарний знак тощо), амортизація не нараховується.

Цінним папером (відповідно до ст. 161 ГК та ст. 194 ЦК України) є документ встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право і визначає відносини між суб'єктом господарювання, який його випустив (видав), і власником та передбачає виконання зобов'язань згідно з умовами його випуску, а також можливість передачі прав, що впливають з цього документа, іншим особам. Правовий режим цінних паперів визначається ГК (гл. 17, статті 161-166), ЦК (гл. 14, статті 194-198), Законом України від 23.02.2006 р. «Про цінні папери та фондовий ринок».

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Бичкова А.С.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Невід'ємною складовою глобальних світових економічних і політичних процесів на початку нового тисячоліття є інтенсивне використання досягнень сучасних інформаційних технологій. Інтенсивна розбудова інформаційного суспільства на шляху інтеграції України до європейського співтовариства зумовлює необхідність ефективного забезпечення інформаційної безпеки держави.

Посилення впливу різноманітних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на функціонування підприємств зумовлюють підвищення ризиків та загроз діяльності господарюючих суб'єктів, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми. Досягнення найвищої ефективності та стабільності функціонування підприємства і створення передумов для його подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім небезпекам і загрозам становлять мету забезпечення економічної безпеки підприємства. Одним із структурних елементів економічної безпеки підприємства є його інформаційна безпека. Саме своєчасна та достовірна (об'єктивна) інформація є найважливішим фактором виробництва, а засобом підвищення ефективності й продуктивності роботи підприємства виступають сучасні інформаційні системи й технології. Паралельно з розвитком і ускладненням засобів, методів, форм автоматизації процесів обробки інформації підвищується залежність суб'єктів підприємництва від ступеню безпеки використовуваних ними інформаційних технологій [1].

Згідно з міжнародним стандартом [2], система управління інформаційною безпекою є частиною загальної системи управління організації, що заснована на оцінці бізнес ризиків, яка створює, реалізує, експлуатує, здійснює моніторинг, перегляд, супровід та вдосконалення інформаційної безпеки. Її основними цілями, зокрема є: забезпечення безпеки найважливішої корпоративної інформації; захист основних активів і критичних бізнес-процесів організації; мінімізація ризиків інформаційної безпеки при веденні операційної діяльності організації; забезпечення безперервності основної діяльності організації; підвищення загального рівня управління організації.

Інформаційна безпека підприємства включає сукупність напрямів, методів, засобів і заходів, що знижують вразливість інформації і перешкоджають несанкціонованому доступу до неї, її розголошенню або витоку. Елементами цієї системи є: правовий, організаційний, інженерно-технічний захист інформації, а її основною характеристикою – комплексність. Структура системи, склад і зміст елементів, їх взаємозв'язок залежать від обсягу й цінності інформації, що захищається, характеру можливих загроз безпеки інформації,

необхідної надійності захисту і вартості системи.

Так, успішність господарської діяльності суб'єкта істотно залежить від уміння розпоряджатися інформацією як цінним товаром, але вигідно використати можна лише інформацію, яка потрібна ринку, але невідома йому. Отже, в умовах посилення конкуренції ефективність господарювання, гарантія отримання прибутку все більшою мірою залежать від збереження комерційно важливої інформації з обмеженим доступом, цінність якої визначається такими критеріями як корисність, своєчасність і достовірність відомостей, що в ній містяться.

Оперативна реалізація заходів з розроблення та охорони інформаційної складової економічної безпеки підприємства здійснюється послідовним виконанням певного комплексу таких дій: а) збирання різних видів необхідної інформації; б) обробка та систематизація добутої інформації; в) аналіз цієї інформації; г) захист інформаційного середовища підприємства, що традиційно охоплює: заходи захисту суб'єкта господарювання від промислового шпигунства з боку конкурентів чи інших юридичних і фізичних осіб; технічний захист приміщень, транспорту, кореспонденції, переговорів, різної документації від несанкціонованого доступу заінтересованих юридичних і фізичних осіб до закритої інформації; збирання інформації про потенційних ініціаторів промислового шпигунства та проведення необхідних запобіжних дій з метою припинення таких спроб; зовнішня інформаційна діяльність.

Таким чином, в умовах підвищення рівня внутрішніх і зовнішніх загроз інформаційної безпеки, що можуть безпосередньо вплинути на його фінансову діяльність і стійкість на ринку, Одним із ключових завдань підприємства є захист його інформаційних ресурсів, що забезпечить не тільки його економічну безпеку, але й національну безпеку держави.

Література:

1. Власова Л.А. Защита информации / Л.А. Власова. – Хабаровск: РИЦ ХГАЭП, 2007. – 84 с.
2. Міжнародні стандарти управління інформаційною безпекою (СРН № 1): ISO/IEC 17799:2005 RU; ISO/IEC 27001:2005 RU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iso27000.ru/standarty/iso-27000-mezhdunarodnye-standarty-upravleniya-informacionnoi-bezopasnostyu-1/>

СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЕЗ УТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Горшкова М. В.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Форма приватного підприємництва є найпростішою та найбільш поширеною формою підприємницької діяльності без створення підприємств чи інших юридичних осіб. Ринкова економіка дає змогу особі розпочати власну справу з метою прибутку. Кожен має право на підприємницьку діяльність, що

не заборонена законом (ст. 42 Конституції України). Підприємництво згідно зі ст. 42 ГК – це є самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

На території України правом на зайняття підприємницькою діяльністю наділені громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства. Це право може бути обмежене лише у випадках, передбачених Конституцією та законами України. Підприємницька правоздатність виникає на базі цивільної правоздатності, яка у ч. 2 ст. 24 Конституції України визнається за всіма людьми незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Характеристика правового статусу громадянина-підприємця:

1) Фізичною особою згідно зі ст. 24 ЦК України вважається людина як учасник цивільних відносин. Особа, яка бажає займатися підприємницькою діяльністю, після проходження відповідних легалізаційних процедур до свого статусу фізичної особи, набутого ним з народження, набуває додаткової ознаки – «суб'єкт підприємництва». За жодних умов громадянин не може змінити свого статусу фізичної особи, який втрачається лише з його смертю і не пов'язаний, зокрема, з обсягом його правосуб'єктності та іншими чинниками. Він може бути позбавлений статусу суб'єкта підприємницької діяльності (добровільно або примусово), проте його статус як фізичної особи від цього не змінюється. Громадянин-підприємець не може набути статусу юридичної особи, оскільки останньою згідно зі ст. 80 ЦК України є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Відповідно, громадянин не може стати організацією. Він може бути засновником організації, її учасником, укласти з нею господарський договір тощо. Проте від цього його статус фізичної особи не втрачається.

2) аналіз ст. 50 ЦК України свідчить, що дієздатність фізичної особи як підприємця характеризується двома умовами: а) набуття (надання) повної цивільної дієздатності фізичною особою, що бажає займатися підприємництвом; б) державна реєстрація фізичної особи як підприємця.

Фізична особа має повну дієздатність з 18 років (повноліття). Вона може набути повної цивільної дієздатності і до досягнення вказаного віку в разі реєстрації шлюбу – з моменту його реєстрації (ст. 34 ЦК).

Статтею 35 ЦК України передбачено також можливість надання повної цивільної дієздатності фізичній особі: 1) яка досягла 16 років і працює за трудовим договором, 2) неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини. У цьому випадку необхідним є рішення органу опіки і піклування або суду. Крім того, фізична особа, яка досягла 16 років, може бути зареєстрована як підприємець за письмовою згодою на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування і набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації як підприємця.

Державна реєстрація є необхідною, з одного боку, з метою надання фізичній особі додаткових прав та можливостей, притаманних юридичним особам (наприклад, право на комерційне (фірмове) найменування, використання знаків для товарів та послуг, застосування процедури банкрутства тощо), та, з іншого боку, для покладення на неї додаткових обов'язків у сфері оподаткування й дотримання правил здійснення підприємницької діяльності.

3) Громадянин-підприємець самостійно діє на ринку, вступаючи у відносини, набуваючи при цьому відповідні права та обов'язки. У випадку, якщо безпосереднє управління його бізнесом здійснює інша особа, юридично стороною відповідних відносин виступає саме громадянин-підприємець (правочини укладаються від його імені, на його ім'я отримуються ліцензії та інші дозволи, він несе майнову та іншу відповідальність за результати підприємницької діяльності). Він є повноцінним самостійним суб'єктом ринку – суб'єктом господарювання (п. 2 ч. 2 ст. 55 ГК України).

4) Згідно з ч. 5 ст. 128 ГК України громадянин-підприємець здійснює свою діяльність на засадах свободи підприємництва відповідно до принципів, передбачених ст. 44 ГК України, зокрема, він може здійснювати самостійно будь-яку діяльність відповідно до потреб ринку, на власний розсуд приймаючи відповідні рішення, що не суперечать закону. Зважаючи на визначення господарської діяльності, що наводиться у ст. 3 ГК України, у широкому значенні вони можуть виготовляти та реалізовувати продукцію, виконувати роботи чи надавати послуги вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

5) Громадянин-підприємець має можливість не відкривати банківський рахунок, працювати виключно за готівкові кошти, використовувати готівкову виручку на свій розсуд. Такий висновок випливає з факту відсутності у законодавстві положень щодо обов'язкової наявності у суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи відповідних рахунків, на відміну від підприємств, для яких така наявність є однією з основних ознак (ч. 4 ст. 62 ГК України).

Зробимо висновок вигляді порівняння фізичної особи-підприємця з іншими організаційно-правовими формами підприємницької діяльності.

Отже, перевагами статусу фізичної особи-підприємця на відміну від інших форм підприємницької діяльності є:

- простота цієї форми;
- відсутність статутного капіталу;
- наявність права отримувати готівку від клієнтів без касового апарату;
- можливість займатися підприємницькою діяльністю без відкриття банківського рахунку.

Недоліками приватного підприємництва є:

- відповідальність за порушення зобов'язань фізична особа-підприємець несе усім своїм майном;

– знаходження на спрощеній системі оподаткування зумовлює необхідність щомісячної сплати податку незалежно від того, чи проводиться підприємницька діяльність та чи є від цього прибуток.

ХАРАКТЕРИСТИКА ІЄРАРХІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Карпусь А.В., Марченко І.Ю.
Науковий керівник: Шевченко І.Ю., к.е.н.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Залізничний транспорт є важливою частиною транспортної системи України. Володіючи безперечними перевагами економічності та безпеки перевізного процесу, залізничний транспорт займає впевнену позицію на ринку транспортних послуг України, забезпечуючи перевезення вантажів і пасажирів електрифікованими та звичайними залізничними шляхами.

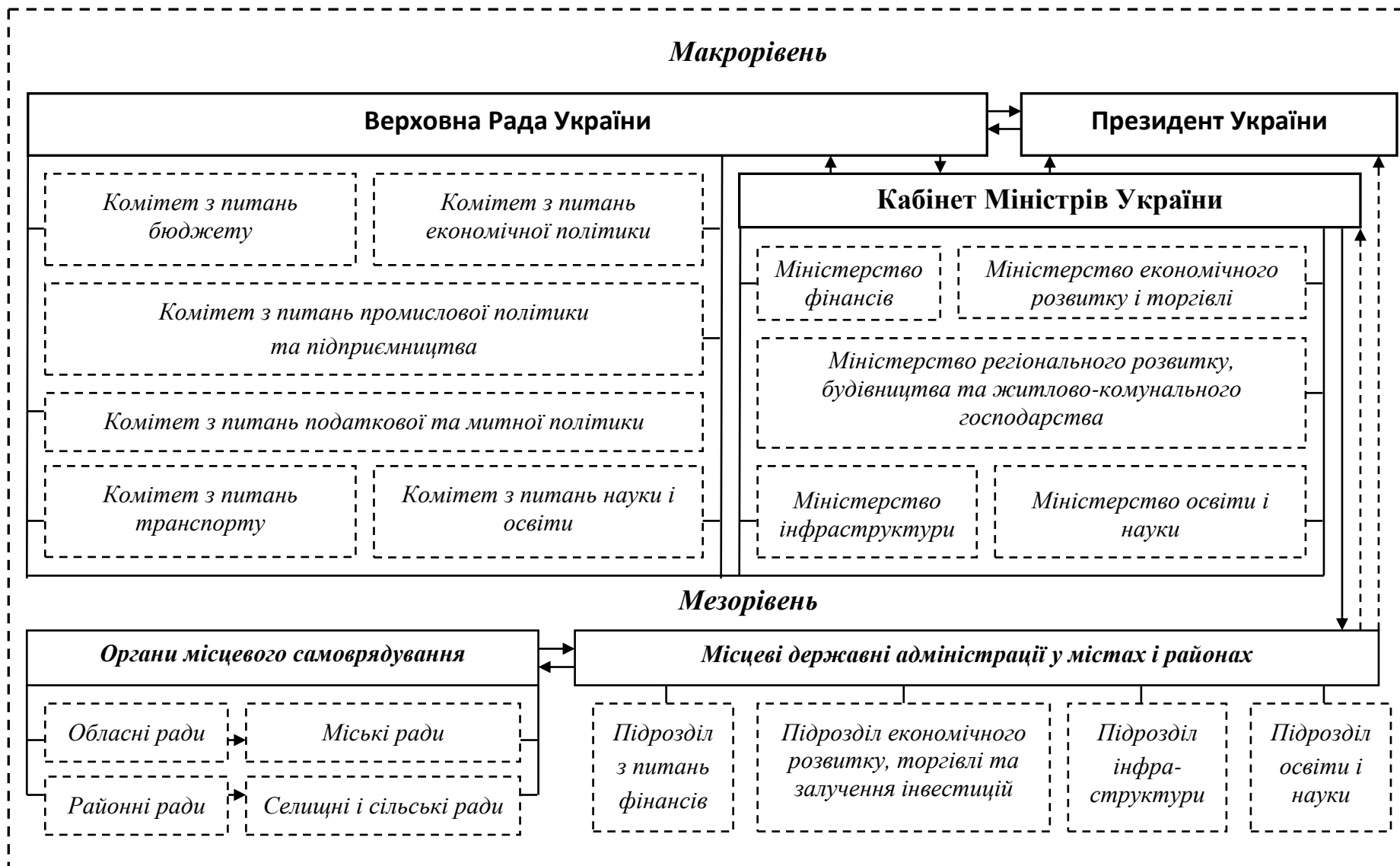
Разом з тим, існують певні обмеження для розвитку залізничного транспорту в Україні. Зокрема, неодноразово керівництвом ПАТ «Укрзалізниця» наголошувалося на низьку рентабельність послуг залізничного транспорту з огляду на обмеження в ціноутворенні та значної частки пільгового контингенту.

Зазначене актуалізує необхідність перегляду державної політики в сфері регулювання розвитку залізничного транспорту в Україні.

Утім, перш ніж розробляти рекомендації по удосконаленню державної політики в сфері транспортування вантажів і пасажирів залізничним транспортом, слід надати комплексну характеристику механізму державного регулювання, зокрема, ієрархічній системі органів державної влади, до відання яких належить регламентація діяльності підприємств залізничного транспорту.

Метою дослідження є характеристика ієрархічного механізму державного регулювання розвитку залізничного транспорту в Україні.

Наглядно ієрархічний механізм державного регулювання розвитку залізничного транспорту в Україні, що включає органи державної влади на макро- та мезорівнях, представлено на рис. 1.

Органи місцевого самоврядування

Обласні ради

Міські ради

Районні ради

Селищні і сільські ради

Місцеві державні адміністрації у містах і районах

Підрозділ з питань фінансів

Підрозділ економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій

Підрозділ інфраструктури

Підрозділ освіти і науки

Рисунок 1 – Ієрархічна система органів державної влади, що регулюють розвиток залізничного транспорту в Україні (сформовано за даними [1-10])

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Кобзарєва Г.Ю., Марченко І.Ю.

Науковий керівник: Шевченко І.Ю., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Автомобілебудування є провідною підгалуззю машинобудування, роблячи значний внесок у формування обсягу промислової продукції в Україні.

Утім, як свідчать результати попередніх досліджень [1], нині вітчизняне автомобілебудування переживає скрутні часи: національні автовиробники були практично витіснені з ринку продажу легкових і вантажних автомобілів автомобілебудівниками з Південної Кореї, Японії, Китаю, Франції, Німеччини, Італії, США. Лише на ринку продажу автобусів вітчизняним автовиробникам поки ще вдається утримувати лідерську позицію.

Така скрутна ситуація втрати вітчизняними автомобілебудівниками конкурентоспроможності актуалізує необхідність провадження державного регулювання розвитку автомобілебудування в Україні, зокрема, нормативно-правової регламентації діяльності підприємств автомобілебудування.

Метою дослідження є огляд нормативно-правової бази державного регулювання розвитку автомобілебудування в Україні.

Спираючись на дані офіційного веб-порталу Верховної Ради України, віднесемо до основних нормативно-правових актів, якими нині регламентується розвиток вітчизняної автомобілебудівної галузі, такі:

- Постанову «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів, і порядку здійснення контролю за їх додержанням» [2];
- Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року» [3];
- Постанову «Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових і вантажопасажирських автомобілів» [4];
- Постанову «Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових автомобілів» [5];
- Наказ «Щодо затвердження Порядку визначення та затвердження обсягів увезення товарів (включаючи машинокомплекти) на митну територію України, складу машинокомплектів та технічних описів складових компонентів машино-комплектів, які використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них» [6];
- Постанову «Про перелік, обсяги і порядок ввезення товарів, що використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них і не оподатковуються під час ввезення їх на митну територію України» [7];

- Постанову «Про встановлення граничного рівня торговельної і постачальницько-збутової надбавки (націнки) на легкові автомобілі вітчизняного виробництва» [8];

- Постанову «Про затвердження Порядку визначення середньо ринкової вартості легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів» [9].

Література:

1. Кобзарєва Г.Ю. Трендовий аналіз розвитку підприємств автомобілебудування в Україні / Г.Ю. Кобзарєва, І.Ю. Марченко // Проблеми розвитку економіки підприємства: погляд молоді : Матеріали X Міжнародної студентської наукової конференції (м. Харків, 10 березня 2017 року). – Х.: ХНАДУ. – С. 25-27.

2. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів, і порядку здійснення контролю за їх додержанням : Постанова Кабінету Міністрів України № 596 у редакції від 10 грудня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/596-2008-п>.

3. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 25-р у редакції від 15 січня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/25-2014-р>.

4. Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових і вантажопасажи́рських автомобілів : Постанова Верховної Ради України № 461 у редакції від 24 листопада 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/461/95-%D0%B2%D1%80>.

5. Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових автомобілів : Постанова Верховної Ради України № 303 у редакції від 13 липня 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/303/95-%D0%B2%D1%80>.

6. Щодо затвердження Порядку визначення та затвердження обсягів увезення товарів (включаючи машинокомплекти) на митну територію України, складу машинокомплектів та технічних описів складових компонентів машинокомплектів, які використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них : Наказ Міністерства промислової політики України № 307 у редакції від 1 червня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0570-07>.

7. Про перелік, обсяги і порядок ввезення товарів, що використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них і не оподатковуються під час ввезення їх на митну територію України : Постанова Кабінету Міністрів України № 737 у редакції від 5 червня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/737-2002-%D0%BF>.

8. Про встановлення граничного рівня торговельної і постачальницько-збутової надбавки (націнки) на легкові автомобілі вітчизняного виробництва : Постанова Кабінету Міністрів України № 233 у редакції від 14 квітня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/233-94-п>.

9. Про затвердження Порядку визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів : Постанова Кабінету Міністрів України № 403 у редакції від 19 лютого 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/403-2013-%D0%BF>.

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мезенцова А.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Остапенко О.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Останнім часом в нашій державі впроваджуються заходи, що стосуються створення умов, які можуть сприяти підвищенню підприємницької активності, а також усунення надмірного втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання, яке не дуже добре впливає на підприємницьку діяльність. Це сприяє належній реалізації права на підприємницьку діяльність, закріпленого в ст. 42 Конституції України: «Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом».

У суспільстві повинні затверджуватися вільні засади для виникнення і розвитку суб'єктів підприємницької діяльності. У зв'язку з цим упорядкований процес створення, зокрема, державної реєстрації суб'єктів господарювання, стає дуже важливим законодавчим і правозастосовним питанням, що потребує значної уваги. Зараз в Україні залишається лідируючим шлях щодо спрощення системи затвердження юридичних та фізичних осіб – підприємців, а особливо: вдосконалення порядку реєстрації саме для суб'єктів підприємництва. Процес державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності є основним процесом при легалізації діяльності суб'єкта, а також є складовою частиною державної політики. Отже, від умов легалізації, які визначає держава, залежать, в першу чергу, швидкість розвитку підприємництва, економіки та рішення соціальних проблем.

Прийняття Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” від 15 травня 2003 р. відкрило новий етап у розвитку законодавства про державну реєстрацію суб'єктів підприємництва. Цей закон є серйозним кроком в реформі інституту державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Виходячи зі змісту Закону про державну реєстрацію, реєстраційний шлях складається із стадій, до яких можна віднести: прийняття державним реєстратором документів; державна реєстрація шляхом внесення запису про створення суб'єкта до Єдиного державного реєстру; передача повідомлення про державну реєстрацію до органів статистики, Пенсійного

фонду України та фондів соціального страхування, державної фіскальної служби для взяття юридичної особи або фізичної особи-підприємця на облік.

Відповідно до Закону суб'єктами державної реєстрації у разі державної реєстрації інших юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців є виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська та Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, нотаріуси, акредитовані суб'єкти. Виконавчі органи сільських, селищних та міських рад (крім міст обласного та/або республіканського Автономної Республіки Крим значення) набувають повноважень з державної реєстрації інших юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців відповідно до Закону у разі прийняття відповідною радою такого рішення.

Законом передбачені наступні принципи державної реєстрації:

- 1) обов'язковості державної реєстрації в Єдиному державному реєстрі;
- 2) публічності державної реєстрації в Єдиному державному реєстрі та документів, що стали підставою для її проведення;
- 3) врегулювання відносин, пов'язаних з державною реєстрацією, та особливостей державної реєстрації виключно цим Законом;
- 4) державної реєстрації за заявницьким принципом;
- 5) прийняття документів для державної реєстрації та здійснення державної реєстрації за принципом екстериторіальності в межах України;
- 6) єдності методології державної реєстрації;
- 7) об'єктивності, достовірності та повноти відомостей у Єдиному державному реєстрі;
- 8) внесення відомостей до Єдиного державного реєстру виключно на підставі та відповідно до Закону;
- 9) відкритості та доступності відомостей Єдиного державного реєстру.

Таким чином, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» в редакції від 26 листопада 2015 р. містить принципово нові положення щодо принципів державної реєстрації (екстериторіальність), суб'єктів реєстрації, а також певні зміни в порядку державної реєстрації суб'єктів підприємництва.

Література:

1. Господарський Кодекс України.
2. Конституція України.
3. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”
4. Квасніцька О.О. Цілі, принципи та функції державної реєстрації суб'єктів підприємництва // Актуальні проблеми держави і права. – Одеса: Юрид. літ. – 2004. – Вип. 22. - С.663-669.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Перунова О.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Транспорт як галузь економіки є системою організації суспільного виробництва, засновану на єдності його елементів, включаючи підприємства, організації, фірми та цілі виробничі комплекси, такі, як: залізничний, автомобільний транспорт та інші.

Транспортні виробничі комплекси характеризуються однорідністю операцій, що виконуються, та подібністю технологічних циклів і в своїй сукупності утворюють важливу галузь економіки – транспорт, котрий є самостійною галуззю господарства, але який може нормально функціонувати та розвиватися тільки за умови взаємодії з іншими галузями економіки, що зумовлено суспільним характером виробництва.

Сукупність транспортних виробничих комплексів з урахуванням юридичних і економічних чинників становлять єдину, цілісну транспортну систему, яка покликана задовольнити потреби населення та суспільного виробництва у перевезеннях. У цьому понятті міститься цілий комплекс відповідних елементів і транспортних ланок, які в сукупності становлять єдину транспортну систему України, призначену, згідно зі ст. 21 закону України «Про транспорт» задовольняти такі вимоги:

- суспільного виробництва;
- мати розгалужену інфраструктуру для надання усього комплексу транспортних послуг, у тому числі для складування і технологічної підготовки вантажів для транспортування;
- забезпечувати зовнішньоекономічні зв'язки України.

Єдина транспортна система країни сприяє нормальному функціонуванню всіх галузей суспільного виробництва, соціальному та економічному розвитку і зміцненню обороноздатності держави, міжнародному співробітництву України.

Нормальне і безпечне функціонування транспортної системи, як однієї із найскладніших галузей виробництва, можливе лише за умови відповідного державного регулювання, всебічної державної фінансової, економічної, соціальної та адміністративної підтримки.

Державне регулювання відносин передбачено на всіх видах транспорту. Воно має своїм завданням організаційно забезпечити подальший розвиток та удосконалення діяльності транспортної системи України та на цій основі сприяти більш повному задоволенню матеріальних і культурних потреб суспільства.

Цілі і завдання управління реалізуються в процесі повсякденного функціонування спеціально уповноважених на це органів управління, які зв'язані з підприємствами транспорту управлінськими відносинами і наділені управлінськими функціями.

У процесі управління здійснюються різноманітні за своїм призначенням і характером функції, які формуються на основі обміну організаційних, економічних та технічних потреб транспортного процесу та його управління, а також відповідно до чинного законодавства і компетенції органів управління.

Найбільш узагальненими функціями державного управління для усіх видів транспорту є такі:

- функція пов'язана з експлуатацією діяльності транспортних засобів;
- функції, пов'язані з правовим забезпеченням діяльності транспортної системи;
- функції пов'язані з фінансово-економічною діяльністю;
- функції пов'язані з соціальним розвитком, охороною навколишнього середовища;
- функції пов'язані з адміністративно-політичною діяльністю.

Основною ланкою автотранспортної галузі є автотранспортне підприємство. У своїй діяльності вони керуються Господарським кодексом та законом України «Про транспорт», «Про автомобільний транспорт» та Статутом автомобільного транспорту УРСР.

Управління підприємством повинно здійснюватися на основі єдиноначальності директором або уповноваженою на те особою, які діють в межах компетенції встановленої галузевими нормами. До складу частин автопідприємств можуть належати: цехи, відділи, служби, виробництва, господарства, майстерні, які надають відповідно до положень автомобільного транспорту з метою встановлення єдиних вимог у діяльності транспортних підприємств розробляє і затверджує типові та примірні положення про діяльність окремих служб і підрозділів.

Автотранспортні підприємства виступають як юридичні особи, вони мають певні права та обов'язки, володіють цивільною правоздатністю у повному обсязі. Правоздатність автопідприємств, як і будь-якого іншого юридичного суб'єкта правовідносин, є спеціальною. Це означає, що вони можуть набувати права і нести обов'язки, вступати у правовідносини з іншими підприємствами і установами, громадянами тільки відповідно до встановленої мети своєї діяльності. Автотранспортні підприємства діють на підставі статуту, затвердженого компетентним органом, який згідно з законодавством приймав рішення про створення підприємства.

Специфікою автотранспортних підприємств, є те, що до управління транспортними засобами можуть бути допущені лише ті громадяни, які досягли встановленого законом віку, не мають медичних обмежень і пройшли певну підготовку з управління транспортними засобами та успішно склали іспит з теоретичної і практичної частини.

До участі в дорожньому русі на території України допускаються транспортні засоби, конструкція і технічний стан яких відповідають вимогам чинних у країні правил, стандартів, нормативів, та ті, що мають сертифікати на відповідність цим вимогам і пройшли технічний огляд.

Правовідносини, в які вступають автотранспортні підприємства і організації, мають найрізноманітніший характер згідно їх автотранспортних функцій.

Таким чином автотранспортні правовідносини підприємств можуть бути спрямовані або на організацію транспортного процесу (наприклад, відносин з плануванням перевезень), або на безпосереднє виконання транспортної діяльності (наприклад, відносин з перевезення конкретного вантажу).

УПРАВЛІННЯ КОНСАЛТИНГОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Пурдя К.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Успішність діяльності консалтингової компанії і якості її послуг визначається рівнем організації системи управління. Система управління є сукупністю цілей, функцій, принципів і методів управління, структури управління. До бізнес-процесів, що визначають ключові чинники успіху консалтингової організації, окрім безпосередньо надання консалтингових послуг, належать процеси організації внутрішньої діяльності, управління персоналом і інформаційного забезпечення консультаційної діяльності.

Основними напрямками розвитку системи менеджменту в консалтинговій компанії є:

- вдосконалення організаційної структури;
- розвиток механізмів мотивації персоналу;
- формування корпоративної культури;
- впровадження маркетинг-менеджменту.

Закордонний і вітчизняний досвід функціонування великих консалтингових компаній показує, що найбільш ефективна організаційна структура їх побудови заснована на використанні комплексного підходу, в основі якого лежить виділення трьох наступних структурних блоків:

1. *основної діяльності (підрозділів по видах консалтингу, галузям народного господарства);*
2. *забезпечення основної діяльності (маркетингові, фінансові, матеріально-технічні, інформаційні та інші служби);*
3. *регіонального розвитку (дочірні фірми, філії, представництва).*

Організаційна структура невеликих консалтингових фірм значно простіша, проте обов'язковою для них є наявність перших двох блоків. Ці блоки можуть не мати цілих підрозділів і служб, але вони представлені персоналом основної діяльності (консультантами з видів консалтингу, галузей народного господарства або консультантами-універсалами) і персоналом, який забезпечує основну діяльність (маркетологами, фінансистами-бухгалтерами, ІТ-спеціалістами).

Важливим елементом управління консалтинговою організацією є мотивація праці консультантів. Побудова системи мотивації персоналу має бути орієнтована на досягнення стратегічних завдань консалтингової компанії.

Для розвитку механізмів мотивації персоналу необхідний комплексний підхід, який включає зміст праці; відношення власності; матеріальні стимули; техніко-ергономічні умови праці; моральні чинники; соціальні стимули; управлінські зв'язки; корпоративна культура.

Стимул «*Зміст праці*» визначається творчим характером діяльності консультантів та експертів і припускає наявність певної свободи ухвалення рішень. Стосунки власності визначаються наявністю акцій консалтингової компанії і участю працівників у розподілі прибутку.

Закордонний досвід участі працівників у капіталі підприємств Німеччини, Швеції, Франції (преміювання акціями, персональні конвертиблі - надання працівником позики фірмі, в якій він працює, і отримання після закінчення встановленого терміну її акцій на пільгових умовах) показує, що в цілому стосунки власності надають стимулюючу дію і підсилюють зацікавленість персоналу в досягненні максимальних результатів.

Матеріальна мотивація співробітників консалтингової організації повинна пов'язувати результати роботи консультанта з результатами роботи підрозділів і компанії в цілому. Зокрема, при формуванні преміальної системи виділяють категорії преміювання і групи персоналу, які преміюватимуться (керівники, консультанти-професіонали, співробітники, які допомагають консультантам). Джерелами винагороди є фонд оплати праці і прибуток.

Структура *техніко-ергономічних стимулів* включає оснащення робочого місця сучасною оргтехнікою, меблями; облаштування службових приміщень; режим роботи (стимулювання індивідуальним гнучким графіком роботи, творчими відпустками тощо); охорона та умови праці.

Розвиток управлінських зв'язків заснований на таких основних механізмах: підвищенні ступеня по інформативності колективу про стан справ в консалтинговій компанії, забезпеченні доступності керівництва; розвитку колективних методів ухвалення рішень. Для розвитку *системи моральної мотивації* використовують різні форми суспільного визнання професійних досягнень працівника (команди проекту). До *соціальних стимулів* високоєфективної праці належать механізми забезпечення соціальної захищеності співробітників консалтингової компанії; інструменти розвитку творчого потенціалу персоналу; методи довгострокового планування кар'єри.

Серед *корпоративних механізмів мотивації* персоналу виділяють: наявність чітко сформульованої і загальновизнаної місії консалтингової компанії, стратегії її розвитку; позитивний імідж, налагоджену систему зовнішніх і внутрішніх комунікацій; закріплення норм корпоративної культури і ділової етики у відповідних документах (кодексах); корпоративні традиції (свята, ритуали), знаки корпоративної приналежності, дрес-код. Усі ці важелі сприяють вихованню відчуття причетності працівника до справ компанії, професіоналів, що розділяють загальну систему норм і цінностей.

Важливе значення в сучасних умовах розвитку ринку має маркетинговий менеджмент консалтингових організацій, використання якого в значній мірі сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності. Він заснований на

клієнтоорієнтованості, бренд-менеджменті, формуванні ефективнішої системи просування послуг консалтингової організації.

СТВОРЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Сало А.Ю.

Науковий керівник: к.ю.н. доцент Леонтєва Л.В.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основною виробничо-господарською ланкою національної економіки є підприємство. Визначення поняття підприємства та правові засади його функціонування сформульовано у главі 7 Господарського кодексу України (далі - ГКУ) №436-IV від 16.01.2003 р., чинного з 01.01.2004 р. ГКУ встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарування), яка базується на різноманітності суб'єктів господарування різних форм власності.

Підприємство - це самостійний господарюючий, уставний суб'єкт, який володіє правами юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу).

Законодавчою базою функціонування підприємства в Україні є такі юридичні акти: Закон України «Про підприємства в Україні», статут підприємства та інші правові документи, що регулюють окремі напрямки діяльності підприємства.

Створення підприємства відбувається в таких випадках:

- відповідно до рішення власника (власників) майна чи уповноваженого ним (ними) органу, організації-засновника;
- внаслідок примусового поділу іншого підприємства згідно з чинним антимонопольним законодавством;
- через виокремлення зі складу діючого підприємства одного або кількох структурних підрозділів з рішення їхніх трудових колективів і за згодою власника майна (уповноваженого органу).

Реєстрація здійснюється за місцем перебування у відповідному виконавчому комітеті Ради народних депутатів за певну плату.

Склад документів для реєстрації: заява, рішення засновника про створення, статут та інші визначені Кабінетом Міністрів України документи.

Дані про державну реєстрацію повідомляються Міністерству економіки та з питань Європейської інтеграції України і Держкомітету статистики. Підприємство заноситься до державного реєстру України згідно із своїм ідентифікаційним цифровим кодом.

Ліквідація(реорганізація) здійснюється в таких випадках:

- прийняття відповідного рішення власником майна;
- визнання банкрутом;
- заборона діяльності за невиконання встановлених законодавством умов.

Ліквідація підприємства здійснюється ліквідаційною комісією, створюваною власником або вповноваженим ним органом, а за банкрутства — судом чи арбітражем.

Статут підприємства - це зібрання обов'язкових правил, що регулюють його

індивідуальну діяльність та взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання. Статут повинен відповідати основним положенням Закону України «Про підприємства в Україні». Його затверджує власник чи засновник підприємства, а для державних підприємств - власник майна за участю трудового колективу.

У статуті мають бути чітко визначені:

1. точне найменування та місцезнаходження підприємства;
2. власники або засновники;
3. місія та основні цілі діяльності;
4. органи управління та порядок їх формування;
5. повноваження трудового колективу та його виборних органів;
6. джерела і порядок утворення майна;
7. умови реорганізації і припинення діяльності.

ИННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сідякіна Є. О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Жоден ринок не може існувати без конкуренції. Завдяки конкуренції він насичується різними видами товарів, споживачі отримують можливість вибору.

Кожна держава прагне досягти добросовісної конкуренції за допомогою антимонопольної політики. Як методи використовуються регулювання цін і формування політики оподаткування. Безумовно, вітчизняна антимонопольна політика тільки починає розвиватися і потребує постійного вдосконалення. [4, с.334]

Я вважаю, що саме поєднання промислового та інноваційного потенціалу, які в Україні поки досить потужні, дозволить досить швидко і результативно завершити заходи з реформування і вийти на новий виток економічного розвитку країни.

Як показує досвід розвинутих країн, перехід до ринкових відносин передбачає розроблення комплексу інноваційних заходів, які повинні містити в собі елементи, пов'язані за створенням зовнішнього і внутрішнього середовищ для розвитку підприємництва в інноваційній сфері. Саме інноваційна сфера детермінує мету і завдання економічного розвитку національної економіки. [2, с.327]

Відзначене особливо актуально для української економіки, в якій у результаті так званих ринкових реформ найбільшому руйнуванню піддалася саме сфера науки і наукомістких видів виробництва. Оскільки інноваційна

політика держави не була розроблена (її нема ще й на сьогодні!), відбувся регрес інноваційного потенціалу підприємств промисловості та інших галузей економіки і практично була зруйнована фундаментальна наука.[1, с.170]

Економіка України стає все менш ефективною й усе відчутніше відстає від найрозвиненіших країн. За даними Глобального огляду конкурентоспроможності (Global Competitiveness Report) за 2013-2014 рр. Україна займає 84 місце в рейтингу конкурентоспроможності [5]

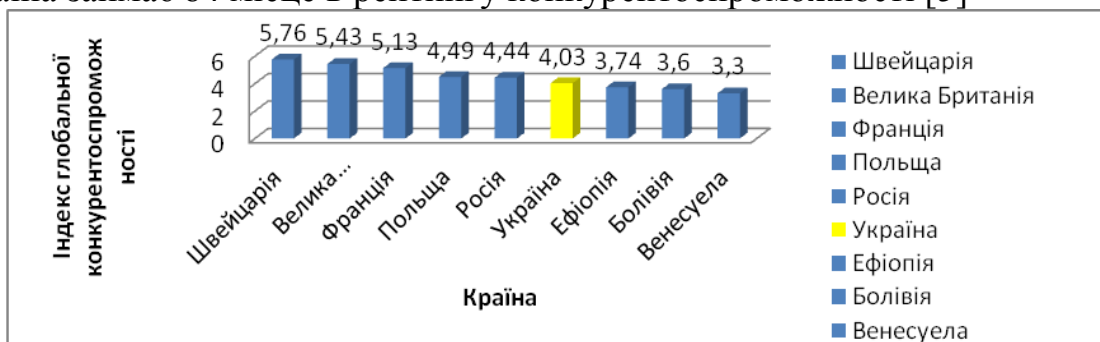

Рисунок 1. Рейтинг країн за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016р.р.

Проаналізувавши рейтинг глобальної конкурентоспроможності деяких країн світу за 2015-2016р.р., можна стверджувати, що Україна має достатньо низьке значення індексу, що свідчить про низький рівень конкурентоспроможності у порівнянні з Швейцарією, Великою Британією, Францією, Польщею та Росією. Але якщо брати до уваги такі країни як Ефіопія, Болівія та Венесуела, то показник конкурентоспроможності України є більш перспективним. Незважаючи на краще положення України серед вищезазначених країн, наша держава займає 79 місце серед усіх країн світу, що свідчить про низький рівень розвитку країни в системі світового господарства.

Я вважаю, що першочергові зміни для підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідні в таких напрямках:

- ✓ Розвиток матеріально-технічної бази з урахуванням життєвого циклу найважливіших галузей: промисловості (машинобудування), інформатики та інше;
- ✓ Розширення виробництва найважливіших видів техніки, устаткування, енергії, сучасних матеріалів і сировини;
- ✓ Збільшення виробництва непродовольчих товарів народного споживання;
- ✓ Підвищення науково-інформаційного та інноваційного потенціалу і інвестицій;
- ✓ Збільшення експортно-імпортного потенціалу;
- ✓ Розширення інноваційної інфраструктури та інноваційного ринку;
- ✓ Формування кадрового і освітнього потенціалу.

Вивчення конкурентоспроможності має вестися безупинно і систематично на всіх фазах життєвого циклу продукції. Це забезпечує безперервне управління конкурентоспроможністю в часі. [3, с.541]

Методика оцінки рівня конкурентоспроможності повинна включати послідовне застосування диференціального і комплексного методів, заснованих на одиничних і групових показниках, які дозволяють з'ясувати, наскільки властивості оцінюваної продукції задовольняють потребам споживачів.

Література:

1. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во «Перспектива», 2003. – 656 с.
2. Иохин В.Я. Види конкуренції [Текст]: підручник / В.Я. Иохин // Економічна теорія. - 2006. - с. 681
3. Єфімов О.М. Економіка підприємства: навчальний посібник / Єфімов О.Н.- Вузивська освіта, 2014.- 732 с.
4. Голубков, Є. П. Основи маркетингу: Підручник. / Є.П. Голубков. - М. : Видавництво «Финпресс», 1999. - 656 с. 334-335
5. The Global Competitiveness Report 2013 – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www3.weforum.org/>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

І.С. Шишкіна

Науковий керівник – к.е.н., доцент Касатонова І.А.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З метою встановлення законодавчих засад правового регулювання організації та проведення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання контролюючими органами, усунення можливості для зловживань представників контролюючих органів, зростання рівня захищеності прав суб'єктів господарської діяльності Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва на виконання протокольного доручення Кабінету Міністрів України розроблено проект Закону України «Про основні засади здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні».

Цим проектом визначається єдиний для всіх органів, які здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні, порядок організації, проведення перевірок фінансово-господарської, виконавчо-розпорядчої та іншої діяльності суб'єктів господарювання, проведення ними обстежень та надання обов'язкових приписів з метою допомоги суб'єктам господарювання уникнути порушень чинного законодавства шляхом налагодження паритетних стосунків між органами контролю та суб'єктами господарювання. Прийняття цього документу сприяло створенню належних правових умов для налагодження паритетних стосунків між контролюючими органами та суб'єктами господарювання. Згідно Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» визначено:

- створення умов для позитивних структурних змін в економіці України;

– сприяння формуванню і розвитку малого підприємництва, становлення малого підприємництва як провідної сили в подоланні негативних процесів в економіці та забезпечення сталого позитивного розвитку суспільства;

– підтримка вітчизняних виробників;
– формування умов для забезпечення зайнятості населення України, запобігання безробіттю, створення нових робочих місць [1].

Виходячи з цього, Закон встановлює такі напрями державної підтримки малого підприємництва в Україні:

– формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва;

– встановлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;

– запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;

– фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;

– залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб [2].

На підставі зазначеного закону розроблена національна програма сприяння розвитку малого підприємництва в Україні, яка встановлює більш конкретні завдання. За останні роки було прийнято не дуже багато нормативних документів, які регламентують діяльність малих підприємств. До них можна віднести такі:

– Указ Президента України «Про вдосконалення державного регулювання у сфері зайнятості населення та ринку праці в Україні» від 11.07.2005 № 1073/2005;

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про прогноз економічного і соціального розвитку України на 2006 рік» від 15.09.2005 № 927;

– Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо виконання у 2007 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 07.03.2007 № 90-р.

Розпорядження «Про затвердження плану заходів з виконання у 2009 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» стосується діяльності малих підприємств. У ньому було прийнято затвердити план заходів з виконання у 2009 році Мінфіну і Державному казначейству забезпечити фінансування заходів у межах призначень, передбачених Державним бюджетом України на 2009 рік, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Київській держадміністрації щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним періодом, надсилати Держкомпідприємству інформацію про стан виконання затвердженого цим розпорядженням плану заходів для її узагальнення та подання до 15 числа другого місяця наступного кварталу Кабінетові Міністрів України та Мінфіну. Був створений план заходів

з виконання у 2009 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні [3].

Очікуваними результатами реалізації Програми є прискорення розвитку малого підприємництва, використання його потенційних можливостей, перетворення його на дієвий механізм розв'язання економічних і соціальних проблем, сприяння структурній перебудові економіки, стійка тенденція збільшення кількості малих підприємств, зменшення рівня «тіньового» обороту у сфері малого підприємництва, збільшення внеску малого підприємництва в економіку України, зміцнення економічної бази регіонів, позитивний вплив на вирішення проблем безробіття, насичення вітчизняного ринку товарами та послугами.

Література:

1. Про державну підтримку малого підприємництва: Закон України № 2063-111 від 19.10.2000 2000 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України № 2157-III від 21.12.2000 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про затвердження плану заходів з виконання у 2009 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Постанова КМУ № 87 від 18.02.2009 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

СЕКЦІЯ 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Гнатенко Д., Батбаяр Долгормаа

Науковий керівник: Шершенюк О.М., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Особливістю сучасного стану підприємств є те, що вони функціонують в умовах невизначеності, пов'язаної з постійними змінами оточуючого середовища. При цьому, відповідно до синергетичних уявлень, з часом динаміка змін зростає, оскільки відносини між елементами соціально-економічної системи ускладнюються, набувають нових ознак. Так, підприємство, як складова даної системи, має реагувати на зовнішні виклики, тобто адаптуватися до змін оточуючого середовища. У свою чергу, соціально-економічна система через адаптацію своїх складових, створення нових зв'язків між ними переходить на вищий рівень самоорганізації, тобто вона зростає та розвивається. Однак, природно, нестабільний стан складної системи вимагає від суб'єктів господарювання постійного контролю за тим, що відбувається. Саме контроль допомагає підприємству виявити та врахувати різні аспекти розвитку світу у власній діяльності.

Зміст терміну «контролінг» походить від англійського «kontrolling», що в перекладі означає контролювати, здійснювати контроль. При цьому закінчення

«ing» підкреслює, що контроль повинен мати безперервний, всеохоплюючий, тотальний характер.

Витоки людської потреби контролювати походять від усвідомлення власної вразливості перед Всесвітом і діючими обставинами, а також непевності буття та ілюзорності майбутнього. Тому кращим способом психологічного захисту від загроз реальності є систематизація, планування, чітка організація людського життя, яка за допомогою усталених норм поведінки, звичаїв, традицій, законів витісняє на периферію фактор невизначеності, перетворює існування на послідовність виконання обов'язків, відносин та дій. У такий спосіб окрема особистість та суспільство в цілому, а також різні інституційні утворення, зокрема підприємства, роблять своє функціонування визначеним, доцільним та наповненим змістом. Проте, впорядкування процедур життєдіяльності не дає змогу повністю контролювати дійсність, оскільки для кожного суб'єкта, в тому числі підприємства, існують межі впливу на оточуюче середовище (рис. 1).

Для реалізації потреби безперервного, всеохоплюючого, тотального контролю на підприємстві створюється служба контролінгу – це складова суб'єкта управління, яка наділена повноваженнями щодо розробки та впровадження системи контролінгу на підприємстві.

Система контролінгу – це взаємодіючі, взаємопов'язані елементи, які в сукупності мають забезпечити ефективне функціонування та сталий розвиток підприємства в умовах невизначеності та динамічної нерівноваги, характерної для сучасного глобалізованого світу.

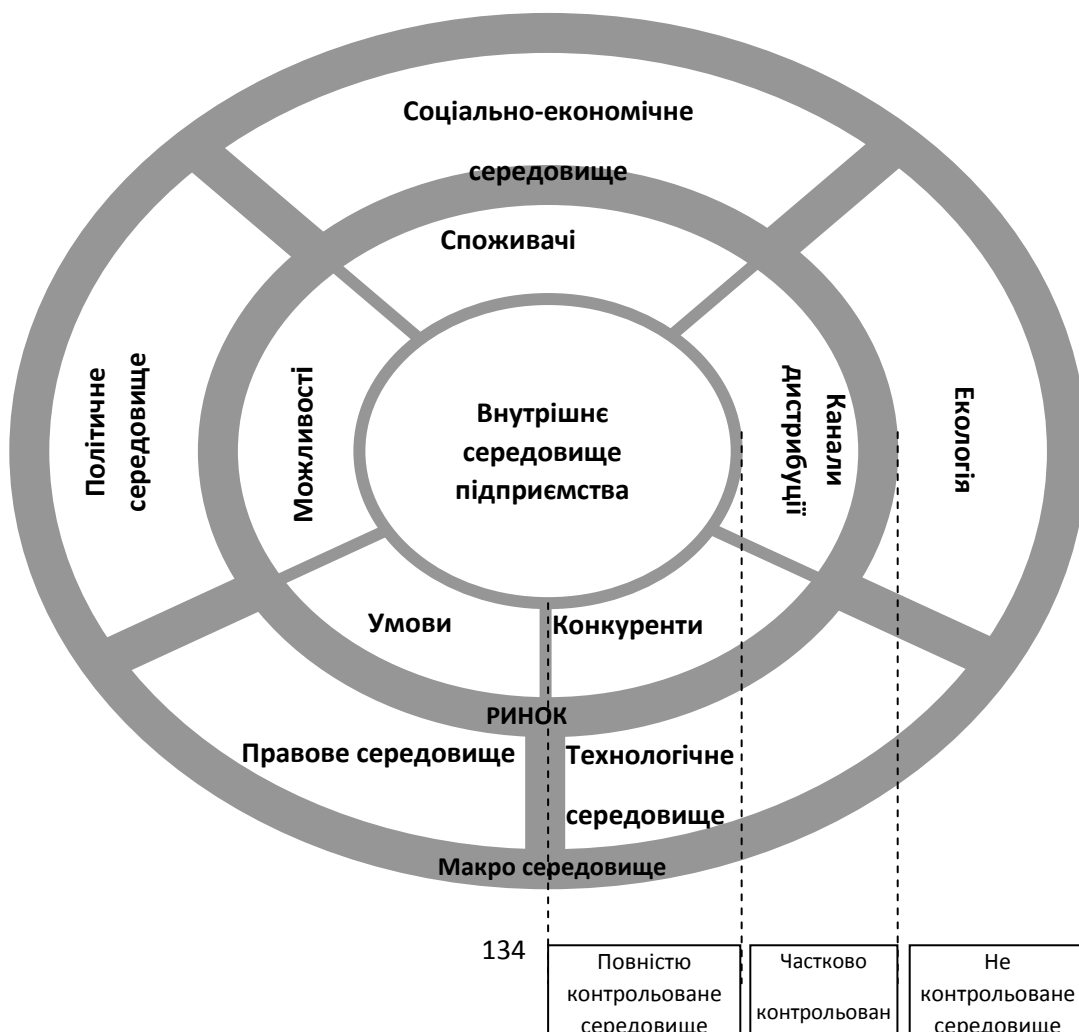

Рисунок 1 – Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства та можливості їх контролю суб'єктом управління

Використання методів і інструментів контролінгу дозволяє перевести управління підприємством на новий рівень за рахунок інтеграції, координації і фокусування діяльності служб і підрозділів підприємства на поставлених цілях.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

В. Л. Гунько

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л. В. Єрофєєнко

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України визначені Господарським кодексом України, Законом України від 18 вересня 1991 р. «Про інвестиційну діяльність». Закон «Про інвестиційну діяльність» спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України, розвиток міжнародного економічного співробітництва та інвестицій.

Іноземними інвесторами визнаються суб'єкти – нерезиденти, які проводять інвестиційну діяльність на території України, а саме:

- юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншої, ніж Україна, держави;
- фізичні особи – іноземні громадяни, які не мають постійного місця проживання в Україні та не обмежені у дієздатності;
- іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації;
- інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України.

Іноземні інвестори стають учасниками інвестиційних правовідносин лише за умови здійснення ними на території України інвестиційної діяльності. За українським законодавством особа визнається іноземним інвестором за наявності таких умов:

- для фізичної особи – іноземця – постійного місця проживання, а для інших суб'єктів – постійного місця знаходження за межами України;
- здійснення зазначеними особами господарської діяльності, пов'язаної з реалізацією іноземних інвестицій у передбачених законодавством формах.

Іноземні інвестори можуть брати участь у приватизації майна державних підприємств у порядку, визначеному приватизаційним законодавством. Законами України можуть визначатися території, на яких діяльність іноземних інвесторів і підприємств з іноземними інвестиціями обмежується чи забороняється, виходячи з вимог забезпечення національної безпеки.

Іноземні інвестиції та інвестиції українських партнерів, в т. ч. внески до статутного фонду підприємства, оцінюються в іноземній конвертованій валюті та у валюті України за домовленістю сторін на основі цін міжнародних ринків

або ринку України. При цьому перерахування інвестиційних сум в іноземній валюті у валюту України здійснюється за офіційним курсом валюти України, визначеним Національним банком України.

Іноземна юридична особа, засновуючи чи беручи участь у заснуванні на території України суб'єкта підприємницької діяльності, повинна засвідчити свою реєстрацію у країні місцезнаходження відповідним документом, яким може бути витяг із торговельного, банківського або судового реєстру (п. 5 Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998р. №740).

Підприємство з іноземними інвестиціями є самостійним у здійсненні господарської діяльності. Воно самостійно визначає умови реалізації продукції (робіт, послуг), включаючи ціну на них, якщо інше не передбачено законодавством України

Продукція цих підприємств не підлягає ліцензуванню та квотуванню за умови її сертифікації як продукції власного виробництва у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями здійснюється у загальному для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, порядку, тобто відповідно до податкового законодавства України.

Участь іноземного інвестора у підприємстві з іноземними інвестиціями може обмежуватися законодавством. Це стосується, наприклад, страхових організацій. Згідно з ч. 3 ст. 2 Закону України «Про страхування» загальна частка іноземних юридичних осіб та іноземних громадян у статутному фонді страховика, як правило, не може перевищувати 49 відсотків.

Законом України «Про режим іноземного інвестування» (статті 8–12) та п. 5 Постанови Верховної ради України про введення цього Закону в дію передбачено ряд гарантій (гарантії у разі зміни законодавства, гарантії щодо примусових вилучень і т.д.), зважаючи на це можна зробити висновок, що підтримці іноземних інвестицій з боку української держави надається чимала увага.

Література:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування»//ВВР України .- 1996, N 19, ст. 8
2. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник.- К.:Кондор, - 2007р. – 264с.

МЕТОДИ ТА ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

А.С.Запорожець

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В.Леонтєва

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Правовим регулюванням зовнішньоекономічної діяльності є владний вплив на суспільні відносини в сфері здійснення зовнішньоекономічної діяльності з метою їх упорядкування і приведення у відповідність з нормами права. Суспільні відносини виникають між міжнародними та національними органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності; між національними органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності; між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Завданнями правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є: регламентація суспільних відносин з метою захисту прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; створення єдиного правового простору для здійснення суб'єктами своїх прав та обов'язків; укріплення співпраці суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності - іноземних контрагентів, які належать до різних економічних, правових, соціальних та культурних систем.

Сферою правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є всі види взаємопов'язаних відносин, які відрізняються своєю цілеспрямованістю, змістом та формою. При визначенні сфери правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід враховувати такі моменти: з юридичного боку, ці відносини не є однорідними за своїм характером: серед них є приватні і суспільні, внутрішні і зовнішні; з точки зору юридичної рівності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, правові відносини можуть складатися із цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних правових відносин.

Таким чином, правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності є комплексним міжгалузевим правовим утворенням, яке потребує застосування відповідних методів правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Розрізняють імперативний та диспозитивний метод правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Імперативний метод заснований на владних приписах суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які встановлюють порядок виникнення прав і обов'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та санкції за порушення цих обов'язків. регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Диспозитивний метод заснований на можливості обрання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності варіанта поведінки у межах чинного законодавства. При реалізації диспозитивного методу застосовуються зовнішньоекономічні договори (контракти), що укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, які є різними за правовим статусом.

Імперативний та диспозитивний методи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності базуються на застосуванні відповідних джерел права.

Джерелами правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є конкретні форми вирішення загальних обов'язкових правил поведінки, встановлених або санкціонованих міжнародними та національними органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, через які ці правила справляють

свій владний регулюючий вплив на суспільні відносини, що виникають в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності класифікують: за предметом відносин; за суб'єктами; за простором; за ступенем опосередкування; за видами норм; за видами джерел тощо.

Міжнародні джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності - джерела, що формуються міжнародними організаціями та застосовуються до правових відносин в транснаціональному правовому просторі. Вони містять уніфіковані норми регулювання правових відносин в міжнародному правовому просторі.

Національні джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності - джерела, що застосовуються до правових відносин в національному правовому просторі. Вони містять уніфіковані норми для регулювання правових відносин в зовнішньоекономічній сфері в національному правовому просторі. Специфікою правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є одночасне використання джерел міжнародного та національного права.

За ступенем опосередкування розрізняють: джерела права "самовиконувані" (джерела права, що потребують тільки національної норми-відсилання) та джерела права, що потребують трансформації (джерела, правові норми яких потребують перетворення у норми національного права).

За видами норм, які містяться в них, джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності розрізняють на: джерела права, які містять матеріальні норми; джерела права, які містять колізійні норми; джерела права, які містять змішані норми.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Косова К.М.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтьєва А.В.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основні принципи зовнішньоекономічної діяльності визначені Законом України від 3 серпня 1990 р. "Про економічну самостійність України". До них належать такі принципи:

- а) суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- б) свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- в) юридичної рівності і недискримінації;
- г) верховенства закону;
- д) захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- е) еквівалентності обміну;
- є) неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

Стаття 377 Господарського кодексу України визначає зовнішньо-економічну діяльність суб'єктів господарювання як господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання мит-ного кордону України майном або робочою силою.

Відповідно до ст. 378 Господарського кодексу України основними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є:

- суб'єкти господарювання України, що постійно знаходяться на її території;

- структурні одиниці іноземних господарюючих суб'єктів, що не є юридичними особами за законодавством України, але мають постійне місцезнаходження в Україні;

- зовнішньоекономічні організації, що мають статус юридичних осіб, утворені в Україні відповідно до закону.

Всі зазначені суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають рівне право вчиняти будь-які дії, прямо не заборонені законами України, незалежно від форми власності та інших ознак.

Фізичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність з моменту набуття ними цивільної дієздатності згідно із законами України. Юридичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до їхніх статутних документів з моменту набуття ними статусу юридичної особи.

Всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності України мають право відкривати свої представництва на території інших держав згідно із законами цих держав.

До видів зовнішньоекономічної діяльності належать: – експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили; – надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності: виробничі, транспортно-експедиційні, страхові, консуль-таційні, маркетингові, експортні, посередницькі, бро-керські, агентські, консигнаційні, управлінські, облікові, аудиторські, юридичні, туристичні та ін.; – наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інші види кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності; – міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами; – кредитні та розрахункові операції, створення банківських, кредитних та страхових установ як за межами України, так і на її території; – спільна підприємницька діяльність, у тому числі створення спільних підприємств; – підприємницька діяльність, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності; – організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів тощо; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібною торгівлі на території України; – товарообмінні операції; – орендні, в тому числі лізингові, операції; – операції з придбання, продажу та обміну валют на валютних аукціонах, валютних біржах та на міжбанківському валютному ринку;

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.В.Кухарчук

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В. Леонтєва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Суспільні відносини виникають між міжнародними та національними органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, між національними органами регулювання; між національними органами регулювання та суб'єктами; між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Завданнями правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є:

- регламентація суспільних відносин з метою захисту прав та інтересів суб'єктів;
- створення єдиного правового простору для здійснення суб'єктами своїх прав та обов'язків;
- укріплення співпраці суб'єктів іноземних контрагентів, які належать до різних економічних, правових, соціальних та культурних систем.

Сферою правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є всі види взаємопов'язаних відносин, які відрізняються своєю цілеспрямованістю, змістом та формою. При визначенні сфери правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід враховувати такі моменти:

- з юридичного боку, ці відносини не є однорідними за своїм характером: серед них є приватні і суспільні, внутрішні і зовнішні;
- з точки зору юридичної рівності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, правові відносини можуть складатися із цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних правових відносин.

Таким чином, правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності є комплексним міжгалузевим правовим утворенням, яке потребує застосування відповідних методів правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Розрізняють наступні методи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності:

- імперативний метод (заснований на владних приписах суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які встановлюють порядок виникнення прав і обов'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та санкції за порушення цих обов'язків. Аспект імперативності ґрунтується на відносинах суб'єктів, що регулюють зовнішньоекономічної діяльності, та суб'єктів, що здійснюють. Складовими імперативного методу є тарифні та нетарифні заходи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, при застосуванні яких використовуються відповідні правові засоби, способи та типи правового регулювання. До правових засобів відносять дії, спрямовані на формування, видання, застосування, зміну або відміну різноманітних нормативно-правових джерел. До правових способів відносять основні та додаткові способи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. При цьому основними способами правового регулювання визнані дозволи, заборони,

зобов'язання. До додаткових способів правового регулювання відносять переконання, заохочення, примус. До типів правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності відносять поєднання загальних юридичних дозволів та загальних юридичних заборон щодо суб'єктів, відносини між якими регулюються правовими нормами.);

- диспозитивний метод (заснований на можливості обрання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності варіанта поведінки у межах чинного законодавства. При реалізації диспозитивного методу застосовуються зовнішньоекономічні договори (контракти), що укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності які є різними за правовим статусом).

Імперативний та диспозитивний методи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності базуються на застосуванні відповідних джерел права.

Джерелами правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є конкретні форми вирішення загальних обов'язкових правил поведінки, встановлених або санкціонованих міжнародними та національними органами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, через які ці правила справляють свій владний регулюючий вплив на суспільні відносини, що виникають в сфері.

Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності класифікують: за предметом відносин; за суб'єктами (формується міжнародними організаціями або національними органами влади); за простором (міжнародні або національні); за ступенем опосередкування (самовиконувані та ті, що потребують трансформації); за видами норм (містять: матеріальні, колізійні або змішані норми); за видами джерел (нормативно-правові договори, нормативно-правові акти, правові прецеденти, правові звичаї).

Отже, основним нормативно-правовим актом, що регулює, зовнішньоекономічної діяльності є Закон України від 16 квітня 1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність", який визначає принципи ЗЕД, окреслює коло її суб'єктів, називає види ЗЕД, закріплює основи її регулювання, передбачає встановлення спеціальних правових режимів зовнішньоекономічної діяльності, містить норми щодо відповідальності учасників ЗЕД та захисту їх прав і інтересів.

Важливе значення для регулювання окремих видів зовнішньоекономічної діяльності мають також Цивільний кодекс України; Закони України від 24 лютого 1994 р. "Про міжнародний комерційний арбітраж", від 19 березня 1996 р. "Про режим іноземного інвестування" та від 23 грудня 1998 р. "Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності"; Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. "Про систему валютного регулювання і валютного контролю"; Укази Президента України від 4 жовтня 1994 р. "Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів" та від 7 листопада 1994 р. "Про облік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні"; постанови Кабінету Міністрів від 21 червня 1995 р. "Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) та типові форми

захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті" та від 12 грудня 2002 р. "Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності", а також нормативно-правові акти Міністерства економіки України.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА

Перунова О.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Суб'єкт права уявляє фізичну чи юридичну особу, яка відповідно до закону наділена здатністю мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що дає їй можливість брати участь у відповідних правовідносинах.

Міжнародні економічні права належать державі та міжнародним економічним організаціям, але головним суб'єктом міжнародного економічного права є саме держава.

Держава – це політична форма організації суспільства, яка виражає обумовлену економічним ладом політичну владу пануючого класу або всього народу.

Безперечно держава в цих відносинах залежить від таких внутрішніх факторів, як політична форма організації суспільства, певної території на якій розташовується ця держава, населення, що мешкає на цій території і політичної організації (влади), державного суверенітету. Завдяки цьому держави мають право вступати в будь-які міжнародно-правові відносини: укладати міжнародні договори, брати участь у діяльності міжнародних організацій, підтримувати дипломатичні, консульські та інші зв'язки, виступати стороною у Міжнародному Суді ООН, у разі необхідності правомірно застосовувати силу відповідно до Статуту ООН та ін..

Ознаки держави, зазначені в Міжамериканській конвенції про права та обов'язки держав від 26 грудня 1933 р. До цих ознак входять: 1) форма постійного населення; 2) певна територія; 3) уряд; 4) здатність вступати у відносини з іншими державами.

До речі міжнародних відносинах держава представлена системою органів посадових осіб. Кожен із підрозділів у межах своєї компетенції та повноважень здійснює зовнішньо - економічну та інші види діяльності. У разі порушення міжнародно-правових зобов'язань держава як суб'єкт міжнародного права несе міжнародно-правову відповідальність, незалежно від того, який її орган або посадова особа своєю поведінкою завдали шкоду міжнародному праву.

Правовий статус держави залежить від міжнародної правоздатності і міжнародної дієздатності. *Міжнародна правоздатність держави* – це її здатність мати права й обов'язки з міжнародного права, тобто здатність бути суб'єктом міжнародних правовідносин. *Міжнародна дієздатність держави* –

це її здатність незалежно здійснювати свої суверенні права і нести обов'язки з міжнародного права.

Держава, незалежно від того, хто є учасником міжнародних економічних відносин, несе відповідальність за виконання зобов'язань, які випливають з міжнародних договорів і угод.

На сьогоднішній час Україна, уявляє собою суб'єкт міжнародного права, який бере участь у діяльності міжнародних економічних організацій і використовує інші форми міжнародного економічного співробітництва, а саме:

- 1) міжнародне економічне співробітництво держави з державою;
- 2) співробітництво держави з міжнародними організаціями, зокрема економічними, на правах повноправного членства;
- 3) співробітництво держави з міжнародними економічними організаціями на правах асоційованого членства;
- 4) співробітництво держави з відповідною групою держав;
- 5) співробітництво держави в рамках міжнародної організації з іншими державами, які є її членами⁴
- 6) співробітництво держави через певну міжнародну організацію з іншими державами, які не є її членами.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Я.В.Ралко

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В. Леонтьєва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одним з перших законів незалежної України, спрямованих на забезпечення ринкової орієнтації вітчизняної економіки Зовнішньоекономічною діяльністю є господарська діяльність за участю вітчизняних та іноземних суб'єктів господарювання, складовою якої є перетин митного кордону України майном та/або робочою силою, і яка здійснюється в спеціальному правовому режимі.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності слід відрізнити від поняття зовнішньоекономічної операції (ст. 379 Господарського Кодексу України, статті 15-16 Закону України "Про Зовнішньоекономічну діяльність"). Змістом будь-якої діяльності є систематичні дії певного спрямування, не обмежені у часі чи такі, що здійснюються протягом тривалого періоду (наприклад, протягом дії виданої на 5 років ліцензії).

Зміст поняття "операція" (в господарсько-правовому сенсі) - значно вужчий. Це можуть бути окремі дії чи їх сукупність, спрямована на досягнення певного результату (наприклад, перерахування коштів іноземному контрагенту-підряднику відповідно до умов зовнішньоекономічного договору та будівництво об'єкта, що передбачає сплату замовником авансу до початку виконання робіт). Усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, згідно з ч. 1 ст. 379, можуть здійснювати будь-які види зовнішньоекономічної і

зовнішньоекономічних операцій, якщо інше не встановлено законом. Відкритий перелік видів зовнішньоекономічної, які здійснюють в Україні суб'єкти цієї діяльності, міститься в ст. 4 Закону " Про Зовнішньоекономічну діяльність ". До видів зовнішньоекономічної діяльності належать: експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили; надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, в тому числі: виробничих, транспортно-експедиційних, страхових, консультаційних, маркетингових, експортних, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристських та інших, що прямо і виключно не заборонені законами України; надання вищезазначених послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України;

наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;

кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності; створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних та страхових установ за межами України; створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України у випадках, передбачених законами України;

спільна підприємницька діяльність між вітчизняними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, що включає створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення спільних господарських операцій та спільне володіння майном як на території України, так і за її межами;

роботи на контрактній основі фізичних осіб України іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами; роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на території України, так і за її межами інші види зовнішньоекономічної діяльності, не заборонені прямо й у виключній формі законами України.

ПРИНЦИПИ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Русанова Ю. С.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л.В. Леонтьєва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основні принципи зовнішньоекономічної діяльності визначені Законом України від 3 серпня 1990 р. "Про економічну самостійність України". До них належать такі принципи:

а) суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;

- б) свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- в) юридичної рівності і недискримінації;
- г) верховенства закону;
- д) захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- е) еквівалентності обміну;
- є) неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

Стаття 377 Господарського кодексу України визначає зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання як господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном або робочою силою.

Відповідно до ст. 378 Господарського кодексу України основними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є:

- суб'єкти господарювання України, що постійно знаходяться на її території;
- структурні одиниці іноземних господарюючих суб'єктів, що не є юридичними особами за законодавством України, але мають постійне місцезнаходження в Україні;
- зовнішньоекономічні організації, що мають статус юридичних осіб, утворені в Україні відповідно до закону.

Всі зазначені суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають рівне право вчиняти будь-які дії, прямо не заборонені законами України, незалежно від форми власності та інших ознак.

Фізичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність з моменту набуття ними цивільної дієздатності згідно із законами України. Юридичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до їхніх статутних документів з моменту набуття ними статусу юридичної особи.

Всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності України мають право відкривати свої представництва на території інших держав згідно із законами цих держав.

До видів зовнішньоекономічної діяльності належать:

- експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили;
- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності: виробничі, транспортно-експедиційні, страхові, консультаційні, маркетингові, експортні, посередницькі, брокерські, агентські, консигнаційні, управлінські, облікові, аудиторські, юридичні, туристичні та ін.;
- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інші види кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами;
- кредитні та розрахункові операції, створення банківських, кредитних та страхових установ як за межами України, так і на її території;
- спільна підприємницька діяльність, у тому числі створення спільних підприємств;
- підприємницька діяльність, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності;
- організація

та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів тощо; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібно торгівлі на території України; – товарообмінні операції; – орендні, в тому числі лізингові, операції; – операції з придбання, продажу та обміну валют на валютних аукціонах, валютних біржах та на міжбанківському валютному ринку;

– інші види зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економіки і Державний митний комітет України відповідно до їхньої компетенції, визначеної ст. 380 Господарського кодексу України, а також органи місцевого самоврядування, компетенція яких в галузі зовнішньоекономічної діяльності визначена ст. 10 Закону України “Про місцеве самоврядування”.

Держава регулює зовнішньоекономічну діяльність шляхом: валютного контролю. Такий режим встановлений Декретом КМУ від 19 лютого 1993 р. № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”, яким визначено загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших кредитно-фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права і обов’язки суб’єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства.

САНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ НЕЗАДОВІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМТВА

Шевченко А., Сетдаров Наріман
Науковий керівник: Шершенюк О.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Досвід сучасних підприємств показує, що наявність відлагодженої і успішно функціонуючої системи контролінгу є важливим чинником комерційного успіху господарюючого суб'єкта. Складові системи контролінгу наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Елементи системи контролінгу на підприємстві

Елемент системи контролінгу	Різновиди елементів системи контролінгу	Пояснення місця та ролі елементу в системі контролінгу
Суб'єкти	Головний суб'єкт - апарат управління, зокрема служба бухгалтерського обліку, планово-фінансова служба, служба маркетингу, постачання, збуту, служба головного інженера.	Генерація інформації, її обробка, підтримка та прийняття рішень щодо стану і діяльності підприємства в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективі, узгодження стратегії та тактики досягнення мети, виконання

		місії.
Об'єкти	Ресурси – матеріальні (основні та оборотні засоби) та нематеріальні (знання, час).	Основа діяльності та сталого розвитку підприємства.
Функції	Прогнозування, планування, оцінка, аналіз, контроль, координація, внутрішній консалтинг, внутрішній аудит, методології.	Виконуються суб'єктом щодо об'єктів, процесів, результатів. Пов'язують через дію суб'єкта з іншими складовими системи.
Процеси	Контроль постачання, виробництва, збуту, фінансування (інвестування).	Забезпечення безперервного функціонування та сталого розвитку підприємства.
Результати	Зміна проміжних та кінцевих результатів (продукція, доход, прибуток). Рівень зовнішньої та внутрішньої результативності (досягнення цілей підприємства та високої ефективності господарської діяльності).	Визначають доцільність використання створеної системи контролінгу в частині оцінки відповідності ступеню досягнення мети та результатів, контроль умов щодо забезпечення розширеного відтворення підприємства.
Методи	Загальнонаукові – аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, системний аналіз. Емпіричні – форма-лізація, спостереження, експеримент, документалістика. Спеціальні – бенчмаркінг, вартісний аналіз, портфельний аналіз, SWOT-аналіз, ABC-аналіз.	Дозволяють суб'єкту ефективно виконати власні функції щодо об'єктів, процесів та результатів контролінгу.
Інструменти	Система збалансованих показників, бізнеспланування, бюджетування, система раннього попередження та реагування, прогнозування банкрутства.	Забезпечують реалізацію впливів та впровадження методів контролінгу.

На жаль, керівники більшості вітчизняних підприємств не використовують контролінг у власній діяльності, оскільки необізнані з його можливостями. Це суттєво погіршує результати функціонування господарських суб'єктів, впливає на зменшення рівня їх конкурентоспроможності та сприяє поширенню явищ неплатоспроможності, неліквідності й збитковості. Однак, коли підприємство потрапляє в скрутну фінансово-економічну ситуацію, виникає потреба застосування санаційного контролінгу, який є особливим різновидом системи контролінгу.

Санаційний контролінг – це проблемно-орієнтований контролінг. Сукупність його елементів призначена для вирішення проблеми незадовільного функціонування підприємства, подолання негативних внутрішніх явищ та загального оздоровлення його фінансово-господарської діяльності. Суб'єкт управління виконує свої функції та використовує наявні методи й інструменти з метою позитивного впливу на об'єкти, процеси та результати, що підлягають контролінгу. Тому максимальне розширення повноважень санатора і поля його професійної діяльності сприяє максимальному охопленню існуючих проблем підприємства. Але в реальному житті такий підхід є достатньо ризикованим, оскільки особисті вади санатора (санаторів) можуть зашкодити в цілому застосуванню системи контролінгу. Дія людського фактору, пов'язаного з неетичністю професіоналів, як правило, призводить до руйнівних наслідків для підприємства. Так, в сучасних умовах під час санації значного поширення

набуло зумисне доведення до банкрутства, протизаконне відчуження майна, зупинка виробництва, масове звільнення працівників. При цьому питання особистої відповідальності управлінців за результати санації залишається не до кінця законодавчо врегульованими. Даний недолік сприяє подальшому здійсненню зловживань відповідальними посадовими особами.

Для того, щоб зменшити негативний вплив суб'єктивного чинника в системі санаційного контролінгу необхідно:

- вдосконалити законодавчу базу санації та банкрутства підприємств;
- розбудувати ефективну інституційну систему захисту прав кредиторів та інвесторів;
- створити умови для конструктивної реалізації інтересів власників, управлінців та працівників підприємства, що перебуває у скруті;
- налагодити діалог між зацікавленими у санації суб'єктами – підприємством, кредиторами і державними органами;
- забезпечити повне інформування громадськості за перебігом подій оздоровлення.

Реалізація наведених заходів дозволить суттєво покращити діяльність служби контролінгу в умовах оздоровлення підприємства.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ, ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Шершенюк О.М. к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Розвиток вітчизняної економіки, прагнення України інтегруватись до світового співтовариства та потреба у формуванні засад інформаційного суспільства в країні зумовили необхідність формування інноваційної моделі розвитку, що неможливо без здійснення інвестицій, в першу чергу, – в інноваційну сферу. Це дасть можливість, передусім, підвищити конкурентоспроможність вітчизняної економіки, гарантувати їй економічну безпеку та гідне місце в Європейському Союзі.

Прискорення розвитку високотехнологічних виробництв, спроможних виробляти наукомістку продукцію, формування їх експортного потенціалу, підвищення технологічного рівня підприємств завдяки прогресивним вітчизняним і світовим науково-технічним досягненням є обов'язковими вихідними умовами для реалізації інноваційної стратегії економічного зростання. Усвідомлення позитивної ролі інновацій на мікро-, макро- та мезорівнях, яку на основі широкомасштабного впровадження інновацій та активізації інноваційних процесів підтверджено прикладами економічного зростання держав світу, зумовило необхідність вибору напрямів інноваційного розвитку, і на цій основі – формування економічно обґрунтованої інноваційної політики.

Аналіз інноваційної активності промислових підприємств України представлений на рис 1.

Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %

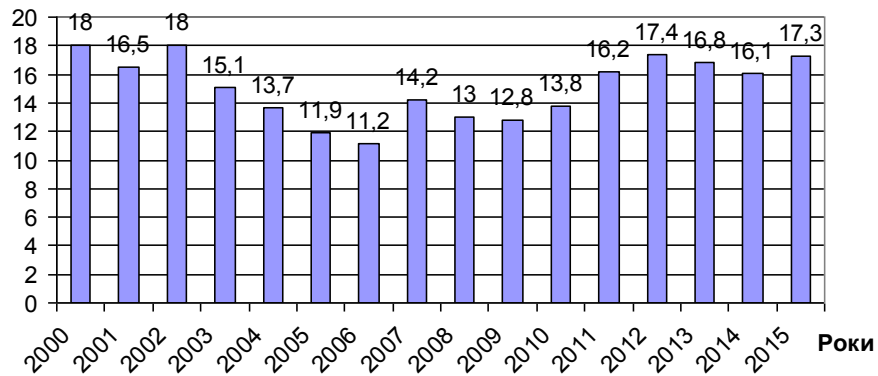

Рисунок 1 – Інноваційна активність підприємств, %

Джерела фінансування інноваційної діяльності графічно мають вигляд (рис. 2). У графічному вигляді впровадження інновацій на промислових підприємствах представлені на рисунку 3.

Загальна сума витрат, млн.грн.

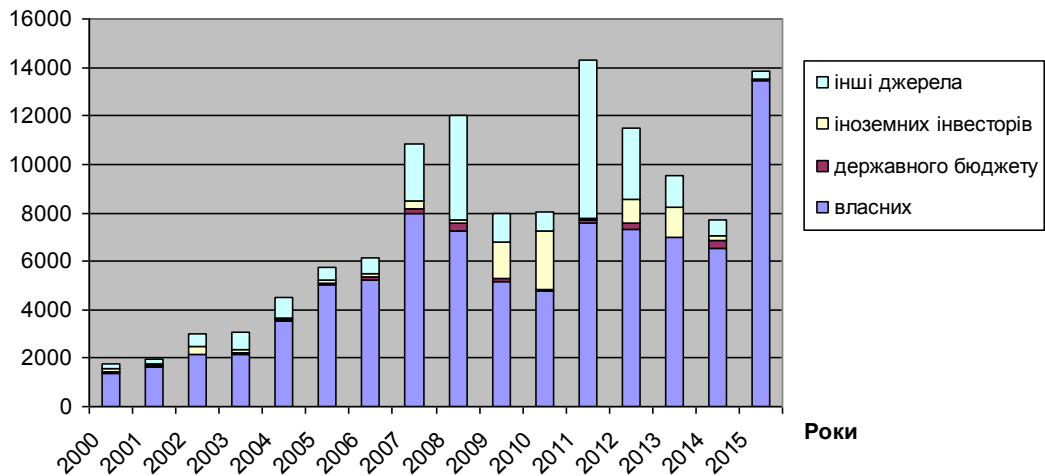

Рисунок 2 – Джерела фінансування інноваційної діяльності

Питома вага підприємств, які впроваджували інновації, %

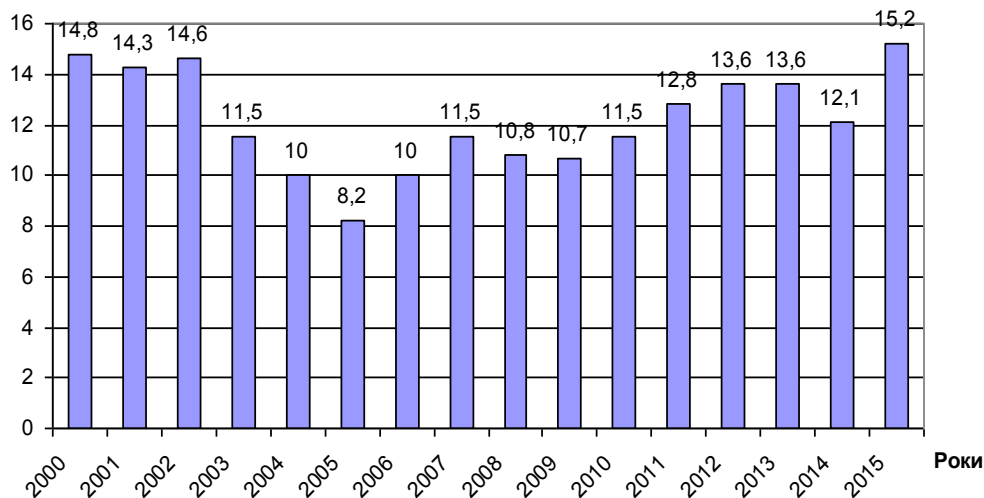

Рисунок 3 – Питома вага промислових підприємств які впроваджували інновації, %

Створення конкурентоспроможної продукції вимагає значних капітальних витрат. Як свідчать дослідження, значні капітальні витрати направляються на придбання обладнання і тільки 1 % підприємств передбачає вкладення коштів у високі технології.

Аналіз результатів діяльності підприємств свідчить про низький рівень техніко-технологічного оновлення виробництва та реалізації нововведень. Однією з головних причин такого положення слід вважати відсутність ефективної системи стимулювання впровадження нововведень на підприємствах. Крім того, серйозно впливає на цей процес відсутність необхідних обсягів фінансування. Тому організація впровадження нововведень повинна здійснюватися на основі інноваційної стратегії, яка повинна ґрунтуватися на критеріях доцільності інвестиційної підтримки нововведень. Вона повинна забезпечити взаємозв'язок між рівнем значимості нововведень, ступеня їх готовності до реалізації з використанням потенційних джерел фінансування.

СЕКЦІЯ 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Вінокурова К. Д.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Силенко Н.М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сьогодні не можна заперечувати, що існує досить велике поле щодо дослідження проблем працевлаштування та зайнятості молоді України, а також причин низької конкурентоспроможності випускників вищих навчальних

закладів. З кожним роком на ринку праці вимоги до робітників зростають і молоді все важче влаштуватись на роботу. Відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді відносяться громадяни України віком від 14 до 35 років. Найменш конкурентоспроможною на ринку праці є молодь віком 15–19 років, яка здебільшого не має професійної освіти. Але рівень безробіття молоді з вищою освітою також суттєво вищий, ніж у інших груп працездатного населення. Недостатній практичний досвід, відсутність необхідних вмінь, навичок і стажу роботи за спеціальністю є основною причиною з якої роботодавці не бажають приймати на роботу молодь. Серед інших причин: невпевненість у якості отриманих знань, кваліфікації, низька мотивація молоді та інше

Статтею 43 Конституції України зазначено, що «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він сам вільно обирає або на яку вільно погоджується». Проте в конкуренції за робочі місця молодь має гірші шанси на працевлаштування. За даними Державної служби статистики за 2016 р. рівень зайнятості серед осіб у віці 25-29 років становив 70,1% та був вищим, ніж в середньому серед всіх вікових груп (56,5%), а серед осіб віком 15-24 роки цей показник склав лише 27,3%. Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП) серед молоді у віці 25-29 років за 9 місяців 2016 року становив 11,1%. Серед осіб у віці 15-24 роки цей показник становив 22,8% та був більш як удвічі вищий, ніж цей показник серед всіх вікових груп. Високий рівень безробіття обумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. У середньому по країнах ЄС рівень безробіття серед молоді у віці 15-24 роки становив 18,6%.

Закон України регулює основні правові процедури та гарантії реалізації прав молоді, визначає заходи з створення умов для підтримки молоді та розвитку її потенціалу та визначає гарантії держави щодо захисту прав молоді на працю. За статтею 14 Закону України "Про зайнятість населення", молодь, яка закінчила або припинила навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, звільнилася із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби (протягом шести місяців після закінчення або припинення навчання чи служби) і яка вперше приймається на роботу – належить до категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню. Але більшість роботодавців ігнорують закон, і при прийнятті на роботу, надають перевагу представникам старших вікових поколінь, які є більш досвідченими.

Не можна стверджувати, що проблема працевлаштування молодих людей полягає тільки в тому, що роботодавці не бажають приймати їх на роботу. Високі стандарти життя молоді відображуються у високих вимогах до умов праці. Адже відомо, що молодь здебільшого не поспішає влаштуватись на роботу з шкідливими умовами праці, старим обладнанням, низькою оплатою, де обмежують їх права та інше.

Отже, для вирішення існуючої проблеми, можна виокремити такі напрями з підвищення рівня працевлаштування та зменшення безробіття серед молоді:

- надання роботодавцям інформації стосовно можливості кар'єрного росту та перспектив прийому на роботу молоді;

- надання молоді інформації про роботу центрів зайнятості, а також проведення інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, навчально-практичних заходів сприяння працевлаштуванню молоді, виплати допомоги по безробіттю.

- створювати організації з працевлаштування випускників вищих та професійно-технічних закладів, організовувати стажування молодих фахівців на виробництві;

Не менш важливе значення, ніж інформування та заохочення має проведення виробничої практики та формування необхідних вмінь і навичок у студентів, створення умов праці які передбачають наявність соціальних гарантій і дотримання прав працівників.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

Кутас Е.

Научный руководитель: к.ю.н., доц. Остапенко Е.Г.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В связи с резким скачком индустриального развития и экономического роста во второй половине XX века, перерастание экологических проблем на региональных и национальных уровнях в планетарные, поставило под угрозу реальность существования человека. Обеспокоенное мировое сообщество приняло ряд документов, посвященных закреплению прав человека на использование природных ресурсов и здоровую окружающую среду. К ним, в первую очередь относятся Стокгольмская Декларация принципов и План мероприятий по проблемам окружающей человека природной среды, принятая на конференции ООН 16 июля 1972 г., Венская конвенция об охране озонового слоя, принятая в 1985 г., и другие.

Права человека на использование природных ресурсов и охрану окружающей среды получили свое признание в документах международных региональных организаций (Хельсинский документ «Надежды и проблемы времени перемен» от 10 июля 1992г., Конвенция о защите Черного моря от загрязнения от 2 апреля 1992г. и др.).

Бесспорным достижением большинства признанных международно-правовых документов является закрепление естественных прав человека на использование природных ресурсов и здоровую окружающую среду.

Экологическая безопасность населения является наиболее гуманным, благородным и ответственным заданием экологического законодательства, которое, прежде всего, закрепляет экологические права населения, во-вторых, гарантирует их реализацию, в-третьих, определяет правовые, экономические и

социальные основы охраны окружающей среды в интересах нынешнего и будущего поколений.

В Украине каждый гражданин имеет право на:

- 1) безопасную для его жизни и здоровья окружающую природную среду;
- 2) участие в обсуждении проектов законодательных актов, материалов в отношении размещения, строительства и реконструкции объектов, которые могут негативно влиять на состояние окружающей природной среды и внесение предложений в хозяйственные и государственные органы, учреждения и организации этих вопросов;
- 3) участие в разработке и осуществлении мероприятий по охране окружающей среды, рационального и комплексного использования природных ресурсов;
- 4) осуществление общего и специального использования природных ресурсов
- 5) объединение в общественные природоохранные формирования;
- 6) получение в установленном порядке полной и достоверной информации о состоянии окружающей среды и ее влияния на здоровье населения;
- 7) участие в проведении экологической экспертизы;
- 8) получение экологического образования;
- 9) подачу в суд исков к государственным органам, предприятиям, организациям и гражданам о возмещении вреда его здоровью и имуществу вследствие негативного влияния на окружающую природную среду.

В правовых актах закреплены также обязанности граждан Украины в области охраны окружающей природной среды. Граждане обязаны: беречь природу, охранять, рационально использовать ее богатства в соответствии с требованиями законодательства об охране окружающей среды; осуществлять деятельность по соблюдению требований законодательства, требований экологической безопасности, других экологических нормативов и лимитов использования природных ресурсов; не нарушать экологические права и законные интересы других субъектов и т.д.

Экологические права граждан обеспечиваются системой гарантий:

- проведением широкомасштабных государственных мероприятий по поддержанию, восстановлению и улучшению состояния окружающей природной среды;
- осуществлением министерствами, ведомствами, организациями технических и других мероприятий по предупреждению вредного влияния хозяйственной и другой деятельности на окружающую природную среду, выполнением экологических требований в случае планирования, размещения продуктивных сил, строительства и эксплуатации народнохозяйственных объектов;
- участием гражданских объединений и отдельных граждан в деятельности по охране окружающей природной среды;
- осуществлением общественного и государственного контроля за соблюдением законодательства об охране окружающей природной среды и т.д.

Недостатком является то, что указанные гарантии часто остаются лишь на бумаге. Они не стали той общей обязанностью, которая бы выполнялась всегда, везде и каждым, кого это касается. Это является характерным не только для Украины, но и других государств, поскольку, иначе, экологические проблемы не приобрели бы характер глобальных для всего человечества.

ОСВІТА, ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ МОЛОДІ

А. Л. Рудомьоткіна

Науковий керівник к.ю.н., доцент Силенко Н. М.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

До числа особливо тривожних тенденцій відноситься падіння престижу загальної та професійно-технічної освіти; збільшення числа молоді, що починає трудову діяльність із низьким рівнем освіти і не маючої бажання продовжувати навчання; орієнтація багатьох ланок освіти на «потокове» відтворення робітників, службовців і спеціалістів без урахування вимог споживачів.

Освітній потенціал молоді не реалізується належною мірою, через невідповідність між системою освіти і потребами ринку праці. Відзначається тенденція до зниження якості освіти через низьку соціальну престижність педагогічної професії, критична застарілість матеріально-технічної бази закладів освіти всіх рівнів та недостатні темпи її модернізації.

Доступність інформації. Серед опитаних під час дослідження «Становище молоді в Україні» 43% стверджують, що в Україні існує достатній доступ до всіх інформаційних ресурсів. Найдоступнішим є телебачення (88%), найменш доступним Інтернет (34%). Най проблематичніший доступ до інформаційних ресурсів, на думку опитаних, мають малозабезпечені групи молоді (66%), мешканці села (60%), сироти (53%), молодь із проблемами здоров'я (42%). Найбільш популярною є розважальна інформація (71%), новини (61%) та науково-популярна. Повністю довіряє інформації лише п'ята частина респондентів, переважна ж більшість має сумніви в її достовірності.

Залишається проблемою доступність освіти, майже половина опитаних вважає, що частині молоді вища освіта взагалі недоступна. Це свідчить про низьку проблем не лише в системі освіти, а й у суспільстві в цілому. Особливо ж це стосується рівня підготовки в сільській школі, скрутного матеріального становища багатьох сімей, ослаблення громадського і державного контролю над розподілом ресурсів.

За оцінками молоді, найактуальніші питання молодіжної політики залишаються поза увагою держави. Головними проблемами є працевлаштування та забезпечення житлом. В молодіжному середовищі панує найвищий рівень безробіття (13,9%), найчастіше вимушеного. Проблеми, з якими стикається молодь під час пошуку роботи є вимагання стажу роботи та потреба мати необхідні «зв'язки». Менш значущими є такі труднощі, як те, що роботодавці не бажають брати на роботу молодь або вимагають від неї дуже

багато знань і умінь. Серед опитаної молоді свій власний бізнес має 6% молодих людей. Головна перешкода для започаткування і ведення власної справи – брак стартового капіталу (58%) та хабарництво чиновників (38%), а також висока ставка податку, податковий гніт (37%). Найефективніші засоби сприяння зайнятості молоді: по-перше, зобов'язати навчальні заклади забезпечити випускникам перше робоче місце (44%), а по-друге, встановити на підприємствах квоти для молоді (41%). Щорічно збільшується кількість молодих сімей, які перебувають на квартирному обліку. У 2001 році на квартирному обліку перебувало майже 88,6 тис. осіб, а у 2005 році вже 112,6 тис. Частка тих хто отримав квартири становить 1,1% до 1,9% відповідно до квартирному обліку.

Поінформованість респондентів щодо молодіжних кредитів посередня. Відомо про такі кредити менш як половині опитаних, переважно працюючій молоді, жінкам, селянам. Переважна більшість із них (79%) навіть не намагалася одержати пільговий молодіжний кредит, а серед тих, хто намагався, реально отримали його лише 7%. Головною причиною, чому молодь не намагалася одержати кредит, назвали відсутність потреби в ньому (58%).

Сучасна освітня система зіткнулася з низкою проблем: падіння престижу загальної, професійно-технічної освіти, орієнтація на «потокове» відтворення без урахування вимог споживачів, проблемою доступності освіти. Не має повноцінного доступу до інформаційних ресурсів. В молодіжному середовищі панує найвищий рівень вимушеного безробіття та відсутність сучасної програми молодіжного житла. Це свідчить про низку проблем не лише в системі освіти, а й у суспільстві в цілому.

Законами України «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», Указом Президента України, Постановою Кабінету Міністрів України передбачити:

-Міністерству освіти і науки України запровадити систему прозорого й об'єктивного моніторингу якості освіти, формувати державне замовлення з урахуванням потреб ринку, розробити заходи з профорієнтаційної роботи з молоддю, посилити контроль за дотриманням освітнього законодавства та адаптувати до сучасних вимог суспільства.

-Поліпшити доступність освіти через систему кредитування, позаконкурсний прийом малозабезпечених, сиріт, інвалідів, а також систему соціальної підтримки учнів, студентів та молодих учених.

-Прискорити темпи технологічної модернізації освітнього процесу та розширити мережу нових форм навчання, утворити спеціальні програми з інформатизації навчальних закладів, підвищивши зацікавленість в одержанні інформації.

-Міністерству України в справах сім'ї, молоді та спорту заохочувати молодих спеціалістів до роботи у сільській місцевості, популяризувати самостійну економічну діяльність серед молоді, розробити сучасні програми підтримки молодіжного будівництва.

Є дуже багато проблем, питань, які потрібно вирішувати, якщо ми хочемо, щоб наша молодь була розумна та розвинена у найкращій бік. Тому будемо сподіватися, що наші закони допоможуть нам в цьому.

ПРОБЛЕМА ВИПРОБУВАЛЬНОГО ТЕРМІНУ ДЛЯ МОЛОДІ

А. М. Рудя

Науковий керівник к.ю.н. Капустян Н. М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

На сьогоднішній день все частіше виникає проблема з випробувальним терміном серед молоді нашої країни. Наші винахідливі роботодавці все частіше порушують права працівників шляхом застосування неоплачуваного випробувального строку, не укладення трудового договору і в завершенні легке позбавлення від молодого співробітника. Таким чином молодь стає безкоштовною робочою силою. А згодом, гіркий досвід вбиває будь-яке бажання працювати.

Незважаючи на таку поведінку роботодавців, існує Кодекс Законів про Працю України (далі – КЗпП), який регулює трудові відносини.

По-перше, відповідно до положень КЗпП, випробувальний термін – це обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається (ч.1 ст.26 КЗпП України). Зустрічалися випадки, коли, у зв'язку з нерозумінням і необізнаністю обох сторін або ж однієї, випробувальний строк плутали зі стажуванням. По-друге, існує певна група людей, для яких, згідно із ч. 3 ст. 26 КЗпП України, заборонено встановлення випробувального терміну. А саме для:

- осіб, які не досягли вісімнадцяти років;
- молодих робітників після закінчення професійних навчально-виховних закладів;
- молодих спеціалістів після закінчення вищих навчальних закладів;
- осіб, звільнених у запас з військової чи альтернативної (невійськової) служби;
- інвалідів, направлених на роботу відповідно до рекомендації медико-соціальної експертизи.

Проте на практиці роботодавці часто нехтують цими положеннями.

Далі в законодавстві розглядається стаття 27 КЗпП України, в якій зазначено про встановлення державою тривалістю випробувального терміну і неможливістю його збільшення. Так само не мало важливим є той факт, що тривалість випробувального терміну зазначається в трудовому договорі. І стаття 28 КЗпП України, в якій закріплено, що в разі продовження роботи співробітником і мовчанням роботодавця по завершенню остаточного терміну вважається, що працівник успішно пройшов випробувальний термін. По закінченню випробувального терміну звільнення може ґрунтуватися виключно на загальних підставах. А в разі невідповідності працівника передбачуваної

посади ще в період випробувального терміну, роботодавець може законно розірвати трудовий договір.

Складається думка, що в разі, якщо ситуація не покращиться, а навпаки з часом буде погіршуватися, то будуть створюватися приватні агенції, які будуть допомагати влаштовуватися на роботу не тільки за кордон, а й в межах країни / міста.

Що робити далі? Нехай держава продовжує боротьбу з даним видом роботодавців своїми засобами. Але крім цього треба готувати молодих людей до таких ситуацій. Елементарне вивчення КЗпП України допоможе уникнути деяких помилок. Додаткове вивчення трудового права також виключить деякі випадки.

Таким чином, в боротьбі за доступність безпечного працевлаштування для молоді, є великі шанси знайти перемогу, тим самим виводячи країну на новий рівень.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Е.К.Сальников

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Л.В.Леонтьєва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Здійснення права на соціальний захист в Україні організовано в кількох формах, які розрізняються за такими ознаками:

- 1) коло осіб, що підлягають забезпеченню;
- 2) джерела і способи фінансування;
- 3) види, умови та розміри забезпечення;
- 4) органи, що надають забезпечення.

Основною організаційно-правовою формою у системі соціального захисту є загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке, у свою чергу, є підсистемою соціального захисту і передбачає кілька видів такого страхування з утворенням відокремлених фондів та умовами надання соціальних виплат і послуг.

Посилення селективного характеру політики зайнятості вимагає приділення особливої уваги в межах загальної системи соціального захисту тим категоріям економічно активного населення, які найшвидше виштовхуються з ринку праці, зокрема, це молодь. Саме на ринку праці реформування економіки найбільше зачіпає її інтереси. Тому покращання становища молоді на ринку праці, який забезпечує реалізацію творчого і трудового потенціалу, а також належний добробут працівників, є одним з головних напрямів соціального захисту її соціально-економічних прав та інтересів.

На сьогодні в нашій державі створено певну правову базу щодо соціального захисту молоді, прийнято Постанову Кабінету Міністрів України “Про додаткові заходи щодо реалізації молодіжної житлової політики”, Закону України “Про державну допомогу сім'ям з дітьми” та Національної програми “

Молодь України”. Також постійно йде робота щодо її вдосконалення, підготовлено проекти Законів України “ Про молодіжні та дитячі організації ”, “ Про соціальну роботу з дітьми та молоддю ”. Хоча законодавче поле щодо соціального захисту молоді майже сформовано але на жаль, в Україні не виконується повною мірою положення законодавчих актів, рішень та розпоряджень Кабінету Міністрів України щодо покращання соціального становища молоді.

Слід підкреслити, що соціальний захист молоді, на відміну від соціального захисту інших найбільш вразливих груп населення (пенсіонери, жінки, інваліди і ін.), – пов’язаний у першу чергу не з забезпеченням прожиткового мінімуму в умовах незайнятості, а навпаки – зі створенням найбільш сприятливих умов для їх працевлаштування. Тому будь-які програми, що фінансуються з соціальних фондів, не тільки спрямовані на підвищення зайнятості серед молоді, але й пов’язані зі створенням нових робочих місць (наприклад, стимулювання самозайнятості та підприємницької діяльності серед безробітних), можемо розглядати в широкому розумінні як програші, що забезпечують, окрім іншого, і соціальний захист молоді.

Таким чином, соціальна політика захисту молоді має будуватися не стільки на компенсаційних засадах, скільки на забезпеченні соціальних гарантій відповідним групам та створенні умов для якнайповнішої реалізації молоддю своїх інтересів і запитів.

НЕОБХІДНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

В. П. Шутенко

Науковий керівник: к.ю.н. Капустян Н. М.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. Згідно Конституції України: незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності. Тому кожна людина повинна бути обізнаною з її юридичними правами та обов’язками, які встановлюються законами та іншими нормативно правовими актами.

Людина, яка не розбирається в законодавстві, не знає про свої права та обов’язки, не знає, що потрібно робити в разі виникнення складної ситуації і стає беззахисною перед різноманітними ситуаціями. Основні причини неосвіченості молоді у сфері права:

- недооцінення предмета «Право» в стадії початкової освіти (у середній школі) або неефективна методика викладання;
- недостатня інформованість громадян про недавно прийняті закони чи поправки.

Прикладом такого незнання свого права є влаштування на роботу. Коли роботодавець визначає вік, стать, національність та інше: молода людина

приходить влаштуватися на вакантну посаду, а їй відмовляють у зв'язку з її віком чи чимось іншим.

Засоби вирішення даної проблеми можуть бути такими:

1. Хоча і предмет «Право» у середній та вищій освітах є обов'язковим, його викладають дуже мало годин та майже без практичних аспектів. Тому слід звернути увагу більше на практичні заняття, а не теоретичні і додати деяку кількість годин викладання.

2. Засоби масової інформації – більше інформування про прийняті закони не тільки по телебаченню чи в газетах, а і в Інтернеті, оскільки більшість молоді свій вільний час проводить саме там.

3. Створення молодіжної організації, що спеціалізується у даній сфері з метою розповсюдження інформації про права та обов'язки людини. Це може бути як розповсюдження у соціальних мережах, так і роздача листівок на вулицях міста з правами та обов'язками.

4. Зараз у Харкові тільки на одній лінії метро в електропоїздах замість реклами можна побачити історію Харкова, тому ще, як один варіант для інформування людей про їх права та обов'язки, можна розміщувати листівки у метро, адже саме там люди зможуть дізнатися про свої права та обов'язки за межами навчального закладу (стосується тільки міст, які мають даний вид електротранспорту).

5. У містах, які не мають підземного електротранспорту розміщувати банери з правами та обов'язками у наземному транспорті.

Є дуже багато складних ситуацій, виникненню яких сприяло незнання людьми своїх прав та обов'язків. Тому дану сферу треба знати і розуміти.

СЕКЦІЯ 7. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА

ВВП ТА ВВП, ЇХ НЕДОЛІКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Бабак О.О

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Макроекономіка є найважливішим розділом економічної теорії, у якому досліджується функціонування національної економіки як створення єдиного цілого. При макроекономічному підході до аналізу основним предметом вивчення є співпраця всіх економічних суб'єктів і узагальнюючі результати цієї бурхливої діяльності. Для аналізу економічних подій необхідна цілісна система показників. Найбільшими є: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (>ЧВП), національний дохід (НП).

Валовий внутрішній продукт – це грошова оцінка всіх вироблених кінцевих товарів та послуг, створених біля цієї країни, чи, висловлюючись інакше, в географічних межах якоїсь країни чи регіону. Показник ВНП використовується в багатьох цілях, але найважливішим є те, що він визначає результативність роботи всієї економіки. Інфляція і дефляцію ускладнюють підрахунок ВВП. Оскільки ВВП є приносить чималі гроші тимчасової і

кількісний показник це, що у величину ВВП впливають зміна, як фізичного обсягу всієї продукції, і рівня цін.

Проте показник ВВП недостатньо точно вимірює економічну активність і добробут нації. Це з багатьма причинами. По-перше, не вся ділова активність враховується в офіційному показнику ВВП. Насамперед, це діяльність у рамках домашнього господарства. По-друге, діяльність у сфері тіньової економіки, тобто. ділова активність, здійснювана оминаючи встановленого законодавства. По-третє, показник ВВП не враховує добробут суспільства, що з дозвіллям, чи цінністю вільного часу. По-четверте, в показнику ВВП немає оцінки негативних наслідків ділової активності, як-от забрудненню довкілля.

Валовий національний продукт (ВНП) — це назва, яка дається сукупній вартості кінцевих товарів і послуг, що вироблені країною за один рік. Це цифра, до якої приходять, коли застосовують грошову одиницю до вимірювання різних товарів і послуг, від яблук до цитр, від лінкорів до металообробних верстатів, що їх країна виробляє за допомогою землі, праці і капіталу. ВНП дорівнює сумі вартостей усіх споживчих та інвестиційних товарів, урядових покупок, обсягу чистого експорту в інші країни.

Показник ВНП використовується в багатьох цілях, але найважливішим є те, що він визначає результативність роботи всієї економіки. Це сума ринкових вартостей споживання, валових інвестицій, урядових покупок товарів і послуг та чистого експорту.

ВВП дещо відрізняється від ВНП. Він охоплює вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у межах певної країни за допомогою факторів виробництва, незалежно від того, кому ці ресурси належать, - резидентам чи іноземцям. Іншими словами, вартість товарів, вироблених за допомогою іноземного капіталу, в тому числі прибутки, є, наприклад, частиною українського ВВП. Навпаки доходи отримані українською фірмою за кордоном, не враховується у ВВП України. Не зважаючи на всі вказані недоліки, ВНП та ВВП є найбільш повними показниками, які посідають центральне місце в структурі системи національних рахунків. Так, звичайно, одні показники ВНП та ВВП не дадуть повної картини стану національної економіки та добробуту суспільства, але у взаємозв'язку та взаємодоповненні з іншими макроекономічними показниками вони розкривають методи роботи та взаємоузгодженого функціонування між елементами економіки, найбільш раціонально та ефективно. НП полягає у так званих чистих іноземних факторних доходах, отриманих в країні.

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА ІІ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Вельможна Ю. Л. Доломан К. А.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Зайнятість населення - це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням їх особистих потреб і, як правило, приносить їм заробіток (трудоий дохід).

Громадянам належить право розпоряджатися своїми здібностями до творчої праці і здійснювати будь-яку не заборонену законодавством діяльність, в тому числі і не пов'язану з виконанням оплачуваної роботи.

Важливу роль у формуванні структури і зайнятості відіграє ринок робочої сили. Він є невід'ємною складовою частиною системи ринкового господарства. Під ринком робочої сили (ринком праці) розуміють сукупність засобів, установ та соціальних організацій, з допомогою яких роботодавці наймають працівників для реалізації своїх проектів, а ті, хто шукає роботу, знаходять її відповідно до своєї професії, кваліфікації, бажання тощо. Ринок робочої сили характеризується системою відносин між продавцями (власниками) робочої сили і її покупцями та відповідною інфраструктурою.

Науковці виділяють три рівні регулювання ринку праці:

1. Загальнодержавний рівень, де вирішуються кардинальні соціально-економічні завдання суспільства, причому більшість прийнятих рішень в тій чи іншій мірі відбиваються на зайнятості;

2. Регіональний рівень, що знаходиться в межах компетенції місцевої влади і можливостей відповідних бюджетів, де приймаються рішення з питань регулювання ринку праці, включаючи питання стримування масового вивільнення працівників, розширення соціальної допомоги безробітним;

3. Локальний рівень, де здійснюються взаємовідносини суб'єктів ринку праці, конкретної людини з роботодавцем, службою зайнятості, місцевими органами виконавчої влади.

Для вирішення проблем зайнятості населення необхідно:

Розвиток малих підприємств, напрям капітальних вкладень як в перспективно розвиваються галузі, так і в галузі традиційної зайнятості;

Введення системи стимулювання розвитку підприємництва, малого і середнього бізнесу, індивідуальної трудової діяльності насамперед у регіонах з критичною ситуацією на ринку праці;

Забезпечення державного контролю за дотриманням трудового законодавства;

Подальший розвиток системи безперервної освіти, включаючи внутрішньовиробниче навчання, розширення можливостей самонавчання, підтримку випереджального навчання персоналу, що знаходиться під ризиком звільнення;

Розширення структури і видів громадських робіт, умов їх організації, проведення та фінансування з урахуванням якісного складу безробітних і соціально - економічних потреб регіонів;

Розвиток гнучких форм зайнятості (наприклад, надомну працюю);

Впровадження в практику соціальних планів підприємств, що здійснюють масове вивільнення працівників, тимчасових змін умов і режимів праці, достроковий вихід на пенсію, додаткові соціальні пільги для звільнених.

Таким чином, головне завдання зараз - надання допомоги тим, хто шукає роботу, сприяння в їх працевлаштуванні. Цьому має слугувати і заходи з

перепідготовки, і створення нових робочих місць, і державна підтримка малого підприємництва та самозайнятості, і організація громадських робіт.

ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Володченко К., Розиева Шахноза

Науковий керівник: Шершенюк О.М., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК) оцінює здатність економік забезпечувати більш високу продуктивність бізнесу, і як наслідок, більш високі темпи економічного зростання й економічного добробуту нації.

Відповідно до дослідження Всесвітнього економічного форуму, Україна за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016 посіла 79-е місце серед 140 країн світу, втративши за рік три позиції.

Україна і надалі продовжує втрачати позиції у глобальному рейтингу країн світу за показником економічної конкурентоспроможності. Так, за опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 (*The Global Competitiveness Index*), Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (рис. 1).

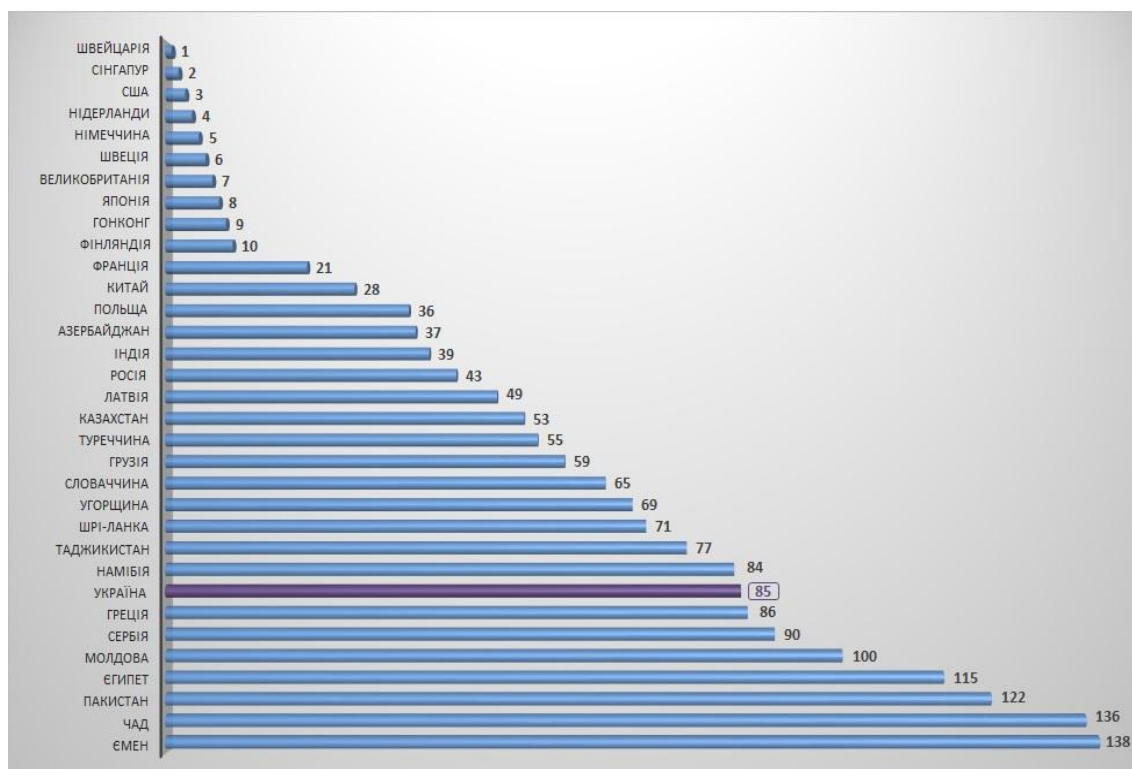

Рисунок 1 – Індекс глобальної конкурентоспроможності у 2016-2017 рр.

Вже традиційно, рейтинг очолили Швейцарія та Сінгапур. До десятки найконкурентоспроможніших, як і в попередньому дослідженні, увійшли США, Нідерланди, Німеччина, Швеція, Великобританія, Японія, Гонконг та Фінляндія. Росія цього року посіла 43 місце в рейтингу, покращивши свої

позиції на 2 пункти. Динаміка змін позицій України та деяких країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Позиції України та деяких країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Позиції України та деяких країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності	2012-2013 (з 144 країн)	2013-2014 (з 148 країн)	2014-2015 (з 144 країн)	2015-2016 (з 140 країн)	2016-2017 (з 138 країн)
Україна	73	84	76	79	85
Грузія	77	72	69	66	59
Туреччина	43	44	45	51	55
Росія	67	64	53	45	43
Польща	41	42	43	41	36

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників («Інституції», «Інфраструктура», «Макроекономічне середовище», «Охорона здоров'я та початкова освіта», «Вища освіта і професійна підготовка», «Ефективність ринку товарів», «Ефективність ринку праці», «Розвиток фінансового ринку», «Технологічна готовність», «Розмір ринку», «Відповідність бізнесу сучасним вимогам» та «Інноваційний потенціал») за 3 основними групами субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності» та «Інновації та фактори вдосконалення» (рис. 2).

ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ	2015-2016 (140 країн)	2016-2017 (138 країн)		ТРЕНД (10 останніх досліджень)
		місце в рейтингу	індекс	
	79	85	4,0	
ОСНОВНІ ВИМОГИ	101	102	4,0	
ІНСТИТУЦІЇ	130	129	3,0	
ІНФРАСТРУКТУРА	69	75	3,9	
МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	134	128	3,2	
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА ПОЧАТКОВА ОСВІТА	45	54	6,0	
ПІДСИЛЮЮЧІ ПРОДУКТИВНОСТІ	65	74	4,0	
ВИЩА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА	34	33	5,1	
ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКУ ТОВАРІВ	106	108	4,0	
ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКУ ПРАЦІ	56	73	4,2	
РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ	121	130	3,0	
ТЕХНОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ	86	85	3,6	
РОЗМІР РИНКУ	45	47	4,4	
ІННОВАЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	72	73	3,5	
ВІДПОВІДНІСТЬ БІЗНЕСУ СУЧАСНИМ ВИМОГАМ	91	98	3,6	
ІННОВАЦІЇ	54	52	3,4	

Рисунок 2 – Індекс глобальної конкурентоспроможності

Згідно з даними дослідження, Україна погіршила свої позиції у 7 з 12 основних показників. Найбільше нами втрачено (мінус 17 пунктів) за складовою «Ефективність ринку праці», по 9 пунктів втрачено за показниками, що характеризують розвиток фінансового ринку країни та охорону здоров'я і початкову освіту. «Пасемо задніх» ми із розвитком інфраструктури та іншими складовими Індексу глобальної конкурентоспроможності. За деякими позиціями країна «очолює» списки з кінця, зокрема, за міцністю банків нам другий рік поспіль присвоєно останнє місце серед оцінюваних країн світу, з поміж 138 країн за регулюванням фондових бірж ми отримали передостаннє місце; за інфляційними змінами – 136, за якістю доріг – 134.

Негативними факторами для ведення бізнесу у нашій країні визначено (в порядку зменшення): корупцію, політичну нестабільність, інфляцію, неефективну державну бюрократію, ускладнений доступ до фінансів, часту зміну урядів, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, невідповідну якість інфраструктури, обмежувальне регулювання ринку праці, недостатню здатність до інновацій, злочинність та крадіжки, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я та недостатню освіченість працівників.

Глобальний індекс конкурентоспроможності відображає конкурентні переваги країни, є дорожньою картою для потенційних іноземних інвесторів та урядів інших країн. Регрес у формуванні міжнародної конкурентоспроможності, перш за все, обумовлений відсутністю як комплексної, так і секторальної стратегій розвитку країни на довгостроковий період. Розробка довгострокової стратегії, з урахуванням сильних та слабких позицій у відповідності з Глобальним індексом конкурентоспроможності, дозволить сформулювати тактичні та стратегічні завдання для уряду України, сприятиме інвестиційній привабливості України та формуванню бренду країни.

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Гордієнко Є.А.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасні умови посилення глобалізації та інтернаціоналізації зумовлюють вихід конкурентоспроможності на передові позиції міжнародної економіки. Це сприяє появі нових теоретичних розробок стосовно виявленню конкурентних переваг країни у світовому господарстві і опису методів підвищення конкурентоспроможності держави. У різні етапи розвитку економіки України проблемами конкурентоспроможності займалися такі провідні вчені як Азоєв Г.Л., Гельвановський М.І., Горбашко Є.А., Зав'ялов П.С. та інші.

Актуальність дослідження конкурентоспроможності економіки України обумовлена тим, що, по-перше, дана категорія є критерієм господарського розвитку; по-друге, є залежною змінною, що відображає політичне і соціальне середовище в країні; по-третє, є незалежним чинником, який впливає на характер і зміст процесу модернізації держави.

Показником, який характеризує конкурентоспроможність країн світу, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку, є індекс глобальної конкурентоспроможності. Це глобальне дослідження і супроводжуючий його рейтинг країн світу, розрахований за методикою Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum).

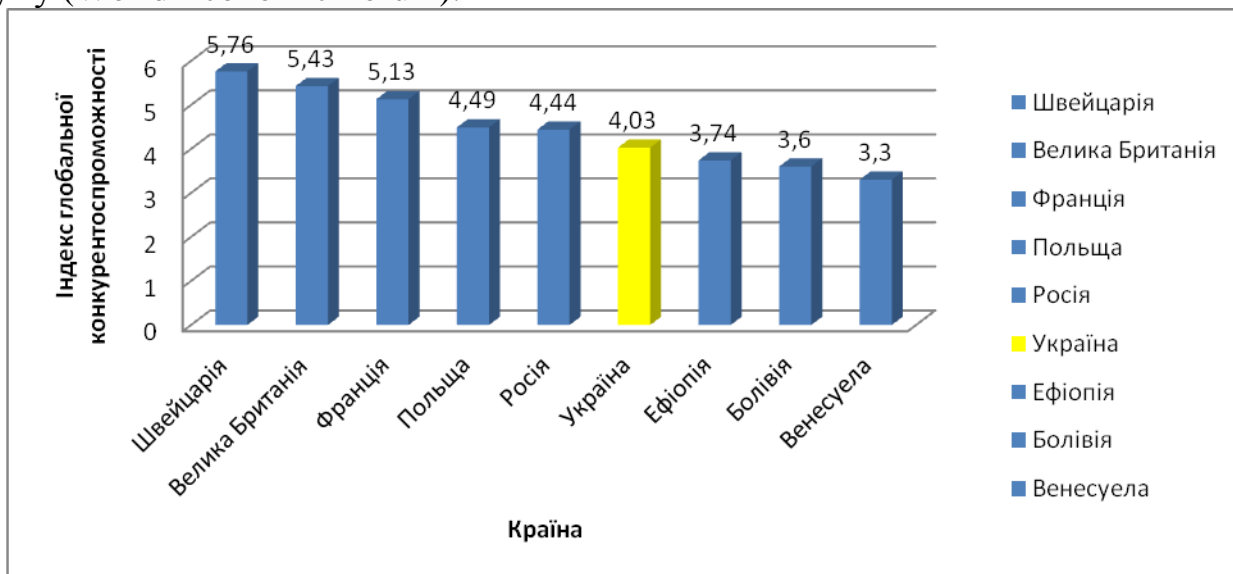

Рисунок 1. Рейтинг країн за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016р.р.

Проаналізувавши рейтинг глобальної конкурентоспроможності деяких країн світу за 2015-2016р.р., можна стверджувати, що Україна має достатньо низьке значення індексу, що свідчить про низький рівень конкурентоспроможності у порівнянні з Швейцарією, Великою Британією, Францією, Польщею та Росією. Але якщо брати до уваги такі країни як Ефіопія, Болівія та Венесуела, то показник конкурентоспроможності України є більш перспективним. Незважаючи на краще положення України серед вищезазначених країн, наша держава займає 79 місце серед усіх країн світу, що свідчить про низький рівень розвитку країни в системі світового господарства.

Отже, для підвищення конкурентоспроможності національної економіки України необхідно провести ряд продуманих цілеспрямованих заходів стратегічного характеру: розвиток наукомістких галузей, широке впровадження інновацій у виробничий процес, застосування нових ресурсозберігаючих технологій; пошук своєї ніші в світових інтеграційних процесах, що дозволяє найбільш повно реалізувати національні переваги; активна участь у міжнародному поділі праці, спеціалізуючись, на таких галузях, як машинобудування, гірничо-металургійна промисловість, сільське господарство, туризм, поєднуючи, таким чином, природно-географічне розташування, науково технічний і виробничий потенціал.

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Діденко О.Ю. , Ткач І.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Інфляція - це одна з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, що негативно впливає на всі сторони життя суспільства. Інфляція означає тривале зростання загального рівня цін, що, відповідно, є свідченням зниження купівельної спроможності грошей. Розмір множини товарів, ціни на які зростають, та довжина процесу зростання цін є важливими характеристиками поняття інфляції. Темпи інфляції визначаються як величина зміни індексів цін, що, в свою чергу, є вираженням вартості набору товарів (послуг) в певний період часу, %.

Інфляція є складним, багатостороннім явищем, причини якого - у взаємодії факторів сфери виробництва і сфери грошового обігу.

Інфляція зовні виглядає як знецінення грошей внаслідок їхньої надмірної емісії, яка супроводжується зростанням цін на товари та послуги.

Проте це лише форма прояву, а не глибинна сутність і причина інфляції. Звичайно інфляція має свій зовнішній прояв у підвищенні цін. Але не кожне підвищення цін служить показником інфляції. Ціни можуть підвищуватися в результаті поліпшення якості продукції, погіршення умов видобутку паливно-сировинних ресурсів, змінюватися під впливом циклічних і сезонних коливань виробництва, стихійних лих і т. ін. Але це будуть, як правило, не інфляційні, а певною мірою природні періодичні зміни цін на окремі товари і послуги.

Насправді ж інфляція є результатом порушення економічної рівноваги, яка зумовлена комплексом внутрішніх і зовнішніх причин.

Наслідки інфляції:

- інфляція знижує реальні доходи населення.
- погіршення умов життя переважно представників соціальних груп з твердими відходами (пенсіонерів, службовців, студентів, чиї доходи формуються за рахунок державного бюджету).
- знецінення заощаджень населення
- інфляція раптово і безжально перерозподіляє грошові доходи людей. На користь підприємств-монополістів (нафтогазових, енергетичних та ін.); на користь фінансових посередників, які наживаються на грошових спекуляціях і відсотках; на користь ділків тіньової економіки, які ще більше недоплачують державі податків; на користь тих керівників (власників) підприємств, які, користуючись ситуацією, призначають собі та наблизеним до себе особам ще більш високі посадові оклади та премії. Найбільше ж потерпають від інфляційного (цінового) перерозподілу доходів працівники бюджетної сфери (учителі, лікарі, пенсіонери та ін.), доходи яких є фіксованими і відстають від росту вартості життя;
- інфляція розладнує усталені господарські зв'язки. Економічні суб'єкти втрачають довіру до національної грошової одиниці, переводять свої

розрахунки в тверду іноземну валюту, повертаються до старовинного безгрошового товарного обміну;

- інфляція паралізує кредитні відносини.

- втрата у виробників зацікавленості у створенні якісних товарів (збільшується випуск товарів низької якості, скорочується виробництво щодо дешевих товарів

- інфляція гасить стимули до виробництва, переорієнтовує бізнес на спекулятивні (посередницькі) операції з товарами та грошима

- інфляція породжує у людей інфляційні очікування.

Наслідки інфляції мають складний характер і змінюються залежно від конкретних обставин. Насамперед інфляція приводить до перерозподілу доходів та майна, знижує реальні доходи різних груп населення. Це передусім стосується тих, хто отримує так звані фіксовані доходи. До них належать пенсіонери, студенти, ті, хто одержує різного роду допомогу. Негативно позначається інфляція і на доходах від найманої праці. Її оплата, хоча і пов'язана з інфляцією, однак частіше у своєму зростанні відстає від темпу інфляції, що зменшує реальну цінність заробітної плати.

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Л.В. Єрофєєнко

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Аналіз соціально-економічного розвитку України показує, що практично у всіх складових оцінки готовності приєднатися до Європейського Союзу вона мала одні з найгірших показників у Центральній та Східній Європі. В Україні за двадцять шість років незалежності не вдалося провести ефективні реформи, глибока криза охопила практично всі сфери соціально-економічного розвитку. Більше того, за його рівнем Україна почала суттєво відставати від багатьох країн субрегіону, а за оцінками конкурентноспроможності національної економіки займала останні місця не лише серед європейських країн, але й у порівнянні з багатьма іншими країнами, що розвиваються.

Серед факторів стримування співробітництва України з Європейським Союзом визначальну роль відіграють:

- невідповідність розвитку демократичних інституцій і стану громадянського суспільства європейським стандартам, що, зокрема, має вияв у звинуваченнях на адресу України в порушенні прав людини, придушенні преси, порушеннях при проведенні виборчих кампаній та референдумів, невиконанні зобов'язань перед Радою Європи тощо;

- низький рівень економічного розвитку; повільні темпи реформ, які до того ж недостатньо скоординовані із завданнями європейської інтеграції, низький рівень ВВП і доходів на душу населення;

- нерозвиненість нормативного забезпечення підприємницької діяльності в Україні, базових інститутів економіки; несприятливий інвестиційний клімат;

високий рівень корупції й економічної злочинності; проблеми захисту прав інтелектуальної власності, боргових зобов'язань України; вузькість структури експортних пропозицій України щодо єдиного внутрішнього ринку ЄС; вагомість частки чутливих товарів у складі українського експорту, проти яких в ЄС застосовуються протекціоністські заходи (продукція сільського господарства, чорної металургії, текстильної промисловості);

- перевага політичних декларацій над практичними заходами в справі імплементації угоди про партнерство і співробітництво та Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу; непослідовність зовнішньої політики України; слабкість адміністративно-інституціонального забезпечення курсу європейської інтеграції, зокрема, брак досвідчених фахівців із проблем євр інтеграції у державних структурах України;

Відсутність в Україні впливових підприємницьких політичних сил, які б ідентифікували своє майбутнє з ЄС; брак цілеспрямованої інформаційно-пропагандистської кампанії на користь інтеграції України в ЄС. Нерівні умови для конкурентної боротьби внаслідок монополізації сфери виробництва.

Серед проблем співробітництва України і ЄС залишаються невизначеність країн-членів щодо географічних кордонів майбутнього ЄС і часових рамок приєднання до нього нових країн, відсутність реального проукраїнського лобі в політичних і бізнесових колах ЄС, пріоритетність російського фактора у зовнішньополітичних і економічних орієнтаціях західноєвропейських країн.

Аналіз причин стримування співпраці України і ЄС дозволяє визначити пріоритетні напрями діяльності державної влади України в цій сфері.

1) структурні перетворення, необхідні для забезпечення зростання економіки України; ринкова трансформація національної економіки на основі європейських стандартів; підвищення конкурентноспроможності національного товаровиробника через приватизацію підприємств і запровадження ефективної політики конкуренції вітчизняної продукції по більшості товарних позицій; залучення західних інвестицій, входження рентабельних підприємств у транснаціональні групи з метою сприяння адаптації української економіки входженню у світовий економічний порядок;

2) демократизація суспільних відносин; розбудова громадянського суспільства; виконання в повному обсязі зобов'язань України перед Радою Європи; боротьба з корупцією;

3) удосконалення Україною захисту прав інтелектуальної власності; приведення національної нормативно-правової бази до європейських стандартів

4) вдосконалення управлінського компоненту євроінтеграційної стратегії України (створення структурних підрозділів з питань європейської інтеграції на урядовому і відомчому, а також парламентському рівнях); проведення адміністративної реформи з урахуванням європейського вектора; втілення в життя відповідної програми підготовки й перепідготовки службовців; зміцнення фінансової складової євро інтеграційного руху України

5) проведення широкомасштабної інформаційно-просвітницької програми з метою поліпшення знань суспільства про природу, сутність європейської інтеграції, специфіку функціонування ЄС;

6) зміцнення двосторонніх контактів із суб'єктами ЄС, зокрема, з Францією, Німеччиною, Великобританією; участь України у спільних економічних проектах ЄС;

7) активізація участі України в європейських регіональних ініціативах, в Програмі співробітництва країн балтійського регіону, що дозволило б налагодити стійкі зв'язки з країнами-кандидатами, країнами-членами ЄС, а також головними міжнародними організаціями, залученими до економічного співробітництва в Європі;

8) участь у будівництві архітектури європейської безпеки, використовуючи членство в ОБСЄ й у програмі "Партнерство заради миру";

9) поглиблення прикордонного та митного співробітництва; координація боротьби з організованою злочинністю, незаконною міграцією, наркобізнесом, відмиванням капіталів.

Орієнтація на співпрацю з ЄС не виключає активності України на інших напрямках. Її ствердження в інших регіональних секторах світового ринку буде додатковим фактором привабливості для партнерів з ЄС. Отже, вступ до ЄС визнаний ключовим напрямком зовнішньої політики України і її стратегічним курсом, але очевидно, що тільки послідовні, глибокі та рішучі реформи можуть кардинально змінити існуючу на сьогодні тенденцію.

СУТНІСТЬ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ЗМІСТ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ

Кітченко А.П.,

доц, к.е.н., Лантух І.В.

Харківський національний автомобільно – дорожній університет

На сьогоднішній день існують багато макроекономічних проблем, які вимагають особливої уваги до себе. Особливе місце серед них посідає інфляція. Інфляція – це знецінення грошей, зниження їх купівельної спроможності. Відбувається вона в результаті дисбалансу сукупного попиту й сукупної пропозиції, грошової та товарної маси. Інакше кажучи, це ситуація, коли грошей в обіг випущено набагато більше, ніж товарів та послуг, які підтримують повноцінність сучасних грошей.

Основними проявами інфляційних процесів є підвищення середнього рівня цін на всі товари та послуги, товарний дефіцит та зниження курсу національної валюти відносно іноземних валют.

Серед основних причин, які призводять до інфляції, можна виділити такі:

1) Дефіцит державного бюджету, тобто перевищення видатків держави над її доходами;

2) Необхідність поповнення каналів обігу додатковими грошима для інвестування галузей народного господарства;

3) Монополістичний та олігополістичний характер ціноутворення, особливо на ресурси.

Виділяють наступні види інфляції:

❖ Інфляція попиту - породжується надлишком сукупного попиту в порівнянні з реальним обсягом виробництва (дефіцит товару).

❖ Інфляція пропозиції (витрат) - зростання цін викликане збільшенням витрат виробництва в умовах недовикористаних виробничих ресурсів. Підвищення витрат на одиницю продукції скорочує обсяг пропонованої виробниками продукції при існуючому рівні цін.

❖ Збалансована інфляція - ціни різних товарів залишаються незмінними відносно один одного.

❖ Незбалансована інфляція - ціни різних товарів змінюються по відношенню один до одного в різних пропорціях.

❖ Прогнозована інфляція - це інфляція, яка враховується в очікуваннях і поведінці економічних суб'єктів.

❖ Непрогнозована інфляція - стає для населення несподіванкою, так як фактичний темп зростання рівня цін перевищує очікуваний.

❖ Адаптовані очікування споживачів - зміна споживчої психології. Часто виникає в результаті поширення інформації про майбутню потенційної інфляції. Підвищений попит на товари дозволяє підприємцям піднімати ціни на ці товари.

Із метою стримування інфляції та зменшення її негативних наслідків уряд здійснює антиінфляційну політику. Антиінфляційна політика – це сукупність інструментів державного регулювання, спрямованих на зниження рівня інфляції в країні.

Нині перевагу надають більш ефективним формам контролю: обмеженню рівня цін тільки в певних розмірах, укладанню угод про цінову політику з галузями, обумовленню темпів зростання заробітної плати в колективних угодах, обмеженню зарплати за допомогою податків. Останнє передбачає запровадження диференційованих ставок податку на прибуток залежно від темпів зростання цін на вироблену продукцію та заробітної плати.

Серед заходів антиінфляційної політики важливе місце належить заходам, спрямованим не стільки на боротьбу з інфляцією, скільки на пристосування до неї. Це передусім адаптаційна політика, яка реалізується за рахунок індексації доходів. Спричинене інфляцією підвищення цін неминуче призводить до зниження реальних доходів населення, особливо тих його верств, які не можуть захиститися від знецінення грошей. У зв'язку з цим виникає необхідність у повній або частковій індексації доходів через підвищення заробітної плати працівників бюджетних установ, пенсій, грошових виплат і заощаджень населення з урахуванням зростання цін.

Найбільшої ефективності антиінфляційної політики можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією й довіри населення країни до уряду.

Зниження інфляції не повинно бути самоціллю поточної державної політики, для досягнення якої застосовані будь-які засоби. В іншому випадку успіхи в боротьбі з інфляцією можуть перетворитися в майбутньому в соціально-економічні проблеми. При здійсненні антиінфляційних заходів необхідно враховувати як перспективи розвитку національної економіки, так і необхідність підвищення технічного рівня виробництва і забезпечення стійкого економічного росту.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО НАДАННЯ СУТНІСНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ КАТЕГОРІЇ «ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ»

Копилова А.О.

Науковий керівник: Шевченко І.Ю., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Трудовий потенціал є стратегічно важливим ресурсом підприємства, регіону, держави, від рівня розвитку якого значно залежить конкурентоспроможність національної економіки та місце держави у міжнародному економічному просторі.

З огляду на важливість забезпечення розвитку трудового потенціалу на всіх рівнях його прояву (мікро-, мезо- та макро-), актуалізується необхідність дослідження сутнісної характеристики даної соціально-економічної категорії.

Метою дослідження є огляд теоретичних підходів до надання сутнісної характеристики соціально-економічній категорії «трудовий потенціал».

На ранньому етапі дослідження соціально-економічної категорії «трудовий потенціал» (переважно у радянський період) вченими-економістами, як правило, не виокремлювався конкретний рівень прояву трудового потенціалу.

При цьому трудовий потенціал розумівся як «...сукупність кількісних та якісних характеристик трудових ресурсів» [1, с. 61], «...кількість та якість наявних трудових ресурсів з урахуванням можливості їх збільшення при поточному рівні розвитку науки і техніки» [2, с. 9], «...трудова можливість людського фактора» [3, с. 42].

З плином часу все більше науковців прийшли до необхідності дослідження особливостей розвитку трудового потенціалу на різних рівнях його прояву.

Так, учені-прихильники мікроекономічного підходу найчастіше розуміють трудовий потенціал як «...існуючі на даний момент та передбачувані в майбутньому трудові можливості, які визначаються чисельністю, віковою структурою, професійними, кваліфікаційними та іншими характеристиками персоналу підприємства» [4, с. 197], «...властивість трудового ресурсу забезпечити виготовлення потрібного ринку обсягу продукції заданої якості для отримання прибутку в оптимальному для даного етапу розвитку підприємства розмірі» [5, с. 285], «...існуючі і потенційні можливості працюючих щодо реалізації їх кількісних і якісних характеристик у соціально-економічних та виробничо-технічних умовах» [6, с. 19].

Прихильниками мезоекономічного підходу віддавалася перевага таким сутнісним характеристикам соціально-економічної категорії «трудоий потенціал»: «...гранична здатність працездатного населення локального територіального утворення до праці, що обумовлюється існуючим поділом та спеціалізацією праці, системою виробничих та кооперативних зв'язків, історичними трудовими традиціями, соціально-психологічними характеристиками носіїв праці, здатністю населення до самовідтворення і створення засобів для існування» [7, с. 7], «...сукупна здатність економічно активного населення території забезпечити виробництво споживчих вартостей, які відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку, та обумовлюється соціально-економічними та науково-технічними умовами» [8, с. 67], «...сукупність якісних і кількісних характеристик трудових ресурсів, які визначають максимальні можливості регіону щодо виробництва високоякісної конкурентоспроможної продукції та надання послуг» [9, с. 8].

Ученими-економістами, що досліджували трудовий потенціал на макрорівні його прояву, сутність даної соціально-економічної категорії визначалася переважно наступним чином: «...інтегральна оцінка якісних та кількісних характеристик економічно активного населення» [10, с. 42], «...сукупність працездатного населення з урахуванням його інтелектуального розвитку, знань, умінь, досвіду, духовних цінностей, звичаїв, переконань і патріотизму» [11, с. 38], «...складова людського потенціалу, що є сукупністю якісних характеристик економічно активного населення, які можуть бути використані в процесі праці» [12, с. 5].

Література:

1. Костаков В.Г. Интенсификация использования трудового потенциала / В.Г. Костаков, А.А. Попов // Социалистический труд. – 1982. – № 7. – С. 61-69.
2. Матковський Р.Б. Економічний потенціал України та шляхи його ефективного використання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.01.01 / Р.Б. Матковський. – К., 2003. – 21 с.
3. Коровяковская Н.В. Совокупный работник социалистического общества / Н.В. Коровяковская. – М.: Экономика, 1987. – 189 с.
4. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
5. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. / Б.Є. Бачевський, І.В. Заблудська, О.О. Решетняк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
6. Гриньова В.М. Управління розвитком трудового потенціалу підприємства: монографія / В.М. Гриньова, М.М. Новікова, В.В. Самойленко [та ін.]. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2009. – 256 с.
7. Сембер С.В. Використання трудового потенціалу в умовах структурної перебудови економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.09.01 / С.В. Сембер. – Львів, 2000. – 19 с.
8. Джаин И.О. Оценка трудового потенциала: монография / И.О. Джаин. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 250 с.

9. Кліяненко Б.Т. Вплив мотиваційного фактора на формування конкурентоспроможного трудового потенціалу регіону / Б.Т. Кліяненко, С.Ф. Большенко // Регіональна економіка. – 2004. – № 4(34). – С. 7–15.

10. Богиня Д.П. Основи економіки праці / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова. – К.: Знання–Прес, 2002. – 313 с.

11. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами / Г.В. Осовська, О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 223 с.

12. Коцур А.С. Формування і реалізація регіональної соціальної політики збереження і розвитку трудового потенціалу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.07 / А.С. Коцур. – К., 2010. – 20 с.

МАСОВА МІГРАЦІЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ЗА КОРДОН ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Лубенська А.В.

Науковий керівник: Попадинець О.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Процес масової міграції спеціалістів за кордон отримав назву «витік мізків». Цей термін походить від англійського словосполучення «brain drain» та був впроваджений Британським Королевським Суспільством, ним називали міграційні процеси вчених та інженерів під час та після Другої світової війни, але проблема та її назва й досі залишаються актуальними. У даному словосполученні мається на увазі, що «мізки» - це фахівці, вчені, кваліфіковані спеціалісти, а «витік» - це їх виїзд за кордон з держави або регіону через політичні, економічні, релігійні або інші причини.

За півстоліття розміри глобальної міграції кваліфікованих фахівців неймовірно вирости і нині сприймаються як серйозна загроза майбутньому багатьох держав, у той час як держава, куди трудове населення мігрує, здобуває великий та дешевий інтелектуальний капітал. З іншого боку, прихильники міграцій професіоналів використовують інші, більш нейтральні назви - наприклад, «обмін мізків» (brain exchange) або «мобільність мізків» (brain mobility).

Найпоширенішими причинами, через яких відбувається «витік мізків» з держави є:

- 1) низький рівень оплати праці;
- 2) незадовільна приладова і матеріальна база;
- 3) науковий та матеріальний успіх зарубіжних вчених;
- 4) яскраво виражений бюрократизм влади;
- 5) низький рівень комфортності оточуючого середовища;
- 6) відсутність цілковитого дотримання авторських прав;
- 7) пошук кращих умов життя та розвитку.

Якщо відтік грамотних працівників розумової праці ставить несприятливо впливає на економічні й політичні сфери розвитку держави, то до чого ж

призводять масові міграційні процеси кваліфікованих спеціалістів? Наслідки «витіку мізків» поділяються на внутрішньоекономічні та зовнішньоекономічні.

Внутрішньоекономічні наслідки:

- 1) «витік мізків» відбуваються в інші галузі діяльності, що призводить до втрати науково-технічного потенціалу;
- 2) нівелювання значення НТП як найважливішого фактору економічного росту;
- 3) низька конкурентоспроможність вітчизняних товарів на внутрішньому ринку;
- 4) ресурсозатратний шлях розвитку.

Зовнішньоекономічні наслідки:

- 1) «витік мізків» у зарубіжні наукові центри;
- 2) розпродаж за безцінь перспективних наукових розробок;
- 3) втрата перспектив підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку;
- 4) відставання від інших розвинених країн у науковій галузі.

Шляхи вирішення проблеми «витіку мізків»:

- 1) підвищення заробітної платні вченим зі стажем й молодим вченим;
- 2) покращення умов праці, технічного та матеріального забезпечення;
- 3) підвищення соціального статусу робітників;
- 4) вжиття заходів щодо стимулювання інноваційної діяльності;
- 5) співпраця з науково-дослідними фондами розвинених країн.

Отже, міграційні процеси кваліфікованих кадрів призводять до послаблення наукового потенціалу країни, погіршують тенденцію нових досліджень та відкриттів.

Література:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азриляна. – М.: Институт новой экономики, 2008. – 1472 с.
2. Журавлева, Г.П. Экономическая теория РЭА им. Г.В.Плеханова. Утечка мозгов / Г.П. Журавлева. – Москва: Академия, 2000. – 546 с.
3. Злобин, Н. «Утечка мозгов»: причины и последствия // http://www.kontinent.org/article_rus_47ffe607df371.html.

БЕЗРОБІТТЯ ЯК ОДНА З ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА

Лубенська А.В.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, Л.В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У сучасному суспільстві проблема безробіття є досить актуальною, вона охоплює міста, країни, навіть континенти. Безробіття – це наявність людей у державі, які складають частину економічно активного населення, які здатні і бажають працювати за наймом, але не можуть знайти роботу. Людина визнається безробітною, якщо вона впродовж неїлі одночасно не мала роботи,

перебувала у пошуку роботи та була спроможна приступити до роботи, але не зробила цього.

Найпоширенішими причинами безробіття є:

1) структурні зрушення в економіці, що виражаються в тому, що впровадження нових технологій, обладнання призводить до скорочення надлишків робочої сили;

2) економічний спад або депресія, що змушують роботодавців знижувати потребу у всіх ресурсах, у тому числі і трудових;

3) політика уряду і профспілок у сфері оплати праці: підвищення мінімального розміру заробітної плати збільшує витрати виробництва і тим самим знижує попит на робочу силу, що ілюструє класична модель ринку праці;

4) сезонні зміни в рівні виробництва в окремих галузях економіки;

5) зміни в демографічній структурі населення, зокрема, зростання чисельності населення в працездатному віці збільшує пропозицію праці і, отже, зростає імовірність безробіття.

Наслідки безробіття:

1) зниження доходів;

2) втрата кваліфікації;

3) економічні наслідки (втрата ВВП);

4) погіршення криміногенної ситуації;

5) погіршення динаміки зростання інтересу населення до праці;

6) зниження рівня забезпеченості домогосподарств.

Витрати безробіття:

1) недоотриманий випуск продукції - відхилення фактичного ВВП від потенційного в результаті неповного використання сукупної робочої сили (чим вище рівень безробіття, тим більше відставання ВВП);

2) скорочення дохідної частини федерального бюджету в результаті зменшення податкових надходжень і зниження виручки від реалізації благ;

3) прямі втрати в особистих наявних доходах і зниження рівня життя осіб, які стали безробітними, і членів їх сімей;

4) зростання витрат суспільства на захист працівників від втрат, викликаних безробіттям: виплату допомоги, реалізацію програм зі стимулювання зростання зайнятості, професійну перепідготовку і працевлаштування безробітних і т. д

Методи вирішення проблеми безробіття:

1) надання допомоги безробітним державою з метою підтримування їх життєвого рівня;

2) використання грошово-кредитних й бюджетно-податкових заходів;

3) оновлення системи перепідготовки кадрів, центрів працевлаштування;

4) створення додаткових робочих місць;

5) соціальне страхування й матеріальна допомога безробітним;

б) виплата допомоги по безробіттю з урахуванням колишніх заробітків.

Отже, безробіття - це величезна макроекономічна проблема, яка впливає на життя кожної людини. Безробіття позначається на економічному, соціальному й психологічному стані людей. Втрата роботи для більшості населення означає, перш за все, зниження життєвого рівня, що призводить до найрізноманітніших негативних наслідків.

Література:

1. А.Мелкумян. Проблемы безработицы. «Экономист», №8 (2005), стр.6
2. Современная экономика / Под ред.. Мамедова О.Ю. – Ростов-на-Дону, 1996, - 231 с.
3. Карл Маркс. Капитал. Том первый. Книга I: Процесс производства капитала, - АРДИС, 2013, - 646 с.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ

Попадинец И.Н.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Ежедневно мы сталкиваемся с проблемой загрязнения окружающей среды, начиная от выхлопов машин и заканчивая выбросами заводов и фабрик. Источником загрязнения окружающей природной среды выступает хозяйственная деятельность человека (промышленность, сельское хозяйство, транспорт). В городах наибольший удельный вес от загрязнения обеспечивает транспорт (70-80%). Среди промышленных предприятий наиболее «грязными» считаются металлургические — 93,4%. За ними следуют предприятия энергетики — прежде всего ТЭС — 27%, 9% — падают на предприятия химической промышленности, 12% — нефтяной и 7% газовой промышленности. Сильнейшими загрязнителями окружающей природной среды являются отходы производства, бытовые отходы. Ежегодно на одного жителя Земли приходится свыше 20 т. отходов.

Опасность современного экологического кризиса в том, что он ставит под угрозу возможность устойчивого развития человеческой цивилизации, может привести к утрате ее целостности и способности поддерживать качества окружающей среды, необходимые для жизни. Выработка новых методических подходов к решению вопросов бесконфликтного сосуществования природы и человеческой цивилизации представляет сложную проблему и в теоретическом и в практическом плане. Одним из основных направлений будущей экологической политики становится усиление ее экономической составляющей.

Создание нового экономического механизма природопользования и его финансирования — должно стать важнейшей составляющей экономической

системы Украины. Большинство исследователей называют среди задач экономического механизма охраны окружающей природной среды следующие:

1. Планирование и финансирование природоохранных мероприятий;
2. Установление лимитов использования природных ресурсов, выбросов и сбросов загрязняющих веществ в окружающую природную среду;
3. Установление нормативов платы и размеров платежей за использование природных ресурсов и за вредное воздействие;
4. Предоставление производителям налоговых, кредитных и иных льгот при внедрении ими малоотходных и ресурсосберегающих технологий и нетрадиционных видов энергии;
5. Возмещение вреда, причиненного окружающей природной среде.

Очень важным и полезным может быть зарубежный опыт, особенно Японии. Сформировав эффективную систему управления качеством природной среды, страна смогла как преодолеть угрозу экологического кризиса, так и существенно улучшить многие экологические параметры. Важную роль здесь сыграло гибкое использование экономических инструментов регулирования. Основопологающим стал принцип “загрязнитель платит”, означающий возложение ответственности за ухудшение среды на непосредственных виновников – компании-загрязнители, которые несли значительную часть необходимых расходов. Такое сочетание принципа “загрязнитель платит”, прямого государственного контроля и государственной финансовой поддержки природоохранной деятельности компаний дало ощутимые положительные результаты.

Экобизнес представляет сегодня привлекательную сферу приложения капитала. Он поддерживается правительствами большинства стран и в него вовлечены компании практически всех отраслей производства. Таким образом, важная особенность формирующейся новой системы экологического регулирования, которая учитывает наиболее прогрессивный зарубежный опыт – должна стать ее направленность на достижение компромисса между производителями, государством и населением в вопросах охраны среды. И только теоретически обоснованный и продуманный экономический механизм защиты окружающей среды – потенциально хороший и действенный инструмент и в принципе включает все необходимые аспекты, но, к сожалению, в украинских реалиях пока еще не реализован.

ПРОБЛЕМА «УТЕЧКИ МОЗГОВ» В УКРАИНЕ

Поповцева М.А.

Научный руководитель : Попадинец Е.В., к.э.н., доцент
Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

В условиях перехода на новые рыночные отношения, большинство стран сталкиваются с такой проблемой, как «утечка мозгов», которая ставит под сомнение их дальнейшее экономическое развитие.

«Утечка мозгов» – отъезд, иммиграция, выезд за границу на постоянную работу высококвалифицированных специалистов, не находящих применения своим способностям, не востребованных в стране проживания [1, с.1216].

Интеллектуальная миграция довольно часто встречается в наши дни. Этот процесс имеет широкое распространение по всему миру и является насущной проблемой. В большинстве случаев это студенты или ученые, многие из которых спустя несколько лет будут не только устраивать свою карьеру в другой стране, но и станут частью этого государства. Это беспокойный сигнал для родного общества.

«Погоня за умами» стала одним из главных факторов экономического процветания в условиях современной конкуренции между странами. Безусловное лидерство здесь принадлежит США, которые за последние двадцать лет привлекли из развивающихся стран более 250 тыс. квалифицированных специалистов, из Западной Европы – около 20 тыс. человек только за 1968–1978 годы. [2, с.410].

Причин миграции специалистов много: более высокая оплата труда, лучшие возможности для творчества и саморазвития, хорошее лабораторное оборудование, комфортные условия труда, гражданские права и демократические свободы.

Нет плохого в том, что рабочие уезжают на заработки или с целью повышения квалификации, а потом возвращаются домой и продолжают свою деятельность. Такой процесс получил название «циркуляция мозгов». Но так происходит не всегда, и значительная «утечка мозгов» наносит ощутимый экономический, интеллектуальный и моральный ущерб.

Есть и положительные стороны данного процесса. Перемещение неквалифицированных рабочих выгодно для страны-донора, т. к. позволяет уменьшить безработицу и связанные с ней социальные издержки, а так же эмигранты, когда пересылают часть заработка на родину, пополняют тем самым бюджет страны денежными ресурсами.

Последствия «утечки мозгов» сложно подсчитать в гривнах. Но понятно, что это явление ведет к ослаблению научного потенциала страны, распаду научных школ, закрытию ряда фундаментальных исследований. Для экономики это может нанести серьезный ущерб. Получая достойную базу, выпускники университетов и аспирантуры уезжают на Запад продолжать образование. Нередко они там и остаются, получив предложения работы. В этом состоит явный экономический ущерб для страны-донора.

За последние 50 лет размеры глобальной миграции квалифицированных специалистов невообразимо выросли и «утечка» воспринимается как серьезная угроза будущему многих государств. И хоть сторонники миграции профессионалов используют более нейтральные термины – «мобильность мозгов», «обмен мозгов», – факт остается фактом: если это и обмен, то крайне неравноценный!

Ситуация на сегодняшнем рынке труда складывается неутешительная. Дело в том, что на протяжении последних 15-16 лет из Украины выехало 6-7

млн трудовых мигрантов, в первую очередь квалифицированных специалистов, и они были "замещены" неквалифицированными рабочими из неразвитых стран. Проблема в том, что две трети наших мигрантов работают не по специальности, и даже если они начнут возвращаться на родину, потребуется много сил и времени, чтобы восстановить утраченные профессиональные навыки. Эксперты уверены, что – серьезная угроза для экономики Украины. Более того, не стоит забывать, что миграция - это процесс перемещения людей из более отсталых экономических зон в более развитые, поэтому притока из ЕС в Украину не будет. По данным миграционной службы Украины, к нам стремятся попасть мигранты из Сомали, Афганистана, Пакистана.

Развитые индустриальные страны привлекают иностранных специалистов в количестве, превышающем их реальные потребности. Все это способствует снижению оплаты труда и повышению интенсивности труда иностранных специалистов. Кроме того, оставшаяся невостребованная часть ученых и специалистов вообще не используется в соответствии с их профессией. Многие артисты, врачи, ученые, инженеры – не могут устроиться по специальности и работают таксистами, сторожами, официантами. Печальный опыт ряда соотечественников, тем не менее, не служит фактором, сдерживающим дальнейшую эмиграцию из разных стран. Но даже такая работа в чужой стране часто оплачивается лучше, чем работа физика-ядерщика, врача, инженера, профессора у себя на родине. Поэтому отток квалифицированных работников имеет тенденцию увеличиваться в связи со снятием ограничений на выезд и по мере обострения социально-экономических противоречий внутри страны.

Литература:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилиян. – М. – Институт новой экономики, 2008. – 1472 с.
2. Журавлева, Г.П. Экономическая теория РЭА им. Г.В.Плеханова «Утечка мозгов» / Г.П. Журавлева. – Москва: Академия, 2000. – 546 с.
3. Загорец, И.В. Миграция населения и миграционная политика / И.В. Загорец. – Минск: Лучи Софии, 2000. – 86 с.
4. Утечка мозгов: почему украинцы уезжают работать за границу: http://zik.ua/ru/news/2016/06/28/utechka_mozgov_pochemu_ukrayntsi_uezzhayut_rabotat_za_granytsu_711716
http://zik.ua/ru/news/2016/06/28/utechka_mozgov_pochemu_ukrayntsi_uezzhayut_rabotat_za_granytsu_711716
4. Кошулько О. П. Исследование уровня минимальной заработной платы на Украине и ее влияния на развитие человеческого капитала // Экономический анализ: теория и практика. 2012. № 7. С. 58-63.

ЗАЙНЯТІСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІКИ.

Раус М. Р.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л. В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Конкретними основними економічними проблемами, що вивчаються макроекономікою, являються як внутрішньоекономічні, так і зовнішньоекономічні проблеми, зокрема проблема:

- масштабів національного виробництва і темпів економічного зростання;
- накопичення і масштабів інвестицій;
- зайнятості та безробіття;
- недовантаження виробничих потужностей;
- інфляції;
- дефіциту державного бюджету;
- стабільності курсу національної валюти;
- дефіциту зовнішньої торгівлі;
- дефіциту платіжного балансу;
- макроекономічної нестабільності (проблема економічного циклу).

Необхідно відмітити, що між економічним ростом і зайнятістю немає жорсткого прямого зв'язку. Економічні коливання ведуть до росту і падіння зайнятості при піках і спадах коливань. Але безробіття може не зникнути і при високому рівні економічного росту. Мало того, в реальній дійсності має місце зростаюче безробіття при посиленні інфляції.

Звідси впливають значні труднощі при вирішенні макроекономічних проблем.

Безробіття прийнято виділяти в трьох формах: фрикційне, структурне і циклічне.

Фрикційне безробіття зв'язане з тимчасовими періодами незайнятості людей при переході їх з одного місця роботи на інше по різних причинах. Фрикційне безробіття – явище постійне, практично неминуче і його не можна оцінювати однозначно негативно.

Структурне безробіття зв'язане з вивільненням робочої сили внаслідок відмирання одних професій і появи інших з розвитком техніки і технології. "Структурні" безробітні не можуть зараз же одержати роботу без перепідготовки. Структурне безробіття являється теж неминучим, але більш довготривалим в порівнянні з фрикційним і створює більше проблем для людей. Циклічне безробіття викликається спадами економічних коливань, при недостатності загальних або сукупних витрат. При зменшенні сукупного попиту на товари і послуги скорочується зайнятість і зростає безробіття.

Необхідно розрізняти визначення зайнятого і безробітного від понять "працюючий" і "непрацюючий". Наприклад, до категорії зайнятих не належать працюючі люди, які займаються веденням домашнього господарства і доглядом за дітьми, якщо вони не одержують грошової винагороди за свою працю. В число зайнятих не включаються також діти у віці до 16 років, незалежно від того, одержують вони грошову плату за свою працю чи працюють безплатно в сім'ях чи на підприємствах.

До безробітних відносяться також тимчасово звільнені з роботи люди, діяльність яких на попередній роботі буде відновлена. Однак безробітними не

вважаються відсутні на робочому місці в зв'язку з хворобою, поганою погодою, трудовими конфліктами. Працюючі неповний робочий тиждень також вважаються зайнятими - їх називають частково зайнятими.

В категорію безробітних не попадають люди, які на протязі останніх 6 місяців активно шукали роботу, але втратили надію її знайти і припинили пошуки.

Необхідно відмітити, що повна зайнятість не означає відсутності безробіття. Повна зайнятість означає відсутність циклічного безробіття при наявності безробіття фрикційного і структурного. Рівень безробіття при повній зайнятості називають також природним рівнем безробіття.

З розвитком економіки природний рівень безробіття підвищується. Реальний обсяг ВВП, який економіка спроможна виробити при природному рівні безробіття при повному використанні ресурсів, називається виробничим потенціалом економіки.

Економічні наслідки безробіття пов'язані з втратами випуску продукції від недовикористання робочої сили. Американський економіст Артур Оукен обчислив кількісне співвідношення між рівнем циклічного безробіття і втратами ВВП для США. Цю обернену залежність між рівнем безробіття і ВВП назвали законом Оукена. Згідно з законом Оукена кожний процентний пункт перевищення фактичним рівнем безробіття його природного рівня зменшує обсяг ВВП порівняно з потенційним на 2,5-3%.

На основі закону Оукена можна визначити, яким повинен бути темп приросту ВВП, котрий дозволив би зменшити безробіття на 1%:

Потрібно зауважити, що суспільство в цілому страждає від втрати випуску більше, ніж кожен індивід від втрати доходу. Адже працююча людина платить податки, а безробітний отримує допомогу. Тому втрати суспільства від додаткового безробітного циклічного характеру мають три складових: зменшення доходу особи, що втратила роботу; сума допомоги безробітним, яку виплачує держава; зменшення податкових надходжень до бюджету, які враховуються у ВВП як первинні доходи держави. Скорочення безробіття приносить вигоду перш за все найбільш вразливим прошаркам населення, які втягуються у виробництво і отримують зарплату вищу, ніж допомога безробітним. Тому в цілому зниження рівня вимушеного безробіття сприяє поліпшенню розподілу доходів у суспільстві.

СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА

Сариева А.

Науковий керівник: Попадинець О.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Суттєві міни у функціонуванні сучасної ринкової економіки проявляються в нестримному розвитку глобальної фінансової системи. Так, помітно зростає вага і вплив фінансових ринків, учасників фінансової діяльності і фінансових

інститутів. Ці процеси супроводжуються масовим накопиченням фінансових активів і впровадженням цілого ряду інституційних інновацій, що сприяють збільшення рівня заборгованості домогосподарств, корпоративного і державного секторів. В економіці цей процес отримав назву фінансізації. При цьому фінансові ринки вже не виступають допоміжним засобом стимулювання розвитку реального сектора, а виходять з під контролю, стають автономним джерелом доходу (іноді надвисокого), все більше відриваються від реальних економічних процесів створення і трансформації вартості.

Про загрозу впливу фінансового сектора свого часу говорив ще Т.Веблен, який висунув концепцію «абсентеїстської власності», тобто власності, яка просторово віддалена від власника і одночасно приносить йому дохід, а також забезпечує його економічну владу. Це власність бізнесменів, які не беруть безпосередньої участі у виробництві, тобто це акції, облігації, інші фіктивні цінності, які приносять величезні спекулятивні доходи. Зростання розмірів «абсентеїстської» власності в багато разів перевершує збільшення вартості матеріальних активів корпорацій.

Серед характерних особливостей «фінансізації» дослідники виділяють:

1. Різке збільшення частки фінансового сектора в світовому ВВП. У розвинених країнах він став домінувати над реальним сектором як за часткою в ВВП, так і за роллю в економіці.

2. Фінансові ринки значно перевершили реальні за обсягами, а ціни на деривативні інструменти (часто спекулятивні) стали найважливішим чинником, що визначає стан ринків реальних товарів.

3. Частка фінансового капіталу підприємств розвинутих країн переважає в структурі активів, а доходи від операцій на фінансових ринках посідають значне місце в структурі їх доходів.

4. Населення розвинених країн все більшу частку своїх вільних коштів переводить в різні фінансові інструменти.

У процесі «фінансізації» фінансові інструменти самі по собі здобули унікальну здатність «робити гроші з грошей». Фінансова сфера стала як би самодостатньою – вона отримує ресурси для свого зростання в собі самій.

Не останню роль в процесах фінансізації грає просвітницька діяльність ЗМІ. Існує версія, що влада сьогодні належить інформаційно-фінансовій світовій еліті, яка через підконтрольні їй ЗМІ (а це майже всі ЗМІ) впровадила і продовжує впроваджувати в суспільну свідомість нову модель поведінки, яка орієнтована на домінування фінансових інструментів. Це дозволяє їй міцно утримувати економічну владу в світі. Певні фактори підтверджують стрімке зростання питомої ваги фінансових активів, так частка золота в золотовалютних запасах держав постійно знижується – зараз вона близько 18%. За останні 40 років США скоротили свої запаси вдвічі.

Фінансовий сектор і внутрішні властиві йому процеси самі по собі стали найпотужнішим проциклічним фактором, що породжує економічні спади. Поступова трансформація фінансової системи, включаючи міжнародні потоки капіталу, в фактор, що визначає економічний розвиток, є відображенням того

факту, що ціни активів визначаються не стільки перспективами збільшення або зменшення доходів, скільки очікуваннями зміни самих цін.

На структуру, розмір і динаміку фінансового сектора безпосередньо впливають заощадження. Заощадження виступають переважно функцією домогосподарств і здатні як стимулювати економічне зростання, так і в ряді випадків, його обмежувати. Заощадження виступають для економіки відкладеним попитом, який необхідно регулювати, тому і мають позитивні і негативні сторони. Також в останні роки все більше вчених звернули увагу на залежність величини заощаджень від процесу старіння населення. Так, численні експерти стверджують, що старіння населення стало найважливішою причиною нинішньої затяжної кризи. Старіюче населення може стримувати зростання і процентну ставку через декілька причин. Пропозиція робочої сили є основною з них. Оскільки виробничий потенціал економіки залежить від числа робочих і їх продуктивності, покоління людей пенсійного віку може бути реальною причиною гальмування подальшого розвитку економіки і зростання процентних ставок. Як зазначає The Economist, в Німеччині і Японії чисельність населення працездатного віку зменшується вже більше 10 років, причому темпи скорочення тільки збільшуватимуться. Пропозиція робочої сили в Великобританії перестане рости в майбутньому десятилітті; в Америці воно також різко сповільнюється.

Кількість і вік населення також впливають на число споживачів і працюючих громадян, на яких розраховує бізнес, і на обсяг їхніх інвестицій. Коли зменшується чисельність населення, необхідно буде виробляти і менше товарів. Сучасні моделі економічного зростання базуються на тому, що фірми використовують певне співвідношення кожного з факторів: на кожного робочого необхідний певний обсяг капіталу-обладнання, будівлі, земля і інтелектуальна власність. Якщо стає менше робочих, то компаніям необхідно менше капіталу.

Також експерти відзначають, що останні десятиліття чисті інвестиції (валові інвестиції мінус знецінення) знаходяться на найнижчому рівні з моменту закінчення Другої світової війни. Частково це пояснюється циклічністю, оскільки спад спровокував скорочення капіталовкладень. Але це також стає постійним фактом; так зростання обсягів основного капіталу з 1994 по 2003 рр сповільнилося до 3,1%, а в наступне десятиліття становило вже 1,6%. Економісти пояснює падіння як уповільненням зростання чисельності працюючих, так і браком інновацій. Іншими словами, компанії купують менше обладнання, тому що стає менше працюючих на ньому, а також все менше технологічних проривів. Японія вже ліквідує іноземні активи, отримані в період високих накопичень. Китай і Південна Корея також прямують до цього, на черзі Німеччина. Все це в найближчі десятиліття змінить процентну ставку.

Ощадна поведінка населення визначається численними факторами економічного, соціального та психологічного характеру, серед яких одним з найважливіших є рівень довіри до держави і різних фінансових інститутів. Формування заощаджень населення безпосередньо залежить від його мотивів.

Мотиви населення в ході заощадження може бути різними, в тому числі усвідомленими і неусвідомленими

Рівень доходу, процентні ставки, невизначеність, а також безліч інших факторів, серед яких особливості пенсійної системи, є визначальними факторами для розміру заощадження. Однак, при довгостроковому аналізі, саме демографія стає все більш важливим фактором при прогнозуванні приватних заощаджень. В першу чергу, демографічні зміни безпосередньо визначають розміри і норму заощаджень і передбачити ці зміни набагато легше, ніж економічні чинники. У найближчі роки демографічні зміни спричинять численні зміни в різних суспільних сферах, особливо в пенсійному (і медичному) забезпеченні всіх розвинених країнах. А це призведе до змін поведінки приватної особи при здійсненні заощаджень: зміняться і обсяги коштів, що зберігаються їм в різному віці, і інструменти, в які ці кошти будуть інвестовані.

Не вимагає доказів твердження, що протягом життя здатність індивідуума до заощадження суттєво змінюється. Громадяни зазвичай багато позичають в молодості, щоб сплачувати за освіту, будинок, дітей, активно зберігають гроші починаючи з середнього віку і витрачають заощадження на пенсії. Швидке зростання населення і невелике число пенсіонерів вимагають менше заощаджень, старіюче населення потребує більше заощаджень.. Раціональної основою при цьому є бажання вирівняти рівень споживання протягом життя, тобто бажання зберегти його як можна більш постійним при істотній зміні доходу, який після виходу на пенсію зазвичай скорочується.

ІНФЛЯЦІЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОНОМІКИ

Янчинський В.А.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Л. В. Єрофєєнко
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Інфляція у країнах Великої Двадцятки другий місяць поспіль показує зростання, хоча в розвинених країнах залишається на низькому рівні. Ознаки того, що світова інфляція досягла дна — гарна новина для центральних банків, багато з яких в останні місяці застосовували все нові заходи зі стимулювання економіки у намаганні запобігти або зменшити зниження споживчих цін. Однак відновлення світової економіки як і раніше відбувається повільно.

Організація економічного співробітництва і розвитку відзвітувала, що річна інфляція 34 країн-членів у березні залишилася незмінною на рівні 0,6%, що значно нижче рівня 2%, що більшість центральних банків у розвинених країнах розглядає як показник здорового економічного зростання. Інфляція стала постійною частиною порядку денного.

Слово «інфляція» для різних людей означає різні речі. Один з популярних підходів, якого дотримується і частина економістів, передбачає орієнтування на ціни. В цьому випадку інфляція визначається як зростання загального рівня цін — подорожчання товарів або послуг. Можна визначати інфляцію інакше —

через грошову масу. Прихильники такого підходу вважають, що інфляція — це збільшення кількості грошей в економіці.

Сприйняття інфляції зростання цін може стати причиною плутанини — особливо в порівнянні з конкуруючим підходом. Почнемо з того, що ціни можуть змінюватися з різних причин. Якщо попит на товар підвищується, а поставки зберігаються на колишньому рівні, або ж поставки скорочуються при постійному попиті, ціна зростає. Справа в так званій спадній граничній корисності у міру збільшення запасів ресурсу його цінність для нас знижується, і за кожну наступну одиницю ми готові платити все менше.

Переваги покупців можуть змінюватися, товари можуть входити в моду і втрачати популярність, те чи інше подія може послужити причиною зниження пропозиції, ручна праця може змінитися автоматизованим виробництвом і так далі. Факторів, які впливають на попит і пропозицію, досить багато. Важливо, що всі ці параметри тісно пов'язані з нашими уподобаннями і в підсумку впливають на пропозицію та попит.

Інша проблема полягає у відсутності надійного способу виміряти загальне зростання рівня цін. Можливо, ви знайомі з індексами споживчих цін, які спираються на дані досліджень і математичні методи, але в силу свого пристрою вони не можуть повністю відобразити зміну цін, оскільки зводять його до однієї цифри. Індекс — це спроба звести мільярди показників, які характеризують ціни на товари і послуги в економіці, до одного значення. Ринкова ціна — це складне явище, і вона безперервно змінюється — не тільки з року в рік, але часом і за лічені секунди. Крім того, не існує ніякого централізованого джерела інформації про ціни. Навіть в одній країні різниця цін може бути значною. Наприклад, вартість товару або послуги у Вашингтоні, столиці США, і в якомусь темному провулку в Чикаго може сильно відрізнятись. Це стосується і цін на старі машини, і чайових, які готельний персонал отримує від відвідувачів, і нулів і одиниць, що передаються через інтернет, і довгострокових контрактів на оренду земельних ділянок. Одне число не може навіть приблизно описати все різноманіття, яке ми звикли називати рівнем цін. Ще одна проблема, яка виникає, якщо ми намагаємося розглядати інфляцію як підвищення рівня цін, полягає в нездатності цієї концепції пояснити всі наслідки монетарної інфляції. Взаємозв'язок між рівнем цін і обсягом грошової маси очевиден. Збільшення кількості грошей означає зростання цін, і це б'є по середньому громадянину. Наприклад, незважаючи на те що процвітаючого лікаря ніяк не можна назвати середнім громадянином, можна стверджувати, що якщо свіжонадруковані гроші потрапляють до нього одним з останніх, то він спершу почне дорожче платити за покупки, і лише потім його зарплата наздожене рівень інфляції.

Таким чином, інфляція не нешкідлива — хвилями проходячи через економіку, вона перерозподіляє добробут від більш пізніх одержувачів нових грошей до більш ранніх. Багато людей розуміють вищеописану причинно-наслідковий зв'язок, але це ще не повне уявлення про наслідки монетарної інфляції.